

Діячі культури і мистецтв краю

Зоряна криниця Марії Скрипник

**До 60-річчя від дня народження
заслуженої артистки України**

Збірник матеріалів

Вінниця
2016

УДК 351.85 (477.44)
ББК 71.4 (4УКР–4ВІН) я 431
З 86

***Книга видана за сприяння голови спостережної ради
ВАТ «Володарка» Леоніда Тарасовича Гавриша***

Зоряна криниця Марії Скрипник : до 60-річчя від дня народження заслуженої артистки України : зб. матеріалів / упоряд. П.І. Цимбалюк ; уклад. бібліогр. Г.М. Авраменко ; ред. С.В. Лавренюк. – Вінниця, 2016. – 252 с. – (Діячі культури і мистецтв краю).

Збірник матеріалів «Зоряна криниця Марії Скрипник» виходить у серії «Діячі культури і мистецтв краю» і присвячений відомій актрисі, заслуженій артистці України, начальнику управління культури і туризму Вінницької облдержадміністрації (2008 – квітень 2015 рр.) з нагоди 60-річчя від дня її народження. Видання вміщує статті, ексклюзивні інтерв'ю ювілярки, присвячені їй публікації із книг, часописів, а також вірші, відгуки колег, друзів та рідних, перелік ролей, зіграних актрисою у виставах на сцені ВОУАМД театру ім. М. Садовського, список почесних відзнак.

У бібліографічному списку представлено літературу про життя і діяльність М.В. Скрипник як актриси і керівника.

Видання розраховане на працівників культури і мистецтв, дослідників краю, письменників, журналістів, а також всіх, хто цікавиться історією і сьогоденням галузі культури та її діячів.

Упорядкували матеріали збірника, склали бібліографічний список літератури та надали інформаційну і технічну підтримку в підготовці видання до друку фахівці Вінницької ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва.

Від укладачів

Збірник матеріалів «Зоряна криниця Марії Скрипник» виходить у серії «Діячі культури і мистецтв краю». Видання присвячене заслуженій артистці України, кавалеру ордена княгині Ольги III ступеня, члену Національної спілки театральних діячів, очільниці управління культури і туризму області (травень 2008 – квітень 2015 рр.) Марії Василівні Скрипник. Героїня збірника представлена у двох іпостасях – як талановита актриса і як вмілий, мудрий організатор галузі культури і мистецтв Вінницького краю.

Ще з раннього дитинства, як і більшість дівчаток, Марічка (так її любовно називали в родині) мріяла стати артисткою. Вона наполегливо йшла до своєї мети, вкладаючи душу, сили і непересічний талант в улюблену справу. Згодом, у більш зрілому віці, уже будучи відомою актрисою, вона скаже: «Мені Богом даровано бути на сцені ...».

Народилася Марія Василівна 1956 року на Буковині, там минули дитинство і юність. Згодом, після здобуття вищої фахової освіти, доля закинула її на Вінниччину, з якою вона пов'язала своє життя, наповнене творчістю, радіщами і тривогами. Тут вона відбулася як творча особистість і як керівник. З командою однодумців реалізовано десятки нових творчих задумів, інноваційних проєктів, програм, які потребували чимало зусиль, знань, досвіду, енергії, натхнення, а також нелегкої повсякденної праці. Вона – автор понад 500 сценаріїв та режисер-постановник декількох десятків культурно-мистецьких проєктів.

Після двох десятиліть артистичної діяльності на сцені Вінницького обласного українського музично-драматичного (тепер академічного) театру ім. М. Садовського, після більш ніж півсотні зіграних ролей, серед яких немало головних, з'явилася цікава пропозиція – піти на державну службу. Нелегко було прийняти рішення, але Марія Василівна зробила свій вибір і очолила спочатку міське, а потім обласне управління культури, вписуючи свою яскраву сторінку в розвій культури, мистецтва, народної творчості Вінниччини.

Збірник вміщує повні тексти та фрагменти статей, ексклюзивних інтерв'ю Марії Василівни, присвячених їй публікацій із книг, часописів, вірші та висловлювання колег, а також деякі матеріали з її приватного архіву. Відбір повнотекстових матеріалів до збірника ініційовано М.В. Скрипник. Варта уваги стаття-одкровення, стаття-спогад ювілярки «Марія Скрипник про своє життя, колег, друзів та родину». У виданні подається сценарій бенефісу актриси, перелік ролей, зіграних нею на сцені ВОУАМД театру ім. М. Садовського, та численних нагород і відзнак. У бібліографічному списку представлено літературу про життя і діяльність М.В. Скрипник як актриси і керівника, список фотоматеріалів, вміщених у друкованих виданнях.

Авторський колектив сподівається, що збірник буде цікавим і пізнавальним для працівників культури і мистецтв, дослідників краю, письменників, журналістів, а також усіх, кому не байдужі історія і сьогодення галузі культури регіону та внесок кращих представників у її розвиток.

ЕКСКЛЮЗИВНІ ІНТЕРВ'Ю ЮВІЛЯРКИ, СТАТТІ, ПРИСВЯЧЕНІ ЇЙ, ПУБЛІКАЦІЇ З КНИГ, ЧАСОПИСІВ

...Ювілей – це презентація життя...

Л. Костенко

«Моє коріння – славні люди...»

Марія Скрипник впала у душу сонячним ласкавцем нинішньої морозної зими, як здавали художній раді концерт «Свято душі». Ми сиділи тепло одягнені в залі драмтеатру, а Марія Василівна в легенькій сукні доносила поетичні місточки до пісень і арій, які виконували Галина Магелатій та Василь Король.

Видалась такою тендітною, ніжною, принадною, неземно романтичною, що переслідувала думка підійти, прикласти гарячі долоні до її оголених плечей... Уже на концерті у лютому, в пишно величному вбранні знову зачаровувала слухачів.

Вперше близьенько побачила її вихідного дня в музеї Коцюбинського. Кілька годин пролетіли, як мить. Домовились здибатись там же у Великодні свята. Але снігова каповиця змусила шукати іншого, теплішого прихистку.

І як першого разу, про що б не говорила Марічка, до чого не торкалась, весь час у її мові жила бабуся по матері – Катерина Василівна.

– Коли б усі люди жили, як моя бабуся в постійному труді, клопотах про внуків, великій любові до людей, з власною філософією добра, світ ставав би іншим, не таким жорстоким.

Вони з дідусем Іваном звікували у Киселеві Кіцманського району під Чернівцями. Із злиднів піднялись, бо у поті чола день і ніч працювали. У селі всі дивувались, коли звели хату під гонтом, а зятеві-сироті та єдиній дочці Насті ще й підлогу в кімнаті настелили. Минули роки, заможність заглядала в оселю, уже внуки просили замінити в кімнаті стареньких земляну долівку, але бабуся затялась на своєму: «Земля – здоров'я моє».

У сорок третьому звільнили Буковину від фашистів, забрали з хліва коня, організували колгоспи, запросили діда

Івана будувати корівники, а Катерина Василівна буряки сапала. Правда, уривками, бо у Насті за тринадцять літ знайшлося шестеро дітей. Марічку лелека приніс четвертою, після Ваньки, Колі, і рівно через два роки після Юрія, день у день. 6 травня, саме на Великдень. Щедрий місяць по трьох веснах подарував ще й Мирославу, згодом Василька. Марічка стала жаданою, довгоочікуваною донечкою.

«У ній – весь світ», – повторювала щаслива породілля. Отож, дівчинку ще янголятком огорнули цілющим теплом ніжності руки матері та бабусі.

Линивим у селі місця немає. Кожен у сім'ї відповідав за якусь певну роботу. Старші брати порались по господарству. Марічка – на кухні, пасла череду, доїла корову, сапала, мастила і вишивала. Разом з тим відмінно вчилась.

Закінчила Чернівецьке культосвітнє училище з відзнакою. А через два роки «штурмувала» Харківський театральний інститут. Якраз там зібралось по 18 випускниць на місце. За два дні до екзаменів у секретаріаті зажадали ще однієї довідки. У Чернівці з Харкова не так швидко доберешся, нарешті порадили звернутись до Міністерства культури.

Певне, доля змилювала над дівчиною, і вона за день впоралась злітати в столицю, і там Бог послав не чиновника. З жаданим папірцем повернулась до Харкова складати екзамени з акторської майстерності. Вокал, танці, художнє читання, етюд – все склала на відмінно.

– Комедія, а може, трагедія сталась з етюдом. За його вимогами все маєш відтворювати рухами, жестами, мімікою – мовчки. Голова комісії, метр театру (*народний артист СРСР – уряд.*) Лесь Сердюк, єдиний, хто розмовляв українською, задає головоломку зобразити момент: загублено квиток на поїзд. Роздумувати ніколи. Показую, як купила квиток, вийшла на перон, чекаю вагона і шукаю квитка. До цього місця все йде як по маслу. І тут включаю мову до уявного провідника. Не допомагає. Підлітаю в комісію (13 чоловік) до солідного кремезного козарлюги Леся Сердюка і, як до справжнього начальника вокзалу, посилаю всі благання, сльози, крики, ридання. А він – істинний артист –

підіграє. Довго тривали мої потуги... Закінчилось п'ятіркою за мужність і винахідливість. Вискакую, а за дверима абітурієнти у стані заціпеніння – чули мої несамовиті волання. Одним словом, вступила без здачі гуманітарних дисциплін. Жила у гуртожитку з дівчатами, які вчилися у консерваторії. Лариса, пізніше моя подруга, добре розумілась як у музиці, так і в теорії музики, мала чудову пам'ять і будь-якого викладача могла завести в деталях на слизьке. А мені все було своєрідною музичною школою. Знала ж бо, що з театром буду вічно, а музика завше мене вабила. Особливо ж класична.

Моя дипломна робота сподобалась Віталію Селезньову, який приїхав до Харкова «купляти кадри». Запросив до Вінниці. Якось весною прибула сюди, вийшла вранці, каштани і липи розвились, чистенько й зелено навколо, машина поливає вулиці. Місто дуже сподобалось. Отак вирішили з Сергієм обрати Вінницю. Зібралось двоє: він з Маріуполя спекотного, а я з карпатської Буковини. П'ятнадцять літ, як один день, тут злетіло, в одному театрі. Син і донька підростають.

Побрались з чоловіком у серпні, перевівся він на заочний (вчився в консерваторії на факультеті духових інструментів). Працював десять років викладачем у музучилищі, згодом перейшов в оркестр УВС.

Марія Василівна зіграла немало всіляких ролей, але скоро у театрі помітили її особливий дар – сердечно говорити з присутніми. Всі вечори, концерти, ювілеї і ось два останні бенефіси народних артистів України Володимира Матковського і Лідії Білозерової та концерт «Свято душі» не обходились без ведучої Марії Скрипник. Її голос, проникливо чулий, м'який, вливається в стражденні неспокійні душі і чинить там справжні дива. Звідки його сила, з чого вибуяла її уява і характер? Марія Василівна дає власне пояснення.

– Коли б попросили назвати живого святого на землі, то я б сказала, що він у моїй бабусі Катерині. Вона – мій ідеал з пуп'янка. Скільки пам'ятаю, все бігала сквапно, живенько туди-сюди. Без крику, гвалту вкоськувала гурт дітей. Ніколи жодного з шести онуків пальцем не торкнула. Казала, що тільки проханням,

ласкою можна впливати на дитину, а не різкою. Хотіла б я, щоб ви зовсім не писали про мене, а розказали про мою бабцю, бо саме їй завдячую усім тим, що зі мною доброго сталося у житті. Дякую долі, що народилась у селі. Виростала у праці, під пахнючими яблунями-близнюками.

Якось дід Іван викопав десь у ярочку яблуньку з двома гілками. Розрізав внизу стовбурець і кожну половинку посадив по причілках хати. Весною їхні квіти заглядали у вікна. Заколисували нас медовими запахами. А яблука ж які родили: солодкі, великі, рум'яні! Ну, на все село! У кожного з нас були друзі, і ми виводились під тими деревами. Бабуся ніколи не випроваджувала чужих дітей. Навпаки – взимку ми в її хатині, на долівці «класиків грали». А вона сидить коло нас, сміється і жартує.

Бувало, бабуся з дідусем повернуться з церкви і люди знайдуть. Всякий мав якісь справи до неї. Одного розрадить, іншому підкаже. Любила розповідати різні легенди, казки, притчі, пересипала мову прислів'ями. Відкладала роботу, аби погомоніти з селчанами. Чотири класи закінчила. Читала багато. Гордилась, що вміла писати. Коли б мала змогу далі вчитись, то, певне, вийшла б з неї навіть письменниця або якийсь філософ. Які тільки листи нам писала! Детальні, яскраві, сердечні. Ми називали її архіваріусом. До цих пір на горищі її хати зберігається два ящики наших листів.

Бабуся Катерина Василівна для мене як свята. Вона й жила за божими заповідями. Бо щиро вірила у Всевишнього. Казала, що при народженні кожне маля Господь цілує. Коли в голову – розумне буде, в серце – добре, в руки – роботяще. Ніколи не забуду її бесіди з дитиною, яка щось вкоїла. Бабуся садила бешкетника навпроти і вела приблизно таке: «Оце, що ти вчорив – погано для людей. Люди спитають, хто його зростив? Ми ходимо до церкви, і з нас сміятимуться. Ти ж не хочеш цього? А Бог все бачить і чує, бо він невидимий і скрізь є». Якщо ж добре зробиш, бабуся похвалить: «Знають люди про це, що ти так вчинила».

Все бабця пов'язувала з Господом. Повторювала, що найтяжчий гріх – заздрість. Нехай у когось молочна корова, сад,

машина, золото. Не зазіхай на чуже. Бо воно сльозами оділлється. Ніколи не нарікай на Бога, на долю. Кожен має нести свій хрест. Все її життя було направлене на те, щоб робити Добро.

Від неї я перейняла, що не треба навіть у думці комусь зла бажати. Творити добро потрібно. А Дух Святий все бачить. Нічого безслідно не відбувається. Зло, тобою заподіяне, озветься і у внуках твоїх. Вона не сумувала з приводу бідності: «Хліб і вода є – і нічого Бога гнівити». Набожна була, але коли яке весілля, хрестини, родини – вона там. Якщо виступали артисти – перша поспішала до клубу. Любила дивитись на тих, хто співає і танцює. Казала нам з Мирославою: «Обидві ви артистки (сестра – танцівниця Буковинського ансамблю). Сцена – ваша робота. Посумуйте день-два і годі. Знайте, що я пішла до Бога».

Вона й насправді передчувала останні години. Перед Великоднем у 1986-му році, 27 березня, якраз у День театру, ще підводила призьбу, мастила коло печі. А вночі збудила діда Івана: «Я вмирати буду. Вставай, нагрій води». Помилась, одяглась у святошній, придбаний задалегідь одяг. Схилилась дідові на коліна. Згадала всіх, всіх – від дочки Насті до найменших правнуків. І особливо мене. Що я в далекім краю, на чужині, єдина з родини, скучаю. Кожному сказала свої благословення. Горіла свічка в її руках. Востаннє, уже о четвертій годині ранку, зітхнула «ох!» і відійшла в інший світ. На 81-му році. Залишила у нас свої гарні листи, а у своїй хаті – цікаві щоденники і світлу пам'ять у наших серцях. Недавно ми відсвяткували Великдень. Весь тиждень від Пасхи до поминального дня – це тиждень усвідомлення людьми того дива, яке ми називаємо Воскресінням. Мені здається, що саме в ці дні відбувалось єднання моєї душі з душею улюбленої бабусі.

Дідусь, бабуся, мама й тато – славні люди. Про всіх окремо можна дуже багато розказувати. Це – моє коріння. Горджусь ними. Рівняю своє життя за їхніми заповідями.

Ганна Волошенюк, журналістка

Графиня Марія

Акторка обласного музично-драматичного театру імені М. Садовського Марія Скрипник виділяється серед колег своєю інтелігентністю. Вона ніби вщерть виповнена сонячним промінням і щедро дарує його кожному, хто спілкується з нею, а також глядачам, щирим шанувальникам її таланту. А ще її вдачі притаманні доброта, чуйність та милосердя, духовне багатство. Від кого ж успадкувала ці риси Скрипник?

– Мабуть, від бабусі Катерини, матері, а ще від мого чарівного краю, де народилася, виросла, звідки започаткувалися мої дороги у велике життя, який зветься Буковина, – каже акторка.

Марійка була четвертою і дуже бажаною дитиною. Адже перед тим в їхню сім'ю лелека приніс аж три хлопчики, сповитки з дівчатками клав на інші обійстя. Щирими молитвами Скрипники привернули його до своєї оселі, і він зглянувся на них, ошчасливив. Годі говорити, що батьки свою Марійку буквально не спускали з рук, з благоговінням ставилися до неї, жодного разу не скривдили. І дівчинка буквально квітла, зігрита ось такою любов'ю. А природа щедро наділила її талантами, і вона чудово навчалася, майже з усіх предметів мала п'ятірки. І коли закінчила середню школу, перед нею постало питання: куди йти? Порадилася з батьками. Ті були категоричними:

– Вступай до торгово-економічного інституту. Його випускники живуть у достатках, а дехто й керівні крісла обіймає. Може, й ти станеш начальницею, принаймні не зазнаєш горя-біди.

Марійка слухала, а в уяві поставала невелика зала в школі, заповнена учнями сцена, і вона на ній. Грає у виставі не головну роль героїні – другорядну, зовсім непомітну. Одначе серце її бентежно калатає в грудях, а все єство ніби виповнюється незнаваним почуттям. Здалося, неначе в неї раптом вирости крила, і вона летить серед безмежного простору, де сама блакить, краса. І бачить лише очі ровесників – допитливі, уважні, а то й прискіпливі, пустотливі. Вони мовби перевіряли її, екзаменували, на що здатна, і врешті-решт злилися в купу, засяяли втіхою. В цю хвилину Марійка Скрипник була найщасливішою в світі. В усякому разі їй так здалося.

Прислухавшись до порад батьків, поїхала до Чернівців. Однак документи подала не до торгово-економічного інституту, – до культурно-освітнього училища на режисерський факультет, який закінчила через два роки з відзнакою. За фахом працювала в м. Глибока. Встигла поставити дві п'єси, зіграти в них головні ролі, і вирішила навчатися далі.

У Харківському інституті мистецтв її гостинно зустріли. На перших же попередніх прослуховуваннях своїм талантом Скрипник буквально заворожила всіх. А декан акторського факультету Борисенко, зворушений ледь не до сліз, захоплено вигукнув: «Ви будете студенткою! Я певен: ви успішно складете екзамени!».

А до них залишалося два дні. І саме тоді Марійку викликали у приймальну комісію і сказали: «Ми змушені повернути вам документи, бо у вас немає відкріплення з роботи».

– Уявляєте мій стан, – пригадує Марія Скрипник. – Розпачу моєму не було меж. Сліз вже не могла зупинити, – вони так і лилися з очей. Адже для того, щоб поїздом дістатися до Чернівців, треба затратити не менше двох діб. І тут мене ніби хтось взяв за руку і повів. Так, до летовища. Я літаком прилетіла до Києва, в тодішньому Міністерстві культури України, теж зі слізьми, випросила потрібну довідку, і наступного дня вранці вже була в Харкові. Ясна річ, успішно склала екзамени, стала студенткою.

Маючи неабиякі здібності, Марія Скрипник добре навчалася. Певною мірою труднощі в неї виникали лінгвістичні, бо викладання майже всіх предметів в інституті велося чужою мовою – російською. Довелося опановувати її. Лише народний артист тодішнього СРСР, професор Лесь Сердюк не цурався рідної культури. Він також на лекціях розповідав про свою дружбу, спільну роботу з Лесем Курбасом, Наталею Ужвій, і ці його спогади западали студентці глибоко в серце. Вона теж хотіла щось добре зробити для свого народу, внести певний вклад в його духовний розвиток.

Під час навчання Скрипник зіграла головні ролі в трьох виставах – «Ліс», «Іркутська історія», «Солдатська вдова» – це були її дипломні роботи, їх продивився режисер Вінницького

музично-драматичного театру ім. М. Садовського Віталій Селезньов, запросив Скрипник на роботу.

– У мене було три запрошення, – зазначає акторка. – З Дніпродзержинська, пропонували також залишатися у Харкові. Я віддала перевагу Вінниці.

– *І не шкодуєте? – цікавимося.*

– Ні, тут відбулися найщасливіші події в моєму житті. Народився мій син Олексій, дочка Оленка, зміцнів мій хист як акторки, збагатився новими гранями. А зіграла я на сцені понад п'ятдесят ролей. Які найпам'ятніші? Це – міс Кейсуел з «Мишоловки», Віри Миколаївни з «Домашнього вогнища», донни Анни з «Камінного господаря» Лесі Українки. Я із захопленням працювала над ними. Може, тому, що героїні своїми вдачами співзвучні з моїми, їхні проблеми дуже близькі мені. Деякі глядачі потім мені закидали: «На сцені ти зовсім інша людина – енергійна, вольова, наполеглива, не така спокійна та лагідна, як у житті. У тобі ніби втілюються дві жінки, і обидві – неповторні особистості, що заворожують своєю красою, заповонюють уяву». Для мене ці слова – висока оцінка моєї праці, часом ледь не цілодобової. Інколи, надто коли граю роль Віри Миколаївни, бачу сльози на очах у глядачів. І це сльози очищення. Я розумію: вони викликані моєю грою, і це дуже висока оцінка моїх здібностей.

А ще М. Скрипник разом з іншими акторками готує творчі програми, виступає з ними. Серед них – «Вечір старовинного романсу», «Свято душі», «Музико, не покинь мене». І кожна з них – це своєрідна вистава, і в ній головну роль грає Скрипник.

А нещодавно в колишньому браїлівському маєтку графині фон Мекк, де бував славнозвісний композитор Петро Чайковський, провадилося свято «Спомин про дороге місце». На нього запросили акторів Марію Скрипник та Валерія Шалигу.

– Я зіграла графиню, – розповідає Марія Скрипник. – Валерій – композитора. Ми з ним, відповідно загримувавшись, ридваном під'їхали до балюстради будинку. І тут полинула чарівна музика з балету Петра Чайковського «Лебедине озеро», в танці закружляли юні пари, мов лебеді. Враження незабутнє. Потім я читала листи фон Мекк до Чайковського, а Валерій – до

фон Мекк. Ми уявою перенеслися в ту давню добу, кілька годин буквально жили нею. І, по-моєму, непогано зіграли свої ролі. Принаймні правнучка фон Мекк, що приїхала з Москви, теж уже жінка похилого віку, розчулена, розцілувавши мене, сказала: «Ви чудово зіграли мою бабусю, схожі на графиню, як дві краплі води, причому зовні та внутрішньо, своїм духовним багатством. Мені здається, я щойно побувала в минулому столітті. Тепер аж не хочеться вертатися з нього».

Сьогодні Марія Скрипник живе новими творчими планами, працює над тим, щоб вони здійснилися. А чи за ними не забуває про рідний Киселів, що на Буковині. Ні, вона щороку їде туди на день народження матері, передусім йде на цвинтар, вклоняється світлій пам'яті дідуся, бабусі та батька, а відтак прямує до православної церкви, що квітне від численних рушників і якій виповнилося понад триста років, молиться і ставить свічки за упокій померлих, за здоров'я живих.

Василь Руденко, журналіст

Високий дух Марії Скрипник

На Україні є чудовий куточок з величною назвою Буковина. Назва походить, напевно, від назви дерева, яке росте в цьому краї – бук. Коріння у нього міцне, а гілля розлоге і пишне. Мабуть, тому й традиції сивої давнини рясніють і живуть серед буковинців сьогодні. Наприклад, вишивка передається віками від бабусі до внучки. А прикладне мистецтво – від дідуся до внука. І вся ця фізична робота супроводжується піснею. Колись мої бабуся казали, що з піснею будь-яка робота робиться краще. Бо коли людина співає, виконуючи роботу, то вкладає в неї свою душу, свою мрію.

Те, що Буковина – співучий край, однозначно. Вона подарувала світові чудові голоси Дмитра Гнатюка, Володимира Івасюка, Назарія Яремчука, Софії Ротару, Павла Дворського, Іво Бобула, Лілії Сандулеси, Василя Зінкевича, Ані Лорак та ін.

Ганна Секрет. Після закінчення сільської школи Марічка їде вступати до театрального інституту. До Києва?

Марія Скрипник. Мрія стати актрисою в мені жила ще з дитинства, як це буває майже з усіма дівчатками й хлопчиками. Після закінчення на «відмінно» середньої школи батьки мріяли, щоб я вступила до університету чи інституту. Готувалась до торгово-економічного, але без відома батьків склала іспити в Чернівецьке культурно-освітнє училище на театральний відділ. Закінчила з червоним дипломом і того ж року «штурмувала» Харківський театральний інститут.

Ганна Секрет. До Вінницького театру не так просто було потрапити в 70–80 роки. Це було направлення від інституту?

Марія Скрипник. Вінницький музично-драматичний був театр з фанатичною школою Верещагіна, театр яскравих акторських особистостей. Потрапити працювати сюди після інституту було непросто. Художня рада театру на чолі з головним режисером Федором Григоровичем робила ретельний відбір кадрів. Зі мною це сталося так. Моя дипломна робота сподобалась Віталію Селезньову, режисеру театру, який приїхав до Харкова «купляти кадри». Запросив до Вінниці. Якось весною прибула сюди, вийшла вранці, каштани і липи розвинулись, чистенько і зелено навколо, машина поливає вулиці. Місто дуже сподобалось. Зайшла в театр. До репетиції залишалось 2 години, і театр був порожній. Я вийшла на сцену, яка освітлювалась однією лампочкою, і вона видалась мені величезною і трішечки страшною. Спробувала прочитати монолог Гурмижської («Ліс» Островського). І відчула, що «вінчання» з великою сценою відбулося. А через 2 години я підкоряла своїм мистецтвом художню раду і отримала запрошення працювати в театрі. Пам'ятаю, коли голова екзаменаційної комісії з Києва підписував направлення до Вінницького театру, то подивився на мене уважно і з захопленням сказав: «О, ви їдете працювати в театр Верещагіна! Хай вам щастить!»

Ганна Секрет. Яку ставку робили на вас режисери? Як бачили – в головних чи в другорядних ролях?

Марія Скрипник. В штат я була зарахована в серпні 1980 року.

Після літньої відпустки театр готувався на осінні гастролі по області. І перша моя прем'єра відбулася в Бершадському районі. Я зіграла лікаря у п'єсі Коломійця «Дикий ангел». Це була не головна роль, але досить відповідальна, враховуючи те, що моїм партнером був народний артист України Г. Тищенко. Ніколи не забуду, як після прем'єри він підійшов до мене, привітав і висловив віру в те, що я зумію знайти свою стежку на Вінницькій сцені. Не знаю, яку мені режисери готували наступну роль, але я вимушена була зізнатися, що збираюсь стати матір'ю. Це було, як сніг на голову режисерам, які страшенно не люблять, коли ламають їм плани. На два роки в моїй творчості настала перерва. Я народила сина.

Ганна Секрет. За вісімнадцять років творчої діяльності скільки ролей було?

Марія Скрипник. П'ятдесят ролей великих і малих, було п'ятдесят різних доль, п'ятдесят різних характерів. І кожну з них пам'ятаю і бережу в своєму серці. Адже вони теж – мої діти.

В актрису Вінницького музично-драматичного театру ім. М. Садовського Марію Скрипник я закохана вже давно. Як глядач. Її мистецтво, насамперед, урочисте. Смілива театральність, емоційна піднесеність, що завжди вимагають особливої художньої чуйності та бездоганного смаку, – чи не найхарактерніші ознаки її сценічної вдачі. Саме вдачі. Бо в грі актриси ніколи не побачимо ні натискування на емоції, ні прагнення замінити їх відсутність поверховою патетикою. Її пафос завжди істинний, глибинний.

Ганна Секрет. Марічко, а є у вас особлива роль, що ви з нею ніяк не можете розпрощатися?

Марія Скрипник. Відомо, що в театральній грі існує такий вислів – акторське амплуа. Моїй душі, моїй органіці найбільш співзвучні лірика і драма. Якщо до мого серця потрапляє саме такий матеріал, то в ньому я купаюсь, вільно дихаю і плідно працюю. Із усього репертуару виділила б чотири ролі, які вчинили у моїй душі і свідомості переворот. Ці ролі не хотіла ніколи б втрачати. В «Мишоловці» Агати Крісті – Кейсуел, в «Сімейному вогнищі» Альошина – Віра Миколаївна, в «Підступності і ко-

ханні» Шиллера – леді Мільфорд, в «Камінному господарі» Лесі Українки – донна Анна. Такі ролі допомагають зчищати з душі шар за шаром усе непотрібне. Терзання і муки не марні, бо в цей час я вдосконалюю себе, а, значить, є більша ймовірність, що мої відчуття, думки дійдуть до серця і мозку глядача.

Ганна Секрет. Ви провели сотні концертів, творчих вечорів. Вас любить глядач, в цьому я переконалася і не раз. По праву Вас називають берегинею українського слова.

Марія Скрипник. Знаєте крилаті слова: «У людини все має бути прекрасне...»? Я б додала: «...і мова – теж». Гарне слово «мова» також до лица, як посмішка або елегантний костюм. На жаль, наше покоління багато втратило, нас змушували забувати рідну мову і не спілкуватись нею. Пам'ятаю, коли приїхала до Харкова вчитись, у мене було таке відчуття, що я живу не в Україні, а в Росії. За чотири роки навчання лише корифей української сцени Л. Сердюк розмовляв українською. Всі інші предмети читались російською. В побуті спілкувались тільки російською. Нам треба дуже багато працювати, читати, щоб повернути чисту українську мову собі і нашим дітям. Заздрю по-доброму тим людям, які вміють гарно говорити. Я б їх слухала і слухала, як піднебесну музику.

Ганна Секрет. Ви багато працюєте над сценаріями літературно-мистецьких заходів, над концертним репертуаром. На яких авторів робите ставку?

Марія Скрипник. Я зіграла в театрі немало всіляких ролей, але відчула в собі дар сердечно говорити з присутніми. Це надзвичайно цікаво, коли йде розмова від серця до серця. Приміром, в театрі я провела за моїм сценарієм чотири бенефіси моїх колег – В. Матковського, Н. Кондратюка, Л. Білозерової, Г. Магелатій. І вони були різні, як і різні ці таланти. Для кожного знайшла особливі слова, які характеризують і пасують тільки йому і нікому іншому. Так працюю і в концертах. Для кожної аудиторії (учнів, студентів, ветеранів, вчителів, лікарів) є свій підхід. Черпаю натхнення в поезії. У моєму репертуарі є поезія, яка була написана 50-100 років тому, але вона і сьогодні, як століття тому, підтримує віру, вселяє надію і зцілює розбиту любов. Люблю сучасних

поетів Л. Костенко, П. Перебийноса, Г. Чубач, В. Сторожук, М. Луківа та інших.

Ганна Секрет. В кожній людині є свої кумири, навчителі...

Марія Скрипник. В мене – дідусь, бабуся, мама й тато. Пишаюсь ними. Рівняю своє життя на їхні заповіді. Про всіх окремо можна дуже багато розказувати. Але я розкажу вам про свою бабуся (покійну). Коли б усі жили так, як моя бабуся, у постійному труді, любові до людей, з власною філософією добра, світ став би іншим, не таким жорстоким. Понад усе любила своїх шестеро внуків. І ми відчували цілюще тепло її ніжних рук. Бабуся Катерина для мене – як свята. Вона й жила за Божими заповідями, бо щиро вірила у Всевишнього. Моя мама – Анастасія Іванівна повторилась в моїй бабусі. Така ж ніжна, лагідна, розумна. І дай Бог, щоб це у нашій родині було спадковим. У неї неоціненний дар вишивальниці. Усім (а в неї – шестеро дітей, два зяті, чотири невістки, чотирнадцять внуків, дві правнучки) вишила українські сорочки, якими передала свою любов до нас. А ми усі разом на її день народження завжди збираємось у її домі. Тоді сміх, радість і щастя переповнюють хату, а на ранок сусідка обов'язково скаже: «Настю! Яка ти щаслива!»

Ганна Секрет. Україна здавна славиться народними звичаями, обрядами. А на Буковині – обрядовість якась своєрідна, по-особливому мальовнича. Чи не так, Марічко?

Марія Скрипник. Буковина – багатостраждальний край. Так склалось історично, що у всі часи на Буковину зазіхали багато поневолювачів. Бабця моя пережила поневолення Австро-Угорщини, мама – Румунії. А мої старші брати бачили, як уже при радянській владі висилали репресованих, закривали церкви – криниці духовності. Не можна було розмовляти українською мовою, співати українських пісень. Українські діти навчались в австро-угорських і румунських школах. Але і в таких умовах традиції і обряди зберігались і живуть по сьогоднішній день, бо то є коріння народу. Коли зникають традиції, обряди – зникає народ. А мудрість народу мого краю, його сила – в духовності. Наприклад, у селі, де я народилась, церкві виповнилось більше 300 років. І коли по других селах закривали насильно церкви, то

люди мого села стояли на смерть і не дозволили закрити церкву. Найяскравіші враження мого дитинства – це Пасха і Різдво. Це була всенародна радість, яку чекали кожного року з особливим трепетом. Okремо можна говорити про весілля, хрестини, свято врожаю. По своїй театралізованості – це неперевершені дійства. Ремесла, якими володіли буковинці з давніх часів – вишивка і прикладне мистецтво – живуть і процвітають сьогодні. Звичайно, дещо і втрачається. Приміром, я пам'ятаю, як народжувалось полотно. Замочували коноплю, сушили, купали, дерли. Снували нитку, яку закладали в кросна, і ткали полотно. Бабуся, мама всю цю роботу знали досконально. А я – ні, і мої діти вже цього не побачать.

Ганна Секрет. А де ви зустріли свою долю?

Марія Скрипник. Свою долю я знайшла у Харкові. Чоловік мій, Сергій, навчався в консерваторії. Я з ним познайомилася, коли була на четвертому курсі. На третій день нашого знайомства запропонував руку і серце. Але весілля відбулось лише через рік, як тільки я закінчила інститут. Він з Маріуполя спекотного, а я з Карпатської Буковини. Вісімнадцять літ, як один день, злетіло у Вінниці, яка стала для нас рідним домом. Тут ми пустили своє коріння – підростають син і донька.

Ганна Секрет. Театр, концерти забирають багато часу. Знаю, що у вас і вихідні дні трапляються не дуже часто. Чоловік завжди це терпить?

Марія Скрипник. Терпить. Якби був іншої професії, можливо, і не витримав би темпу мого життя. Артистичне життя йому добре відоме, адже він – музикант, інспектор оркестру УВС України.

Ганна Секрет. З якими партнерами вам ліпше працюється на сцені?

Марія Скрипник. З такими, які прагнуть добратися до суті характеру даної ролі. З якими можна домовитись про нюанси акторської гри, які працюють разом з партнером, а не самі по собі.

Ганна Секрет. Ви молода, вродлива жінка. Завжди зі смаком одягаєтесь. На вас не побачиш базарних речей. У вас свій модельєр, своя кравчиня?

Марія Скрипник. Не такі вже й гарні, як мені хотілося б. Театральні сукні, у яких я виходжу на сцену в концертах, моделюю сама, сама роблю викрійку, інколи шию сама, а якщо не вистачає часу, мені завжди приходиться на допомогу кравчиня нашого театру К.В. Рижук. Основним критерієм у моєму костюмі повинна бути елегантність.

Ганна Секрет. Марічко! Мабуть, ви погодитесь зі мною, коли скажу, що останнім часом до театру глядач втрачає інтерес...

Марія Скрипник. Тут однозначно не скажеш. Це треба розглядати в комплексі і на державному рівні. Люди мистецтва і культури дуже часто ставлять собі запитання: чи потрібні нашій державі культура та мистецтво, духовність? Якщо потрібні, то чому екрани заповнили низькопробні за своїми естетичними якостями фільми, реклама? Чому масово закриваються сільські клуби, бібліотеки? Люди не отримують зарплатні? Істину, що ламати легше, ніж будувати, знають всі, але чомусь закривають на це очі. А щодо театру, то останні два роки показали, що глядач повернувся до нього обличчям. З задоволенням сприймає театральні вистави (напевно, надивився уже «відиків» і захотілось мистецтва, яке іде від серця до серця). Але ж знову, як не викручуй, усе упирається в економіку. Щоб прийти до театру, треба мати гроші. Звичайно, ми, актори, розуміємо, що матеріально-технічна база театру повинна бути кращою. У матеріальному плані театр ніколи не був прибутковим організмом, він завжди був на дотації держави. Останнім часом дотацію скорочують, і український театр – на грані вимирання. Вся надія у нас тепер на місцеву владу, яка повинна зробити все, щоб один-єдиний музично-драматичний театр на таку велику область з великими театральними традиціями працював нормально. І ніс свою високу місію духовного виховання людей.

Ганна Секрет. Ви буваєте на виставах інших театрів? Цікавитесь репертуаром своїх колег?

Марія Скрипник. Ностальгія у мене за тим часом, коли була можливість без обмеження відвідувати різні театри, концерти. Це припадає на студентські роки. Харків – велике місто. Багато театрів, багато заїжджих гастрольних колективів. Кожного вечо-

ра ми, студенти, ходили на вистави, концерти, ділились враженнями, а їх було дуже багато. Складалась хороша атмосфера для духовного росту і тоді, коли я приїхала працювати у Вінницький театр. Кожного року по два місяці колектив їздив на гастролі у різні міста України і республік колишнього Радянського Союзу. І ось наступили інші часи, і не тільки я, всі мої колеги задихаються від нестачі вражень. Ми перестали їздити, до нас не приїзять. А акторові, як повітря, потрібні емоційні враження від побаченого, почутого, потрібне потрясіння. Знайомство з іншими театрами відбувається тільки через газети, журнали. Адже, як ви помітили, дуже мало театральних постановок по телебаченню, на жаль...

Ганна Секрет. Закулісні інтриги, непорозуміння, без яких не обходиться в жодному театрі, якимсь чином впливають на вас?

Марія Скрипник. Інтриги на будь-яку людину впливають негативно. А людина, яка займається мистецтвом, миттєво реагує на неправду, грубість, несправедливість. Не все було і є гладко у моєму творчому житті. Але я навчилась не звертати уваги на тих людей, які не вміють у цьому житті нічого, окрім як плести сіті. Таких людей я не підпускаю до себе близько. А наполеглива праця, добре сердечне слово для людей роблять свою справу. В цьому я переконана і тримаю свою лінію.

Ганна Секрет. А кого ви вважаєте в театрі артистом номер один?

Марія Скрипник. Я вимоглива до себе, а тому вимоглива і до своїх колег. Звичайно, у кожному театральному колективі є більш і менш обдаровані особистості. Але, зізнаюсь чесно, у мене ідеалу в нашому театрі немає. Я розглядаю особистість в комплексі: замало мати хороші професійні навички (бездоганна дикція, мова, пластика, органіка), паралельно повинні бути бездоганні людські якості (чесність, доброта, доброзичливість, взаємовиручка).

Ганна Секрет. Ваше ставлення до журналістів.

Марія Скрипник. Я до журналістів ставлюся з розумінням. Щоб написати хороший, правдивий матеріал, потрібна добра праця і душа. Якщо вдається відсіяти половику і залишити зерно – радію. А щось цінне, що запало в душу, навіть занотовую до свого

записничка. Професія журналіста, як і професія актора, потребує відмінних професійних і людських якостей.

Ганна Секрет. Нещодавно в Браїлові відбулося велике театралізоване дійство, приурочене пам'яті Петра Ілліча Чайковського. Там ви, Марічко, зіграли роль графині фон Мекк.

Марія Скрипник. У Державному музеї Петра Ілліча Чайковського і фон Мекк відбулось свято «Спомин про дороге місце», приурочене до 120-річчя з дня приїзду генія російської музики до Браїлова. В той час, коли бідність змушувала Чайковського часто міняти помешкання, спасінням для нього стало запрошення Надії фон Мекк: «Заспокойтеся, друже мій, я з вами. Я люблю вашу музику, я молюся на вас. Я пишаюсь вами. Поїдьте в Браїлів». З 1868 року по 1881 сім'я фон Мекк, яка жила в Москві, була власником Браїлівських володінь (нині Жмеринський район). Браїлівський маєток – один з улюблених. Стосунки Петра Ілліча з Надією Філаретівною носили незвичайний характер. Між ними було лише листування. Особистих зустрічей не було ніколи. В цьому театралізованому дійстві я зіграла роль Надії фон Мекк. А мій колега по театру В. Шалига – Чайковського. Того ж дня, за дві години до вистави, я була ще в театрі у своїй грим-кімнаті. Одягнула плаття, перуку і ретельно робила грим, щоб бути зовнішньо схожою на фон Мекк. Коли все було закінчено, я глянула іще раз на фотографію Надії Філаретівни, на своє зображення у дзеркалі і залишилась задоволеною. Зовні я дійсно була схожа на неї. Через годину машина уже мчала до Браїлова, везучи головних героїв. Особливого відчуття у мене ще не було. Це була звична робота актриси. Машина зупинилась перед Браїлівським маєтком. І ми з Валерієм (що був у гримі Чайковського) вирішили пройтися по парку пішки. Погода була напрочуд хороша, адже перед тим три дні лив дощ. Ми йшли по алеї. Я ретельно підбирала своє довге плаття, щоб не забруднити, і ми розмовляли про те, що могли відчувати Чайковський і фон Мекк, коли бували у полоні цього чудового парку, озера, величної, неповторної краси Подільського краю. Раптом я помітила, що люди, які прогулювалися по парку, угледівши нас, зупинилися і в їхніх очах я читала не то переляк,

не то подив. Напевно, ми здавались їм привидами. Вистава розпочалась у призначений час, і я, як господиня, запросила гостей у музичну вітальню. У присутності правнучки фон Мекк, яка приїхала з Москви на це свято, відбувся концерт юних віртуозів, лауреатів конкурсу, присвяченого пам'яті Чайковського. Я читала поезію, а юні віртуози виконували Божественну музику. Правнучка фон Мекк, мила, тендітна, старенька жіночка, дуже скромно одягнена, не зводила з мене очей. І коли наші погляди зустрічалися, вона мені посміхалась і її обличчя світилось добротою і вдячністю. Потім я запросила гостей у Великий зал, де камерний оркестр «Аркада» виконував музику Чайковського, Моцарта та інших композиторів. А ми у парі з моїм колегою читали листи фон Мекк до Чайковського і листи Чайковського до фон Мекк. Атмосфера була чудова. Всі, хто слухав музику, листи, були зачаровані. Заключний акорд нашого театралізованого дійства відбувся на центральній балюстраді. До площі, де перед балюстрадою зібралось багато людей, під'їхала карета, з якої вийшли Чайковський і фон Мекк і продовжили свято. Прозвучав вальс Чайковського, і десять бальних пар закружляли, створюючи справжню гармонію музики і танцю. Я, стоячи на балюстраді, раптом подумала: «А що як в цю мить дух Чайковського і фон Мекк з нами? Вони, напевне, вдячні нам за те, що через століття ми зберігаємо пам'ять про них у своїх серцях». По закінченні свята до мене підійшла правнучка фон Мекк і сказала: «Дозвольте мені вас поцілувати. Я вражена і схвильована. Ви перенесли мене в минуле моїх предків. Я прожила разом з ними цю щасливу мить. Ви дуже схожі на мою прабабусю і не тільки зовні...». І ніжно мене поцілувала. Ось що може робити моя професія – професія актриси! Може переносити людей в минуле, сучасне, майбутнє, може викликати захоплення і подив, може зробити глядачів хоча б на мить щасливими.

Ганна Секрет. А взагалі ви задоволені собою?

Марія Скрипник. Я свою будь-яку роботу поділяю на добре виконану або недостатньо добре виконану. Самозадоволення ніколи не відчуваю. Бувають хвилини щастя на сцені, коли розмовляєш із залом і відчуваєш дихання і биття сердець в унісон.

Вистави... Концерти... Вони ввійшли в життя актриси як весняний вітер. І хочеться вірити, що її мелодійний чарівний голос, який народився на Буковині, змужнів на Поділлі, ще довго буде радувати глядачів новими образами, новими поетичними рядками...

Ганна Секрет, журналістка

Марія Скрипник: «Мистецтво – пожива для душі, бо воно, як молитва, лікує людину»

На всю державу прозвучала звістка: в числі інших достойників звання «Заслужена артистка України» присвоєно актрисі Вінницького музично-драматичного театру Марії Василівні Скрипник. У той день Вінниччина показувала в столиці звітний концерт «Подільське гроно калинове», і Марія Скрипник з народним артистом Нестором Кондратюком вели програму.

Як завше, зібрана й велична, в синій ошатній сукні, вона була тендітною, вишуканою й елегантною.

– Тільки в перші хвилини, Марічко, відчувалось напруження, коли з'явилися на сцені Палацу «Україна», а згодом ви, як завжди, оволоділи залом. Як почувались на головній сцені країни?

– Той не актор, хто перед виходом не хвилюється. Відхилилась завіса – і серце застукотіло частіше. Це благородне хвилювання, без якого не виходиш на люди. Подумала: «Во славу Твою, Господи, працюю». А присвоєння мені звання сприйняла нормально, як робочий момент. Адже все було на початку. Попереду – ще два відділення концерту, і треба було належно відпрацювати виявлене мені довір'я.

Четвертий рік приятелюємо з Марічкою, і щоразу вона відкривається, як діамант, все новими яскравішими гранями. Ніби вчора, пам'ятаю той квітневий Великодній день, як ми сиділи у музеї Коцюбинського, а вона все згадувала й згадувала свою бабусю Катерину (по матері), і відтоді я особливо гостро

відчуваю якусь прогалину чи пустоту свого дитинства без бабусь і дідусів (померли раніше).

– Якби всі люди жили, як моя бабуся, то світ був би ідеальним. До цих пір вона для мене, як свята, божество, приклад. Любила всіх людей і вони йшли до неї, особливо в неділю, після церкви, щоб «висповідатись», послухати поради. Закінчила чотири класи румунської школи, але на всі випадки життя мала власну думку, легенду, приповідку. Низенька, весела, проворна, метка, щиро вірила в Бога, дотримувалась Божих заповідей і нас цього навчала. Все, що в мене є доброго, щирого – від бабусі Катерини. Вона все життя для мене – ідеал.

Її хата була щаслива на людей. Ніколи нікому не сказала, що не має часу. Не поспішала, а говорила: «Дав Бог день, дасть і другий на роботу». Ніколи й таблетки не прийняла, не визнавала уколів та лікарів. Щось заболить – випила настій з трав і побігла. Усе життя була з Богом, людьми і в роботі.

Бабусину піч ні на яку не промінюю. Там все моє дитинство пройшло. Хіба знала я тоді, що моя бабуся помре у День театру. Це символічно!

– *Як ваші рідні сприйняли новину про звання?*

– Перед поїздкою в Київ зателефонувала мамі в село і Мирославі в Чернівці. Мама збрала подружок і всі дивились концерт по телебаченню. Опісля вона в розмові розплакалась, казала, що мої вчителі вітали її й мене і раділи. Четверо братів і Мирослава теж телефонували. Здивувало те, що не вгавав апарат від дзвінків знайомих і незнайомих вінничан, з тих установ і підприємств, де довелось виступати.

– *Ви, Маріє Василівно, не тільки добре знана в театрі, як актриса, а й як розумна і сердечна ведуча, яка за останній рік провела 63 вечори! Мені на багатьох заходах, за вашим сценарієм, довелось бувати і я просто в захопленні, як вам вдається так «полонити» будь-яку аудиторію?*

– Звертаються до художнього керівника театру – Віталія Селезньова, щоб я провела якийсь творчий вечір на підприємстві, в установі, музеї чи «Пляді». Зразу ж думаю про ідею втілення. Уявляю, насамперед, ту аудиторію, з якою працюватиму: кол-

госпники, студенти, спеціалісти певної професії, науковці, начальство чи різний за віком слухач. Дізнаюсь про цікавих людей чи про тих, хто співпрацюватиме зі мною. Думаю про форму, в якій доноситиму сказане про них і про те, щоб не повторюватись.

– У справжнє свято за вашою участю, Марічко, перетворюється День медика, День знань, дні багатьох професій, які розробляєте і готуєте. Особливо ж запам'ятались ювілейні вечори народних артистів театру імені М. Садовського Лідії Білозерової, Володимира Матковського, Нестора Кондратюка, актриси Галини Магелатій, керівника міського естрадно-духового оркестру, заслуженого працівника культури України Віталія Гуцала та інших. По кілька разів ходила на музичні концерти «Свято душі», «Музико, не покинь мене», «Свято романсу». Маєте талант від Бога працювати з аудиторією. Чи важко це вдається?

– Певне, його вимолила для мене бабуся Катерина. Дуже любила ходити на всілякі сільські дійства, на вистави до клубу. Заохочувала нас із сестрою виступати. Тішилась нами. У театрі помітили, що вмю спілкуватись з глядачем. Доручали вести свята – спочатку 8 Березня, 23 лютого, згодом запрошували на різні презентації, конкурси.

Який би сценарій не готувала, знаю, що це буде відверта розмова зі слухачем, котрий має мені повірити.

Цінність актора в тому, що він одночасно може донести думку, ідею, вислів не одній людині, а сотням, і всі вони разом проймаються тим, чим живе герой на сцені, налаштовуються на відповідне сприйняття радості, кохання, болю чи страждання.

Якщо йтиметься про конкретну людину, дізнаюсь від неї, знайомих, родичів цікаві подробиці. Захоплююсь нею, готуючи сценарій. Хочу донести в той день усе найкраще, аби й глядач дізнався про все хороше: розум, пластику, голос, здібності (коли це артист) і, звичайно, насамперед – про людські якості: любов до людей, професії, чуйність, милосердя і т. д.

– Давайте згадаємо, наприклад, бенефіс Лідії Білозерової.

– Десь перед тим зустрілись з Лідією Олексіївною. Хотіла уривки з п'єс показати. А в мене ідея виникла... Прийшла додому

і вночі згадала її «ударні» ролі. Намалювала завісу від вистави «Життя та смерть пана де Мольєра», де вона грала дружину, розмістила подіум, свічки по краю сцени. Знайшла форму, як показати народну артистку, написала монолог для неї і для нас, ведучих (для себе і Нестора Кондратюка), заставки «Чому глядач іде до театру?»

– *Чудово! Тепер самі ж і відповідайте на запитання, Маріє Василівно!*

– У театрі пізнаємо одвічні проблеми, почуття любові, ненависті, підступності, зради. Коли актор за дві години зуміє «прожити» життя героя на сцені, глядачеві цікаво спостерігати за змінами переживань у тій чи іншій ситуації. Буває людина приходять у театр байдужа, ніби її нічого не сколихне, а дивись, – сльоза навертається. Ми всі допитливі по-різному. Одних цікавить багато що, а інших треба пробудити, змусити розкрити своє серце, достукатись до нього.

– *Не кожному таке під силу. Буває, актор має звання народного чи заслуженого, а його не знають. Мабуть, це трагедія... З усіх героїнь мені найбільш до душі Анна з «Камінного господаря». Там досягнуто апогею майстерності. В житті, Марічко, наскільки знаю, у вас немає рис владолюбства, кар'єризму, лицемірства, жадібності, підступності. Ви зуміли донести поезію Лесі Українки і висвітлити її.*

– Можна прожити акторське життя й ніколи не мати такої ролі. Для мене було щастям вісім місяців виношувати донну Анну. І до того любила поезію Лесі. Тільки через рік, коли впізнала зсередини героїню, побачила Аду Роговцеву теж у цій ролі. Донна Анна говорить і робить не те, що думає. В душі одні почуття, показує інші... Спочатку я працювала над характером, потім над поезією. Згодом все з'єднала воєдино. Відчуваю її кожне слово, його наповненість емоціями, почуттями, розумом. Воно у мені об'ємне. Визначила для себе мелодіку поезії, в якій є слова похідні й ті, які несуть найголовніший зміст.

– *До речі, Маріє Василівно, а чому ця вистава йде так рідко на сцені? Адже там надзвичайно талановита художня форма, музика, великі затрати режисерського, художнього і актор-*

ського складу. Таку виставу не соромно було б і в столиці чи на театральних фестивалях показати. Вона б посіла, думаю, значне місце в театральному житті України.

– Абсолютно з Вами погоджуюсь. Сучасні вистави – це мегателики-одноденки. Інша справа – класика, де можна працювати творчо, з натхненням. Класика, перевірена часом, як те вино: чим довше вистоюється, тим смачніше. Театр, повторюю, те місце, де зосереджуються людські почуття. І якщо людина з вистави не взяла нічого, забула через півгодини все, що дивилась, гріш ціна таким видовищам.

– Ви, Марічко, колись сказали: «Музика – це дар небес. Потрібно, щоб її пестили найдовершеніші душі і найпрекрасніша уява». І ще багато ліричного, романтичного, та про все не напишеш. Опустимось до буденності. Що на часі у вас нині?

– Завдяки обласній держадміністрації та директору театру, маємо вчасно зарплату і моральну підтримку. Раніше, кілька років підряд, влітку возили вистави тільки в села. А нині виступаємо в районах. Не з п'єсами на 2–3 актори, а показуємо такі великі полотна, як «Мазепа», «Баядера», за участю усієї трупи. Бачили б ви, яке торжество в містечках! Люди спостерігають талановитих артистів і прекрасну гру, нічим не гіршу, як у хвалених столичних театрах, які демонструють по телебаченню. Надіємось, що перетнемо й кордони області.

Народ стомився від буденності, злиднів. А мистецтво – пожива для душі, бо воно, як щира, пристрасна молитва, лікує людину, піднімає до небесних висот і очищає...

Ганна Волошенко, журналістка

На сцені – «Блез»

На прем'єру комедії Клода Маньє «Блез» у облмуздрамтеатр прийшов глядач доброзичливий. Уже в першій картині сприйняв шаржову постать Аріадни Кларенс зі щирим сміхом. Ця

одинок самозакохана француженка рада молодому художнику Блезу, котрий наймає у неї квартиру на певний термін. Аріадна (артистка Марія Скрипник) відправляється десь у гори, частенько хапається не за свої речі («Ой, де ж моя голова?»), а тим часом у її помешканні розгоряються такі пристрасті, що у залі час від часу звучить регіт.

Художника і продавця власних картин, котрий сам так пояснює їхню цінність: «Особливість мого живопису та, що він чотирирівимірний» (будь-яке полотно продавець може розвішувати за власним смаком і, певна річ, бачити щось своє), обсядають проблеми: де ж дістати грошей?

І все ж Блез (артист Анатолій Вольський) бажає продемонструвати респектабельність перед сім'єю заможних міщан Карльє. У них дочка на виданні, але й сама мадам Карльє (заслужена артистка України Клавдія Барил) не проти пококетувати з майбутнім зятем.

Одним словом, Блезу доводиться не легко у стовковиську жагучих жінок, серед яких запам'ятовуються оригінальним малюнком ролей уже згадана Аріадна Кларенс (артистка Марія Скрипник) та пломінка негритянка Пепіта (заслужена артистка України Юлія Раденко).

Комедію цікаво дивитись, вона легко й весело сприймається і, без сумніву, подобається вінничанам.

Галина Касіяненко, журналістка

Замахнулися на «Камінного господаря»

Тільки той, хто виходить на поміст сцени під розстріл сотень очей, доброзичливих, байдужих, насмішкуватих, заздрісних, може зрозуміти стан актора після вистави.

«Із прем'єрою, Марічко», – звучало по коридору аж до її кімнати. Марія Скрипник, певне, й не згадала б пізніше, хто її вітав, обнімав, цілував... Була ще там, у кам'яному склепі Командора.

То тільки нам, звичайним глядачам, здається, що це легко при софітах, які ловлять твій кожен погляд і жест, рухатись, згоряти у коханні, лицемірити перед Командором, прагнути влади і переконувати обранця серця посягати на трон. Все це намагалась донести до прискіпливого глядача Марія Скрипник. Але ж яку роботу душі і тіла мусила перегорнути, аби збудити наші серця, щоб повірили їй, дружині Командора, і недосяжній коханій Дон Жуана – волелюбного і сміливого. Кожне слово пройшло через глибини її серця!

Можна з певністю сказати, що то справжній подвиг головного режисера, народного артиста України Віталія Селезньова – замахнутися на поетичну драму Лесі Українки «Камінний господар». Віталій Євдокимович знав, що його і трупу чекають численні «підводні рифи». Насамперед, майбутня вистава – трагедія. А погодьтесь, нинішнє життя й так переповнене ними. Дехто скаже: «Ще йти до театру, платити 2–3 гривні, щоб сумом душу заповняти». Але, шановні мої вінничани, не часто Леся Українка постає перед нами зі своїми героями, які живуть на сцені повнокровним життям, доносять найтонші порухи пристрастей далекої середньовічної Іспанії!

...Накочуються хвилі, шум морського прибою, і жалібний квил чайки. Музика інтригуюча, потойбічна, ніби з ходою якогось кам'яного чудовиська. Чекування чогось невідворотного, трагічного. Поступово вплітається мелодія ліричної сегідильї. Прояснюється сцена, виокремлюються пам'ятники на кладовищі.

«Всесвітній грішник» – Дон Жуан зацікавлює донну Анну та й сам, давній спокусник, зачарований дотепною, неприступною дівчиною. Меланхолійна, романтична й щира Долорес (актриса Жанна Андрусичина) спостерігає, як її наречений легко погоджується прийти на бал-маскарад в останній вечір перед весіллям Анни.

Уже в перших картинах проявляється протиборство двох цілісних натур: гордої, розумної, владної і скептичної Анни, у котрій бринить бажання утверджувати насамперед свої власні інтереси, тішити своє честолюбство, і ніжної, відданої Дон Жуану, Долорес.

Актриса муздрамтеатру Марія Скрипник зуміла показати донну Анну на початку дії веселою, дотепною, жартівливою, але недоступною Дон Жуану, хоч вона й не позбавляє його надії на взаємність. Смутніє вона при згадці про нареченого – Командора. Тут глядач ясно бачить, що коханням до його величності вона не палає. Зате у мріях:

Мариться мені якась гора
стрімка та неприступна,
на тій горі міцний, суворий замок, –
немов гніздо орлине...
В тому замку принцеса молода...
Ніхто не може до неї досягнути,
на кручу вбиваються і лицарі, і коні,
на гору добиваючись, і кров
червоними стрічками обвиває підгір'я...

Чутлива до людського болю Долорес дивується цій жорстокій мрії... Поява Дон Жуана збуджує донну Анну, захоплює її. Після численних колючих реплік вона розуміє, що їх єднає честолюбність, ризик, бажання підкоряти чийсь душі.

На балу вона щаслива, легкокрила, впевнена у собі, зате після заміжжя у постійних жалобах за родичами Командора в кам'яному мішку, хоч і в пишних одягах черствіє, ніби застигає у неприступності. Всі бажання підкоряє єдиній меті – досягненню влади.

Пройдисвіт, яким ми уявляємо собі Дон Жуана, у виконанні Григорія Сиротюка – сильна натура, але хистка й егоїстична. Цьому акторові притаманна правда гри. Він глибоко вник у суть характерів партнерів. На початку легковажний, дає жінкам те, що хочуть: кохання, пристрасть, миттєву волю (сцена з донною Соль – заслужена артистка України Юлія Раденко), але, наштотхнувшись на таку ж сильну, як і сам, натуру Анни, проходить ломку характеру і повністю потрапляє в залежність до неї. Сцени кохання його з Анною, на мій погляд, переконливі в словах і в діях.

Григорій Сиротюк і Марія Скрипник зуміли так перевтілитись у закоханих, що глядач вірить у їхні почуття.

Особливо це відчувається у танці на балу, в сценах освідчення та у фіналі.

Командор – суворо прозаїчний. На відміну від Дон Жуана – переконаний, що високі права невіддільні від обов'язків. Ми бачимо дона Гонзаго (артист Володимир Тимошенко), могутнього, упевненого у собі першого гранда після короля, який не боїться й на трон посягати. Шпагу в поєдинку з Дон Жуаном він теж тримати вміє...

Не можна обминути увагою дотепного слугу Дон Жуана – Станареля (Анатолій Вольський), служницю донни Анни – Маріквіту (Оксана Бандура) та стару дуенью (народна артистка України Клавдія Норець). Вони займають зовсім незначне місце у драмі, проте кожен доносить характер свого героя.

Окремо треба сказати про ролі Найстарішого гостя (артист Анатолій Зеленко), величного гранда, який стоїть на сторожі інтересів влади і свого клану, та донни Консепсьйон (заслужена артистка України Надія Колісниченко). Кожне її слово ніби просякнуте отрутою зверхності.

Режисерське вирішення фінальної сцени (відмінної дещо від трактування Лесі Українки), коли властолюбні Дон Жуан і донна Анна прагнуть будь-якими способами досягти корони і, зрештою, згоряють у вогні Божої кари, доводить нам, нині сущим, що не всі шляхи до високості влади і багатства – праведні. Обое знехтували моральними законами і справедливо покарані.

І постановка драми головним режисером музично-драматичного театру, народним артистом України Віталієм Селезньовим, музичне оформлення Анатолієм Малярчуком, художнє – Іриною Лупашенко, а також костюми середньовічної Іспанії, виготовлені за її ж ескізами Любов'ю Рудаковою, Кірою Рижук та завідуючою костюмерним цехом Маргаритою Кондратюк – все працювало на глядача. Хочу сказати, що «Камінний господар», по-моєму, – неабияка подія у театральному житті міста. Після прем'єри попросила глядачів поділитися враженнями.

Валентина Вознюк, педагог:

– Приємно дивитись романтичну п'єсу Лесі Українки. Та

ще й поетичну. Поринаєш у давні віки. Постановка і гра артистів у ролях Анни та Командора сподобались. Але погано розрекламовано. Можна було б чи по радіо, чи на телебаченні хоч хвилинку розповісти про драму. Зацікавити. Біля театру ж небагато людей ходить і бачить рекламу.

Зоя Білецька, студентка:

– Костюми прекрасні і переконлива гра теж. Музика – відповідна. Чітко звучать поетичні слова. Для нас – це ліричне свято сьогодні.

Зінаїда Андрійчук, пенсіонерка:

– Такі вистави треба дивитись. Відволікають від буденності життя. Переконливо артисти грають героїв – Анну, Долорес, Командора.

Тепер слово – колегам.

Валентина Хрещенюк, заслужена артистка України та Кабардино-Балкарії:

– Скажу, насамперед, про Марію Скрипник. Донна Анна – вершина її творчості. Довела цією роллю, що стала досвідченим і зрілим майстром. Дай Боже, не зупинитись на цьому. Безперечно, це творча удача і перемога, бо вклала у роль величезну працю. Віддалась їй повністю.

У грі Марії Василівни йде постійно другий план. Вона палає від почуттів до Дон Жуана, але стримує їх до пори. Можна тільки привітати актрису з перемогою, коли вона (Анна) веде за собою коханого. Вся концепція Дон Жуана рухнула. Це, без сумніву, і режисерська перемога.

Гарно і переконливо грає і Дон Жуана Гриша Сиротюк. Його зовнішні дані відповідають ролі. Думаю, що в подальших виставах він додасть героєві більше мужньої пристрасності, щоб дорівнятись до гри Марії Скрипник.

Євген Головатюк, режисер, заслужений діяч мистецтв України:

– Романтичний, поетичний театр потребує неабиякого духовного піднесення, темпераменту. Леся Українка вимагає певної віддачі від акторів. Марія Скрипник веде Анну темпераментно і розумно. Грамотно доносить поезію. Мало кому з акторів це під силу. Я її такою ще не бачив! Усіх вона порадувала перемогою.

Захоплююче провів деякі сцени Григорій Сиротюк. Старався. Актори схожі на робітників. Один, припустимо, точить деталь професійно, інший – теж майстерно, та ще й з натхненням. Отак, на високому піднесенні, зіграли актори свої ролі.

Пропоную читачам кілька слів Марії Скрипник після прем'єри:

– Анну запам'ятаю на все життя. Відчуття таке, ніби важезний камінь підняла. Вперше випала класична глибока роль. Завершила – і ніби світло засяяло. Піднесення надзвичайне. Не спала перед виставою. Хвилювалась.

Завдячую Віталію Селезньову, який упродовж усієї роботи над виставою вірив у мене, допомагав, створював прекрасну атмосферу. В Україні не так багато постановок «Камінного господаря» Лесі Українки. І те, що Віталій Євдокимович звернувся до класики, говорить про нього як про людину і митця – глибокого і сміливого експериментатора. Я щаслива безмежно і зичу своїм колегам Валерію Шалізі, Таїсії Славинській, Надії Кривцун, які грають в іншому складі головних героїв, творчої удачі і успіхів.

Галина Касіяненко, журналістка

Вінниця зустріла Марію ароматами квітів і свіжістю весни...

Якось під час гастролей у Чернівцях до нас підійшов керівник театру ляльок і запитав, чи не приїхала з нами Марія Скрипник. І якось так з любов'ю засвітилися його очі: «Це ж наша Марічка...».

Так, саме Марічка, ось така світла буковиночка приїхала на Поділля й залишилась тут, зустрівши свою долю артистки, заслуженої артистки України, керівника і матусі... Віталій Селезньов часто приїздив на випускні до театральних вузів, щоб засватати молодих до трупи. Приїхавши до Харківського театального на перегляд студентських робіт, серед випускників

запримітив майбутню артистку, запросив на прослуховування до Вінницького театру.

Вінниця зустріла Марію ароматами квітів і свіжістю весни. До театру прийшла рано, вийшла на сцену, спробувала щось прочитати... І ось вона Гурмижська з «Лісу» О. Островського, і Лимерівна з «Лимерівни» Панаса Мирного, і Валя з «Іркутської історії» О. Арбузова... і завмерла від чарів зали... зрозумівши, що не хоче вже ні до Львова, ні до Дніпродзержинська, куди теж мала запрошення. А тут і художня рада її підтримала. Долю було вирішено...

Коли в інституті підписували направлення, додали: «О, так ви ж їдете до самого Верещагіна!». Звичайно, як тут не будеш хвилюватися, коли тебе має зустріти Сам Верещагін, такий вимогливий, такий серйозний, такий непередбачуваний! Нелегко було молодим, бо ж трупа одна з найкращих на театральному просторі не лише України, але й СРСР, та ще й стільки талановитих маститих акторів!.. Та якось відразу Марію ввели у виставу «Дикий ангел». І тут вперше вийшла на сцену з народним артистом України Григорієм Тищенком, заслуженими артистами України Миколою Попругою, Клавдією Барил, Володимиром Тимошенком, залишившись їм вдячною за підтримку і розуміння. Хоча роль лікарки другого плану, вона якось заповонила душу дівчини. А після прем'єри підійшов Григорій Пилипович і якось по-батьківськи сказав: «З вас буде артистка!». Якими важливими видалися тоді ті слова народного артиста!

Незабаром вдалося зіграти казкового Котигорошка, досі посміхається, не розуміючи, чому їх тоді з Неонілою Францевою призначили на цю роль. Правда, створювати образи в дитячих виставах актори полюбляють, і це не залежить від віку самого виконавця.

Коли готували «Поговір» А. Салинського, Марії так хотілося зіграти, що вона самотужки розібрала роль... Вечір, темна зала, горить чергова лампочка, а вона грає... За лаштунками за артисткою спостерігає Федір Григорович Верещагін, народний артист УРСР та СРСР, художній керівник театру, прислухаючись й приглядаючись... і раптом: «Скрипник, Маріє, це ви? Добре,

приходьте завтра на репетицію». Таки оцінив тоді режисер наполегливість акторки. І не помилився. Хоча Марія була призначена третьою на головну роль, вона не переймалась, знайшовши своє трактування, власний підхід до своєї героїні, яка грала на гітарі, як і сама виконавиця.

Марію завжди можна було побачити в залі, коли вона не зайнята у виставі, тихенько сиділа й спостерігала за роботою своїх колег, вчилася у майстрів сцени. Ось він, Григорій Тищенко, величавий й водночас приземлений, Іван Тарапата – скільки в ньому темпераменту, який він рухливий, Валерія Сироватко завжди нагадувала велику Єрмолову. Анатолій Овчаренко з його відданістю своїй справі, а яка яскрава акторська індивідуальність (усе йому притаманно – від комедії до трагедії!). Лідія Білозерова так уміє віднайти характер своєї героїні, щоб не повторитися. А який грим вони накладали! І як тут не сказати про Нестора Кондратюка, що завжди підтримував артистку, безліч концертів вони провели разом! Він завжди говорить про неї як про надзвичайно працелюбну й творчу натуру.

«Три хвилини Мартіна Гроу», «Поговір», «Нічні забави», «Теплий попіл», «Домашнє вогнище», «Підступність і кохання», «Чорний дипломат», «Крик журавля», «Мишоловка», «Любов при свічках»... Їх було десятки, та найулюбленіша – «Камінний господар». Скільки було перечитано, щоб зрозуміти Лесю Українку, її поезії, драми, розкрити для себе глибинний підтекст творів. Марія відчула донну Анну й вважає цю роль найсильнішою своєю роботою: «Якби я нічого за 20 років не зіграла, крім донни Анни, то відбулась як актриса...».

Марія Василівна працювала з багатьма режисерами, та тим, хто зрозумів її душу, відкрив її акторські здібності, а головне, довіряв їй, вважає Євгена Головатюка. Можливо, тому, згадуючи спільну роботу в «Любові при свічках» з М. Скрипник, Микола Чуча, примруживши очі, говорить, що з нею було надзвичайно легко працювати, та й глядач, спостерігаючи за народженням кохання у передноворічну ніч, вірив у справжні почуття.

Звичайно, шляхи, щоб змусити людину замислитися, різні. А є загальнолюдські проблеми, які живі завжди. Добро, зло, борг,

совість, любов... Артистка Марія Скрипник прагнула розкривати характер, досліджувати явище. Обов'язково. На будь-якому матеріалі, незалежно від жанру.

Особистість актриси – вона сама – стала основою чарівливості. І успіх ролі, та й усієї творчості, також відповідав змісту натури. І глядач йшов на зустріч не з героїнею вистави, а з особистістю актриси.

20 років. Різні фарби, різні характери. Про жодну не скажеш, що вона для Марії випадкова. І якщо це Лисичка з новорічної казки, то вона чарівна хитруля, а Анна – честолюбна донна, Тетяна – така жіночна, сполохана, прагнуча простого земного щастя, а Віра Миколаївна – з глибоким внутрішнім переконанням...

І, напевно, не випадково одним з авторів її випускних робіт був драматург Олексій Арбузов, упевнений, що міцним буває тільки те, що не отримано «в подарунок», а вистраждано і зрозуміло тобою. Це про її долю...

*Світлана Фицайло,
керівник літературно-драматургічної частини
ВОАУМД театру ім. М.К. Садовського*

Бенефіс Марії Скрипник

Помітною культурною подією на Вінниччині видався бенефіс заслуженої артистки України Марії Скрипник, що пройшов нещодавно у Вінницькому музично-драматичному театрі ім. М. Садовського. Ця урочистість і водночас поважна культурна робота тривала при повному залі шанувальників, в ароматі весняних квітів, яких заздалегідь приготували для улюбленої актриси. Бенефіс цей був особливим і з того погляду, що цього разу актриса не лише підсумовувала свою творчу працю, але й влаштувала це свято на знак символічного прощання з театром. Чи справді це було прощанням, покаже час. Бо не може ця вродлива і талановита жінка розлучитися з творчою працею і

з тим колективом театру, де їй випало понад 20 років провести на сцені. Вона ж ще і блискучий читець-декламатор, відмінний конферансьє, сценарист, організатор. Ось ці організаторські здібності і звабили владу доручити їй керувати управлінням культури м. Вінниця. Так, вона на цій посаді уже половину року, і за цей час зуміла проявити активність та полюбитися вінничанам у новій ролі.

Відкриваючи бенефіс, режисер театру В. Селезньов представив її присутнім як талановитого діяча акторського колективу, яким він керує, щедро характеризував її заслуженими словами, побажав їй успіхів на новому напрямку творчої праці. Затим промовляв про неї і народний артист України Н. Кондратюк. У його виступі прозвучали головні моменти творчої біографії актриси, яка сьогодні, в процесі адаптації в ранзі начальника міського управління культури, все ж зібралася повторити перед шанувальниками важливіші фрагменти із своєї акторської практики. Бо найбільше вона може виразити і сказати про себе – грою, переживаннями, осмисленням, патріотичними почуттями, специфічною жіночою мудрістю. Актриса з вродженою культурою почуттів розкривається перед публікою зсередины, з любові до мистецтва і до своєї справи.

Родовід Марії Скрипник на Буковині. І вона типова буковинка – струнка, погідна, вродлива, з виразними рисами обличчя і карими очима, з променем мислі. Вона нагадує мені знамениту буковинку, письменницю Ольгу Кобилянську, яку літературознавці називали гірською орлицею за небесний злет її художнього слова. Марія Скрипник з дитинства потягнулася до акторської справи. Це був природний нахил, що визначив її творчу долю на все життя.

Закінчила Харківський інститут мистецтв ім. І.П. Котляревського. В процесі дипломної практики до неї приглянувся Вінницький музично-драматичний театр і відтоді це світилице культури стало для неї рідним. Відомо, тут сформувався державний драматичний театр країни, якого згодом було переведено до Києва. Все ж вінницькі театральні традиції залишилися поважними, отже, було чим полюбитися молодій

актрисі. А сьогодні прийшли вітати її тут мама, чоловік, син і дочка.

І ось Марія Скрипник знову в тих ролях, якими часто хвилювала публіку. Вона в ролі дружини за п'єсою С. Альошина «Сімейне вогнище». Стримана і зосереджена, актриса оцінює власну ситуацію в ролі, але так, як би це дійство могло відбутися в житті. Гра і реальні переживання між збайдужілим чоловіком і тим, хто пропонує їй нову любов – з гарячим серцем, увагою, преклонінням. Вона представляє цю драматичну ситуацію не стільки за зовнішніми її атрибутами, скільки за почуттями її життєвої сутності, власних самооцінки і самореалізації її у цій ролі. Тут розкривається і етика почуттів, поведінки, сімейної перспективи. Для неї театральне дійство – це роздум про життя, аналіз ситуації, і, коли треба, логічні висліди. Вона переконує, що роль їй і по душі, і по характеру. Затим оплески, букети квітів. А ось ще одна, дещо побіжна, полохлива роль неодруженої молодой особи, для якої випала нагода виручати психологічну кризу своєї старенької матері у її переживаннях за долю дочки. Актриса і цю ситуацію розв'язує так, ніби це з нею відбулося вперше, непередбачувано і захоплююче... і як задумала авторка п'єси «Любов при свічках» Н. Птушкіна.

Однією з найдостойніших і найвдалих ролей, які вона коли зіграла, на нашу думку, було представлення на бенефісі ролі Анни у п'єсі Лесі Українки «Камінний господар». Складна середньовічна картина іспанського великовітського життя з притаманними йому атрибутами і містифікаціями представляє драму життєвих забганок донни Анни і Дон Жуана. П'єса складна своїми драматичними колізіями і психологічними передумовами та містичною варіативністю розв'язання життєвої проблеми. Але важливість її постановки є очевидною і промовистою. Додамо, що коли в 1914 р. її було поставлено київським театром Миколи Садовського, то газета «Рада» назвала день прем'єри «золотим днем» українського театру і його великою перемогою. І Марія Скрипник у ролі донни Анни, як ми її побачили, також перемогла. Тут актрисі вельми придалися її природна артистичність, зріст, постава, манери, у яких розкриваються

традиції правлячої еліти західного світу, уміння акцентувати на моментах духовної піднесеності і морально-етичного вирішення комплікативної життєвої драми та її літературного і театрального представлення. Марія Скрипник була внутрішньо готова до цієї ролі і достойно виконала її на кону театру. Властиво тут і доводиться пошкодувати, що Марія Скрипник «прощається» з театром на користь суспільної ролі в культурному житті міста. Однак їй доведеться поєднувати ці два мистецтва життєвої долі, ми в цьому переконані.

Марія Скрипник відома як одна з кращих декламаторів і конферансьє. Вона двічі вела програму на сцені столичного палацу «Україна», тому стала знаною і для вибагливих киян, і для мільйонів телеглядачів. Вона закохана у духовну щедрість рідної мови, у мистецтво як драматичного, так і ліричного слова. Говоримо про цю рису її життєвої снаги без натяжок. Вона воістину живе цими духовними надбаннями, вона вболіває за долю національних святощів, а тому її нова праця і благословляється цими священними сподіваннями і вірою в успіх.

На бенефісі Марію Скрипник вітали керівники обласної державної адміністрації і обласної ради, а також керівники міської ради, працівники культурних установ, актори, письменники, художники, композитори, представники політичних партій і громадських організацій, рідні і близькі їй люди. Бенефіс мав ще й ту особливість, що він не просто розкрив етапні творчі досягнення заслуженої артистки, а й вмотивував «символічне прощання з театром» її обнадійливим вступом у роль організатора культурного життя. Адже вона вже встигла провести ряд мистецьких оглядів, вернісажів, конкурсів. І що дуже важливо: вона сама намагається брати участь, чи принаймні бути присутньою на багатьох культурних, політичних і господарських акціях як міста, так і області. Сьогодні вона приглядається до людей, шукає з ними спільної мови, аби говорити про оновлення духовного обличчя Вінниці, про долю української культури. Буковинка прижилася на Поділлі, полюбила цей край, зріднилася з ним.

Вітаючи Марію Скрипник в її новій ролі та з вельми

поважними життєвими намірами, віримо, що культура міста під її керівництвом розквітне у вищій своїй поставі та щедрості духовного врожаю.

Григор Мовчанюк, письменник

Земна і небесна. Такою пребуду...

Давно в музично-драматичному театрі не було такого хвилюючого, багатого і щирого бенефісу, як останній – «Таємниця моєї душі» заслуженої артистки України Марії Скрипник. Півроку вона біля керма міського управління культури, але її бачать на сцені театру в ролях, а також як ведучу численних вечорів, концертів і театралізованих дійств.

Художній керівник театру ім. М. Садовського Віталій Селезньов, який, до речі, двадцять літ тому помітив її сценічний дар ще в Харківському театральному інституті, відкриваючи концерт-бенефіс, відзначив, що Марія Василівна зіграла чимало ролей, які запам'яталися. Усі телеглядачі України були зачаровані голосом лагідної і поетичної ведучої, якій довелося двічі вести творчі звіти Вінниччини на головній сцені, в Палаці «Україна». Колектив театру пишається тим, що саме з його рядів вийшла людина й очолила управління культури. Але головна любов – театр – завжди буде в її серці.

А що це так, Марія Василівна довела творчим вечором «Таємниця моєї душі», сценарій якого (як і близько сотні інших) створила сама, де виступала в найрізноманітніших ролях і сценічних іпостасях.

Не кожен артист на сцені зможе легко й свіжо розповідати про своє життя під холодними, задрісними, байдужими чи доброзичливими поглядами глядачів. А цього вечора вони, їхні думки, почуття і сльози радості й суму, належали тільки їй. І вона впоралася зі своєю місією, бо завше любить тих, хто переступає поріг театру.

Вона змусила ввійти у світ героїні Віри Миколаївни, переживати почуття її самотності, зневаги рідних людей, які забули про неї в день народження (спектакль «Домашнє вогнище»). У фрагменті Віра Миколаївна за накритим столом, урочиста, чекає сина й чоловіка. Але синочок влетів і погнався спати, а чоловік десь «затримується». Отже, її співбесідники – порожні стільці... Їм звіряє біль і розчарування: «Я пам'ятаю, як ти, малям, потрапив до лікарні. Усі казали, що помреш, а я виходила. Пам'ятаю дві палички, що написав за весь урок. Пам'ятаю кожен день твого життя...».

А скажіть, хіба мало таких «Дмитриків» є нині? Здається, оця гра артистки пробила закам'янілий мур деяких егоїстичних сердець, як й інша сцена з вистави «Любов при свічках», де Марія Скрипник показала розпач одинокої жінки Тетяни біля матері, яка помирає. Вона йде на всілякі хитрощі, аби поріг хати переступив мужчина...

Зовсім інша – її донна Анна з «Камінного господаря». Для вечора знадобилась та частина спектаклю, де владолюбна, жорстока володарка після смерті Командора зустрічається з його родичами. О, тут уже зовсім інша вібрація голосу і метал бринить у ньому... Але це все та ж Марічка Скрипник.

Час від часу народний артист України Нестор Кондратюк веде розповідь про бенефіціантку, та й сама Марія Василівна згадає дорогу і милу Буковину, і село з храмом трьохсотлітнім. Виявляється, коли його мали будувати, послали чотирьох сільчан до Єрусалима. Вернулись зі святою землею лише двоє. І в ту ж ніч на місці церкви заснуло двоє ягнят. Коли ж у зовсім недавньому часі прийшов наказ зруйнувати святиню, односельці стояли на смерть. І саме туди, в тишу і таїну святих угодників храму, лине її душа в хвилини розпачу й невдач.

Але ми, глядачі, не знаємо того, ми бачимо її усміхненою, щасливою, коли вона готує нас до сприйняття Божественної класичної музики чи улюблених романсів. Вони звучали на її бенефісі, бо без музики вона не уявляє й дня. Так само, як і без поезії.

Не злічити всіх, хто прийшов вітати словом, квітами,

дарунками заслужену артистку! Квітів – сцена вгиналася! Але, безперечно, найбільшим дарунком для Марії Василівни був приїзд родини з дорогої серцю Буковини: племінниць, братів Юрія і Василя та матері Анастасії Іванівни!

Серцем, його глибинною щедрістю, зверталась достойниця до залу. З любов'ю до своїх шанувальників: «І почуття не бутафорні мене в полон взяли». Певне, то є Божим даром з небес – бути на сцені природною і щирою. Такою її знають. Цінують. Люблять...

Ганна Волошенюк, журналістка

Жінка завжди залишається жінкою

Душа людини – це в якійсь мірі непізнаний храм мистецтва. Відвідавши бенефіс, відчула світ Марії Василівни Скрипник, не втрималася від бажання познайомитися з нею ближче.

Ми бачимо її на різних міських культмасових заходах. Всі знають її як керівника. Мені ж було цікаво розкрити її як звичайну жінку.

М.В.: Я родом з мальовничого куточка України, з Буковини, але доля закинула мене до Вінниці.

А сталося це так: 20 років тому молодий режисер Віталій Євдокимович Селезнєв дуже часто бував у Харкові, заходив до Харківського театрального інституту, де переглядав дипломні вистави випускників. Якщо робота сподобалася, то він запрошував на прослуховування і на роботу до відомого Вінницького музично-драматичного театру. Така честь випала і мені.

Одразу місто вразило рясним цвітом каштанів і гостинними людьми.

Потрапивши до театру, познайомилася з колишнім директором Федором Григоровичем Верещагіним. Підкупила слава і популярність творчого колективу та його керівника –

не було жодного куточка Радянського Союзу, де б не побувала трупа.

Подивившись декілька вистав, остаточно вирішила залишитися, хоча мала запрошення від інших театрів України. Зосталася тут на все життя і не шкодую.

– Скажіть, будь ласка, чи були у Вашому житті історичні моменти, які закарбувались у свідомості назавжди?

М.В.: Безумовно. Декілька років тому судилося грати роль графині фон Мекк, яка в свій час запрошувала відомого композитора П.І. Чайковського до Браїлова, щоб він приїздив на відпочинок і писав свою музику.

Роль П.І. Чайковського зіграв заслужений артист України Валерій Шалига. На це дійство до Браїлова запросили правнучку графині фон Мекк, яка приїхала з Москви.

Всіх присутніх як господиня запросила до вітальні, де колись писав свою музику П.І. Чайковський. Саме там відбувся концерт «Юних віртуозів». Читала поезії, а потім всіх провела до Великої зали, там відбувся концерт камерного оркестру «Аркада» Вінницької обласної філармонії. Під акорди оркестру ми з колегою читали переписку фон Мекк і Чайковського.

Основне дійство розігрувалося на балюстраді перед маєтком. Зійшлися сотні глядачів зустріти і привітати чарівну пару.

Запам'яталася прекрасна музика П. Чайковського у виконанні оркестру. 10 бальних пар кружляли у вальсі. Стоячи на балюстраді, я подумала, що, можливо, дух Чайковського і фон Мекк зараз поряд з нами. Напевне, вони вдячні нащадкам за те, що пам'ятають про них. Я пишаюся своєю професією, яка може переносити людей в минуле, сучасне і майбутнє.

По закінченні свята до мене підійшла правнучка графині. Вона промовила слова, які запам'яталися назавжди: «Дозвольте мені Вас поцілувати. Ви мене перенесли в минуле моїх предків. Я пережила днини і хвилини їхнього життя. Ви дуже схожі на мою прабабусю, і не тільки зовні». Тоді вона мене поцілувала, і я в ту мить відчула, що таке щастя. Відчула, що професія може торкатися духовних граней особистості.

– Цікаво, яка Ви жінка поза театром?

М.В.: Жінка завжди залишається жінкою. Приходжу додому, де на мене чекає гарна родина. Маю двох чарівних дітей. До речі, мій син Олексій вже служить у лавах Української армії, а донечка-сонечко – Оленочка є ученицею ЗОШ № 1. Я їх дуже люблю. Дякувати Богу, чоловік у мене добрий, розуміє з півслова і допомагає. Моя сім'я потребує любові, ніжності, уваги і турботи, і я знаходжу для цього час.

– Яким стравам і яким напоєм Ви надаєте перевагу?

М.В.: Люблю готувати український борщ і голубці, пекти смачні солодощі і торти. Що стосується напоїв, то мені до вподоби дороге червоне вино.

– Які Ваші улюблені квіти?

М.В.: Звичайно, люблю царицю квітів – троянду, але моя квітка сузір'я – це конвалія. Весною ця квітка майже щодня потрапляє в мій дім (або купую, або ж дарують друзі і знайомі).

Марія Василівна поділилася: «Моя професія така, що якби підрахувати чи позбирати всі квіти, подаровані мені за сценічного життя, то був би великий казковий сад квітів».

Любов Підлісна, журналістка

Муза спорту Її Величність Жінка,

або Хто став володаркою спортивних симпатій

За традицією у січні визначаються кращі спортсмени року, що минув. А також провідні тренери, судді тощо. Ми їх вже називали на шпальтах нашої газети. Але ще є одна важлива та приємна номінація. Це «Муза спорту», в якій визначається найкраща жінка, яка надихає причетних до спорту фахівців на нові суттєві досягнення. Тут пальма першості належить відомій вінницькій актрисі, нині начальнику управління культури міськвиконкому М.В. Скрипник. Будь-який її виступ на сцені

надає всім наснаги йти вперед, прагнути до перемоги. І всі культурно-мистецькі заходи, які організовує Марія Василівна, вселяють оптимізм у вінничан, викликаючи бажання працювати, змагатися, жити гідно.

Після зустрічей пані Скрипник зі спортсменами народилось чимало рекордів, з'явилися на Поділлі нові медалі, збагатилась наша армія чемпіонів. Така вже в неї добра аура Музи-Берегині.

І є пропозиція, щоб, взагалі, перед від'їздом наших команд на змагання перед ними виступила пані Марія. Беззаперечно, це гарантуватиме успіх на будь-яких аренах світу.

Спортивний коментатор

Нова роль Марії Скрипник

Наприкінці минулого року на посаду начальника Вінницького міського управління культури призначена М.В. Скрипник, заслужена артистка України, актриса обласного музично-драматичного театру. Як почуває себе Марія Василівна в ролі адміністратора?

– У нашому Вінницькому театрі я працювала 20 років. І ось, виходить, змушена залишити його. Але не зовсім. У мене продовжений контракт іще на рік. Я розумію, що творча робота – це одне, адміністративна – зовсім інше. Це більш відповідальна роль у порівнянні з тими, які я мала досі. Але ж я усе життя займалася мистецтвом, культурою. Протягом багатьох років була ведучою важливих святкових заходів, музичних вечорів, концертів – усе це пройшло через моє серце і стало вирішальним у нелегкому виборі: піти на цю роботу чи ні. Вирішила для себе, що зможу її виконувати. Тим більше, що наша Вінниця багата талантами. І в цьому ми змогли з вами ще раз переконатися на звітному концерті у Києві. У нас ціле сузір'я талановитих виконавців і творчих колективів. Їх я добре знаю. І, думаю, на цій посаді зможу якимось чином помагати цим людям.

– *Та й є нагода себе реалізувати як керівника...*

– Звичайно, в творчому плані я ніби реалізувала себе в театрі. Зіграла понад шістдесят ролей. Були вони великі і маленькі, але кожна – це, по суті, моя дитина, яку я виплекала. Але то була суто моя робота. А тепер доводиться відповідати за всі мистецькі колективи, які підпорядковані управлінню. Якщо конкретніше – то це чотири школи естетичного виховання, два парки культури. Це кінотеатр дитячого спрямування «Родина», міський Палац мистецтв «Зоря» і велика централізована бібліотечна система, куди входить 21 бібліотека.

– *Маріє Василівно, а тепер – трохи про вас.*

– Моє коріння на Буковині, де в пошані народне мистецтво і родинні традиції. І це мені знайоме з дитинства. А родом я з Кіцманського району. Батько, Василь Миколайович, уже покійний, все життя працював у колгоспі. Мати, Анастасія Іванівна, виховувала нас, шестеро дітей, а тепер у неї вже 13 онуків і троє правнуків.

– *Очевидно, і мати ваша причетна до мистецтва?*

– Вона чудово співає, знає багато народних пісень. І має великий дар вишивальниці. За своє життя стільки всього навшивала! Мені і моїй сестрі, всім синам, зятям та онукам, і вже вишиває правнукам.

Щодо мене, то закінчила Харківський інститут мистецтв, акторський факультет. І саме в Харкові я зустріла свою долю – чоловіка Сергія Отюгова. Залишилася на своєму прізвищі. Хотілося, щоб воно зазвучало. Мені здається, воно чимось пов'язується зі скрипкою. Чоловік також музикант. Він керівник оркестру управління внутрішніх справ України у Вінницькій області. Старший син Олексій обрав професію батька. Закінчив Вінницьке училище культури і мистецтв імені Леонтовича, а зараз навчається на першому курсі педуніверситету, грає в муніципальному оркестрі як соліст. А донька Оленочка ще учениця, в першій школі вчиться. У неї великий хист до малювання і зокрема до моделювання. Усі мої сценічні костюми – це моделі доньки. Навіть ті концертні костюми, які готували для Києва, – це витвори моєї Оленки.

– Однак, повернімось до проблем культури в місті. Яким бачите її стан?

– Звичайно, надбанням міськради є те, що все ж зуміли зберегти мережу культурно-мистецьких закладів. Жоден з них не був закритий. Але матеріально-технічна база недостатня, її потрібно розширювати.

– До призначення на цю посаду вас у місті називали просто Марічкою...

– Мені це подобається. Саме так звертаються на Буковині. Це ім'я лагідне, тепле.

Тепер, звичайно, називають офіційно. Хоча для мене нічого не змінилося. От тільки роботи навалилося багато...

На цьому й завершили ми перше інтерв'ю. А їх буде ще багато. Бо дісталась Марії Василівні, можливо, найтяжча роль у її житті.

Дмитро Пічкур, письменник

З надією не розлучаємось

Минулий рік ознаменувався для працівників управління культури міської ради важливою подією – прийняттям і затвердженням сесією «Програми розвитку культури і мистецтва м. Вінниці на 2001–2003 роки». Це сталося вперше за всю історію існування управління. Тому, аналізуючи та розмірковуючи над прожитим роком, впевнено приходжу до висновку: перелом на краще для культури міста нарешті відбувся. І це помітили всі.

Найперший позитивний факт – нам вдалося зберегти мережу закладів культури і мистецтва. Більше того, ми змогли навіть удосконалити і трохи розширити її. Не змінилася й кількість фахівців, культпрацівників, вихователів та вчителів, які засівають у наші душі зерна прекрасного.

На повну потужність, з особливим натхненням розгорнули свою роботу у Вінниці 4 школи естетичного виховання, де

1726 хлопчиків та дівчаток навчаються тонким наукам у 230 досвідчених педагогів. Майже 70 тисяч вінничан протягом року відвідали 21 бібліотеку-філію, які входять до централізованої бібліотечної системи. Згуртовує навколо себе молодь міський Палац мистецтв «Зоря», до послуг вінничан 2 парки культури та відпочинку, клуб в мікрорайоні Сабарів.

Знову ж таки вперше бюджетне фінансування галузі минулого року було збільшене і склало 1259,9 тис. грн. Крім цього, бюджет не поспушився виділити додатково 20 тисяч гривень на ремонт опалювальної системи клубу «Сабарів», яка не працювала кілька років; 5,4 тис. грн – на ремонт опалення кінотеатру «Родина». Вперше виділено 20 тисяч гривень на придбання ксерокопіювальної техніки та нових книг для міських бібліотек. За рахунок міського бюджету утримується міський камерний хор – володар чотирьох Гран-прі міжнародних конкурсів, міський духовий оркестр, народний самодіяльний хор «Дзвін». Рік тому було взято на бюджетне утримання хор ветеранів війни, праці та Збройних сил України ім. Р. Скалецького.

Протягом року вдалося залучити на утримання закладів культури 419,7 тис. грн. Це дало змогу провести ремонти, закупити нове обладнання.

Не залишилися непомітними наші старання і в управлінні культури облдержадміністрації, яке преміювало нашу роботу 5 тис. гривень.

Незважаючи на те що фінансування залишається найболючішим питанням (особливо це стосується батьківської плати за навчання юного обдарування), міська влада вирішила перекласти трохи турбот на свої плечі. І от 12 найбільш обдарованих дітей – учнів шкіл естетичного виховання – отримують стипендії міського голови. Наприкінці навчального року 40 юних переможців міжнародних, всеукраїнських та обласних конкурсів і фестивалів та п'ятьох викладачів нагороджено грошовими преміями. 75 учнів по класу бандури сплачують всього 35 % за навчання, що становить лише 7 гривень на місяць. На це з бюджету виділено 9 тис. грн. А 157 учнів шкіл естетичного виховання з малозабезпечених сімей мають змогу навчатися безкоштовно.

Кому, як не нам, працівникам культури, бути організаторами всіх міських свят, наповнювати їх новим змістом, не забуваючи про давні традиції. 150 свят відшуміло у Вінниці минулого року. Серед традиційних з'явилися і нові. Особливо запам'ятався всім вінничанам День міста зі святковою карнавальною ходою і яскравим спортивно-художнім святом «Ода рідному місту». Вперше до Дня Незалежності України було проведено фестиваль Світлиць районів області. Незвичайно і незабутньо проходило нагородження переможців загальноміського конкурсу «Людина року – 2001». Великою подією в культурному житті міста став звітний концерт майстрів мистецтв та художніх аматорських колективів «Тобі, Україно, тобі, рідне місто, даруєм талантів святкове намисто!».

Мабуть, рік, який відійшов до історії, не став би для нас таким барвистим і сповненим позитивних емоцій, коли б не активна участь у заходах заслужених артистів України Л. Мушкевич, В. Бородуліна, В. Ткаченко, О. Васютинського, заслужених працівників культури України В. Надольної, О. Медражевського, ветеранів культури В. Кавки, А. Поливаного.

У ці різдвяні дні свято на повну силу вирує біля ялинки, у Центральному парку відпочинку. Кажуть, біля різдвяної ялинки все, що замріяне, – неодмінно збувається. На наступний рік перед управлінням культури чимало завдань. Усі вони важливі та покликані підняти культуру нашого міста на вищий щабель. Дай всім нам, Боже, натхнення, здоров'я і щастя. А з надією ми не розлучаємось.

Марія Скрипник

«Вінниця – духовна столиця Поділля»

Так сказала міський «міністр культури», заслужена артистка України Марія Скрипник у розмові з політичним оглядачем газети Миколою Рябим.

Службовий кабінет міського «міністра культури» такий же, як і всі інші у міськрадівському «акваріумі», але вже з першого погляду відчувається, що господарем тут жінка. Ця жінка – заслужена артистка України Марія Скрипник, яка ще вчора вела міські урочистості та концерт зведених творчих колективів міста, області у «Райдузі» з нагоди одинадцятої річниці Незалежності України.

– *Маріє Василівно, тривалий час ви були провідною актрисою обласного музично-драматичного театру імені Миколи Садовського, зіграли тут немало ролей, що пам'ятаються й досі, здобули почесне звання...*

– Справді, після закінчення акторського факультету Харківського інституту мистецтв я стала актрисою Вінницького театру. Мене сюди запросив видатний режисер, народний артист Радянського Союзу Федір Верещагін. Цей край став мені рідним, хоча я народилася на Буковині, в селі Киселеві Кіцманського району. До речі, Буковина – також прегарний край, культурний, співучий, і театр у Чернівцях знаменитий. Мабуть, це доля, що я вибрала саме Вінницю...

– *І ось ви – «міністр культури» в міському «уряді»... Чи можете ви стверджувати, що в культурному плані Вінниця – не глухий хутір...*

– Можу!.. Ще тоді, наразу, я переконалася, що Вінниця – не хутір поблизу Диканьки, а «маленький Київ», місто акторів, художників, співаків, письменників, одним словом, духовна столиця Поділля...

– *Найпершою прикметою культурності будь-якого міста є, звичайно ж, театр, що поєднує в собі і літературу, й музику, й хореографію, живопис, тобто театр – мистецтво синтетичне...*

– Про наш театр говорити можна багато. Традиції його дуже міцні. Треба віддати йому належне, що, незважаючи на всі ці переміни в нашому суспільстві, коли усім стало важко, бо вже, скажімо, театральні гастролі не оплачуються з державної кишені, наш театр не занепав. Він, як то кажуть, на плаву, не отримує достатньої фінансової допомоги, але в творчому плані традиції

його зберігаються, традиції тих акторів – Педошенка, Сікала, Шановської, Овчаренка-старшого, які склали й складають славу нашого українського театру. Після них ці традиції примножували і примножують Нестор Кондратюк, Анатолій Овчаренко, Лідія Білозерова, Людмила Мамикіна, Клавдія Барил, Микола Сардаковський, Валерій Прусс... Я належу до середнього покоління. Пишаюся з того, що мені пощастило зіграти провідні ролі в багатьох виставах, поставлених Федором Верещагіним і його учнем – головним режисером Віталієм Селезньовим. Але було б ще краще, якби театр мав змогу запрошувати режисерів з інших театрів, навіть зарубіжних, що нині в світі широко практикується... Дуже плідно працював режисером Євген Головатюк, він двічі повертався до нашого театру, до речі, це мій режисер, бо кожен актор має свого режисера. Нині добре починає Валерій Шалига, він також починав спочатку актором, потім закінчив режисерський факультет театрального інституту, тепер він – один з талановитих молодих режисерів...

– *Що нині наш театр ставить? Чим розпочне новий сезон?*

– Віталій Селезньов поставив новий спектакль «Три кроки до Бродвею» за п'єсою киянина Ігоря Афанасьєва, який нині проживає в Америці, а Валерій Шалига «Сто тисяч» за Іваном Карпенком-Карим. Першою з названих вистав наш театр і розпочне новий сезон. Залишаються в репертуарі і вистави минулого сезону, зокрема «Мазепа», з Миколою Сардаковським у головній ролі, «Домашнє вогнище», «Любов при свічках»... Наш театр переживає не кращі часи, матеріально – дуже складно. І благо, що знаходяться меценати, як от народний депутат України Віктор Антем'юк, який на відзнаку одинадцятої річниці Державної Незалежності закупив десять вистав, і віннічани ходили до театру безкоштовно... А ще міська рада започаткувала стипендії усім заслуженим артистам, а народний депутат України Петро Порошенко узяв на себе зобов'язання видавати стипендії усім іншим акторам...

– *Маріє Василівно, от коли ви очолили міське управління культури, після театру це вже стало службою, чиновницькою*

діяльністю, чи це – та сама творча робота, тільки ширшого діапазону?

– Як я опинилася в оцьому кріслі?.. Це сталося, знаєте, випадково. Я проводжу багато творчих вечорів у Вінниці, вела творчі звіти у Києві, в Національному палаці «Україна», маю ще такий дар спілкування з людьми, що можу достукатись до їхніх сердець, так мені здається. І коли Володимир Ваховський, тодішній мер Вінниці, запропонував мені очолити міське управління культури, я вагалася два місяці. Бо я не з тих людей, яких принаджує висока посада. Я реально обдумала: можливі варіанти конкретної допомоги чи неможливі?.. Для себе логічно постановила: якщо я – та людина, яка знає культуру зсередини, а не за паперами, знає усі ті проблеми, якими, скажімо, живе театр, кожен заклад культури нашого міста, творчі спілки, знає, що культура – це неприбуткова сфера, а та сфера нашого духовного життя, яка потребує державної підтримки, державного фінансування, доброзичливості заможних людей, то чому б не спробувати, який він на смак хліб «міністра культури», так?..

Дуже багато років я знаю Володимира Ваховського, він – з тих, хто будь-якій справі віддається сповна, працює на людей. За той час, що він був мером, у міському бюджеті майже удвічі збільшено кошти на розвиток культури. Скажімо, у нашому місті – двадцять одна бібліотека, це – централізована бібліотечна система, і ось упродовж десяти років жодна бібліотека не отримала жодної книжки!.. Це, вважайте, нонсенс!.. це – катастрофа!.. це, розумієте, духовний голод!.. А торік ми заклали в міському бюджеті двадцять тисяч гривень на поповнення книжкового фонду, ми їх використали, цього року знову заклали такі ж кошти, і сподіваємось придбати літератури на десять тисяч гривень. Узагалі на бібліотеки звертаємо дуже велику увагу. Бо за останні двадцять-тридцять років їхня матеріально-технічна база застаріла повністю. У цьому плані я відчуваю постійну підтримку і з боку нового мера Олександра Домбровського, він добре розуміє цю проблему, до речі, як ви знаєте, його мати була бібліотекарем у Калинівському районі... Оце зараз ми розпочали ремонт бібліотеки імені Крупської, плануємо відремонтувати центральну бібліотеку на Вишеньці...

– *Вінниця така багата юними талантами!..*

– Справді, це так, і ми прагнемо всіляко їх підтримувати. У цьогорічному міському бюджеті запланували кошти на підтримку наших обдарованих дітей, які беруть участь у всеукраїнських, міжнародних конкурсах, до прикладу, Всеукраїнський дитячий конкурс «Веселі канікули осені», Всеукраїнський дитячий фестиваль класичної та камерної музики, Третій республіканський конкурс виконавців на духових інструментах, Всеукраїнський конкурс «Азовські вітрила», Міжнародний конкурс «Гаврійські ігри», Міжнародний мистецький пленер, який уже шостий рік поспіль проводиться у польському місті Піждри...

– *І ви знайшли кошти, аби послати туди наших дітей від семи до чотирнадцяти років?*

– Не просто знайшла. На початку року я пройшла усі депутатські комісії, переконала їхніх членів, що це треба зробити, підтримати юні таланти. Такі кошти запланували, і ми змогли відправити наших дітей на конкурси, фестивалі, і всі вони стали переможцями, лауреатами!.. Це нас тішить...

– *Зрозуміло, що покладатися тільки на міський бюджет...*

– Прагнемо залучати якомога більше меценатів, якомога більше заможних людей – це має стати справою їх честі – сприяти розвитку культури міста. Ви бачили, як ми проводимо загальноміські конкурси «Людина року»?.. Робимо це дуже гарно, урочисто, з подарунками, дипломами, Нікою – богинею перемоги. Виступають люди різних номінацій, вони вважають за високу честь брати участь у таких конкурсах. Так от, я собі запланувала вже наступного року організувати загальноміський конкурс «Меценат – покровитель культури»... Таких людей у місті немало. Наприклад, генеральний директор заводу «Кристал» Юрій Мазур пошив костюми для ансамблю «Квіти Поділля»; голова спостережної ради ВАТ «Володарка» Леонід Гавриш пошив півсотні костюмів для нашого муніципального оркестру; засновник благодійного фонду «Довіра», народний депутат Віктор Антем'юк, крім того, що багато допомагає нашому театру, пошив костюми для нашого ансамблю «Ретро»; директор швейної фабрики «Поділля» Віктор Коваленко пошив костюми

для ветеранського хору імені Родіона Скалецького. Це великий внесок у розвиток культури міста, так?..

– *Звернемося до творчих спілок. Ось під боком мерії – художній салон, перетворений у меблевий магазин... Свого часу велася мова про створення у Вінниці клубу творчої інтелігенції, його можна було б відкрити в «конторі» Вінницької організації Національної спілки художників України...*

– Справа в тому, що вінницькі осередки творчих спілок – письменників, художників...

– *...обласні організації?*

– Так, у принципі кошти для них виділяються з обласного бюджету... Але і театр – обласний, а ми його підтримуємо. Вважаю, підтримувати треба усіх творчих людей. Ось ми цікаво співпрацюємо, скажімо, з творчим об'єднанням художників «Серпень», яке очолює відомий скульптор Володимир Смаровоз. Коли постало питання, щоб виїхати до Києва з виставкою, ми допомогли з транспортом, вийшли на Вінницьке земляцтво в Києві, домовились, щоб їм там створили відповідні умови... Або от до одинадцятої річниці Незалежності України «Серпень» влаштував у краєзнавчому музеї унікальну виставку «Січові Стрільці на Поділлі». Ви розумієте, що виставлені там картини не кожен придбає. Ми шукаємо спонсора, який би придбав ці твори для обласного краєзнавчого музею, і вони назавжди залишаться в його фонді... Або таке. Ви, мабуть, добре знаєте Леоніда Дідура, він зібрав унікальну колекцію української ікони. Він міг би її продати, покупці знаходяться, але все ж таки він хоче цю колекцію зберегти...

– *Відсвяткувавши День Незалежності...*

– *Ми готуємося до Дня міста...*

– *Визначною подією цього дня стане?..*

– Відкриття пам'ятника Василю Стусу. Важка дорога цього пам'ятника, як і поетова страдницька життєва стежина...

Микола Рябий, письменник

Духовність – справа делікатна

Двадцять п'ять років я працював завідуючим Вінницьким міським відділом культури, який сам і створював. При виході на пенсію мені було не байдуже, хто очолить управління культури, кому передам цю справу? Спочатку сюди прийшов Анатолій Левицький, потім Людмила Васильєва. Через кілька років Марія Василівна Скрипник. Я знав її раніше, бо ще в 1980 році по закінченні драматичного відділу Харківського інституту мистецтв приїхала до Вінниці у наш театр. Перед цим у неї був вибір: запрошували три театри – Дніпродзержинський, Львівський ім. Марії Заньковецької та Вінницький. Вона – дівчина із багатодітної селянської родини на Буковині – обрала Поділля. Це сталося завдяки відомому режисеру, народному артисту СРСР Федору Верещагіну.

Двадцять років віддала ця жінка нашому муздрамтеатру. Вона брала участь у постановці понад 60 спектаклів, стала виконавицею головних ролей, отримала звання заслуженої. Там вона знайшла себе, та п'ять років тому отримала запрошення очолити міське управління культури.

Я, може, навіть з якоюсь особливою прискіпливістю слідкував за її кроками. Досвіду організаційної роботи пані Марія не мала, хоча всі основні концерти в нашому місті, області та й республіці вела саме вона. Отож, причетність до масових заходів мала, але очолювати управління культури з його різноманітними завданнями, я навіть не знав, чи буде їй під силу.

І дуже приємно зараз говорити про те, що ця жінка відбулась не лише як керівник, але й організатор і натхненник культури в нашому місті. Насамперед хотів би підкреслити її широку ерудицію в різних питаннях: мистецьких, творчих, людських. Має особливі якості – толерантність, доброзичливість. Вміє вислухати людину, поспівчувати, допомогти. Знайшла підтримку в керівництва нашого міста, у депутатському корпусі.

Розпочала з того, чого раніше не було в нашій практиці – розробки програм. Першою стала така програма розвитку культури Вінниці на 2001–2003 роки, яку підтримав виконком

міськради. Нею передбачено дальший розквіт галузі – зміцнення матеріальної та кадрової бази. Зараз вже діє інша програма – до 2006 року, над виконанням якої працюють заклади культури та міська рада. Депутати та виконком вже традиційно підтримують ініціативи Марії Василівни, заслуховують щорічно її звіти на сесіях.

Ця жінка – авторитет серед своїх колег, знана і високо оцінена міською та обласною владою. Тепер у місті щорічно проводиться десь 150 різних свят, фестивалів, конкурсів. І саме Марія Василівна виступає ініціатором та режисером цих масових творчих заходів. Вона – організатор та ведуча, що насправді є рідкісним явищем в галузі культури. Це свідчить про високий професіоналізм, творчість, здібності організатора.

Цікавим був, зокрема, фестиваль культури «Ми – за Україну духовну». Протягом літа у парку звітували понад 50 творчих професійних і самодіяльних колективів. Тисячі вінничан мали можливість познайомитися з досягненнями в цій галузі. Активну участь у святі брали гуртківці міського палацу культури «Зоря», учні міських шкіл, Палацу дітей та юнацтва, студенти аграрного університету, хорові колективи ім. Родіона Скалецького та «Добродар». Започатковано також проведення Міжнародного дитячо-юнацького фестивалю народного танцю «Вінниця», у якому взяли участь понад 16 колективів з Польщі, Львова, Хмельницького, нашої області. До традиційних культурологічних проєктів можна віднести Дні Михайла Коцюбинського, Шевченківські дні, новорічні та Різдвяні свята, зустріч весни, проводи зими, конкурс на кращу авторську пісню про Вінницю.

З ініціативи міського управління культури проводиться фестиваль хорового співу ім. Миколи Леонтовича, який став уже міжнародним. Зрідка щось подібне проходилося хіба що на рівні республіки. Раз у два роки саме у Вінниці тепер збираються хорові колективи області, усієї України та зарубіжжя, щоб позмагатися, хто ж найкращий? Значно пожвавило культурне життя міста проведення художньо-спортивних, видовишно-виставкових свят. «В моєму серці – Вінниця» – так називається захід, присвячений дню народження міста. Дуже цікавий конкурс кращих

колективів і людей міста за різними номінаціями (їх понад 20). Відзначаються кращі виконавці, трудові колективи, і це має дуже велике значення для територіальної громади.

Марія Василівна, як начальник міського управління культури, звернулася з пропозицією до мерії щодо матеріальної підтримки творчої інтелігенції. Запроваджено, і це затверджено на сесії, понад 20 стипендій для заслужених артистів України. Гадаю, що на теренах України це рідкісне явище, щоб міська влада встановлювала такі матеріальні винагороди для творчих працівників. Підтримано ініціативу міського управління культури і щодо стипендій для школярів. Їх отримують 20 кращих учнів наших шкіл мистецтв. Понад 40 дітей відзначаються щороку за перемогу в різних конкурсах.

Приємно відзначити, що за п'ять років перебування Марії Скрипник на посаді начальника міського управління культури не закрито жодного закладу, не скорочено жодного працівника. Більше того, з її ініціативи культпрацівники отримують матеріальну допомогу при наданні відпустки. Вона турбується про дальший розвиток галузі і в складних умовах домоглася створення школи мистецтв, хоч це було дуже важко. Тож маємо тепер у місті чотири таких школи. Відкрито хореографічні відділи, відділ кераміки. Це турбота про майбутнє покоління, про розвиток талантів.

Дуже важливий напрямок в діяльності культури – робота міських бібліотек. Марія Василівна вникає в їхні фінансові справи. Якщо у минулі роки не виділялося жодної гривні на поповнення книжкового фонду, то тепер – близько 25 тисяч гривень щорічно. Також передбачено кошти на передплату періодичних видань. Вона домоглася, щоб міськвиконком залучив спонсорів, і для бібліотек міста вже придбано шість комп'ютерів. Нині вирішується питання про підключення їх до інтернету, що дасть можливість отримувати інформацію з усіх культурних центрів планети. Центральна бібліотека отримала запрошення від Білла і Лінди Гейтс із Вашингтона для участі в новому проекті, спрямованому на відкриття доступу до інформаційних технологій для людей з особливими потребами. Є надія, що цей грант (в межах 15 тисяч доларів) потрапить саме до Вінниці.

Управлінню культури підпорядковані музеї. Багато різноманітних заходів – зустрічей, виставок проводиться в музеї Михайла Коцюбинського.

Марія Василівна знайшла підтримку та порозуміння в колективі. Вона вміє слухати старших колег, досвідчених працівників. У нас склалися особисті дружні стосунки. Я щось можу порадити, а Марія Василівна часто розповідає про свої плани, вирішення проблем.

Вона – хороша матір, дружина. Виростила чудових дітей: син Олексій має вищу освіту (він музикант), донька Оленка закінчила середню школу, а також музичну. Обрала професію економіста і вчиться у вузі, втішаючи свою матір гарними успіхами. Чоловік пані Марії – відомий музикант.

Ця жінка багато чого досягла у своєму житті. Гадаю, що не всі грані її таланту уже розкриті, адже в неї ще багато задумів щодо подальшого розвитку культури в місті. Тож хочеться побажати їй високих злетів, творчих успіхів у діяльності, а ще – міцного здоров'я, радості.

*Василь Кавка, ветеран культури,
колишній начальник управління культури міської ради*

Найскладніша роль Марії Скрипник

«Чари ваші – більші від жіночих», – каже Дон Жуан бажаний і неприступний донні Анні. Героїня драми «Камінний господар» Лесі Українки – сильна і вольова особистість, яка, за словами літературознавців, не тільки знає, чого хоче, а й знає, як цього досягти. Жінка, прагне стати на вищій соціальний щабель, інтуїтивно відчуваючи, що свобода досягається владою над людьми. Земна і чуттєва, красуня донна Анна – найяскравіша героїня драми, грати яку довірили Марії Скрипник – такій же вродливій і вольовій.

Щось є в ній і від донни Анни, і від героїнь Шиллера, і

від Надії фон Мекк. Словом, від усіх жінок, ролі яких пощастило зіграти.

Звісно, її партнерам не довелось лукавити, говорячи про жіночі чари.

Чи думалося колись молодій актрисі Вінницького музично-драматичного театру імені М. Садовського, що доля подарує їй шанс зіграти ще одну, чи не найскладнішу роль в її житті? Ця роль вимагатиме так багато – розуму і мудрості, волі і терпіння, незглибимого оптимізму, фанатичної віри і великої любові. А вже жіночі чари, неповторна краса і шарм – це та зброя, що мала б пробити найміцніші мури чиновницької системи, коли не допомагає здоровий глузд.

Що ж це за роль така? – Марію Скрипник, заслужену артистку України, спочатку призначили начальником міського, а згодом – обласного управління культури і туризму.

Хтось здивувався: «Чи зможе? Це ж не тільки сцена, де чарівна ведуча прихиляє серця глядачів».

Хтось зрадів: «Культура потребує творчого керівника, нестандартних рішень, свіжого струменя».

Хтось сказав: «Побачимо».

Говорити про «огром» обов'язків і відповідальності – сказати не все.

Урочистості, концерти, поїздки...

Ансамблі, хори, гурти...

Бібліотеки, музеї, музичні школи, клуби, кінотеатри, телестудії...

Наради, колегії, звіти, атестації...

Прес-релізи, листи, бюджети, платіжні доручення...

Це – якщо тільки назви. А якщо кожне слово розшифрувати? Наприклад, сільські клуби. За цим поняттям – запитання: за що відремонтувати, як забезпечити теплом, як втримати кадри при мізерній зарплаті?..

Тепер це – щоденний головний біль і щоденна радість відкриття: які ж у нас люди талановиті!

У кожному куточку Вінниччини – свої художники і письменники, співаки і музиканти, народні умільці, якими

опікується обласний Центр народної творчості. Це ж наші найбільші скарби!

Отак і з'являється дивовижний мистецький проект «Скарби Поділля» – всеосяжний, яскравий, соковитий, голосний. Заграє всіма барвами, задзвенить піснями. Розкриється, як книга, захоплюючими сторінками, розростеться, як дерево, молодим гіллям надій.

Спочатку все народжується в уяві прекрасної жінки Марії. І поки той унікальний задум вбереться в плоть і кров – стільки треба пережити, перебороти, здолати, стільки рутинної роботи переробити, стількох людей згуртувати! А разом з тим – як гарно об'єднати всіх навколо шляхетної ідеї, щоб зі своїми багатими надбаннями, зі своїми талановитими майстрами долучився і потужний Центр народної творчості. Щоб використати багатющу базу музеїв. Щоб усі районні відділи культури мали можливість віднайти саме те, що є лицем регіону.

«Вишивана доля Вінниччини» – це жаданий первісточок грандіозного проекту, його перша ластівочка.

Коли вінничани на День Незалежності зійшлись до парку, завітчаного вишиванками, – людські серця розквітли радістю. Розглядаючи подільські рушники, сорочки, скатерки, доріжки, панно, подоляни і гості нашого краю ходили по «вишиваних» вулицях, дивуючись майстерності прашурів і нащадків, вбираючи очима кольори нашої долі – то чорні, то сонячно-яскраві.

Вінцем цієї акції була презентація рушника, який так і називався «Вишивана доля Вінниччини», за ескізом вінницької майстрині Галини Данилюк.

А Марія Скрипник, автор цього прекрасного дійства, виступала перед земляками у вишиваному вбранні подільських кольорів. Як князівна. А мо', як гетьманша. Ні в кого не було таких строїв. Це теж її маленький проект.

«Величальна хлібові» – ще одна сторінка «Скарбів Поділля», величне свято, задумане Марією Скрипник.

Запахущі короваї, обрядові хліби, пироги і коржі – всі ці рукотворні дива на вишитих скатертинах створювали незабутнє враження достатку і краси, таланту і душевної щедрості. І над

усім тим пшеничним і житнім скарбом – дерева роду, розкішні дідухи. У назвах запашних «хлібних вулиць», в інтер'єрах сільських «садиб», у всьому – часточка Маріїної неспокоїної душі, її переживання.

Вінничани не раз ставали свідками велелюдних фестивалів, коли кожен район привозив до Вінниці рукотворні дива – барвисті вишиванки, оспівані мамині рушники, пишні короваї, мальовані горнята і макітри, багаті кошики, наповнені щедрими дарами осені. А ще – пісні, народжені з любові.

Подоляни, які плавом пливуть на такі заходи, відпочивають серед цієї краси. А між тим, день такого відпочинку – це місяці копіткої виснажливої організаційної роботи для всіх працівників культури, її колег по цеху.

Але для Марії Скрипник – це не тільки праця і відповідальність, це – своєрідний тест на зрілість керівника, на вміння генерувати ідеї і втілювати їх у життя.

Це добре, що є однодумці, є люди, здатні народжувати унікальні проекти, які тобі до снаги, і ти всім серцем підтримуєш їх, як це було з фестивалем «Різдвяне диво», ініційованим Тетяною Цвігун, директором обласного Центру народної творчості, чи з «Театром на городі» відомої тележурналістки Ганни Секрет. А скільки таких задумів народжується в районах, у сільських глибинках! А твоє завдання – відкрити, підтримати, вивести в люди, щоб творчість на подільських теренах квітла, як ті рушники, щоб складались культурні пласти, той ґрунт, на якому зростати талантам.

А якщо вже говорити про розвиток обдарувань з народу в контексті нового прагматичного часу, то треба шукати покровителів, спонсорів... Як без них обійтись? Де їх шукати? Як переконати, щоб зрозуміли: якщо доля посилає тобі багатство, то вона покладає і певну місію на тебе, відповідальність перед суспільством. Поділись – і тобі воздасться! Легко сказати. Але треба діяти. Тому й організувала Марія Скрипник акцію «Покровитель культури». І з'явилися меценати – щедрі, національно свідомі, небайдужі до мистецтва. З їхньою допомогою вдасться чимало зробити...

А скільки зусиль пішло на відеопроєкт «Сім чудес Вінниччини»! Саме їй, Марії Скрипник, належить ідея створення відеофільму. Презентації, зйомки, створення касет – все робилось для того, щоб увічнити пам'ятки історії і культури: палац Потоцького у Тульчині, Браїлівську скарбницю, Шаргородський Центр духовності та злагоди, Немирівське городище, Лядівський скельний монастир у Могилів-Подільському районі, історико-культурний заповідник у с. Буша на Ямпільщині, Національний музей-садибу Миколи Пирогова.

Це наші подільські перлини. Про них треба розказати всім, показати перед усім світом. Скільки вже говорено про те, що нас мало знають. А тим часом, ми маємо чим гордитись. Але хтось має сказати про це першим, подбати про це. Хто ж, як не ти?

Справжнім тріумфом діяльності обласної культури та Марії Скрипник як керівника став творчий звіт нашої області «Благословенна земля моя, Вінниччина» у столиці.

Отут сповна розкрились її режисерські здібності і талант організатора, вміння вималювати граціозний ескіз величної картини прекрасного дійства, використавши власний театральний досвід, потенціал митців Поділля, його співаків і танцюристів, поетів і фольклористів.

Все спочатку має пройти через душу. Так було колись, коли ще була ведучою, так і тепер.

Неймовірний успіх! Президент України – в захопленні! Найвища оцінка вимогливого журі! Це й була відповідь на всі попередні сумніви і запитання.

Скільки зроблено! Але хіба про все розкажеш?

А попереду?.. А попереду – знову робота, проблеми: атестація, оптимізація, урочистості і поїздки, наради і конференції. І такі цікаві проєкти! Вона вже вималювала ескіз подільського узвозу народних ремесел. Буде нелегко! Та хіба їй у вперше? Чи сяє на столичній сцені, чи виступає в клубі подільської глибинки, чи розповідає у студії обласного ВДТ – скрізь вона красива і велична, стримана і елегантна, толерантна і розуміюча... Рухи і жести – сповнені гідності. Погляд – одухотворений. Такою ми звикли бачити її на екранах телевізорів, на сцені, в робочому кабінеті.

Це – Марія Скрипник. Колись вона пішла з буковинського села, щоб засвітитись яскравою зіркою на небосхилі Поділля, і, піднявшись над суєтою буденщини, – зробити прорив, і пізнати смак слави...

Адже вона знає, чого хоче, і знає, як цього досягти – унікальна жінка, незвичайний чиновник, очільник культури на Вінниччині – Марія Скрипник.

Ця роль, мабуть, найголовніша в її житті і ... найскладніша, бо насправді – це не роль, а місія. Не просто робота, а покликання.

Жанна Дмитренко, поетеса

І співаємо, і танцюємо...

– Культурно-мистецьке життя Вінниччини насичене та яскраве, а кожен без винятку район області має свою «родзинку» – творчий колектив, проект чи об'єкт культурної спадщини, – так розпочала прес-конференцію начальник управління культури і туризму облдержадміністрації Марія Скрипник, звітуючи про діяльність галузі за поточний рік.

Особливо велику увагу управління культури і туризму приділяло організації і проведенню мистецьких заходів, що формують позитивний імідж нашого регіону і розширюють міжрегіональне й міжнародне культурне співробітництво. Серед них численні конкурси і фестивалі – «Музична парасолька», «Барвінкове кружало», «Шешори», музичний конкурс імені П. Чайковського, творчі проекти в суто народному стилі, такі як свято народного мистецтва «Українська витинанка» (м. Могилів-Подільський), «Народні музики» (Немирівський район), пленер скульпторів-каменотесів «Подільський оберіг» (с. Буша Ямпільського району), обласні фестивалі народної творчості «На кордоні областей» і «Мистецька родина», свято української кухні (проект заслуженої журналістки України Ганни Секрет, Оратівський район), фестиваль-конкурс автентичних колективів

на приз Гната Танцюри (Гайсинський район) та інші. Вагомим здобутком галузі є проведені 300 виставок майстрів народного мистецтва районів.

Окремий блок прес-конференції начальник управління присвятила обласному академічному музично-драматичному театру ім. М. Садовського. Він продовжує розширювати свої творчі зв'язки з мистецькими колективами України та зарубіжжя, а свідченням плідної роботи театру є присвоєння недавно одразу п'яти його працівникам почесних звань.

Важливий напрямок роботи – розвиток туризму. Розроблені нові туристичні маршрути. А от внутрішній туризм через малорозвинену туристичну інфраструктуру досі мало приваблює гостей області, зауважила начальник управління.

Бібліотечна мережа області налічує понад тисячу бібліотек. Гідні здобутки у підготовці високопрофесійних фахівців мають Тульчинське й Вінницьке училища культури, а також початкові мистецькі навчальні заклади. Взагалі, мережа закладів культури нашого краю не тільки зберігається, а й примножується. Підтвердженням цього є відкриті цьогоріч дві музичні школи у Луці-Мелешківській та Вороновиці Вінницького району і Оратівського центру естетичного виховання.

Цього року на потреби галузі культури було виділено 156 мільйонів гривень. Це вдвічі більше, ніж торік. Вони спрямовувались не лише на утримання галузі, а й на її розвиток. Зокрема, у культурно-мистецьких закладах області було проведено 63 капітальні і 584 поточні ремонти, закуповувалась апаратура, музичні інструменти, сценічні костюми, меблі. Однак фінансування культури досі далеке від об'єктивних потреб. Сьогодні 328 об'єктів культурного призначення чекають на поточний ремонт. Вінниччина – лідер в Україні за кількістю творчих різножанрових колективів (5 тисяч), які вкрай потребують грошей на гастролі та костюми. Великих затрат вимагає і назріла реконструкція облмуздрамтеатру.

На завершення прес-конференції Марія Скрипник проанонсувала найближчі мистецькі заходи. Зараз готується до концертної поїздки творча делегація вінничан, яка 11 листопада

візьме участь у святкуванні річниці незалежності Польщі. До її складу ввійдуть частина ансамблю «Поділля», дитячий хореографічний ансамбль «Мрія» з Бершаді, чоловічий вокальний квартет аграрного університету та солісти обласної філармонії В. Король, М. Червоній, І. Швець. Також у пам'ять про жертви голодомору вінничани візьмуть участь у всеукраїнській жалобній акції «Запали свічку». Музично-драматичний театр з цієї теми готує нову виставу.

Олена Кобильченко, журналістка

«...Поки Україна вишиває, співає, творить – вона з Богом, а значить – живе»

Марічко, слава Ісусу Христу! Виконуйте Богом благословенну і натхненну справу. У світлі слів-кодів, кодів на рушниках і вишиванках світлими барвами тчеться, пробивається, продирається крізь терня зарозумілості, продажності та сквернослів'я бездуховності, пияцтва і безнадії, які заповнили нашу землю, інформаційний простір, через творчість, велику натхненну і наполегливу працю чорними, червоними кольорами очищається дорога до світлого майбутнього нашої стражденної, терням вінчаної України. На вишивках було багато ікон Матері Божої, в кількох місцях бачила вишиту молитву «Отче наш». Скільки-то натхненної і Богові приємної праці долучилось до добра, до світла. Поки Україна вишиває, співає, творить – вона з Богом, а значить – живе.

Бо кожен хрестик – це символічна молитва «Господи, помилуй». Дуже добре, що умовою виставки є елемент національного в одязі. Багато людей, що колись уже намертво поховали десь на спід вишиванки, тепер їх одягнули, самі повишивали. А це хай і таким шляхом потихеньку та зі скрипом пхається догори наш національний віз. Буде Україна багатою, постане серед інших країн, як та Попелюшка, і стане багатою і

розкішною, визнаною, бо вона Богом благословенна і її народ теж. Тільки хмари бездуховності зібралися над нашими головами і проявляються по-різному – то потопами, то аваріями, то іншими бідами. В смертельному герці зійшлись добро і зло. І Ви, паннусю, за Божим промислом є воїном, і дуже сильним, у цій боротьбі. Дуже гарно побудована концертна програма. На початку і в кінці вручилася Україна в руки Божі. Слова про добро, славу України звучали надзвичайно чітко. Не знаю, чи це так я чула, чи всі слова, які несуть розтління душ, якось ніби затирились.

Багатьом людям подовжено сьогодні життя, укріпилась віра.

Марічко, зберіть колись учасників концертів і виставки і за подякою зверніться до них, щоб свої твори жертвували во славу Божу. А поки що самі за них подякуйте Богові.

*Євгенія Коломісць,
вчителька української мови та літератури*

Мистецька палітра Вінниччини

Вінниччина, як і вся Україна, з давніх-давен славиться умільцями, котрі засобами мистецтва намагалися висловити найтонші порухи власної душі, передати зачудування життям і білим світом. Жінки ткали полотно і вишивали повсякденний та святковий одяг для всієї родини, прикрашали оселі рушниками, килимами, веретами й витинанками, розмальовували призьби та стіни хат чи комини печей, писали писанки перед Великоднем. Чоловіки виготовляли для власних потреб і на продаж глиняний та дерев'яний посуд, плели з лози кошики і колиски, оздоблювали різьбленням житла. Ті обереги, меандри та вазони за сотні літ не втратили своєї привабливості й досі випромінюють позитивну енергетику, закладену творцями. Традиційну українську оселю важко уявити без народної картини чи ікони, тому малярі й іконописці завжди користувалися особливою повагою, а їхні

постаті були оповиті легендами і таємницями. Ще й нині знаходимо в селах роботи невідомих майстрів, з яких крізь товщу літ дивляться лики святих чи лукаво підморгує козак Мамай.

Для відродження та популяризації народного мистецтва, виявлення нових імен і формування естетичних смаків молоді обласним Центром народної творчості започатковано цілий ряд обласних та всеукраїнських заходів, що стали традиційними і завоювали палких прихильників в усіх куточках держави. Серед них найповажнішу історію має обласна виставка образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, що дає майстрам різних поколінь потужний імпульс до творення й гуртує в одну велику родину. Шістдесятя ювілейна виставка, що відбулася у жовтні 2008 року, зібрала близько трьох тисяч творів ста народних умільців зі всієї області. Двадцять майстрів уперше винесли свій доробок на огляд широкого кола шанувальників і критиків.

З 1993 року на Вінниччині започатковане Всеукраїнське свято народного мистецтва «Українська витинанка», що знайшло прописку в Могилеві-Подільському, на батьківщині родоначальниці цього давнього й самобутнього жанру Марії Руденко. З тих пір мальовниче подністровське містечко (чи не єдине в державі, де діє організований групою ентузіастів міський будинок народної творчості!) здобуло неофіційну назву столиці українських витинанок. Тут працюють майстри, які дали витинанці друге дихання, розширили її тематичні обрії та сфери функціонування і довели найзатятішим скептикам, що це мистецтво – елітарне. Передусім хочу назвати Марію Гоцуляк, першого директора міського будинку народної творчості, ученицю Марії Руденко, а з 2004 року – очільницю районного музею етнографії та народного побуту, що носить її ім'я, та Оксану Городинську, нинішнього директора БНТ, ініціаторку створення громадського музею «Українська витинанка». Ці дві мисткині зробили значний внесок у розвиток писанкарства й малярства, відродження народної іграшки, але найбільшим своїм захопленням вважають витинанку. Тож недаремно Марія Василівна за красу людських стосунків і безсмертну філософію предків, опоетизовані в циклі витинанок «Українські свята і

обряди», у 2004 році удостоєна звання лауреата Всеукраїнської літературно-мистецької премії імені Івана Огієнка, а Оксана Василівна представляла Україну на Міжнародному фестивалі витинанкарів, що проходив у Санкт-Петербурзі у 2007 році. З наддністрянського грона слід відзначити директора Могилів-Подільської художньої школи Людмилу Сорочинську, викладачів цього закладу Юрія Кафарського, Інну Лабун, Ларису Власову, методистів міського будинку народної творчості Тетяну Мороховець і Олену Корсовську, завдяки яким витинанкою захоплюється все більше дітей і підлітків.

Витинанкову палітру краю доповнюють корифей жанру Дмитро Власійчук (м. Хмільник), у доробку якого близько двох тисяч робіт, Антоніна Герман (сmt Оратів), Наталія Гуляєва (с. Рахни-Лісові Шаргородського району), Ліна Концевич (м. Вінниця), Лариса Шаран (с. Вінницькі Хутори Вінницького району).

Починаючи з 2001 року, напередодні великодніх свят нами започатковано семінари-практикуми з писанкарства, де всі бажаючі можуть опанувати ази цього давнього жанру. Відрадно, що ініціатива була підхоплена багатьма навчальними установами, закладами культури, й значно зросла кількість майстринь, для яких писанка стала покликанням. Саме завдяки таким ентузіастам у 2008 році ми провели Всеукраїнське свято народного мистецтва «Українська писанка», в якому взяли участь знані писанкарки з усіх куточків держави. Сподіваємося, що воно теж буде традиційним і стане однією з мистецьких візитівок Вінниччини.

Популяризації творчості майстрів народного мистецтва сприяє і Всеукраїнська культурно-мистецька акція «Мистецтво одного села», що була започаткована у 2001 році обласним Центром народної творчості та управлінням культури і туризму облдержадміністрації й отримала схвальну оцінку Міністерства культури і туризму України. У її рамках ми познайомили киян і гостей столиці з народними майстрами з сіл Війтівка Бершадського, Новоселівка Гайсинського, Стіна Томашпільського, Наддністрянське Мурованоктуриловецького,

Клембівка та Буша Ямпільського, Соболівка Теплицького районів.

У 2008 році до 17-ї річниці Незалежності України започатковано обласний фестиваль народного мистецтва «Скарби Поділля», завдяки якому намагаємося привернути увагу широкої громадськості, а надто молоді, до традиційних народних ремесел. На другому обласному фестивалі «Скарби Поділля», який пройшов 22 серпня 2009 року в Центральному парку культури і відпочинку м. Вінниця, особливу увагу було привернуто до вишивки. Чільне місце на ньому займали виставки «Традиційна подільська вишивка», «Традиційний подільський костюм», і «Тернова хустка – роду оберіг». Та найкращим подарунком до свята став 8-метровий рушник, який під час обласної культурно-мистецької акції «Вишивана доля Вінниччини», зініційованої обласним Центром народної творчості, вишили 45 кращих майстринь з усіх районів області.

Моє серце й досі переповнюється гордістю за виставку народного мистецтва Вінниччини, яку ми презентували 2 жовтня 2009 року в Національному палаці мистецтв «Україна» під час творчого звіту області «Благословенна земля моя, Вінниччина». Доробку наших майстрів дали найвищу оцінку Президент України Віктор Ющенко, Міністр культури і туризму України Василь Вовкун та голова Національної спілки майстрів народного мистецтва України Євген Шевченко. Дев'яти митцям з цієї нагоди було присвоєно почесні звання: Марії Савчинській, Івану Горобчуку та Юрію Дяченку – «Заслужений майстер народної творчості України», Олександрю Ковальчуку – «Заслужений художник України», Оксані Городинській, Вікторії Кубаль та Олександрю Пірняку – «Заслужений працівник культури України». Це високе визнання окрилює всіх народних майстрів, додає їм насаги для створення нових перлин, якими пишатимуться нащадки.

Марія Скрипник

Благословенна земля моя, Вінниччина

Нотатки з концерту в Палаці «Україна» 2 жовтня 2009 р.

Слів немає, щоб висловити захоплення від вражень усіх частин концерту! Насамперед: масовість! Багато молоді в усіх відділеннях! Усе від народу! Нічого не вкралось чужого, запозиченого. І, справді, чимало у багатьох піснях, танцях прославлялась у поетичній формі дуже сердечно наша земля і Україна.

Ви, Маріє Василівно, народили дуже прекрасну, талановиту, сонячну Дитину, котра підкорила чотирьохтисячний зал! Там тільки стільки місць, а ще ж годинами стояли люди і попід стіни і не залишали своїх місць впродовж 2,5 годин! Вже не кажу, що зал – це Ваше вимріяне Дитя полюбив, леліяв, підносив, скандував «браво», «браво», бо не було одного байдужого обличчя! Єдність залу і сцени!

Правда, було! Сидів біля мене якийсь серйозний, похнюплений (певне, ображений сухар-чиновник), але десь з третього виступу байдужа полуда з очей його спала і він ожив, і від його закам'янілості слід пропав!!!

Казав де Голль, що місто це торгівля, розум і т. д., а серце держави – її село! І саме селу ми маємо завдячувати за все те, що там збереглась національна культура: неповторні пісні, танці, вишивання, ремесла, традиції і звичаї. Той вічно запрацьований народ не розгубив отого генетичного, що зберігалось віки! Бо саме від нашого народу, від Трипілля розлетілась культура на Південь (Індія), в Туреччину і Західну Європу. Ми тільки не вміємо на цьому наголошувати і пишатись цим!

Пройдусь трошки по програмі «Вишивана доля Вінниччини». У танцях справді буяли рушники і на заднику герб у рушниках, це теж чудова знахідка. А краєвиди Вінниччини, а лелека – символ природи, а волошка синя, а маки. Церкви і дзвони!!! Дзвонами Ви спочатку розбивали негатив, який накопичився у приміщенні і налаштував присутніх на духовний настрій та сердечний лад. Вже не кажу про наш Рушник – це

щось особливе і об'єднуюче. Багато дітей і юнацтва в танцях – не переривається вервечка від старших до молодших.

Знайшли Ви, Марічко, чудовий вихід з терновими хустками! Адже всіх видатних людей нашої землі народили мами, котрі ходили в тих тернових хустках!

Бо Бог говорив до жінки через коси. Дає через них Господню благодать. А ми обчімуємо волосся, фарбуємо і в результаті позбавляємось Господньої сили і благодаті.

Блок «3 чистих джерел»

Щиро і по-українськи рушили короваї у зал! Це гостинність нашого народу. Чудово! Доречна і «Тернова хустка» Ганни Чубач і задник до неї. Аби лиш не так швидко крутились прекрасні хустки!

Гніванські «Дивоцвіти» повністю відповідають своїй назві, несуть прадавнє, і то прекрасно! Радієш, що молодь так уміє любити своє, національне. Це довів і ансамбль сопілкарів із Бершаді. Ви чули, як їм дякував зал!!! Сприймав і радів разом з ними! А гурт під орудою Антоніни Сторожук! На повну силу подавали голоси предків! Так Всевишній розпорядився, що ми з Антоніною познайомились біля «Райдуги» на День Незалежності. Говорили. Маємо зустрітись ще. Цікава особистість!

Давно напиваюся з прозорого джерела тих пісень, які звучать під керівництвом Лідії Горошко. Славна і дзвінкоголоса жінка. Ми знайомі, але ніяк не вистачає часу наговоритись. Особисте горе проявляється в піснях – оригінальних, які змушують щеміти серце. Справжній національний спів!

Тільки вийшли животівські жіночки, як їх зал зразу оплесками вітав! Люди скучились за справжньою нашою піснею, і для всіх це була радість, що вона «освятила» нарешті і величавий зал «України»! Тут і «підголосник» до речі, і «Браво! Браво», і схвальні вигуки в нагороду!

Без телевізора і радіо веселили себе селянки з Гончарівки, створювали музичний супровід і качалками, і рублями, і рогаками, і пральними дошками. Так було насправді, бо ще пам'ятаю свята у рідній хаті. Коли постелили житню солому, а

як пішли танці «під кружок від печі» та баняки, то на ранок ми, малі, побачили на земляній долівці – полове! І слава Богу, що Ви, Марічко, не погребували таким народним мистецтвом! Взяли його на найвищу сцену, і вони веселили народ від душі.

Не часто духовий оркестр ми нині чуємо! Одні барабани вуха глушать. А тут качківські молодці «врубали» весільні танці! Хай будуть здорові й щасливі у своїх сім'ях!

Особливо запам'ятався «Каблучок» під своїх же музик! Моя душа підносила до Неба, як оці молоді дівчата і літненькі, опасисті жіночки легесенько «згадали» колишні призабуті танці і так їх подали, що хотілось, аби вони ще «вигукували» довгенько. Такого останнім часом не доводилось спостерігати! Хай Господь Вам віддасть сторицею, Марічко, що вибрали їх для столиці!

Щодо «П'ятничанських верховодів» – то це шедевр із веселими парубками і тендітними «панянками», старшими й молодшими. Краса невимовна. Під загальні оплески розлучались з ними. «Браво» «Барвінку» як завше!

Величезна капела бандуристів – молодці! Скромна одіж Марії Червоній якраз до її пісні! Молодчага! Бурхливі оплески!

Свята до музики любов

Камерний хор зумів показати свою майстерність навіть у такій колісковій пісні! Шалені оплески – тому підтвердження. Дуже пасував задник (знайомий від тих вечорів музики) до Симфонії Прокоф'єва. Майстри скрипки і духових. «Аркада» – це багатство Вінниці, як і камерний хор. А Вікторія Петрушенко з Василем Королем – це блискучі смарагди у тих коштовностях. Чудові слова і чудове виконання Наталії Мельник і Володимира Гуменчука. Їх люблять. Часто бачать по ВДТ. Та ще ж вийшли в національному вбранні. Чудово!

Нашого роду юні росточки

«Кошик достатку» – масовість, гумор, дотепність. Одним словом – всі танці цього відділу для залу – одна насолода і симпатії залу! Ірина Швець знову возвеличувала землю, і це надзвичайно прекасно! Задник до речі.

Горнуй до тебе, Україно!

Спасибі величезне, Марічко, за цей розкішний букет народів, які живуть і творять у нашій країні! «Ми горнемося до тебе, Україно, щоб квітла наша земля. Ми родина одна. Всі ми діти твої». Як славно ці слова були вплетені у дійство танцю! Дуже органічно там вмістились і співаки з Козятина.

Знову ж україночки з рушниками, герб доречний і т. д. Добре, що розшифровано слово «Студанка». Та це ж криниця! І чехи справді черпають звідти своє національне, так як і поляки, євреї. Не забули й циганів. Їх люблять глядачі за незвичні протяжні й сумовиті мелодії. А тут ще й танці екстравагантних «циганок».

Коли бачила палких «грузинів» з їхніми чобітками і як вони ними викручують по землі, коліньми рухаючись по сцені, дивувалась, як це дівчатка досягли такої майстерності. Зал справді «завівся» не на жарт, не знав уже, як показати своє захоплення!

Без військових теж не обійшлося. І їх теж сприйняли добре!

Пісенна скарбничка

Тут уже Сергій Отюгов довів, що даремно йому при своїли звання заслуженого. Солісти молоді донесли чималий віночок незабутніх пісень: «Черемшина», «Марічка», «Смерека» і т. д., нагадали слухачам і молодість, і радість, і сум. Спасибі за квітучі сади, весну і славні, дорогі мелодії.

Козацький родослов

«Летять коні на Україну» – Адам Дзюба, як завше з «Вишнею» показав дуже гарну пісню (певне, Пашкевича?) про землю, трепетну любов до неї. Такі пісні піднімають національний дух, виховують патріотизм насамперед щирими словами і чудовою народною мелодією.

На фоні гетьманів (задник) «барвінчата» зуміли показати себе справжніми «нащадками славного козацтва!» А ще вплетений марш, неперевершений, Адамцевича справді довів присутніх до сльози! Особливо сценка, де козачата стали на коліна й перехрестились. Вона й раніше в «Райдусі» так діяла! А Волошенюк Іван, який дивився по телевізору, теж у цьому

місці просльозився. Я не кажу, що і в інших моментах його «проймало». Не тільки його, але й мою сусідку по «Україні» – очільника обласної телерадіокомпанії Любов Коваленко! Сльози текли попід окуляри не раз!

Казали артисти – гетьмани слова до влади. Декого погано було чути. І. Волошенюк: «Тексти мають писати для таких okazji – письменники. Точно, влучно, і щоб пройняти «владців». Але й те, що звучало, дай, Боже, щоб дійшло до «височайших». А те, що встали при пісні «А ми тую червону калину підійmemo» підтвердило, що народ вже «дозрів» від дійства на сцені.

Про «Гопак» Петра Бойка мого таланту не вистачає. Пречудово!

Фінал «Роде мій і вся моя родино!»

Без похвал не обійтися. Бо слова Ясакової і музика та виконання Городинського – то тріумф усього концерту. Маю, певне сказати, що Ясакова така талановита. Її тексти, здається, з простими словами, але вагомими й сердечними, торкнули серце композитора і в результаті зуміли «прославити себе й державу» ненав'язливо, на рівні кожної душі. І не потрібні були феєрверки і штучні «блискітки».

Одним словом, Маріє Василівно, Ваші труди, недоспані ночі, хвилювання увінчались успіхом! Але, щоб Ви не «возгордились» Господь послав Вам випробування в останні дні – смерть брата! Але Ви, слава Богу, винесли і це. Моліться за нього. Якщо не замовили Подячний молебень (в чому я сумніваюсь), зробіть це. Дякуйте Богові, бо він Вас любить, бачить, що Ви для нього стараетесь! То дай же, Господи, Вам Сил і Натхнення продовжувати справу Вашого життя з радістю і любов'ю. Дарую Вам іконку «Натхнення». Вона допомагатиме Вам. Слава Богу за все!

Ми в день концерту в Києві прочитали поокремо по 6 кафізм із Псалтиря. Акафіст «Слава Богу за все» та вимолили вервицю до Богородиці.

З повагою і любов'ю на Покрову Ганна Волошенюк.

14.10.09

Загальні враження від концерту

Все було на високому професійному рівні. Колективи, відчуваючи надзвичайну відповідальність, демонстрували відточену майстерність, помірну стриманість, без зайвої розв'язності і вульгаризму. Особливо ж у залі відчувалась єдність між дійством на сцені і «сопричастие» з слухачами, які дуже чутливо реагували на досконале, щире, величаве й блискуче виконання.

Мабуть, не буде жодної області, щоб танцювальні блоки були такими вишкоченими, масовими і що головне – молодіжними! Дітей, як цвіту весною! Характерно, що були не тільки давні, старовинні пісні, але й чимало сучасних з великою, трепетною любов'ю до свого краю і землі. Вдало підібрані задники.

Глядачі побачили найрізноманітніші колективи – від сільських народних гуртів (в тім числі й дівчаток) до симфонічного, військового і «Отюговського» оркестрів, де показали свої вокальні таланти заслужені й народні артисти Червоній, Швець, Петрушенко і Король.

Одним словом, Господь допоміг Вам, Маріє Василівно, відібрати все найголовніше, найцікавіше, аби схвилювало, піднесло, пробудило патріотичні й синівські почуття до нашої неповторної, дорогої Вітчизни, яка має нарешті піднятися з колін і засвітитись у світі своєю предковічною культурою, звичаями і традиціями. Дай, Боже, ще нам і очільників відданих Україні! Хай береже Вас Всевишній!

Ганна Волошенко, журналістка

Марія Скрипник планує створити подільський Лувр

Чиновників наш народ особливо не жалує, їх недолюблюють, постійно критикують. Зовсім інше ставлення до начальника управління культури і туризму Вінницької

облдержадміністрації Марії Скрипник. Шанобливе, тепле, молитовне. І справа не в тому, що, зігравши за 20 років у Вінницькому обласному драмтеатрі ім. М. Садовського понад 60 ролей, ця талановита і вродлива жінка завоювала чисельну армію прихильників. Марія Василівна – справді гарний і мудрий керівник. З її ініціативи започатковано стипендії заслуженим артистам театру ім. М. Садовського та обласного театру ляльок, а також ветеранам культури і мистецтва. Вона – авторка креативних проєктів, режисер-постановник та ведуча таких великих мистецьких заходів, як День міста, «Вінничанин Року», «Покровитель культури», фестивалю «Ми за Україну духовну», творчих звітів Вінниччини на сцені Національного палацу «Україна». Маленький штрих: на цьогорічному Всеукраїнському фестивалі «Великодня писанка», на який до Вінниці з'їхалося 40 писанкарів з різних регіонів країни, одна майстриня зі Львова, вражена теплою атмосферою, яку створили для гостей свята, запропонувала підняти тост за чиновника. Тобто – за Марію Василівну Скрипник.

...Її шлях до визнання розпочався з невеличкого села Киселів Кіцманського району Чернівецької області. Там Марічка (дівчинка з багатодітної сім'ї, мала 4 брати та сестру) пасла череду, доїла корову, сапала і... мріяла стати актрисою. Спочатку закінчила з відзнакою Чернівецьке культосвітнє училище, а потім поїхала до Харкова вступати у театральний інститут.

До Вінниці Марію Скрипник переманив режисер театру Віталій Селезньов. Він спеціально їздив до Харкова «купувати кадри». Дипломна робота молодої випускниці вразила його до глибини душі.

І потяглися вервечкою акторські будні. Яких тільки ролей не грала! Анну з «Камінного господаря» Лесі Українки, леді Мільфорд з «Підступності і кохання» Шиллера, головну героїню п'єси Альошина «Сімейне вогнище»... Скільки лишень сторінок тексту вивчала напам'ять! А скільки разів «рятувала» виставу, бо хтось із акторів хворів... За дві ночі тоді повністю вивчала нову роль і виходила на сцену.

«То таке щастя – чути після монологу оплески... –

зізнається. – Іноді фанати виносили на сцену навіть банки з варенням. Для мене то були найдорожчі подарунки».

У 1999 році Марії Скрипник присвоїли почесне звання «Заслужена артистка України», а вже наступного року запропонували посаду начальника управління культури Вінницької міськради.

– Я довго вагалася, чи варто міняти акторську кар'єру на адміністративну роботу. Зрештою, погодилася. Спершу було дуже важко. Я навіть ночами плакала. Але потім знайшла себе у тому, що готувала різні проекти і творчі звіти.

У 2007 році за високий професіоналізм М. Скрипник нагородили орденом княгині Ольги III ступеня і запросили очолити управління культури Вінницької облдержадміністрації. Цьогоріч 12 травня – якраз два роки, як вона на цій посаді. Опікується 2199 закладами культури. Під її безпосереднім керівництвом 6,5-тисячна армія працівників культури, спільно з якими вона втілює в життя багато нових проектів. Чого вартий лише проект «Вишивана доля Вінниччини»?! Майстрині з кожного району області вишили 8-метровий рушник – оберіг нашого регіону. А ще ж «Сім чудес Вінниччини», «Мистецтво одного села», «Різдвяне диво», «Тернова хустка»... Загалом більше 10 всеукраїнських та міжнародних фестивалів. «Я дуже вдячна, що останніх 2–3 роки культуру на Вінниччині фінансують не за залишковим принципом, а як пріоритетну галузь, – каже Марія Василівна. – Це дає можливість фінансувати з обласного бюджету 14 закладів культури: філармонію, Центр народної творчості, академічні театри, 3 бібліотеки – «Тімрязевку», юнацьку та дитячу ім. І. Франка, краєзнавчий та художній музеї, заповідник «Буша», комунальне підприємство «Вінницякіно». Останнє, між іншим, нам, на відміну від інших областей, вдалося зберегти. Маємо фільмофонд, який налічує понад 10 тис. фільмів. Мережа кінофікації працює у 17 районах. В області 55 музичних шкіл. Кузнею культпрацівників є Вінницьке училище культури і мистецтв ім. М. Леонтовича та Тульчинське училище культури. Шкода лише, що досі нема Закону про культуру. Це великий мінус. Бо культура – це світло у нашому житті. Тим часом сільські клуби та бібліотеки у плачев-

ному стані. Більшість з них не опалюються, у них не роблять ремонтів. І це тоді, як найбільша духовність все-таки залишається у селі. Село завжди плекало національну культуру. Коли ми на звіт у столицю привезли 8 фольклорних колективів, які на весь голос заспівали автентичну пісню – так це ж мурашки по тілу. Таке різнобарв'я голосів! Що б не було, це треба зберегти».

Велика мрія Марії Скрипник – у східній частині музею Потоцького у Тульчині, на реконструкцію якого держава протягом 5 років планує виділяти кошти, створити подільський Лувр. Має намір розмістити там близько 10 тисяч унікальних експонатів, які зараз через відсутність площ знаходяться у запасниках краєзнавчого та художнього музеїв Вінниці.

Посада у Марії Скрипник така, що робота не закінчується о 18.00, як у інших держслужбовців. Увечері починається другий етап творчого життя – вистави, концерти, зустрічі.

«Вдома вже звикли до такого режиму, – сміється Марія Василівна. – На кухні порається той, у кого є час. У нас взагалі мистецька сім'я. Чоловік Сергій – керівник оркестру Управління міністерства внутрішніх справ України у Вінницькій області та художній керівник оркестру «ВінБенд».

29-річний син Олексій теж музикант, грає на саксофоні, кларнеті. Коли я навчалася у Харкові, нас було три подруги. Домовилися, що коли народимо хлопчиків, назвемо їх Максимами. Ліда та Лариса так і вчинили. А я народила сина 30 березня – на Теплому Олексі. Чоловік дав телеграму батькам: «Вітаємо, народився Максимко». А у відповідь – «Не Максимко, а Олексій». На цьому наполягала моя бабуся. Мовляв, коли дитина народилася у день якогось святого, буде ним захищена. Я тоді вибачилася перед подругами. Зате нашу домовленість виконала внуком. Син, не знаючи цієї історії, сам назвав онучка Максимом. Йому два з половиною рочки. Коли приходить до нас, одразу біжить грати на фортепіано. Донька Олена закінчила музичну школу, гарно малює, закінчує торговельно-економічний інститут.

Так що вдома у нас теж творча атмосфера. Я настільки звикла до цього, що не можу заснути, якщо не почитаю бодай декілька віршів. Люблю Лесю Українку, Єсеніна, з місцевих

поетів – Ганну Чубач, Ніну Гнатюк, Михайла Каменюка, Ніну Шаварську, Зою Красуляк. До речі, у мене, мабуть, найбільша бібліотека місцевих авторів. Усі поети Вінниччини дарують свої збірки».

Хтось сказав, що жінка – це запрошення до щастя. Щастя, яке дарує вінничанам Марія Скрипник, особливе. Бо воно – духовне.

Інна Червінчук, журналістка

Підсумки роботи галузі культури у 2009 році

Завершено ще один рік становлення нашої держави, який увійшов у новітню історію незалежної України як рік послідовних демократичних перетворень.

У контексті зазначеного зупинюся на досягненнях, що стали не тільки результативними для галузі, а мають певне суспільне та економічне значення. Насамперед, у звітному періоді робота галузі двічі розглядалася на засіданнях постійної комісії обласної Ради з питань освіти, культури і духовного відродження. Особлива увага приділена комплексу питань, пов'язаних із охороною пам'яток історії, культури та архітектури нашої області. Вперше за останні роки з ініціативи управління сесією обласної Ради прийнято відповідне рішення щодо збереження об'єктів культурної спадщини та використання земель історико-культурного призначення, що зайняті під сільськогосподарськими угіддями.

Завдяки розумінню керівництвом районів проблем галузі залишається стабільним фінансове забезпечення культурно-мистецької сфери. Як свідчить статистика, у звітному періоді уточнені плани асигнувань місцевих бюджетів на утримання культурно-мистецьких та навчальних закладів у порівнянні з минулим роком зросли на 8,8 % (бюджет 2009 року складав 174 млн 593 тис. грн проти 158 млн 153,7 тис. грн у 2008 році).

На фоні загальної картини бюджетного фінансування фактично збільшилися видатки на культуру в середньому від 300 до 900 тис. грн у Немирівському, Гайсинському, Теплицькому, Хмільницькому, Погребищенському, Ямпільському, Іллінецькому, Тиврівському, Тульчинському районах та м. Могилів-Подільський.

Відрадно відзначити роботу фахівців галузі, які потужно спрацювали на забезпечення динамічного зростання показників з формування власних доходів закладів. Від надання платних послуг населенню, оренди приміщень та інших позабюджетних надходжень отримано 11 млн 732,3 тис. грн, що на 20,4 % більше, ніж за відповідний період минулого року. Сьогодні варто сказати, що найкращі показники у цьому мають Гайсинський, Літинський, Мурованокуриловецький, Шаргородський райони, які забезпечили надходження позабюджетних коштів у середньому на 33,5 % більше проти минулого року.

Незважаючи на кризові явища в економіці держави, вдалося зберегти якість структури бюджету на рівні минулого року. Були виділені значні асигнування на поповнення бібліотечних фондів, придбання музичних інструментів, капітальне будівництво, технічне переоснащення закладів культури.

Суттєво зросла питома вага видатків на зміцнення матеріально-технічної бази.

У минулому році здійснено 513 ремонтів у закладах культури на загальну суму 8 млн 873,6 тис. грн. Окрім цього, на реконструкцію приміщення Тиврівського районного будинку культури додатково виділено 537,9 тис. грн, Бершадського – 308,8 тис. грн, Крижопільського – 148,1 тис. грн з районного бюджету.

Істотно зросли планові призначення на проведення ремонтних робіт у Крижопільському (217,6 тис. грн проти 117,0 тис. грн у 2008 році), Козятинському (329,1 тис. грн проти 230 тис. грн у 2008 році), Чечельницькому (252,2 тис. грн проти 115,3 тис. грн у 2008 році) районах.

Відбулися позитивні зміни в технічному оснащенні установ галузі, придбано звукопідсилювальну, освітлювальну, аудіовізуальну техніку на суму понад 4,1 млн грн.

Найактуальнішим завданням сьогодення є збереження неповторного національного обличчя нашої галузі. І в цьому чи не найважливішу роль відіграє народна культура. Тому одним із пріоритетних напрямків у роботі закладів культури є проведення заходів, спрямованих на збереження і розвиток традиційної культури, підтримку культурного різноманіття регіонів Вінниччини.

У кожному районі області започатковано цікаві культурно-мистецькі акції, що сприяють популяризації народної культури. Зокрема, «Майстри мистецтв – трудівникам села» в Гайсинському, «Світанки над Россю» в Погребищенському, «Музичний зорепад» ім. П. Оплаканського в Липовецькому, «Тростянецькі самоцвіти» в Тростянецькому, «На хвилях Згару» в Літинському, «Творча комора» у Вінницькому районах.

Справжніми подіями у мистецькому житті області стали культурологічний проект «Вишивана доля Вінниччини», «Скарби Поділля» і свято хорової музики «Співець подільського краю», проведення яких запроваджено управлінням культури і туризму облдержадміністрації до Дня Незалежності України та пам'яті відомого композитора і диригента, нашого земляка Родіона Скалецького.

У звітному періоді продовжувалася реалізація самотньої культурно-мистецької акції «Мистецтво одного села», у рамках якої в Національному музеї літератури (м. Київ) успішно представлено зразки унікального ткацтва, подільської вишивки, гончарства та народну творчість майстрів і автентичних колективів села Соболівки Теплицького району.

Однак головною подією у житті Вінниччини у 2009 році став творчий звіт «Благословенна земля моя, Вінниччина» у Національному палаці «Україна», в якому взяли участь понад 1200 учасників кращих творчих аматорських і професійних колективів та окремих виконавців. Атмосферу довершеності творчого звіту створила виставка «Народне мистецтво Вінниччини», на якій представлено понад 2000 робіт з різних видів народного мистецтва, проведена обласним Центром народної творчості. Відзначилися вишуканістю, змістовністю і

вдалим оформленням експозиції виставки: «Обрядові хліби та дідухи», «Традиційний подільський костюм», а також виставка живопису професійних художників Вінниччини з фондів обласного художнього музею та «Сім чудес Вінниччини» і «Видатні особистості Вінниччини», створені фахівцями обласного краєзнавчого музею.

Творчий звіт став потужним чинником у формуванні позитивних тенденцій щодо розвитку аматорського мистецтва. У клубних закладах діє понад 6 тис. гуртків і колективів, у тому числі 3125 – у сільській місцевості. У ході атестації, проведеної у минулому році, 13 колективів вибороли почесні звання «народний» і «зразковий» вперше.

Особлива увага фахівців закладів культури клубного типу у звітному періоді була приділена організації змістовного дозвілля дітей та юнацтва, роботі з молоддю. Чимало клубів і будинків культури області стали базовими установами з проведення культурно-мистецьких заходів, реалізації творчих обдарувань молодого покоління.

Наказом Міністерства культури і туризму України у 2010 році передбачено проведення Всеукраїнського огляду-конкурсу сільських закладів культури клубного типу, що покладає на нас певні зобов'язання і відповідальність.

Як і в попередні роки, основними джерелами поповнення книжкового фонду залишалися місцеві бюджети, державні та регіональні програми. Незважаючи на економічні негаразди, продовжували достойно здійснювати фінансування придбання книжкової продукції у Калинівському, Липовецькому, Бершадському, Крижопільському, Гайсинському районах.

Останнім часом особливого значення набуває охорона культурної спадщини, причому, не тільки для галузі культури, а в цілому для соціально-економічного розвитку нашого регіону. Адже саме пам'ятки дають можливість нам усвідомити свою історичну та культурну автентичність і є основою виховання у молоді патріотизму, відповідальності за долю своєї держави.

Важливу роль у збереженні надбань минулого, в духовному розвитку краян відіграють музеї, діяльність яких

сприяє зміцненню зв'язку поколінь, формує в громадян відчуття причетності до власної та всесвітньої історії.

Поступово музеї області стають осередками науково-дослідницької, просвітницької та виховної діяльності, це засвідчують конференції, семінари, наради, що проходять на теренах Вінниччини.

Активно працюють музеї Бершадського, Вінницького, Гайсинського, Оратівського, Тульчинського районів з дослідження проблем регіональної історії, етнографії, народного побуту. Здійснено красназавчі розвідки та напрацьовано концепції створення 15 нових виставок, серед яких – «Вінницька палітра української Незалежності», «Дотик Крутянського болю», «Світ пам'яті».

Серед великого спектру завдань фахівцями обласних музеїв реалізовано понад 20 міжнародних, всеукраїнських та регіональних виставкових проектів.

Вагоме місце в економічному та соціальному розвитку області відводиться сфері оздоровлення, туризму та відпочинку.

На виконання «Програми розвитку туризму на 2002–2010 роки» у 2009 році виділено 200 тис. грн. Завдяки цьому вдалося здійснити наступне: розроблено логотип «Вінниччина туристична», перевидано альбом «Сім чудес Вінниччини», створено електронне видання «Вінниччина: туристичний довідник», створено пересувну виставку та видано буклет «Видатні особистості Вінниччини», створено та презентовано сім художньо-документальних фільмів із серії «Сім чудес Вінниччини». Вінничани взяли участь у VII Всеукраїнській виставці «Українське село запрошує» в с. Пирогів Київської області, створено 26 туристичних маршрутів (7 автобусних, 6 пішохідних, 7 водних, 5 велосипедних, 1 лижний).

Невід'ємною складовою галузі є кіно. Саме українське кіномистецтво відіграє помітну роль у збереженні національної самобутності, формуванні духовних та естетичних цінностей суспільства. У 2009 р. на Вінниччині здійснювали кіновідеопоказ 16 кінотеатрів та 174 сільських кіноустановок. Значно зросла чисельність діючих кіновідеоустановок у сільській місцевості

Тулчинського (31), Шаргородського (18), Гайсинського (16), Бершадського (10), Жмеринського (9) районів.

За звітний період продемонстровано понад 2,7 тисячі кіносеансів, доходи від яких склали 867,7 тис. грн, що на 61,4 тис. грн більше за відповідний період минулого року.

Створено належні умови для підготовки кваліфікованих спеціалістів галузі та підвищення їх фахового рівня.

І надалі основним джерелом, звідки поповнюється галузь культури кваліфікованими кадрами, є Вінницьке училище культури і мистецтв ім. М. Леонтовича та Тулчинське училище культури. За останній рік у навчальних закладах проводилася послідовна робота щодо поліпшення навчально-виховного процесу, покращення якісного набору за рахунок попереднього прослуховування, зміцнення матеріально-технічної бази.

У кожній справі основою основ є кадри. Варто сказати, що сумлінна праця фахівців галузі культури неодноразово відзначалась облдержадміністрацією і обласною Радою. Високо оцінено культурно-мистецьку діяльність вінничан і на державному рівні. У 2009 році 22 фахівці галузі отримали почесні звання, державні нагороди.

Сьогодні варто подякувати всім, хто наполегливою працею примножував здобутки галузі. Найкращі слова хочу адресувати усім працівникам культури за їх ентузіазм і творчість, за справжнє подвижництво на ниві культури, вміння мудро і виважено підійти до будь-якої життєвої ситуації. Маю глибоке переконання, що при тісній співпраці з органами місцевого самоврядування, розвитку партнерства з недержавними організаціями, запровадженні нових механізмів підтримки культурних ініціатив, зможемо забезпечити вирішення проблемних питань галузі.

Водночас звертаюся до всіх начальників відділів культури і туризму, незважаючи на продовження фінансової кризи у 2010 році, варто вжити невідкладних заходів із забезпечення належних умов для ефективної роботи закладів культури та збереження досягнутого рівня соціальних гарантій для працівників культури. Сподіваюсь, що і цей рік принесе нам

нові досягнення і нові здобутки, а робота закладів культури і мистецтва стане змістовнішою і результативнішою.

Марія Скрипник

За особистою участю

Про творчий таланти Марії Василівни Скрипник написано чимало. Вона, заслужена артистка України, досягла різних успіхів на сцені Вінницького академічного музично-драматичного театру ім. М. Садовського, опанувала майстерністю перевтілюватись в улюблених героїв, і представляла їх живий образ пластичним, переконливим і емоційним жестом. Десятки ролей зіграла в театрі, і мало хто міг уявити, що вона піде з театрального виру життя. Пригадую, і я, почувши ту новину, також якось ухилився від тих наслухів у місті і волів з'ясувати для себе незручні мотиви, скажемо: нової суспільної ролі актриси, що майоріла неконкретністю попереду. Тому не обминув її прощального виступу на сцені. Тоді ж побачив, як реагували на це присутні і мати, і дочка, і численні шанувальники, що все ж гаряче аплодували її фрагментарним, а точніше етюдним акцентам, що залишаться для нас звучними акордами, що так негадано міняли курс власного руху.

А Марії Василівні належала попереду набагато важча роль – очолити нелегку в наш мізерно фінансовий час ділянку керівника міського управління культури. Вона не боялася тих перемін. Тяжче було за інших, які за службою бачать лишень джерело прозябання, що наче замулене, дає мало живильної вологи. Тільки спритнішим і підприємливішим культура може наситити гаманці. А ті, хто сумлінно виконує обов'язки, притягують ремінці і задовольняються симпатіями до улюбленої справи. Найкраще виручає діло ентузіастів, які в цьому річищі і суспільству приносять користь, і самі задовольняються ділом. До таких належить і Марія Василівна, яка гарячою душею зігрівас світ, не дозволяє нудьгувати, всякчас віднаходить об'єкти уваги,

що самі притягують культурних працівників на нові поступальні кроки. На посаді начальника вона не розгубила творчого ентузіазму, а наповнила місто дзвінкими акцентами виразних художніх форм, розмаїттям аспектів вираючого життя.

Мені також доводилося міняти трудові орієнтири, пам'ятаючи, що у цих перемінах мусить залишатися чинним вольовий імпульс, мудрість чину, сумлінність і відповідальність за доручену справу. Подібно виглядає і діяльність цієї наполегливої, ділової, однак завше творчої Марії Василівни. З-поміж її багатьох виробничих справ я зупинюся на кількох епізодах, які, сподіваюсь, доповнять стилістику її культурної місії.

Щорічно вінничани відзначають Дні Михайла Коцюбинського. Працівники культури пишуть програми, запрошують виконавців, озвучують і прикрашають дійство. На подвір'ї садиби і біля пам'ятника великому письменнику збираються сотні людей. Дійство рухається за сценарієм. Виступають актори, солісти, ансамблі, хор, танцюристи, художня самодіяльність, учні загальноосвітніх шкіл. Сучасна техніка виконує голосне ритмічне обрамлення, і культурне дійство набирає піднесення. Але у цій святковій картині неодмінно з'являється образ головного організатора – Марії Василівни. Те, що вона сама благовидна і в яскравих одягах немовби підсвічує дійство, надає святу ще спонукальнішої урочистості. Однак вона не декоративна фігура, а своїм гарячим серцем і жвавим інтелектом тут же розставляє важливіші акценти, контрапункти, закличні жести, що інтегрують і концентрують духовний процес на його успішне вивершення. Ця красива і статна жінка знає, що і тут її роль є необхідним променем мистецького шляху і здебільшого істинним, визначальним.

Систематично Марія Василівна бере особисту участь у вшануванні пам'яті визначного українського поета, правозахисника, Героя України Василя Стуса. Без жертвового чину цього патріота важко уявити сьогоднішню незалежність нашої держави. Так, у різдвяні дні Марія Василівна в рядах шанувальників покладає квіти до його бронзового монумента, часто приходиться на Стусівські читання до обласної наукової

бібліотеки. А коли делегація їде у далеченьке село Рахнівку Гайсинського району, де народився Герой, вона серед його земляків. От якщо начальник обласного управління в сільському будинку культури, то і тепліше обігріють його, і художню самодіяльність з усього району привезуть, і запальніше слово скажуть.

Марія Василівна вміє при ділі промовляти. Виходить на сцену – тут вже вона не стільки актор, як свідома шанувальниця, відповідальний службовець і патріотка. Значимі і влучні слова скаже, і людей пожвавить, і свічка пам'яті Героя горить яскравіше, і стачечність наша кріпне.

У минулому році я, від'їжджаючи на свято лужицько-сербської поезії до Федеративної Республіки Німеччини, звернувся до Марії Василівни, щоб вона вклала свою лепту до сувенірів, які я мав дарувати на святі. Марія Василівна пожвавилася, знайшла буклети, картинки, диски з театралізованими діями Подільського краю, піснями і все це люб'язно передала за призначенням. Лужицькі серби, німецькі колеги, чехи, поляки, словаки дуже раділи цим сувенірам. У них же оживає й розкривається наша культура, ментальність, дух, що вельми важливо для взаємозбагачення. Сподіваюся, що Марія Василівна своїми можливостями приєднається і до роботи новоствореного громадського Українського товариства приятелів лужицько-сербської культури, яке буде глибше пізнавати слов'янське коріння, бачити і любити Європу за її духовними скарбами. Можливо, уже в найближчий час ми зважимося на спільні літературні чи музичні фестивалі, і це був би справді гідний кращих традицій наших народів жест.

Сьогодні у Вінниці видаються книги і твори лужицько-сербських авторів, наприклад, Бено Будара, Бенедикта Дирліха, Мато Косика, а серби й німці перекладають нас. Тож до спільної праці, братове.

Щедра душа Марії Василівни кожного разу вносить у поважну поставу начальника управління культури і туризму Вінницької обласної державної адміністрації творчий пульс, який інтенсифікує і з'яскравлює культурне життя в області і в Україні, надихає й примножує духовні сили. Очевидно, доля її від

театру драматичного до арени суспільних культурних процесів повернулася не випадково. Тут її роль не менш важлива, а за обсягом добрих справ досить корисна і вдячна. Не згасала б її зоря ще на многії успішні літа.

*Григор Мовчанюк, кандидат філологічних наук,
член НСПУ*

Народжена на Буковині

Та ще й у перший день святого Великодня. Гадаю, що саме народження серед Буковинських гір і полонин мало вирішальне значення для долі Марії Василівни Скрипник. Як чарівний едельвейс, увібрала вона в себе з Божого благословення найкращі якості рідної сторони – поетичність душі, образність мови, артистизм, високість поривів, органічну духовність і хазяйновитість. З раннього дитинства Господь гладив Марічку по голові святими руками бабусі Катерини, а по тому, схоже, особисто водив за руку. Тому в неї не було проблеми навіть з вибором життєвої стежки: з дитинства – тільки в мистецтво! Власне, природним мистецтвом, барвистою сценою була для неї сама Буковина, край благословенної краси, синіх серпанків над смереками, чарівних пісень трембіти над полонинами. Це жило в ній, набувалося, щодень розросталось, змусило одразу зі школи піти в культосвітнє училище і допомогло закінчити його без єдиної четвірочки.

Марія Василівна переконана, що небо ні на мить не випускало її зі свого ока.

– Їхала до Харківського театрального дівчам, без супроводу, не знаючи, де, в якому краю мільйонного мегаполіса шукати той інститут. З вокзалу перейшла на метро, проїхала зупинку-другу і вийшла в тому місці, де випало.

Ну, і скажіть, чи не сам Бог повів мене за руку?

Роздивляюся на всі боки. Світає. Дзенькають перші трамваї.

На великому будинку, що перед очима – якась вивіска. Підходжу ближче, піднімаю очі, читаю: «Харківський театральний інститут». Ущипнути себе, чи що? Як так може бути?

І з тієї хвилини, наче хтось мені м'якеньку ряднину постелив під ноги. Чергова у вестибюлі сказала, що з вечора заходила до неї давня подруга – стара вчителька – і залишила адресу своєї квартири: «Якщо буде дівчина, яка тобі сподобається, скажи, хай прийде до мене, поживе пару тижнів. Не люблю самотності». То до початку робочого дня я вже мала житло. А на театральному відділенні мені сказали, що можу втрапити на курс самого народного артиста, легендарного Леся Івановича Сердюка, який починав ще в знаменитому «Березілі» з Курбасом. На місце припадало 18 абітурієнтів, але це мене чомусь зовсім не страхало. У приймальній комісії на екзаменах зібралось аж тринадцять екзаменаторів. Мені сказали зіграти без слів втрату квитка на залізничному вокзалі. Сюжет простий – треба заходити до вагона, а мій квиток десь загубився. Хапаюсь за кишеньку, сумку, озираюся довкола, панічно риюся в папірцях, метушливо прицінююсь, на кого б агресивно напосістись. Ага! На начальника станції! А хто може бути начальником? Обираю плечистого козарлюгу, що сидів на чолі комісії. Він розуміє, чого я хочу, одразу ж підіграє. Наш тандем набирає цілковитого взаєморозуміння, комісія регоче. Всі сміються і лементують? Невже провалилася? Ні! Вітають. Поставили п'ятірку. Не треба здавати уже й гуманітарних дисциплін – «Козарлюга» виявився самим Лесем Івановичем Сердюком.

Була ще одна деталь у пригодницькому сюжеті мого вступу. За два дні до початку екзаменів на дошці об'яв з'явилося оголошення: «Абітурієнтці Марії Скрипник терміново з'явитися у приймальню комісію». З'ясувалося, що серед моїх документів нема відкріплення з місця роботи. Після закінчення училища я працювала керівником народного театру в м. Глибока і відробити належало три роки. Якщо ж не відпрацювала, то потрібно було мати відкріплення з Чернівецького управління культури. Отже, цейтнот?! За два дні я цього відкріплення не привезу: літаки з Харкова до Чернівців кожного дня не літали. Дозвіл на

відкріплення можуть дати тільки дві інстанції – Бог і Міністерство культури. Тим часом, до Бога далеко, а до Міністерства не ближче. Ситуація катастрофічна. Я у відчаї. Але робити щось треба. Беру квиток на поїзд до Києва. Допитуюся в Києві, де те Міністерство, сідаю під дверима і жду. Заступник міністра – перша людина, яку я там стрічаю. Він дуже схвально говорить:

– Ну, відчайдушна дитино, тобі, мабуть, повезло!

Бере мене за руку, веде до міністра, той вислуховує мою історію – слово честі, як у казці, сміються обидва доброзичливо, телефонують до Чернівців, і на десяту ранку я вже маю міністерську довідку, що на роботі розрахована. Тут же підказали, як з Києва полетіти до Харкова, і за дві години до закінчення вирішального дня я вже оформила в деканаті всі потрібні документи. Ну, скажіть, хіба не Божа ласка?

Либонь, через це навчатися мені було теж легко. Чотири роки в класі Леся Сердюка, який дуже мене шанував. Зіграла в нього багато різнопланових ролей. По закінченні одержала три пропозиції на роботу: в Дніпродзержинськ (навіть одразу з квартирою), у Львів і Вінницю. Нинішній Вінницький головреж Віталій Селезньов, сам родом з Харківщини, щороку приїздив до рідного інституту «купувати» молодих акторів, уподобав мене, запросив прослухатись у Верещагіна, дуже популярного тоді на Україні режисера («О-о-о, запрошує сам Верещагін? Вам дуже поталанило»). Так вирішилась моя доля.

У Верещагіна, а по тому в Селезньова я зіграла більше 60 ролей. Були серед них п'ять таких, що кожна може вважатися успіхом всієї акторської долі. Скажімо, Анна з драми Лесі Українки «Камінний господар» – такий діапазон багатограння, що в тобі задіяні всі резерви таланту, вся вичерпність відміряних Богом здібностей, фізичних і духовних, звіданих і незвіданих, знаних і незнаних, очікуваних і нежданих.

Ще в інституті я серйозно зацікавилася музикою і піснею – жила в одній кімнаті з подругою, яка навчалася в консерваторії на музичному факультеті, багато її слухала, ходили на найкращі музичні спектаклі, опери, концерти. Це було на рівні хвороби і залишило в мені слід. Пізніше відчула в собі потребу готувати

музичні свята, творчі вечори колег, неординарних творчих людей, мене почали залучати ведучою на великі вечори за участю багатьох акторів, а потім самій з власної ініціативи влаштувати й режисуру таких учт. Надзвичайно цікаво! Незчулася, як стала професіоналом і в цій сфері. Робота була складною, забирала масу зусиль, але шалено подобалася. Віддавалася їй з радістю, захопленням і до останку. Почала вести найскладніші дійства, в тому числі і творчі звіти області на республіканській сцені. У 1999-му прийшло і звання заслуженої артистки України.

А потім на моїй дорозі трапився Володимир Костянтинович Ваховський. Власне, ми були сусідами, жили в одному під'їзді. Готуючись до виборів Вінницького міського голови, Володимир Костянтинович бував на деяких вечорах і концертах під мою режисурою, запропонував мені стати його довіреною особою. Я погодилася, зустрічі з людьми під таким «омофором» завше виходили теплими, сердечними, відчутно корисними. І коли ми перемогли, то Володимир Костянтинович запросив мене до своєї команди очолювати управління культури. Це було несподівано, але мене переконали і, тільки погодившись, я глибоко задумалась над можливими наслідками такого повороту долі: «Щодня лігала на роботу, як на свято, займалася улюбленою справою. Це було щастя. Виходить, мені цього було мало? Думай тепер про дебет-кредит, кадри, ремонти, зарплати, наради...».

Печаль моя, іноді й зі сльозами, тривала зо три тижні, а потім я вирішила: «Досить страждати і довго приміряти капці. Треба вчитися ходити».

– *То скільки це ви вже ходите цими стежками?*

– Сім з половиною років на чолі міської культури і майже три роки – на чолі обласної.

– *Що ж, скажіть, треба робити, щоб навіть за цілковитої відсутності ідеології не тільки не опустити справу, а тримати її в руках на тому рівні, який вважається зразковим?*

– Це не в руках. Це в серці. Культура – усе-таки іпостась духовна. Від цілковитого занепаду її може порятувати тільки віра, освіченість, утвердження споконвічних народних традицій краси і добра. У нашій області 2164 заклади культури, шість з полови-

ною тисяч штатних працівників. В одній Вінниці (не мегаполісі, а місті середнього розміру) – чотири творчі академічні колективи, тобто найвищого рівня якості. Сміються, що після виступів деяких у відрядженнях по місяцю і більше не миються сцени, щоб якнайдовше панував аромат геніальності. Одні Гран-прі з фестивалю «Золоті оплески Буковини» щороку привозить музично-драматичний театр імені Садовського; хвилі овацій гойдають Європою, коли на її теренах з'являється камерний хор «Вінниця» під керуванням професора Газінського; не перестає дивувати Вінницький ляльковий театр – його професійна хода воістину тріумфальна. Саме цей його почерк дозволив започаткувати в нашому місті народний фестиваль лялькових театрів. Взявши участь у двох міжнародних фестивалях на території Волгограда і Астрахані, вінницькі лялькари забрали торік 11 нагород з двадцяти номінацій.

До майстрів вищої проби долучився минулого року камерний оркестр «Аркада» (звання академічного!). А яких захоплень заслуговує знаменитий на півсвіту дитячий танцювальний ансамбль «Барвінок»?! Усі ці надбання нам вдалося зберегти в тяжких умовах розрухи і злиднів.

У світі мистецтва ніхто не може спростувати тієї істини, що невичерпним джерелом професійного мистецтва є народне. Я це сповідую і буду сповідувати, поки живу. Сьогодні в нашій області діє п'ять тисяч аматорських колективів, і 346 з них – народні та сразкові.

Подолани талановиті. Під час різдвяних свят з десятків найзнаменитіших храмів планети лунав «Щедрик» подільського генія Миколи Леонтовича. Багато народів щиро переконані, що це їхня національна музика. І тому, коли йдеться про відсутність ідеології в українському мистецтві, я не втомлююсь повторювати, що ідеологія нашої культури завше була глибоко закорінена в народні витоки, традиції і звичаї. П'ять тисяч аматорських колективів – це ж ціле військо, урагани танців під молодими ногами, говерли пісень в талановитих грудях, степи вишитих рушників, витинанок, картин, а ще ж один з головних героїв нашої творчості – Вічний Батько Хліб. І не тільки той, що

в морях колосся, а той, що – короваями, паляницями, калачами, з бронзових рук сільських коровайниць. Коли дивишся на ці золоті шедеври зблизька, то не знайдеться жодного серця, яке б залишилося байдужим, не сіпнулося, не обізвалося. Який же ти, наш народ, обдарований, що множиш таку красу мільйонами, майже в кожному дворі і кожній хаті!

* * *

Ось якими словами говорила про ідеологію культури її вінницький лідер, заслужена артистка України Марія Василівна Скрипник. Тепер можна зрозуміти, чому в її діяльності так багато місця посідають то «Скарби Поділля», то «Величальна хлібові», то «Обжинкове поле», то «Хлібне дерево». Минулого літа вона повезла до Вінниці 30 найкращих коровайниць з усіх районів області. Це було Дійство. Проект «Величальна хлібові» з дев'ятьма вмонтованими в нього міні-проектами. Театр хліба під відкритим небом. Плоди обжинкового поля. День коровайниць. Майстер-клас художниць печеного хліба. Хто коли виводив їх на велелюддя обласного свята? Під сотні кіно-, теле- і фотооб'єктивів, під музику величальних мелодій!

Кожна в одязі народного «гаптування» зі своїм головним короваем на окремому столі. З дівчинкою-помічницею, щоб виплітала квіточки, пташечки і «коси». Тісто зі своєї діжки вже готове – на спеціальному престолі, щоб було наочно видно, як твориться диво. З кожною коровайницею привезли і її піч. Кожній – грамоту, подяку, приз, і все це – в подарунковий буклет! Щоб – пам'ять! А для людей – шишечки, пташата з калиною. А ще – маленькі дідушки, щоб – ще один зразок хлібної краси. Для масового огляду – «Хлібне дерево» з пшеничної соломи з двадцятьма сімома паляницями на гілках (в області 27 районів). Зворушливо!

...Марія Василівна – талановита вигадниця. Утім, боюся, що вона може образитися, бо хоча й – генератор ідей, проте не тисне авторитетом лідера, над усе шанує колективну творчість.

Поряд з нею завше – директор Центру народної творчості Т.О. Цвігун, головний «мед» ідеології вінницької культури

збирають і зносять до свого вулика працюючі «бджоли» ЦНТ. Зносять, щоб відстоявся в затишних рамках виставочної «Світлиці», потім перекочував на сторінки однойменного альманаху, а потім – у великі зали щорічних виставок народної творчості. Торік, до речі, тут віншували народного художника з Клембівки Віктора Наконечного, який став першим лауреатом Шевченківської премії у Вінницькій області. У «Світлиці» Центру народної творчості визрів також задум «Вишиваної долі Вінниччини». Це був якийсь святий фатум, підпертий століттями талановитої праці подільських вишивальниць, який мав нарешті наблизитись до логічного фіналу і вибухнути, бо в цій біографії були такі вирішальні віхи, що про них захоплено писала вся світова преса, як ось про вишивальницю тієї ж таки Клембівки, що ще в позаминулому столітті виставляли своє рідкісне гаптування на теренах Канади. «Бджоли» ЦНТ про це пам'ятали, однак не знали, коли і до чого цю пам'ять приточити. Саме останніми роками сяйнула щаслива ідея вигаптувати незвичайного рушника, використавши для цього потужну генетику, зашифровану в кодовій орнаменталістиці стародавньої трипільської культури. 45 вишивальниць трепетно раювали над вісьмома метрами конопляної матерії. Це була майже сакральна учта з постом, молитвами, ранковими умиваннями, національним одягом, гладдю по білому полотну.

Кращі таланти різьби по дереву змайстрували незвичайну скриню, розписавши її, мов казкову жар-птицю, найяснішими барвами, вибрали для неї особливе місце в Центрі народної творчості і поклали туди «Рушника-оберега», попросивши Бога іспослати нашому народу на тисячу років ауру небесного захисту від усіляких бід і негараздів. Хай же збудеться!

...Талановита, захоплена людина живе своєю роботою, як птаха піснею. Понад 20 всеукраїнських та міжнародних фестивалів, «Мистецтво одного села», «Струни вічності», «Подільський оберіг», «Великодня писанка», «Різдвяне диво»... До цього переліку пасувала б хіба що рубрика «Спокій тільки сниться»... Особисто Марії Василівні.

– Заходи, дії, учти, свята буквально наповзають одне

на одного, як снігова лавина. Не дратує, не стомлює, не вибиває з колії, не гнітить?

– Я це вибрала. Якщо і буває трудно, то тільки на певний момент. Ти маєш мету, стараєшся, і в тебе обов'язково виходить. Намагалася планувати так, щоб нове діло було цікавішим або важчим за попереднє. Один знайомий говорить: «Треба, щоб постійно працювали жорна мізків, давали мливо. Це нормальний стан зайнятості людини в культурі».

Я виросла в багатодітній селянській родині, де Богом була праця, любов до батьків, братів і сестер, церква, яку провідували щосуботи і щонеділі. На Буковині навіть найпалкіші атеїсти не переслідували колядників за те, що ходять з щедрівками, співами, веселощами, не били по руках і пальцях за те, що вони у великодній фарбі. Ми радісно чекали Свят-вечора, коли з покутя пахне сіно, на столі – 12 страв, узвар, горить свічечка, батько й мати у вишиванках, коли – перша ложка куті, а потім – святешне рипіння снігу під ногами, ясен місяць серед неба, гори хмар в містичній, як вата, білості. Все це було щастям зими, буковинським нормативом, а на Вінниччині позаминулою зими ми теж вирішили відновити Різдво за повною програмою народних, незнищених, як виявилось, традицій. Щойно дали зелену вулицю, як вони зразу ожили, вернулися, згадалися, повилазили, повиймалися зі скринь. І не стільки бабами, як онуками. Трималося в генній пам'яті. З села пішло в місто, а вже оновлене, відроджене, вернулося з міста в село. За допомогою акторів музично-драматичного театру і філармонії підняли, відродили навіть вертеп з усією його фактурою, згадали різдвяну ходу з різдвяними зірками, витівками перевдяганням, ритуальним лялькарством. Уперше – зразкове дійство в обласному центрі, своєрідний майстер-клас для районів, а цієї зими райони продемонстрували цей майстер-клас для своїх сільських громад, громади пішли з вертепами і всією різдвяною атрибутикою вже вулицями сіл. Добрий початок, масове повернення народних традицій!

– *Чи були останнім часом у біографії начальника обласного управління культури якісь особливі події чи особливий рік?*

– Суперпам'ятним виявився 2009-й рік. Достатній досвід

роботи і взаєморозуміння з керівництвом області дозволили нам зразково підготуватися з творчим звітом на сцені Національного палацу культури «Україна». Того року я вже не брала особисто на себе ведення програми, а стала архітектором всієї режисури. Ніколи ще не возили ми до Києва такої кількості учасників – 22 автобуси, 1400 осіб. А ще ж весь палац прикрашали виставками, картинами, світлинами з трудового життя Вінниччини. Це був день суцільного тріумфу, не просто – номер за номером, а продумана в'язь, перевесло – пластики тіл, голосів, музики, мови рушників, вишивок, прощв, хустин, де має значення швидкість руху, доцільність і точність жесту, а головною умовою є артистизм. 240 учасників, чотири повнокровні хори взяли участь у семихвилинному пролозі. Пшеничні поля, волошкове небо, велична пісня Зої Красуляк для хору «Благословенна, земле моя, Вінниччино». Сюжет її мав підпорядкувати темі всю програму концерту. 240 людей за сім хвилин. Яка щільність?! Щоб не було тисняви, розрахунок прологу йшов на секунди. Пісню переписували з естрадної на хорову, що до того вважалося неможливим, а після того, як переписали – єдино можливим. Один колектив виходив, інший – заходив, логічні зворушливі з'яви, кожен рух відточений на точилах талановитості і натхнення.

...П'ять тисяч глядачів ламали оваціями й вигуками стіни і стелі концертної зали Палацу «Україна».

– Скажу вам, – говорить Марія Василівна, – як відгукувався на концерт тодішній Міністр культури Василь Вовкун. Він за освітою – актор та режисер масових видовищ, здійснив багато цих постановок: «Такої режисерської роботи я в своєму житті ще не бачив. Настільки все логічно, масштабно, винахідливо і нестандартно вибудовано, що не можна не захопитись».

Особливо Василя Вовкуна вразив оригінальний дитячий блок, якого він назвав справжньою перлиною. І справді. На сцені одночасно 130 маленьких дітей. П'ятьом таким не завжди даси раду, а тут 130, та ще й з різних районів. Два місяці репетицій, на які доводилося возити то в одне місце, то в інше. Успіх цьому блокові забезпечив вдало обраний задум. Позаяк наша область відверто аграрна, то вирішили, що на сцені має з'явитися і

танцювати молоденький баштан – кукурудза, кавуни, дині, горох, квасоля, перці, баклажани, огірки, помідори. Кожна грядка одягне свої костюми, вигадливіші одні одних, таких барвистих гатунків, що наші дизайнери «відривалися» там на всю широчінь усміхненого рота, композитори тяжко потрудилися, щоб підібрати відповідну музику, а потім уже сказали своє слово хореографи. Слово честі, після двох місяців репетицій я дивилася цей блок з неослабною втіхою і превеликим задоволенням: «Невже це ми його сотворили?». А міністр культури говорив, що, побачивши цю частку програми на столичній сцені, подумав, що це тільки половина концерту. Чим же рівноцінним можна його продовжити?

А після цього ми випустили на сцену найавторитетніших українських гетьманів, котрі залишили нам у спадок свої, закарбовані на скрижалях історії, заповіти. Слова, як свинцеві кулі, уважисті і сильні. Гетьмани зі своїми історичними клейнодами, відзнаками, атрибутикою влади! Холодок поза спиною! Кращі актори Вінницького академічного музично-драматичного – в найважливіших своїх ролях з наказом народові на всі віки. За цим – збройні сторінки козацької слави і доблесті, а за цим – юні козачата, наймолодша військова парость у вишиванках, чарівних шароварчиках і шапочках. Азартно дзвонять шабельки і списи. Усе прекрасно вмальовується в загальний ритм блоку і закінчується тим, що козачата кладуть перед собою зброю, стають на коліна і застигають у поклони перед Богом!

П'ятитисячна зала в єдиному пориві зривається на ноги, гукає «браво», «біс», і цей вибух емоцій запам'ятається киянам, як вибух тріумфу вінничан. Ми ще так на столичній сцені не виступали. Президент того дня привітав нас з видатною перемогою. Мені вручили персональну подяку за розвиток національної культури і розбудову державності.

– Мені хотілося б при цьому згадати, що цей тріумф супроводжувався для вас не тільки президентською відзнакою, а й особистим горем.

– Так. У мене тяжко хворів один з чотирьох моїх братів. У Киселеві на Буковині. Стан був його настільки важким, що мо-

лили Господа тільки про одне, щоб він бодай трохи відтягнув останню хвилину, щоб вона настала не в той день, коли й важливий для мене концерт. Але якось так завжди складається, що Господь мовби спеціально посилає мені випробування. Збираюся завтра везти людей до Києва. Післязавтра – концерт, а в обід одержую телеграму, що брат помер. Отже, його за нашим сільським статутом, де вже триста років народ береже церкву і має за святе правило хоронити покійника тільки на третій день, брата повезуть на кладовище в день концерту. А це в моєму житті надзвичайний екзамен перевірки професійної вартості. Мене заливали сльози, але я не могла поскаржитися на долю чи на святу традицію. Я тільки мовчки плакала, переживаючи, що коли поїдуть без мене, то щось неодмінно порушиться. Але дякую Богові, що в мене чудова родина. Мати, брати і сестра зателефонували:

– Похорон переносимо на день і будемо відправляти завтра.

Перше в Киселеві відхилення за триста років. Як виняток.

На ніч я поїхала на Буковину, під вечір назад – до Вінниці, вночі – до Києва, а вранці вже перевіряла готовність команди на столичній сцені.

А виплакалась уже після тріумфу і всіх поздоровлень. Дорогий мій брат Микола весь час стояв за плечима і допомагав мені триматися. Цей день у моїй біографії під особливим знаком – 2 жовтня 2009 року.

Іван Волошенюк, заслужений журналіст України

Сім чудес Вінниччини, а восьме – фільм Олени Мортко та Юрія Козерацького про ці чудеса (уривки)

Вінниччина, як, певне, і більшість регіонів України у 2007-му році визначила сім наймагнетичніших об'єктів туристичного інтересу, сім тих оздоб поліфонічної вроди області, які спроможні, так би мовити, з першої спроби зачарувати і зацікавити приїжджу

людину. Я був на тому засіданні конкурсної комісії, яке силкувалося вибрати серед діамантів «найдіамантніший», що, в принципі, неможливо, бо тут ідеться про особисте сприйняття без правил і однозначних вимірів. Рішення здобувалося пошхатарськи довго і важко, в купелі високотемпературних полемік, з підігрівом патріотизмом аборигенного походження – кожному хотілося протиснути своє. Іншими словами, навіть наперед продумані і зареєстровані ідеї щільним натовпом стояли перед незачиненими дверима комісії, в тому натовпі вже не було де впасти навіть крихітному яблучку (півтораєста пропозицій з 27 районів і всього-на-всього сім місць)...

* * *

– Конкурсній комісії, – говорить начальник обласного управління культури й туризму М.В. Скрипник, – довелося попрацювати в поті чола, щоб знайти прийнятне рішення щодо семи чудес Вінниччини. А для вдоволення амбіцій і душевної втіхи тих, кому не вдалося відстояти свою точку зору, уклали список дорогоцінних історичних перлин, яких набралось двадцять та ще й одна. Їх так само, як і пріоритетну сімку, вмістили до презентаційного альбому з шикарними фотоілюстраціями і текстами українською і англійською мовами, випустили це ще й спеціальним диском, буклетом, в обласному музеї створили виставковий стенд.

А потім прийшла до мене молода режисерка, заочниця інституту екранних мистецтв Київського національного університету театру, кіно і телебачення Олена Мортко і запропонувала зняти цикл відеофільмів про сім цих чудес. Пропозиція серйозна і смілива, адже це істотні затрати державних коштів, яких у нас не було. Я, можливо, й не пристала б на таку пропозицію, аби не знала Олени Анатоліївни з її роботи на телебаченні. Вона пробувала себе на всіх вінницьких телеканалах, але її не влаштовував репортерський стиль з його традиційною інформативністю, їй хотілося не інформації репортажів, інтерв'ю, а ширших полотен, аналізу, роздумів, впливу на емоції, того, що бере за душу, викликає почуття радості, захоплення, образу на екрані, а за великим виміром – художності. Репортерська робота

цього не дозволяє, там – специфіка тележурналістики. Тому Олена змушена була працювати індивідуально, на замовлення, без зарплати і одержувала якусь копійку тільки тоді, коли видавала продукт, що подобався і їй, і замовникові. Іншими словами, це була творча специфіка якості. Я бачила пару портретів-нарисів Олени Мортко, вони чіпали за душу, по-справжньому хвилювали, у них не було штампу і фальші. Вона явно йшла своїм шляхом і мала для цього талант. Не ремісницький, а глибоко творчий.

І ось тепер – пропозиція на цілий цикл відеофільмів. А це кінець 2008 року... Наш бюджет уже вичерпався – можна ризикнути хіба що на один фільм. Так я Олені Анатоліївні і сказала:

– Все тепер залежить тільки від вас! Треба показати себе на весь діапазон можливостей.

Через півтора місяця вона принесла мені перший фільм, у якому було все те, чого ми від нього чекали. Справжня творчість! Ми склали угоду на решту шість чудес, кожних два місяці дивилися нову роботу. На наших очах народжувалось ще одне диво – воістину талановитий цикл фільмів. Коли ми презентували його керівництву області, працівникам культури, засобам масової інформації, в нашому міністерстві, відгуки були однозначно захопливими. До речі, визнали цю роботу неординарною і фахівці високого рівня – директор інституту екранних мистецтв Слободян і професор кафедри режисури Одинець.

Вони відзначають, що режисерові вдалося винайти художню образність телевізійного формату подачі документального матеріалу. Сценарну роботу виконано на такому високому професійному рівні, віднайдено такий багатий фактаж, що це робить фільми цілком самодостатніми і такими цікавими, що досягається основна мета – хочеться неодмінно побувати в оспіваних місцях.

Підкреслено також поетичність написаних текстів, хорошу телевізійну манеру, що дає змогу творчого режисерсько-операторського вирішення. Слід відзначити вдалий підбір учасників зйомок, яких об'єднує палка захопленість рідним краєм, чітко поставлена робота з синхронами, а свідченням європейсько-

го рівня вимог до телепродукції є те, що забезпечується сценарно-режисерський прийом: один виступаючий – одна думка.

Цікавим є режисерський пошук образності в циклі. Це і руки історичного гончаря у фільмі про Немирівські вали і символічні постаті ченця в фільмі про Лядову, сотникової вдови Мар'яни в Буші, музи Пирогова в фільмі про цього видатного лікаря. Вдало поєднується авторський текст з віршами, що написані спеціально до сценарію. Режисерською удачею слід вважати музичне оформлення циклу, яке точно відповідає надзавданню.

Відзначається також операторська робота, яка цілком продовжує задум сценарію, підтримує загальний настрій циклу, перейнята любов'ю до краси рідного краю, камера мовби запрошує разом з нею милуватися Україною і відчутти справедливу за неї гордість.

А ще столичні рецензенти особливо наголошували на тому, що весь чарівний цикл знято і підготовлено в умовах провінції, а головне – що його замовила і оплатила (вперше в Україні) обласна державна адміністрація, що теж треба віднести до одного з чудес сучасності. Отже, воістину ще не вмерла Україна. Це приклад піклування про освіту, духовність, неабияку любов до свого краю, зберігання і примноження історичних, культурних надбань українського народу.

* * *

...Ну, а тепер про те, як же виникла сама ідея фільму? Олена Мортко жартівливо «відхрещується» від пальми першості.

– Першим усе-таки був скульптор Юрій Козерацький. Знаменитий український скульптор. Його роботи по всій Україні. Ось і зараз, коли треба відновити пам'ятник засновникам Києва – Кию, Хориву, Щеку і їхній сестрі Либеді, покликали чотирьох найкращих і серед них Юрія Едуардовича, учня Василя Бородая. Я з ним познайомилася у 2006-му, коли, пройшовши всі кола вінницького телебачення, перейшла нарешті на ставку в телеканал «Прем'єр» – готувала передачі і сюжети для служби «НТН». Доручили мені зробити портрет-нарис про Юрія Козерацького, я пішла розмовляти і зрозуміла, що потрапила на соратника...

...Отже, пора було починати, маючи за соратника такого потужного консультанта, як Юрій Едуардович. Всі сім об'єктів Козерацький знав, знімав фотоапаратом, а оскільки – один з кращих на Вінниччині фотохудожників, то міг підказати, як, якої пори року і навіть пори дня падатимуть тіні і коли найкраще знімати. А ще ж у мене на телебаченні був давній колега. Талановитий оператор з власним баченням і підходом Костя Сніцар. Таким чином, можна було починати, я вже читала все, що знайшлося про «Сім чудес», фантазія нуртувала, пульс прискорювався, я подалася до Катерини Іванівни Висоцької в обласний краєзнавчий музей, та загорілася, підтримала, одначе сказала, що не має ні копійки.

Тоді ми вийшли на Марію Василівну...

* * *

...Фільмоцикл удався, мабуть, ще й тому, що кіногрупа достоту, як ті художники, що розмальовують святі храми, кожного дня молилася і вимолювала в Бога натхнення. Фільми зняті з винятковою любов'ю до України, ідеологією цих зйомок була патріотична наснага.

– А ще, – говорить Юрій Едуардович Козерацький, – та обставина, що у нас був талановитий замовник – Марія Василівна Скрипник. Я не соромився повторювати, що доба відродження відбулася не тому, що в той час народилися Мікеланджело Буанаротті і Леонардо да Вінчі, а тому, що у них був високий рівень культури замовника. Нам теж повезло, що замовником був професійний рівень Марії Василівни. Людина творча, заслужена артистка України, сама творить сценарії від першого до останнього рядка, сама веде, підбирає супровід, цінує факт, деталі, знахідку, образ. Аби на її місці була людина тільки ділових якостей, то й фільми були б іншими. А вона перед нами ставила тільки одну умову – щоб цікаво і з любов'ю до України. Навіть у Лаврі не знають, коли тут початкував Антоній Печерський, і ніхто достоту не скаже, коли він зимував у Лядовських скелях, але те, що він у нас був, це вже велика подія і про це треба говорити, бо наша земля того варта. Кожна крихітка позитиву її прикрашає.

Ми дуже довго були упослідженими, зневажуваними, щоб не цінувати того, що є красивим і нашим, бо ще дуже багато в Україні яничарського насіння, яке проростає злом. Коли під рубрикою «Честь імею» українофоби, табачники і бузини говорять про те, що у нас ніякої спадщини, історії і релігії нема, то це говорять вороги нації з тією метою, щоб і далі нічого не було, щоб заборонити нам і думати про це. З нашою спадщиною ведеться відверта боротьба, щоб повністю зруйнувати її, і навіть пам'ять про неї. А ми не даємося і не дамося. Гадаю, що цикл фільмів «Сім чудес Вінниччини» повинна побачити вся Україна. До речі, на нього вже є замовлення і з-за кордону.

Іван Волошенюк, заслужений журналіст України

Відеофільм «Сім чудес Вінниччини»: дещо з моніторингу його презентації

...Творчий колектив, який працював над фільмом «7 чудес Вінниччини» і «21 перлина Вінниччини», це: художник, провідний скульптор, монументаліст Юрій Козерацький, Олена Мортко – сценарист, режисер. Костянтин Снігур – оператор-дизайнер. Художній керівник проекту – режисер, професор, заслужений діяч мистецтв України Олексій Одинець (його учениця Олена Мортко). Керівник проекту – начальник управління культури і туризму облдержадміністрації, заслужена артистка України Марія Скрипник.

Переді мною моніторинг презентації відеофільму «7 чудес Вінниччини», і я дозволю собі зробити деякі виписки з нього. Перегляд відбувся в листопаді 2009 року.

Скрипник Марія: «Коли я подивилася першу роботу «Палац Потоцьких», мені здалося, що це якийсь новий підхід і новий напрямок у кінорежисурі, тому що, по суті, це не тільки документальний фільм, це художньо-документальний фільм. А це така робота, яка цікава не тільки в плані пізнання того чи

іншого об'єкту культурної спадщини, а також, де присутні дуже глибокі емоції і філософія нашого життя. Це витвір мистецтва!»

Олена Мортко, студентка Національного університету театру, кіно і телебачення (режисер телебачення): «Я вважаю землю Вінницьку, Подільську священною землею. У кожній області робиться багато, але я дуже вдячна Вінницькій адміністрації, що все-таки зробила такий прорив і на офіційному рівні зареєструвала «7 чудес Вінниччини» і зацікавилась цим кінопроектом».

Олексій Одинець (професійний відгук режисера): «Сьогоднішня подія унікальна. Мої учні працюють практично на телебаченні всіх студій України. І це вперше Вінницька адміністрація та облрада фінансувала, придумала, здійснила, підтримала і хоче підтримувати далі такий проект. Це треба! ...Я не можу не відмітити професійність. По-перше – професійність сценарію. Професійність і режисера. Я повинен сказати, що багато в цих фільмах зроблено на високому професійному європейському рівні. Зокрема різноманітна музика. Ми в цих фрагментах, що подивились, почули все: починаючи від симфонічного оркестру, закінчуючи ансамблем дзвонарів, який існує у Вінницькій області... На європейському рівні зроблені синхрони...».

Олександр Домбровський, голова облдержадміністрації: «Відверто сказати, що я під глибоким враженням, то це нічого не сказати. Мені здається, що саме Подільський край, ця благословенна Господом земля і є головним чудом, яке здатне створювати і продукувати ті чудеса, які ми на сьогоднішній день маємо можливість дивитися в таких чудових професійних кінороботах.

...Без сумніву, хочу, Маріє Василівно, вклонитися Вам і всій групі, що створила такі класні проекти, дуже професійні... Ми будемо робити все для того, щоб таких творчих проектів – історичних, красивих, духовних, гуманних – у нас з'являлося все більше і більше».

Григорій Заболотний, голова облради: «По великому рахунку – це дуже системна робота. Я хочу сказати тобі, Оленко, що ти ще така молода, а так глибоко бачиш світ. Я впевнений, що тебе чекає велике майбутнє. Я тобі його від душі бажаю. Я

просто вражений. Вважаю, що такі речі повинні бути, тим більше сьогодні. Тому, що світ жорстокий. Ви бачите, що демонструють сьогодні, які програми йдуть, а це річ, яку треба тиражувати, яку треба показувати, якою треба пишатися, піднімати її на такий високий рівень, тому що це патріотизм, це бажання бути кращим, це розуміння, звідки ти і яка по значимості ця земля. Тому проект чудовий!

Дякую Марії Василівні, яка допомогла, щоб цей проект народився на цей світ.

Я глибоко переконаний, що ви зараз покажете всій області. Цей проект не повинен бути залишений тільки на рівні тих, хто глибоко розуміється на цих справах... Я впевнений, що це сприймуть з великою радістю і будуть вдячні всім вам, хто приклав до цього душу, серце, свій розум, свій інтелект. Я вам щиро дякую!!!»

Марія Скрипник: «Хочу сказати, що цей диск є презентаційним і може бути показаний у будь-якій країні світу. Тому, що субтитри тут передбачені англійською мовою. Отже, цей диск може подивитись будь-яка людина у світі».

Тепер представимо витримки з рецензії Міністерства культури і туризму України, Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. І.К. Карпенка-Карого та Інституту екранних мистецтв. Це рецензія на відеопроєкт «21 перлина Вінниччини».

«Коли переглянеш усі фільми, а це 21 фільм про рідний край, мальовничі куточки та неоціненний скарб української духовної спадщини, розумієш, що робота над проектом була кропіткою та виконувалась справжніми професіоналами.

Дивишся на одному подиху. І навіть більш як чотири з половиною години злетять непомітно.

Досить зручно всі фільми розташовано на двох дисках у відповідних блоках: природничі пам'ятки, палаци і парки, меморіальні музеї, духовні святині та пам'ятки історії та етнографії.

Особливо приємно, що замовником даного кінодоробку виступило управління культури і туризму області, та ще й керів-

ником проекту є начальник управління та заслужена артистка України М. Скрипник. Видно, що замовники піклуються про розвиток українських культурних цінностей на території області, що вони зберігають та примножують надбання українського народу.

На високому професійному рівні виконано сценарну роботу. Автор розкриває тему таким чином, щоб зацікавити туристів.

...Автор намагається розкрити цікаві матеріали про визначні історичні події, які відбувались на території області (фільм про Батозьку битву). Не кожному українцю відомо, що саме на нашій землі жила людина – винахідник першого у світі літака О. Можайський... Що Д.К. Заболотний 100 років тому врятував людство від страшної хвороби – чуми. Що мелодія «Щедрик» в обробці М. Леонтовича стала відомою у всьому світі... Нічого зайвого та нудного...

На високому професійному рівні виконано операторську роботу. Постановник вдало підбирає композиційне розташування в кадрі, цікаві ракурси. Особливо привертають увагу зйомки інтер'єру храмів. Операторові вдалося відтворити режисерський задум у кожному з фільмів. Камера веде за собою, камера запрошує, камера спонукає.

Відзначається робота звукорежисера, який надзвичайно вдало підібрав музичне оформлення до всього відеопрокату та кожного фільму окремо.

У загальному ж, відеопроєкт «21 перлина Вінниччини» цілком відповідає поставленому завданню – зацікавити глядача мальовничими краєвидами Вінниччини, захоплюючими історіями краю та розвивати туристичні маршрути на території області. Повністю відповідає професійному рівню та цілком може бути рекомендовано до показу як на обласних телеканалах, так і на всеукраїнських. Окремі фільми можуть «змагатися» і на міжнародних фестивалях. Оскільки увесь відеопроєкт перекладено англійською мовою та створено субтитри, слід подумати щодо розповсюдження з даного кінодоробку за межами України».

– *Маріє Василівно, до вас звертався голова оргкомітету акції «7 чудес України», народний депутат Микола Томенко, щоб ви виступили в якості експерта в акції «7 чудес України: замки, фортеці, палаці». З цього видно, що фільми, створені на Вінниччині, отримали гідну оцінку в столиці...*

Знаєте, що ще багато ваших підрозділів ми не торкались, але, в загальному, вашу роботу бачать тисячі людей. Отож, зичу вам здоров'я, мудрості, натхнення та удач у вашій благородній справі на ниві культури й духовності нашого народу.

Ганна Волошенюк, журналістка

Марія Скрипник: «Показуємо нетлінні скарби незламного народу»

Маріє Василівно, вісім років ви очолюєте галузь культури Вінниччини. Це великий пласт роботи. Як ви його оцінюєте? Чим стала для Вас Вінниччина та її культурні надбання?

Так, з 80-го року служу вінницькій культурі: 20 років працювала у Вінницькому обласному академічному музично-драматичному театрі ім. М. Садовського, 15 років на державній службі і знову повернулась до театру. Розповідь моя буде ґрунтовною і довгою. Хочу, щоб факти, про які йдеться у ній, у майбутньому стали предметом вивчення, аналізу науковцями, краєзнавцями, письменниками, журналістами та людьми, небайдужими до нетлінних духовних скарбів.

Вінницька область славиться, передусім, як край родючих ґрунтів, зелених лісів, повноводих річок і козацької звитяги. На цих теренах у давні часи жили племена сарматів і скіфів, а біля містечка Немирова знаходиться найбільше в Європі скіфське городище. На Поділлі науковці виявили й дослідили близько 200 трипільських поселень. Туристів зі всіх куточків України та із закордону ваблять Державний історико-культурний заповідник «Буша», на території якого знаходиться скельний храм, що не

має аналогів у світі, унікальна пам'ятка природи – Гайдамацький яр. Неабиякий інтерес у вінничан та численних гостей викликає Лядівський скельний монастир.

Та найбільшу цінність нашого краю становлять мудрі, працьовиті й талановиті люди. Подільська земля вколисала світочів української культури Степана Руданського, Петра Ніщинського, Миколу Леонтовича, Михайла Коцюбинського, Михайла Стельмаха, Василя Стуса, Євгена Гуцала, Ігоря Савченка, Степана Килимника та багатьох інших. До її життєдайних джерел спрагло припадали Іван Котляревський, Павло Чубинський, Михайло Старицький, Марко Вовчок, історик, голова УНР Михайло Грушевський.

Значний внесок у скарбницю вітчизняної фольклористики зробили невтомні збирачі духовних скарбів Гнат Танцюра, Настя Присяжнюк та Марія Руденко. Діяльність Гната Танцюри – це взагалі життєвий подвиг! За сорок шість років невтомної жертвовної праці він урятував від забуття 5 тисяч пісень, близько тисячі казок, легенд, переказів, усмішок, анекдотів, 1500 прислів'їв та приказок, понад 600 загадок, 140 зразків інструментальної музики, сотні замовлянь, голосінь, повір'їв і прикмет. Лише з вуст народної співачки Явдохи Зуїхи фольклорист записав 1008 народних пісень – календарно-обрядових, весільних, родинно-побутових, історичних, балад. Вчені одноставно стверджують, що репертуар Явдохи Зуїхи – загальнодержавне надбання, невичерпна скарбниця духовного багатства, своєрідний художній літопис України. Тож даремно в селі Зятківцях Гайсинського району, де побачив світ Гнат Танцюра і знайшла останній прихисток відома фольклористка, зведено (чи не єдиний у світі!) пам'ятник Пісні з оптимістичним написом «Народній пісні жити!».

Розкажіть, будь ласка, нашим читачам про збереження та розвиток народної творчості на Вінниччині.

Розуміння важливості галузі культури, як невід'ємної складової соціально-економічного розвитку Вінниччини, дало можливість митцям і аматорам запроваджувати та реалізовувати сучасні інноваційні культурно-мистецькі проекти та поліпшувати культурологічне обслуговування населення.

Свідченням цього є масштабні культурно-мистецькі проекти, реалізовані на теренах області: фестивалі і конкурси, виставки і пленери, майстер-класи і творчі лабораторії, свята. А саме, всеукраїнські: культурно-мистецька акція «Мистецтво одного села», пленер скульпторів-каменотесів «Подільський оберт», свято народного мистецтва «Великодня писанка», обмінні виставки між областями України, фестиваль «Український борщ», свято кобзарського мистецтва «Струни вічності» ім. В. Перепелюка, свято сатири і гумору ім. С. Руданського; обласні: фестивалі-конкурси автентичних колективів на приз ім. Г. Танцюри та «Музика літа», фестивалі народної творчості: «Різдвяне диво» та «Скарби Поділля», свята народної творчості: «Мальована хата», «Мамині обереги» та дитячої творчості «На кордоні областей» тощо.

На Вінниччині народну творчість пропагують близько 6000 різножанрових колективів. За сприяння обласного центру народної творчості 414 з них удостоєні почесного звання «народний (зразковий) аматорський». До народного мистецтва долучаються дитячі та юнацькі колективи, молоді майстри, що свідчить про нерозривну єдність поколінь.

Проводиться значна робота з міжнародного культурного співробітництва із сусідніми державами (Молдова, Польща, Придністров'я). Так, в рамках Угоди про співпрацю між управлінням культури і туризму облдержадміністрації та Союзом українців Румунії у квітні 2013 року здійснено виїзд творчої делегації Вінницької області у місто Ясси (Румунія) на святкування річниці від дня народження Т.Г. Шевченка.

Справжніми подіями в культурно-мистецькому житті Вінниччини стали всеукраїнські фестивалі, зініційовані громадською організацією «Столичні ініціативи», які засвідчили потужний розвиток народного мистецтва краю. Це – всеукраїнські фестивалі «Писанковий рай» та «Парад вишиванок». За результатами конкурсів Вінниччина зайняла І місце за представлення «Диво-птаха».

Вінничанами була започаткована Всеукраїнська акція «Мистецтво одного села», завдяки якій кияни та

гості столиці відкрили для себе мистецькі пласти сіл Стіна Томашпільського, Війтівка Бершадського, Клембівка та Буша Ямпільського, Новоселівка Гайсинського, Наддністрянське Мурованокуріловецького, Животівка Оратівського, Рахні-Лісові Шаргородського, Крищенці Тульчинського, Андрушівка Погребищенського, Четвертинівка Тростянецького, Соболівка Теплицького районів.

Значною подією в культурно-мистецькому житті Вінниччини стали щорічні обласні виставки образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, на яких виховалося не одне покоління митців. До 130-річчя від дня народження М.Д. Леонтовича, яке відзначалося на рівні держави, у м. Тульчин, де багато років жив і творив геніальний композитор-земляк, започатковано «Хорові асамблеї Леонтовича». У 2008 році з нагоди річниці Незалежності України стартував обласний фестиваль народної творчості «Скарби Поділля», основна мета якого – привернути увагу громадськості, особливо молоді, до традиційних народних ремесел, автентичного фольклору, аматорських колективів та народних майстрів.

У 2009 році обласним центром народної творчості започатковано культурно-мистецьку акцію «Вишивана доля Вінниччини», за результатами якої 45 майстринь районних центрів області, міст Вінниці та Ладижина вишили 8-метровий рушник з традиційними подільськими орнаментами. Автор ескізу та керівник творчого процесу – відома вишивальниця, заслужений майстер народної творчості Галина Данилюк. Цей рушник ми презентували на святковому концерті, приуроченому до Дня Незалежності України, та на творчому звіті у місті Києві.

За ініціативи управління культури і туризму облдержадміністрації та обласного центру народної творчості проведено дві Всеукраїнські фольклорно-етнографічні експедиції, у яких взяли участь провідні науковці з Вінниці та Києва. Було досліджено історію, етнографію та фольклор с. Стіна Томашпільського району та видано збірник матеріалів «Одвічна Русава». Досліджено самотутнє село Буша Ямпільського району. Матеріали експедиції вийшли окремою книгою.

Великою популярністю користуються традиційні обласні заходи – «Театральна весна», «Кобзар і Україна», «Кінометр», «Народні музики Поділля», «Мистецька родина», конкурс хореографічного мистецтва ім. Володимира Румянцева, свято духової музики «Сурми Поділля», «Свято козацької слави» та ін.

Приділяється увага забезпеченню районних будинків культури методичними розробками та друкованою продукцією. Упродовж останніх років підготовлено та надруковано низку довідників, нотних збірників, поетичних збірок, наукових видань. Щоквартально виходить альманах «Світлиця», який висвітлює культурно-мистецькі події, що проходять в області, розповідає про керівників аматорських колективів, народних майстрів, друкує сценарії масових заходів.

Значна робота проводиться з відродження, розвитку та популяризації культур національних меншин, які упродовж віків компактно проживають на теренах Вінниччини. Традиційними стали обласні заходи – свято «Всі ми діти твої, Україно» (м. Шаргород) та фестиваль-конкурс «Подільські барви», свято кухні «Чим хата багата». У 2008 році Вінниччина приймала XIII Всеукраїнський фольклорний фестиваль чехів, які живуть в Україні. До того ж кожен район (а подекуди й села!) мають свої традиційні фестивалі.

За сприяння управління культури і туризму облдержадміністрації понад 70 аматорських колективів демонстрували свою творчість на всеукраїнських, міжнародних фестивалях та конкурсах у країнах Європи: «Посмішка» (Гайсинського), «Вихиляси» та «Сонечко» (Вінницького), «Сузір'я» (Немирівського), «Фантазія» (Теплицького), «Денс-Стиль» (Барського) районів, «Дивоцвіт» Гніванської дитячої музичної школи та інші.

З метою створення сприятливих умов для творчого розвитку дітей при районних будинках культури Іллінецького та Тульчинського районів створено центри дитячої творчості.

Для дітей та молоді закладами культури області організовано 140 різножанрових фестивалів, конкурсів та оглядів. Зокрема, фестивалі дитячої творчості: «Подільський первоцвіт» (м. Ладижин), «Творча комора» (Вінницький), «На хвилях Згару»

(Літинський), «Сузір'я зірочок» (Мурованокуриловецький), «Веселка над Бугом» (Хмільницький), «Пісенне перевесло» (Барський), «Тростянецькі самоцвіти» (Тростянецький) райони.

Вперше було проведено мистецьку акцію «Розмалуй своє мистецтво у яскраві кольори» у Літинському та дитячий пісенний конкурс «Колискова для матері» Чечельницькому району.

З метою розвитку художніх промислів та ремесел, популяризації творчості майстрів в області презентовано більше однієї тисячі виставок образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, на яких було представлено понад чотири тисячі творчих надбань різних видів народного мистецтва, виготовлених майстрами та умільцями Вінниччини. Взяли участь у виставках 560 самобутніх митців.

Сьогодні визначення справжніх духовних орієнтирів і естетичних смаків залежить в першу чергу від працівників культури, яким постійно необхідно піднімати рівень кожного аматорського колективу, покращити організацію дозвілля. В основу має бути покладено змістовну роботу, наповнену глибоким патріотизмом.

Якщо Ви, Маріє Василівно, згадали про патріотизм, яку, на Вашу думку, роль відіграє культура в суспільно-політичному житті, коли йде війна на Сході?

2013–2015 роки увійдуть в історію Європейським майданом, окупацією Криму, кровопролитними боями на Донбасі, героїзмом наших воїнів та подвигом волонтерів. Наші захисники – бійці добровольчих загонів, солдати і офіцери Збройних сил України – стоять на смерть в ім'я незалежності нашої країни. Тисячі воїнів і вже сотні наших земляків полягли на полях Донбасу в ім'я мирного майбутнього нашої єдиної України. Пам'ять про полеглих, тих, хто віддав своє життя на майдані, – «Небесну Сотню» і воїнів, які полягли на Сході, назавжди залишаться в серці кожного з нас.

Суспільно-політичні та воєнні події, що відбуваються в нашій державі, позначились на змісті роботи закладів культури та репертуарі колективів.

Патріотичним спрямуванням відзначались обласні мис-

тецькі акції: святкова хода під Прапором України, у якій взяли участь близько 10 тис. вінничан, концертні програми «Молитва за Україну», «Єдина неподільна Україна», фестиваль військово-патріотичної пісні «Дорогами надії», студентський конкурс патріотичної пісні «За Україну, за її волю, за мир, за щастя, за народ». Обласний краєзнавчий музей долучився до обласного благодійного марафону «Врятуймо кожного бійця – захисника України», було створено пересувну виставку «Героям Слава!», відкрито розділ експозиції, присвячений бійцям «Небесної Сотні».

З метою підтримки учасників антитерористичної операції в обласних театральних-видовищних закладах та районних будинках культури створено мобільні концертні групи, які за травень – грудень 2014 року представили 450 творчих проєктів та вистав. Кошти, виручені від них, у сумі 1 млн 448,2 тис. грн передані волонтерам, що організували надання благодійної допомоги бійцям АТО.

Українська культура має бути сьогодні на передовій – саме сьогодні, саме зараз, задля миру, цивілізованого розвитку і суспільного оновлення.

Такою кількістю різножанрових фестивалів і конкурсів, мабуть, не може похвалитися жодна інша область?

Я перерахувала тільки ті заходи, які ми проводили спільно з обласним центром народної творчості. Але ж у нас є ще інші обласні організації, а відповідно – і фестивалі.

Міжнародний естрадний дитячо-юнацький фестиваль-конкурс «Музична парасолька», започаткований у 1992 році Вінницьким об'єднанням естетичного виховання та організації дозвілля молоді спільно з управліннями сім'ї і молоді та культури і туризму облдержадміністрації як обласний, у 2002 році набув статусу міжнародного. Щорічно в ньому беруть участь понад тисячу талановитих юних виконавців, із них близько 500 конкурсантив – з країн ближнього та дальнього зарубіжжя (Молдова, Румунія, Польща, Придністров'я, Болгарія, Угорщина, Вірменія, Казахстан, Росія та країни Прибалтики).

Велике коло шанувальників класичного мистецтва щорічно

збирає музичний фестиваль ім. П.І. Чайковського та Н.Ф. фон Мекк, що був започаткований у 1993 році управлінням культури облдержадміністрації та Вінницькою обласною філармонією за підтримки Вінницької обласної державної адміністрації та Вінницької обласної Ради. Творчість великого російського композитора невід'ємно пов'язана з Україною. Він неодноразово бував у маєтках родини фон Мекк, що у Браїлові та Сьомаках (нині Жмеринський район). Саме тут Маєстро написав низку п'єс для скрипки та фортепіано, романс «Серед шумного бала», завершив роботу над оперою «Орлеанська діва». Щорічно на фестиваль запрошуються кращі українські і зарубіжні професійні колективи та окремі виконавці класичної музики.

Вінницький джазовий фестиваль започатковано у 1995 році управлінням культури облдержадміністрації та Вінницькою обласною філармонією спільно з Вінницьким об'єднанням естетичного виховання та організації дозвілля молоді і Вінницьким продюсерським центром «Союз». На фестивалі щорічно презентують свої концертні програми професійні музичні колективи і окремі виконавці джазової музики України та багатьох зарубіжних країн. За цей час вінничани насолоджувалися грою музикантів із США, Польщі, Молдови, Литви, Латвії, Естонії, Румунії, Болгарії, Куби, Австрії, Швейцарії, Швеції, Фінляндії, Греції, Росії, Німеччини та з різних міст України.

Традиційним став Міжнародний фестиваль «Подільська лялька», започаткований Вінницьким академічним обласним театром ляльок. З часу існування здійснено показ понад 100 вистав. Своє мистецтво презентували театральні колективи України, Білорусі, Болгарії, Грузії, Молдови, Польщі, Росії, Румунії. Учасниками фестивалю були творчі колективи лялькових театрів України (Вінниця, Дніпропетровськ, Запоріжжя, Житомир, Кіровоград, Миколаїв, Хмельницький), Студентський театр кафедри акторської майстерності та режисури театру анімації Харківського університету мистецтв ім. І. Котляревського, зарубіжні колективи з міст Батумі (Аджарія, Грузія), Махачкала (АР Дагестан), Набережні Челни (АР Татарстан), Волгоград, Володимир, Курськ (Росія), Ясси (Румунія).

Важливу роль в організації змістовного дозвілля населення відіграють **професійні колективи**. Лише у 2014 році обласними театральними-видовищними закладами здійснено показ 836 вистав та 466 концертів, які відвідали понад 242 тис. глядачів, з них 98 тис. дітей та молоді.

Основну роботу театрів було спрямовано на оновлення діючих репертуарів. Так, ляльковим театром представлено чотири нових вистави, серед яких – «Суворий іспит» за однойменною п'єсою О. Гончарука про дітей війни. У музично-драматичному театрі ім. М. Садовського за 2014 рік здійснювався прокат вистав як на великій, так і на малій сцені. Серед них – поема для театру «Маруся Чурай» Л. Костенко, «Лісова пісня» Лесі Українки, «Ревізор» М. Гоголя, «Анна Кареніна» Л. Толстого, «Софія» та «Осінь мелодія» В. Селезньова, «Одруження Фігаро» Бомарше, «Дядя Ваня» А. Чехова, «Майська ніч» М. Старицького, «Наталка Полтавка» І. Котляревського, «Хелемські мудреці» М. Гершензона, «Осінь у Вероні» А. Крима, «Політ над гніздом зозулі» К. Кізі, «Шельменко-денщик» Г. Квітки-Основ'яненка, «Назар Стодоля» Т. Шевченка тощо.

Крім того, у минулому році поставлено і випущено в прокат 5 нових вистав: проект до 200-річчя Т. Шевченка «Свою Україну любіть», «У неділю рано зілля копала» О. Кобилянської «Медовий місяць, або „Ноїв ковчег”» В. Селезньова, «Оркестр» Ж. Ануй, «Дюймовочка та Метелик» А. Яблонської.

Реалізовано нові творчі проекти в обласній філармонії: «Вечорниці на Поділлі», «Наша пісня не вмере, не загине», 10 ексклюзивних програм академічним оркестром «Аркада» та значно оновлено репертуар ансамблю пісні і танцю «Поділля», який 17 лютого 2015 року відзначив 70-річчя з дня заснування.

Протягом останніх років колективи закладів представляли професійне мистецтво на всеукраїнських і міжнародних фестивалях, а саме: ляльковий театр на Міжнародному фестивалі театрів ляльок «Під шапкою Гугуце» (Республіка Молдова) та VI Всеукраїнському театральному фестивалі «Коломийські представлення» (м. Коломия), філармонія на всеукраїнських фестивалях «Травневі музичні зустрічі» (м. Кіровоград),

«Буковинський листопад» (м. Чернівці), «Грудневі вечори» (м. Житомир) та фестивалі слов'янських муз (м. Люблін, Польща), музично-драматичний театр ім. М. Садовського побував з гастрольями в Житомирі, Києві, Умані, Республіці Молдова.

Отож, можна з повною впевненістю заявити, що і в епоху високих технологій кількість шанувальників Мельпомени не зменшується. А як працюють обласні книгозбірні?

Вінницька ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва, яку називають духовною скарбницею краю, завжди славилася своїми інноваціями, не втрачає вона репутації сучасного провідного інформаційного, культурно-просвітницького і науково-дослідного центру Вінниччини і в останні роки. На сьогодні вона має майже мільйонний фонд на різних носіях інформації – книги, газети, журнали, карти, ноти, аудіовізуальні матеріали, електронні видання більш ніж 40 мовами світу. Особливою гордістю бібліотеки є цінні і рідкісні видання, хронологічні рамки яких сягають від XV до XXI ст. А ще сучасні послуги, які надає бібліотека, – це безкоштовний доступ до власних електронних продуктів, які постійно поповнюються новими бібліографічними записами, зокрема: електронний каталог, «Література про Вінницьку область», «В. Стус», «Бібліотека», «Календар знаменних дат», «Козацтво на Вінниччині», «Голодомор», «Вінниччина в роки II Світової війни», «Лядівський монастир», «Коцюбинський та Вінниччина», «Шевченко і Вінниччина», «Персоналії», «Вінничани – учасники Революції гідності та АТО», електронна повнотекстова бібліотека «Наші видання» та «Літературна Вінниччина», а також «Вінницький інформаційний портал». Для широкого висвітлення діяльності закладів культури і мистецтв готується щомісячний дайджест «Хроніка культурного життя Вінниччини», з яким можна ознайомитись на веб-сайті бібліотеки.

Бібліотека надає вільний доступ до інформаційних ресурсів всесвітньої мережі Інтернет, тут діє зона Wi-Fi. Послугами бібліотеки користується щорічно в межах 40 тисяч читачів, які опрацьовують близько 800 тис. документів.

Бібліотека тісно співпрацює з благодійними фондами та

міжнародними організаціями, отримала десятки грантів і успішно застосовує їх у своїй діяльності. Один із останніх здобутків – це реалізація проектів програми «Бібліоміст». На базі бібліотеки 2010 р. було відкрито Регіональний тренінговий центр, де пройшли навчання не лише численні бібліотечні працівники Вінниччини, але й інші мешканці міста й області.

Як науково-методичний центр бібліотека працює не лише на власного користувача, в тому числі віртуального, але й опікується книгозбірнями області. Методична допомога в останні роки була спрямована на збереження та продовження вибудови оптимальної архітектури бібліотечної мережі, сприяння застосуванню інноваційних форм роботи в районних, міських, сільських бібліотеках. Більшість з них виходять на інший, новий рівень комунікацій та обслуговування мешканців територіальних громад. Стимулювала бібліотекарів області на участь у конкурсах, переможцями яких вони часто ставали, програма «Бібліоміст». На сьогодні майже 300 бібліотек, серед них і сільські, мають близько 1000 персональних комп'ютерів для надання інформаційних послуг мешканцям територіальних громад та роботи співробітників, понад 200 підключені до мережі Інтернет, 20 мають власні веб-сайти, а 80 публічних книгозбірень висвітлюють роботу через свої блоги. Інформаційні технології, в значній мірі завдяки бібліотекам, невпинно входять в життя людей у найвіддаленіших куточках області.

Враховуючи різносторонні потреби своїх користувачів, фахівці «Тімірязевки» організували клуби і об'єднання за інтересами на будь-який смак. Серед них – науково-краєзнавчий клуб «Дослідник краю», літературно-мистецький – «Intermezzo», гендерний – «Я+Ти=Ми», молодіжний правовий лекторій «Феміда», садівників-городників – «Садівник», клуб молодого підприємця «Твій бізнес від А до Я», кіноклуб «Х Муза», екологічний – «Час Х». Особливо хочеться виділити роботу Театру книги «Прочитання». Його численні інноваційні проекти: «Поезія без купюр», «Класичний четвер. 10 кращих книг», «Книга і мистецтво» – спрямовані на залучення молоді до читання, розвитку творчої особистості. Окрім того, об'єднання робить

багато у плані соціалізації людей різних вікових категорій з фізичними обмеженнями. Це проект «ART-TIME без обмежень» – участь у виставах, інших мистецьких акціях. Постійно з цією категорією користувачів проводяться майстер-класи, презентації нових видань, творчі і літературно-мистецькі вечори.

Обслуговування людей з особливими потребами постійно знаходиться в полі зору бібліотеки. Багато років триває співпраця книгозбірні з вихованцями Вінницького обласного центру соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з особливими потребами «Обрій» та іншими організаціями, що опікуються інвалідами. Для надання безперешкодного доступу користувачам з особливими потребами до відділу документів іноземними мовами та Інформаційно-ресурсного центру «Вікно в Америку» за підтримки Посольства США в Україні 2013 р. у філії бібліотеки встановлено ліфтову платформу.

У зв'язку з прагненнями України стати повноправним членом європейського співтовариства зростає потреба, особливо у молоді, в освоєнні іноземних мов. Бібліотека пішла назустріч і цим користувачам – усі бажаючі можуть безкоштовно удосконалювати свої знання з англійської, німецької, польської, французької мов у спеціальних клубах і гуртках, заняття в яких проводять волонтери – носії мов. З 2006 року при відділі документів іноземними мовами функціонує Центр європейської інформації, а з 2011 – Центр польської книги та інформації, створений за підтримки Консульства Республіки Польща в м. Вінниця, який також сприяє ознайомленню з історією, культурою, літературою і мовою цієї дружньої до нас європейської країни. Щорічно до Дня Європи в Україні спільно з Вінницьким регіональним центром інформації «Креатив» і громадською організацією «АБВ» організовується Євромістечко та проводиться акція «Крокуємо разом» (безкоштовне оформлення читацьких документів, організація інтерактивних конкурсів про Європу, ігор, вікторин, он-лайн-подорожей, майстер-класів тощо).

Під час роботи містечка «Багатомовна Європа» мешканці та гості міста мали змогу взяти участь у майстер-класах з вивчення іноземних мов, ознайомитися з інформаційними

матеріалами про країни ЄС, стати учасниками вуличних ігор-вікторин європейської тематики та багатьох інших заходів.

За підтримки Міністерства закордонних справ Польщі реалізовано проект «PL+UA=EU» («Польща+Україна=Європа»), у рамках якого проведено просвітницькі заходи, спрямовані на покращення рівня поінформованості вінничан про Європу, ЄС та Польщу. Європейське містечко презентовано за підтримки міської ради міста Кельце та Генерального консульства Республіки Польща у Вінниці.

Бібліотека активно включилася в реалізацію проекту «Бібліотеки як центри підтримки громад в умовах воєнної загрози: особливості та потреби організації надання послуг внутрішньо переміщеним особам (ВПО)». Для цієї категорії організовано акцію «Книга нас єднає» та низку інших заходів. Працівники і користувачі бібліотеки взяли участь в акції «Бібліотека українського воїна».

Не залишилися поза увагою бібліотеки і маленькі відвідувачі, для яких облаштовано дитячу кімнату. Тепер користувачі-батьки можуть спокійно працювати з книгою чи отримувати інші бібліотечні послуги, а їхні діти в цей час мають змогу змістовно й цікаво відпочивати та розважатися в дитячій кімнаті під опікою співробітників відділу попереднього замовлення, МБА і видачі літератури.

Значна увага приділяється соціокультурній діяльності. Це проведення літературно-мистецьких та творчих вечорів, зустрічей, презентацій. Понад чверть століття низку щорічних заходів розпочинають традиційні Стусівські читання, метою яких є вшанування видатного поета-краянина, Героя України Василя Стуса та популяризація його творчості, громадської діяльності. Популярними стали свята рідної мови, літературні читання «Під знаком Кирила і Мефодія», свята української писемності та мови тощо. Творчо підійшли працівники бібліотеки до відзначення 200-річчя від дня народження великого українського поета, художника, мислителя Т.Г. Шевченка, організувавши вперше загальнобібліотечну акцію «Звучать Шевченкові слова» та низку інших заходів.

З року в рік упродовж квітня бібліотека організовує заходи з популяризації екологічних знань: презентації книжкових виставок, бібліографічні огляди літератури, виїзні дні інформації «Закони екології – закони людства», «Чорнобиль: зона в центрі Європи», «Екологія: вчені світу досліджують, рекомендують, застерігають», «Про що співає Земля», «Квітень згадкою болить...» (До Дня Чорнобильської трагедії), «Здорова рослина – здорова родина», «Екологія. Ми. Бібліотека». Вагоме місце займає і популяризація правових знань.

Бібліотека розширює форми роботи за рахунок впровадження інновацій – автограф-сесій, майстер-класів, флешмобів, тренінгів тощо.

Дослідження матеріалів з історії і сьогодення рідного краю, його природи, економіки, видатних уродженців завжди було пріоритетним напрямком нашої діяльності. Результати цих досліджень обговорюються на науково-практичних конференціях, які проводить бібліотека кожних два роки. Поповнюються електронні бази даних краєзнавчого змісту, готуються і видаються бібліографічні покажчики із серій «Наші видатні земляки», «Творчі імена Вінниччини», «Діячі культури і мистецтва краю», хронологічний щорічний довідник «Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини», який виходить уже понад півстоліття. З розмаїттям книжкового життя регіону знайомить подільян книгознавчий альманах «Подільський книжник», започаткований бібліотекою 2008 року, 6/7 випуски якого уже побачили світ.

Обласною науковою бібліотекою ім. К.А. Тімірязєва вперше серед книгозбірень України було започатковано проведення міжнародних науково-практичних конференцій з усної історії. Матеріали конференцій вміщені у спеціальних збірниках та на веб-сайті бібліотеки.

Здійснення такої великої роботи під силу тільки потужній команді, якою є і завжди були «тімірязєвці», а це понад 100 фахівців з великим творчим потенціалом. Тут поєднується досвід, професіоналізм середнього і старшого поколінь та креативне мислення і сміливі дії молодих кадрів. Бібліотека має імідж новаторського закладу, ніколи не зупиняється на досягнутому,

вона завжди в пошуку нових ефективних форм роботи та нових підходів до її виконання, тому й користується незмінним авторитетом не лише на Вінниччині, але й далеко за її межами.

2014 рік став знаковим у відзначенні 200-річчя від дня народження Т.Г. Шевченка. Як культурна Вінниччина зустріла це свято?

На території комплексу пам'яток архітектури і містобудування національного значення «Єзуїтський монастир» XVII ст. відкрито пам'ятник Великому Кобзареві, автором якого є народний художник України, лауреат Державної премії ім. Т. Шевченка Анатолій Гайдамака. Реалізацію проекту здійснено за кошти благодійних фондів «Подільська громада» і «Велика родина».

Встановлено скульптуру Кобзаря, здійснено благоустрій площі Шевченка та скверу біля пам'ятника Великому Кобзарю у м. Могилів-Подільський.

Відділом культури і туризму Гайсинської райдержадміністрації спільно з Зятковецькою та Кіблицькою сільськими радами встановлено погруддя Великому Кобзареві в селах Зятківці та Мелешків.

За кошти благодійних організацій встановлено пам'ятник-погруддя Т.Г. Шевченку в с. Уладівка Літинського району, а на території Липовецької загальноосвітньої школи № 3 – бюст Тараса Шевченка та присвоєно його ім'я цій установі.

Органами місцевого самоврядування спільно з громадськими організаціями здійснюється комплекс заходів щодо впорядкування 29 пам'ятників Т.Г. Шевченку та проведення благоустрою рекреаційних зон у скверах та парках, що носять ім'я Т.Г. Шевченка.

Обласним краєзнавчим музеєм спільно з Вінницькою обласною організацією Національної спілки художників України у 2013 році реалізовано історико-мистецький проект «Тарасові шляхи Вінниччини», на якому було представлено 25 живописних творів відомих вінницьких митців. Виставка мала експозиційне продовження у поточному році. Частину творів було включено до всеукраїнської ювілейної виставки у залах Дирекції виставок Національної спілки художників України

(м. Київ), Шевченківської виставки у галереї Вінницької обласної організації Національної спілки художників України та 66-ї виставки декоративно-ужиткового та образотворчого мистецтва області. Твори проекту були презентовані окремим розділом пересувної виставки «Шевченко у кожному серці», увійшли до альбому і буклету із зазначеної теми та запропоновані як ілюстративний матеріал до книги О. Рогового «Тарасові шляхи Вінниччини».

Поряд із цим здійснено виїзди автомузею з пересувними виставками, тематичними лекціями «Світова велич Кобзаря», «Жіноча доля в творчості Т.Г. Шевченка» до навчальних закладів, військових частин, установ, організацій міста та області. Обласним художнім музеєм для учнівської та студентської молоді продовжено реалізацію інтерактивних заходів, мистецьких брейн-рингів «Я знаю твори Шевченка» та цикл мистецько-освітніх заходів «Шевченко на Поділлі», «Шевченко – художник», «Петербурзький період життя і творчості Т.Г. Шевченка», «Стежками Тараса», «Т. Шевченко та І. Сошенко».

Барським, Бершадським, Оратівським, Гайсинським, Літинським, Тульчинським краєзнавчими музеями оформлено тематичні експозиції «Шевченко в музейних експонатах», «Тарасовими шляхами», «Мій Шевченко», «Я малюю Кобзаря».

У книгозбірнях області розгорнуто книжково-ілюстративні виставки, перегляди літератури, проведено читацькі конференції, вечори історичного портрета, інформаційні години: «У тобі – великого народу ніжна і замріяна душа», «Збулись його слова пророчі і час оновлення настав», «Твоє ім'я не перестане і нашим правнукам світить», «А слово Тарасове є і буде вічне, як вічна матінка-земля», «Скарби безсмертного Кобзаря», «Шляхами Шевченкової долі» тощо. У Томашпільській селищній бібліотеці відбувся конкурс дитячого малюнка «Що мені запам'яталося з творів Кобзаря».

У закладах культури клубного типу діє 5361 колектив аматорського мистецтва, основною темою заходів яких була популяризація творчості Великого Кобзаря. З нагоди ювілейної дати у жовтні поточного року відбувся звіт

Мурованокуриловецького району за участю кращих творчих колективів. У закладах культури клубного типу оформлено виставки образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва «Шевченко і мій край», дитячих робіт «Палітра Шевченкового слова», «Світ Шевченка очима дітей», «Тобі, Тарасе, творіння наших рук» та інші.

Обласним комунальним підприємством «Вінницякіно» у кінотеатрі «Родина» (м. Вінниця) та в районах області продовжувався показ тематичних художніх фільмів «Сон», «Назар Стодоля», «Наймичка».

Активізувалась робота загальноосвітніх навчальних закладів. Так, учнями Калинівської загальноосвітньої школи № 1 здійснено постановку вистави «Назар Стодоля» за однойменною п'єсою Т.Г. Шевченка та організовано екскурсійні поїздки для учнів шкіл до м. Канів «Шляхами Тараса». У загальноосвітніх навчальних закладах області проведено «круглі столи» «Літературна спадщина Т.Г. Шевченка» (м. Жмеринка, Липовецький, Іллінецький райони), тематичні уроки: «Голос душі українського народу», «Життєдайна сила Шевченкового слова» (Барський, Немирівський, Тиврівський, Шаргородський райони), літературно-музичні вечори: «Світлиця Шевченкового заповіту» (Крижопільський, Козятинський, Теплицький райони). Учнями Кошаринецької, Крушинівської, Дяківської загальноосвітніх шкіл Бершадського району виготовлено карту «Шевченко шляхами Поділля», виконано дослідницькі роботи «Шевченко і Поділля», «Кохання у житті Тараса Григоровича Шевченка» та проведено педагогічні читання «Шевченко сучасний завжди».

Кажуть, що сучасні діти та молодь проводять цілі дні за комп'ютером чи біля телевізора і мало читають, а тому не поліпшують свій культурний розвиток? Чи так це?

Я не погоджуюся з цією думкою, оскільки читачами обласної бібліотеки для дітей ім. І. Франка щорічно є 12,5 тис. маленьких вінничан, яким видається 240 тисяч примірників книг та періодичних видань. Користувачі бібліотеки мають змогу переглядати періодичні видання, яких у бібліотеці 200 назв.

У книгозбірні проводиться велика кількість масових

заходів, присвячених визначним подіям, ювілейним датам, творчості дитячих письменників. Традиційно бібліотека бере участь у Всеукраїнському конкурсі «Найкращий читач року». Значну допомогу працівники бібліотеки надають педагогам у підготовці до уроків, проведенні класних годин, батьківських зборів.

Незабутнє враження в пам'яті маленьких вінничан залишають Тижні дитячої книги, які проходять щороку в дні весняних канікул.

Вагомими здобутками може похвалитися обласна бібліотека для юнацтва. Це, насамперед, розширення контингенту користувачів, яких на сьогодні понад 10 тисяч, оновлений дизайн приміщення та інноваційні форми роботи. До читацьких лав працівники долучають студентство, учнівську та працюючу молодь, молодих батьків, юнаків та дівчат з вадами здоров'я, творчу молодь, запроваджують додаткові бібліотечні послуги.

Відчувається чітка соціальна спрямованість всього змісту роботи бібліотеки. Розвиваються нові напрямки роботи: духовне просвітництво та правова підтримка молоді, соціально-психологічний захист, укладання нових партнерських угод, що розширюють інформаційні можливості бібліотеки, допомога творчій молоді в реалізації її задумів. При цьому підтримуються вже багаторічні зв'язки з Центрами: реабілітації особливої дитини «Промінь», технічної творчості учнівської молоді, естетичного виховання закладів профтехосвіти.

Через цю бібліотеку молодь проходить, аби долучитися до джерел культури, історії і духовності свого народу, загартуватися перед вступом у доросле життя. Про це свідчать цифри кількості обслужених користувачів, книговидачі, відвідувань, за якими наполеглива творча праця кожного співробітника.

Розуміючи, що інформація є найнеобхіднішим продуктом споживання, сьогодні бібліотека має своє бачення шляхів розвитку, розуміння перспективи комп'ютеризації та усвідомлення одного з важливих завдань – оперативного і повного забезпечення користувачів інформацією та створення умов для вільного доступу до неї. На сьогодні вона має необхідне технічне оснащення

та базові програмні продукти, спільно з провідними бібліотеками міста й області створює регіональний корпоративний каталог.

Обласна юнацька бібліотека виконує також функції методичного центру з надання допомоги книгозбірням Вінниччини в питаннях бібліотечно-інформаційного обслуговування молоді, здійснює координацію та тісну співпрацю з навчальними закладами, молодіжними структурами, інституціями, що працюють з молоддю.

Важливими складовими галузі культури є навчальні заклади. Що можете сказати про їхню діяльність?

В області працює 54 школи естетичного виховання, у яких позашкільну мистецьку освіту здобувають понад 10 тисяч учнів, з них 1292 дітини пільгових категорій, зокрема 1016 учнів з числа дітей-сиріт, інвалідів, позбавлених батьківського піклування, дітей з багатодітних і малозабезпечених сімей. 276 учнів мають пільгову оплату в розмірі 50 % вартості навчання.

Протягом 2014 року майже 370 учнів стали лауреатами та понад 300 дипломантами у 40 міжнародних та 61 всеукраїнському конкурсі.

Відкрито 6 класів: сопілки в Іллінецькій, бандури і домри в Оратівській, хореографії в Піщанській, саксофона в Теплицькій, образотворчого мистецтва в Уланівській школах. Створено 22 нових учнівських творчих колективи.

Учнівські колективи мистецьких шкіл взяли участь у понад 1800 культурно-мистецьких заходах. Плідно працювали дитячі філармонії Хмільницької, Козятинської, Тульчинської, Піщанської, Шпиківської, Соболівської, Гніванської шкіл та шкіл м. Вінниці.

Творчі здобутки доповнились перемогами студентів Вінницького училища культури і мистецтв ім. М.Д. Леонтовича, 59 з яких стали лауреатами в 10 міжнародних та 36 всеукраїнських конкурсах професійної майстерності та Тульчинського училища культури, у якому 18 студентів стали лауреатами міжнародних і всеукраїнських конкурсів і 30 – обласних.

І ми пишаємося успіхами дітей та молоді – студентів і учнів мистецьких навчальних закладів.

Які здобутки мають музейники області?

Фондова збірка Вінницького обласного краєзнавчого музею нараховує понад 100 тис. предметів. Значну її частину становить нумізматична колекція, яка складається з понад 23 тис. монет, що походять із 40 країн світу і датовані від часів античності до сучасності. Найдавніша монета в колекції – мідний обол, датований 220–221 рр. до н. е. Основу збірки складають скарби, знайдені на території Вінницької області, – всього 21 предмет другого ст. н. е. до поч. XX ст.

Відомою в області та за її межами є археологічна збірка музею, яка нараховує 7 тис. предметів. Серед них – унікальні речі доби бронзи та сарматського періоду, що надійшли до музею внаслідок археологічних розкопок 1884–1992 рр. Це знахідки з курганного могильника періоду бронзи та раннього заліза (XV–X ст. до н.е.) біля с. Гордіївка Тростянецького району та курганів I ст. н. е. біля сіл Пороги, Северинівка та Писарівка Ямпільського району. Різнобічно в музейній колекції представлені трипільська (IV–III тис. до н.е.) і черняхівська (III–IV ст. н.е.) культури, а також період X–XIV ст.

Близько 4 тисяч предметів у фондовій збірці нараховує етнографічна колекція, яка характеризує сільський і міський побут українців, росіян, поляків, євреїв та чехів. Чималий комплекс складають православні ікони, найстарші з яких датовані XVII століттям.

Колекція срібла складається з побутових, художніх та ритуальних виробів кін. XVII – поч. XX ст. Основу збірки складає скарб, знайдений у 1985 р. у м. Вінниця (192 предмети вагою 31 кг). Це виключно столове срібло: виделки, ножі, ложки, каструлі, тачі, блюда, датовані XVIII – поч. XX ст. Воно позначене монограмами й гербами з дворянськими й графськими коронами. Окрасою збірки є срібна булава, яка, за легендою, пов'язана з особистістю Яна Замоїського – видатного політичного діяча Польщі XVI ст., скринька роботи французького майстра поч. XIX ст., на якій викарбувана сцена коронації імператора Наполеона, а також скринька, виготовлена в техніці лиття з гравіруванням і оздобленням 13 срібними і 2 золотими монетами, які датуються від I ст. до н. е. до XIX ст. н. е.

Більше 22 тисяч предметів фондової збірки – це різноманітні документи, плакати, листівки, газети, книги, стародруки тощо. Найдавнішим документом є грамота 1708 р., дарована Петром I за вірну службу козаку Стародубського полку Війська Запорозького С. Ширяєву. У музеї зберігається також грамота Павла I про пожертвування нових земель поміщикам краю.

Виготовлено копії 22 музейних предметів із золота I ст. нашої ери, що входять до двох поясних наборів і були знайдені у 1974 році поблизу с. Пороги Ямпільського району. Ставимо завдання не лише зберегти ці безцінні скарби, але й примножити та донести інформацію про них до відвідувачів.

Активізувалася видавнича робота, в основу якої покладено наукові дослідження фондкових колекцій обласних музеїв. Обласним краєзнавчим музеєм впродовж поточного року презентовано альбом «Визначні пам'ятки Вінниччини», видано двомовний альбом «Вінниччина в роки Великої Вітчизняної війни: біль втрат і велич подвигів» про події II Світової війни на території області та I том науково-популярного трьохтомного видання «Вінниця у спогадах».

Сучасна експозиція музею розташована в 16 залах, у яких представлені природа краю, археологія, історія та етнографія Поділля. У музеї Пам'яті воїнів Вінниччини, які загинули під час війни в Афганістані, розташованому в приміщенні колишньої водонапірної вежі, збудованої у 1911 р., проводяться заняття краєзнавчих клубів «Мокоша», «Клію», «Екос», «Барвінок та Ромашка», «Музейний Знайко», членами яких є учні загальноосвітніх шкіл Вінниці. Ведеться робота з представниками національних громад Вінниччини – польських, єврейських, російських, німецьких, циганських. Декілька років поспіль до Всесвітнього дня музеїв відбувається масовий захід «Ніч музеїв», проведено «Фестиваль музеїв Вінниччини», щорічними є акції «Фестиваль Різдяних страв» та «Збережи ялинку». Під час різноманітних заходів відбуваються інсталяції, перформенс та ленд-арт Лабораторії актуальної творчості О. Нікітюка та Київського університету культури.

З 1999 року в музеї діє проект «Чорнобиль очима дітей», у

рамках якого проводиться виставка-конкурс «Світ навколо нас». Термін його проведення приурочений до днів пам'яті трагедії на Чорнобильській АЕС. Колектив закладу тісно співпрацює з колекціонерами краю, різними громадськими організаціями. Значний розголос у місті здобув мистецький проект «Музичні вечори Остапа Шутка», започаткований у Вінницькому обласному краєзнавчому музеї з 2004 року. У стінах музею лунала камерна музика артистів із США, Австрії, Росії, Білорусії, Японії тощо. На кожному з концертів поруч з метрами класичної музичної культури виступають місцеві юні таланти, які отримують почесну премію від Остапа Шутка. Оригінальною особливістю концертів у музеї стала презентація унікальних музейних експонатів, які зберігаються переважно у фондах, тобто на слухачів очікував і своєрідний музейний ексклюзив.

2009 року в музеї започатковано Молодіжне бісенале українських традиційних ремесел, присвячене 100-літньому ювілею відомої майстрині Марії Примаченко. Цього року в акції взяли участь близько ста учасників від шести років до студентського віку з усієї області.

Важливими напрямками музейної діяльності є науково-освітня та краєзнавча робота. Щорічно відбувається шкільна олімпіада «Моя Вінниччина», регулярними є виїзди автмузею з пересувними виставками до навчальних закладів Вінниці та області. Про здобутки наукових працівників можна дізнатися із збірок «Музейний вісник Вінниччини» та «Подільська старовина», які періодично видаються в музеї.

З нагоди 90-річчя з дня заснування музею було підготовлено та видано два яскравих видання – альбоми «7 чудес Вінниччини» та «Раритети Вінницького обласного краєзнавчого музею», які знайомлять читачів з перлинами Поділля та найкращими фондovими експонатами.

Знаковою подією в діяльності Вінницького обласного художнього музею стало видання альбому «Вінницький обласний художній музей. Живопис», яке побачило світ за сприяння Вінницької облдержадміністрації. В альбомі представлені живописні твори художників XVII–XXI століть з експозиції і

фондів, кожний з яких гідний стати вагомою частиною зібрання відомих музеїв світу. Важливою складовою просвітницької роботи музею є проект «Телемузей. Історія однієї картини».

Більше 20 років у музеї діє Салон мистецтв, успішна робота якого побудована на синтезі трьох мистецьких жанрів – живопису, музики, слова. За цей час Салон відвідали багато видатних людей.

У рамках концертного туру Україна-Німеччина-США започатковано мистецький проект «Мистецька еліта України». Твори Й. Баха, П. Чайковського, С. Рахманінова виконала А. Кашенко, заслужена артистка України, професор Національної музичної академії. Зважаючи на популярність і творче довголіття Салону мистецтв, було відкрито молодіжний Арт-Салон за участю співробітників музею та відомих музикантів, мистецтвознавців, студентів Вінницького училища культури і мистецтв ім. М.Д. Леонтовича.

Упродовж багатьох років залучення до творчості дітей та юнацтва, створення умов для розвитку юних талантів у музеї успішно діють дитячі обласні конкурси візуального мистецтва «Арт-Олімп» та «Різдвяна зірка».

Створено нові музейні заклади в районах області: Мурованокуріловецький районний краєзнавчий музей, три музеї у Могилів-Подільському районі – «Виноградарства та виноробства» (с. Суботівка), «Музей О.С. Леонової» (с.мт Вендичани), «Музей Ф.І. Онисько» (с. Слобода Яришівська).

Перлиною Вінниччини є Державний історико-культурний заповідник «Буша» (с. Буша Ямпільського району) – культурно-просвітницький, науково-дослідний заклад, що забезпечує вивчення, охорону, дослідження та використання історико-культурної спадщини регіону. Співробітники заповідника трепетно охороняють закріплені об'єкти нерухомої історико-культурної спадщини та пов'язаних з ними територій, твори монументального, образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та забезпечують належне використання пам'яток археології, містобудування й архітектури; проводять пам'яткоохоронну, науково-дослідницьку, культурно-освітню та

інформаційну роботу з метою духовного збагачення громадян, популяризації значущості історико-культурної спадщини у формуванні державності.

Щороку заповідник «Буша» проводить низку заходів, які стали традиційними, зокрема фестиваль майстрів народної творчості «Чарівні джерела», літературно-мистецький «Русалка Дністрова», пленер майстрів-каменотесів «Подільський оберіг», День козацької слави «Покрови Пресвятої Богородиці».

Науковими співробітниками проводиться щорічно понад 500 екскурсій, Бушу відвідують більше 30 тис. чоловік. У полі зору – науково-дослідна, пошукова робота, реекспозиційні заходи та створення нових експозицій, проведення уроків краєзнавства для шкільної та студентської молоді. Здійснено виїзні експедиції в Подністровський регіон для виявлення пам'яток історії та культури.

Упродовж року мережу державних музеїв поповнив Музей історії та етнографії Тепличчини. Статус державного отримав Четвертинівський краєзнавчий музей, який було реорганізовано в Музей «Батозька битва» с. Четвертинівка Тростянецького району.

В області працює 29 державних та 77 самодіяльних музеїв, 32 з яких мають звання «народний».

У музейних збірках Вінницької області зберігається понад 223 тис. предметів основного фонду.

Основою музейної діяльності є комплектування та зберігання музейних колекцій. У минулому році до музеїв надійшло 6650 музейних предметів. Щорічне відвідування музеїв області становить понад півмільйона осіб, більше 7600 екскурсій, біля 600 виставок, у межах 340 наукових видань і публікацій.

У розвитку музейної справи актуальною і необхідною залишається роль грантів, за допомогою яких здійснюється підтримка музейних проектів. На реалізацію літературно-мистецького проекту «Гастролі одного твору» літературно-меморіальний музей М.М. Коцюбинського отримав грант, за допомогою якого було реалізовано театралізоване дійство за повістю М.М. Коцюбинського «Тіні забутих предків» (до

150-річчя від дня народження письменника). Грантовий проект був представлений у Вінниці та на Всеукраїнському фестивалі у Тернополі.

Нагальною проблемою залишається охорона музеїв області.

Потребують термінової реставрації приміщення Історичного музею м. Хмільник (пам'ятка архітектури національного значення), Музею історії с. Баланівка (пам'ятка архітектури національного значення). У вкрай аварійному стані знаходиться Музей М. Леонтовича (с. Марківка Теплицького району).

До ключових пріоритетів діяльності галузі культури належить **охорона національної культурної спадщини**. Реалізовано низку пам'яткоохоронних заходів. Проведено значний обсяг ремонтно-реставраційних робіт на пам'ятках архітектури національного значення: палацах IX–XX ст. в смт Муровані Курилівці та селі Котюжани цього ж району, палацах княгині Щербатової в м. Немирів, графів Чарномських в Піщанському районі, а також пам'ятках місцевого значення: готель «Савой» у м. Вінниця, садиба адмірала Чихачова в Барському районі, житловий будинок XIX ст. (нині це школа естетичного виховання) в м. Могилів-Подільський та інші.

Виконано значний обсяг робіт з упорядкування та ремонту пам'яток, пов'язаних з подіями II Світової війни. Всього на здійснення ремонтно-реставраційних робіт витрачено 3,9 млн грн з місцевих бюджетів та 2,7 млн грн спонсорських коштів.

Продовжувалася активна робота з увічнення пам'яті видатних особистостей та історичних подій на Вінниччині і в Україні. На території області встановлено десятки пам'ятних знаків та меморіальних дощок героям війни в Афганістані, ліквідаторам Чорнобильської аварії, Героям Небесної Сотні та Антитерористичної операції на Сході України.

Продовжувалася робота з паспортизації об'єктів культурної спадщини. Виготовлено паспорти на пам'ятки історії, архітектури та археології Барського, Бершадського, Гайсинського, Немирівського, Тульчинського районів і м. Вінниця.

Окрім цього, здійснювалася науково-дослідницька робота. Проведено часткові археологічні дослідження на комплексі пам'яток національного значення XVII ст. «Мури».

А в якому стані діяльність обласної кіномережі?

Обласне комунальне підприємство «Вінницякіно» спрямовує свою роботу на поліпшення кінообслуговування населення області. В області працює 2 кінопрокатні організації: ОКП «Вінницякіно» разом з Тульчинською філією з прокату фільмів та Жмеринська дирекція кіновідеомережі і кінопрокату. Всього працює 16 районних дирекцій кіновідеомережі, у яких – 141 кіновідеоустановка і 18 відеопроєкторів.

Для подальшого збереження роботи кіновідеомережі області та відновлення кінообслуговування населення в районних центрах та особливо в сільській місцевості ОКП «Вінницякіно» спрямовує зусилля на збереження та розвиток галузі кіномистецтва, створення відповідних умов для підвищення ефективності роботи закладів кіно, забезпечення діяльності кінотеатрів в районних центрах та містах області, відновлення роботи сільських кіноустановок, недопущення необґрунтовано-го їх закриття або перепрофілювання.

ОКП «Вінницякіно» забезпечує технологічний процес збереження, перевірки та реставрації фільмофонду, організовує перевезення фільмів до районних центрів.

Особлива увага приділяється обслуговуванню підростаючого покоління. Розроблено кіноабонемент, у якому передбачено демонстрування фільмів різноманітних тематик: за шкільною програмою, про II Світову війну, стрічок, що пропагують здоровий спосіб життя. Розроблено програми для демонстрування в місцях дитячого відпочинку. Це фільми про поведінку на воді, про першу медичну допомогу, про правила дорожнього руху.

Спільно з державними, громадськими організаціями проводяться благодійні кіносеанси для інвалідів, дітей з багатодітних сімей, пенсіонерів та інших малозабезпечених категорій населення.

Знаковими подіями стали кінофестивалі польського кіно за участю відомого режисера сучасності Кшиштофа Зануссі, іспанського кіно та культового кіно, що проводилися в міському кінотеатрі «Родина».

Розвиток туристичної галузі може принести Вінниччині славу Європейського туристичного центру?

Вінниччина по праву претендує на статус відомого туристичного центру. І для цього є всі передумови, адже сьогодні до Вінницького регіону їдуть гості з багатьох куточків України та світу. Найбільшу популярність наша область має серед туристів з Німеччини, Грузії, Польщі, Італії, Ізраїлю, Молдови, Канади, Болгарії, Нідерландів.

Вагоме місце в економічному та соціальному розвитку області відводиться сфері оздоровлення, туризму та відпочинку. Станом на 01.01.2015 року в області працює 29 ліцензованих туристичних підприємств.

Сьогодні Вінниччина завдяки високому професіоналізму та натхненній праці фахівців туристичної сфери все ширше відкриває перед українцями та іноземними громадянами свої унікальні природні багатства, самобутність своєї історії, культури, народних звичаїв і традицій. Ми повинні використати ці прекрасні умови, створені самою природою і людьми, що населяють нашу область.

Керівництвом області постійно приділяється велика увага стимулюванню розвитку в'їзного та внутрішнього туризму. Туристичний потенціал Вінниччини у 2011 році було презентовано на XVII Міжнародній виставці «На зламі культур», яка відбулася у м. Лодзі (Польща). Експозицію «Визначні місця Вінниччини» було включено до тематико-експозиційного плану на міжнародному інвестиційному форумі, що проводився у м. Вінниця.

З метою висвітлення привабливості Вінницького краю управління культури і туризму взяло участь у двох проектах: Інтернет-проекті «Я їду в Україну» та «Українська індустрія гостинності», де широко презентовано Вінницький край з його славною історією, що сягає сивої давнини, самобутніми культурними та народними традиціями і звичаями, плеядою видатних особистостей, пам'ятками археології, архітектури, історії, культури та етнографії.

Розпочав свою діяльність «Подільський туристично-інформаційний центр», головне завдання якого – допомогти

відвідувачу, туристу отримати максимальну інформацію про туристичні, екскурсійні, мистецькі та інші заходи, допомогти у бронюванні готелів, організації харчування, дозвілля. Ми покладаємо надію, що цей центр забезпечить комфортні умови для перебування гостей і туристів у нашому чудовому місті.

Актуальним питанням для Вінниччини є розвиток сільського зеленого туризму, адже цей напрям сприяє залученню незайнятого населення та зменшенню рівня безробіття в сільській місцевості. На сьогоднішній день в області послуги сільського зеленого туризму надають близько 100 сільських садиб.

На Вінниччині сьогодні реалізується цілеспрямовано політика щодо створення нових туристичних маршрутів, зокрема екстремального, культурно-пізнавального, релігійного, спортивно-оздоровчого спрямування.

Особливим попитом користуються такі туристичні об'єкти, як Національний музей-садиба М.І. Пирогова, який у 2014 році відвідали майже 152 тис. екскурсантів, у тому числі 1230 іноземців, обласний краєзнавчий музей – понад 175 тис. відвідувачів, історико-меморіальний комплекс пам'яті жертв фашизму – біля 20 тис. туристів, з них 600 іноземних, Державний історико-культурний заповідник «Буша» – понад 30 тис. туристів.

Активізувалась робота з написання проектів грантових програм, спрямованих на розвиток туристичної сфери області, серед них: проект Вороновицького музею авіації та космонавтики ім. О. Можайського спільно з місцевою селищною радою «Туризм, як запорука динамічного соціально-економічного розвитку сільської громади» на суму 350,0 тис. євро, проекти «Розвиток велотуризму в Липовецькому районі», «Туристично-рекреаційна зона відпочинку «Лядова», «Долаючи кризу – відкриваємо Подільську Атлантиду» в Ямпільському районі та інші.

Продовжується робота з паспортизації об'єктів туристичних маршрутів. Виготовлено паспорти на 65 туристичних історико-культурних і природних об'єктів. Підготовлено альбом «Вінниччина туристична».

Я з впевненістю можу сказати, що основні здобутки ще попереду. Тому державна влада одним із своїх пріоритетних

завдань вважає подальший розвиток туристичної галузі, яка принесе Вінниччині славу європейського туристичного центру і значні надходження до державного бюджету.

Чи обирає сучасна молодь професію працівника культури?

Так, Вінницьке училище культури і мистецтв ім. М.Д. Леонтовича здійснює підготовку фахівців для галузі культури і мистецтв у нашій області.

В училищі навчається 387 студентів. Підготовка фахівців у навчальному закладі здійснюється за освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст» із 3 спеціальностей та 9 спеціалізацій, як на базі неповної загальної середньої освіти, так і на базі повної середньої освіти. Державне замовлення на підготовку молодших спеціалістів в училищі становить в середньому 102 особи на рік.

Навчально-виховний процес забезпечують 135 високопрофесійних викладачів.

У 2014 році студенти училища стали переможцями та лауреатами 9 міжнародних, 18 всеукраїнських та регіональних конкурсів професійної майстерності.

Окрім цього, студенти зайняли призові місця на XV Міжнародному конкурсі з української мови імені Петра Яцика та обласній олімпіаді з правознавства серед студентів ВНЗ I-II рівнів акредитації.

Значну роботу училище проводить з популяризації кращих зразків українського та світового мистецтва. Його студенти є постійними учасниками міських та обласних культурно-мистецьких заходів. Протягом року відбулось понад 200 концертів, у т. ч. виїзних у райони області.

У 2014 році із 109 випускників працевлаштовані 107 осіб.

Тульчинське училище культури забезпечує підготовку працівників бібліотек, закладів культури клубного типу, керівників творчих аматорських колективів, фахівців з кіно-, фотовідеосправи, туристичного обслуговування. В училищі навчається 389 студентів. Підготовка фахівців тут здійснюється за освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст» із 6 спеціальностей та 6 спеціалізацій. Навчально-виховний процес забезпечують 126 високопрофесійних викладачів.

У 2014 році 18 студентів училища стали лауреатами міжнародних та всеукраїнських конкурсів професійної майстерності, 30 – обласних і регіональних, серед них: XIV Міжнародний конкурс з української мови імені Петра Яцика, IV Всеукраїнський фестиваль народної хореографії ім. П. Вірського, обласний фестиваль-конкурс «Народні музики Поділля» та інші.

Щороку забезпечуються першою роботою випускники училища. У 2014 році із 93 випускників працевлаштовані 84 особи.

Вінницький обласний навчально-методичний центр галузі культури, мистецтв та туризму здійснює підвищення кваліфікації в освітній галузі культури та мистецтв, стимулює навчально-методичну і практичну діяльність закладів культури і мистецтв Вінницької області. За три роки у центрі підвищили кваліфікацію 1662 фахівці галузі культури.

Викладацький склад формується з числа кращих науково-педагогічних кадрів Міністерства культури України, ВНЗ м. Києва, інших областей, м. Вінниця, провідних фахівців обласних управлінь, методичних центрів, серед яких: 6 професорів, 1 доктор наук, 27 кандидатів наук, 7 – з почесними званнями.

Важливою складовою забезпечення навчального процесу є розробка методичних матеріалів, напрацьованих з досвіду роботи провідних фахівців галузі. У 2014 році надруковано 9 методичних розробок для викладачів шкіл естетичного виховання, 7 – для клубних та бібліотечних працівників.

Маріє Василюво, час невпинно плине, змінює посади, людей і неодмінно прийдуть нові сіячі доброго і прекрасного. Що б Ви їм побажали?

Ніколи не стояти на місці, зберегти і примножити все те, що створено протягом десятиліть руками і розумом багатьох талановитих людей. А ще нам необхідно усвідомити, що культурно-мистецьке життя та творчі здобутки нинішнього українського суспільства свідчать про невичерпний потенціал і про те, що сьогодні нашому народові є чим збагатити світову культуру.

Зоя Тищенко, заслужений журналіст України

МАРІЯ СКРИПНИК ПРО СВОЄ ЖИТТЯ, КОЛЕГ, ДРУЗІВ ТА РОДИНУ

*На прикладах із життя я осягнула поняття людяності,
мудрості, відданості, вірності, честі і любові.*

Моя «мала Батьківщина» – мальовниче Буковинське село Киселів Кіцманського району Чернівецької області (*Киселів – старовинне село, перша згадка про яке належить до XVII ст. Воно значиться на карті, складеній відомим французьким інженером Г. Бопланом. Було під владою Австро-Угорщини, Румунії, під час II Світової війни окуповане німецько-румунськими фашистами. Тепер – це сучасний населений пункт, кількість жителів якого становить понад 2800 чол.*).

Народилася в сім'ї хліборобів, де шанувалися українські традиції і сповідувалось Боже слово.

Про бабусю Катерину (1904 року народження) багато написано, але основний принцип її життя був: «Отримуй від життя все, що хочеш, але люби те, що маєш». А мала з дідом Іваном (1906 року народження) небагато – хату, невеличке господарство, одну доньку з зятем і шестеро внуків, яких дуже любила і навчала простим, але дуже важливим речам. Прожили обоє по 80 років не у великих статках, але у взаємній любові і повазі.

Після звільнення Буковини від румунських окупантів у 1943 році дід працював на Донбасі в шахті. По закінченні війни повернувся в село, вступив у колгосп, віддав громаді корову, коня і дуже тяжко все життя працював за трудодні, за мізерні гроші і заробив у держави пенсію в 37 рублів. Бабуся в колгоспі не працювала і це було неможливо, адже лелека приносив у нашу хату кожного року (або через два) по онуку (Іван, Микола, Юрій, Марійка, Мирослава і Василь), яких вона виховувала, ходила в школу на батьківські збори. Окрім того, мила, прала, готувала, поралась в городі – тобто працювала вдома в дві зміни. І щонеділі ходила до церкви, якій понад 300 років.

Другу бабусю Магдалину не пам'ятаю, вона померла ще

до війни. Знаю, що дуже чекала свого чоловіка Миколу, який у 1926 році поїхав до Канади заробити грошей. Але не дочекалась. Буковину звільнили радянські війська і вона ввійшла до складу Радянського Союзу – а це «залізна завіса», сталінські репресії. Дід Микола, який проживав у Канаді, сповістив про себе тільки після смерті Сталіна. До того часу ні він, ані його діти нічого один про одного не знали. І яка ж була його радість, коли він відшукав у 1956 році своїх дітей (мого батька Василя, дочку Катерину і своїх внуків). Усе, що він встиг, – то це насолодитись перепискою, допомогти матеріально. Батько побудував найкращу в селі хату, купив телевізор (то був перший телевізор у селі). 1968 року дід Микола помер на чужій землі, в Канаді. (Мрія мого життя – поїхати до Канади, розшукати могилу діда, вшанувати його пам'ять, вклонившись та поклавши квіти).

Мама Анастасія, 1926 року народження, була єдиною донькою у своїх батьків. Статна, красива, роботяща вийшла заміж за мого батька Василя. Вони в парі народили і виховали шестеро дітей – 4 хлопчики і дві дівчинки. Мама – мати-героїня, народжувала дітей і тяжко працювала в полі, а вечорами вишивала найкращі у світі вишиванки. Зимовими вечорами, як тільки закінчувалися польові роботи та випадав перший сніг, ткала на станку, що знаходився в бабусиній хаті. Усю свою безмежну любов віддавала дітям. Батько Василь (1920 року народження) вступив у Комуністичну партію, а тому обіймав керівні посади – завідувача ферми, колгоспного автопарку. Коли помер у Канаді дідусь Микола, бабуся замовила панахиду і ми всією родиною, у тому числі й батько, пішли до церкви, щоб вшанувати пам'ять батька і діда. А на наступний день у стінній газеті сільської ради з'явилась карикатура на мого батька: «Комуніст Скрипник молиться Богу в церкві». Це стало причиною виключення його з Комуністичної партії.

Запам'ятався батько дуже начитаною людиною. Кожного дня він перечитував свіжу пресу, а передплачував зазвичай до 10 найменувань газет і журналів. В особливій пошані в нашій сім'ї був журнал «Вокруг света».

У 1963 році я пішла в перший клас, і моєю першою

вчителькою була Кушнірук Паша Василівна, яку ми дуже любили і слухались. Запам'ятала її дуже доброю, турботливою, врівноваженою, людяною. Згадуються такі два епізоди з мого дитинства. Домашні завдання я робила з бабусею Катериною. Вона вчила мене писати, рахувати і паралельно розказувала дуже багато цікавих історій. Одного разу я вирішила, що можна не вчити наступні букви і по складах читати речення. А просто я просила бабусю прочитати речення, за нею я повторювала і дуже швидко заучувала напам'ять. На уроці я читала дуже швидко, хоча насправді це були заучені тексти, які я «випалювала» як вірші. Учителька помітила мою маленьку хитрість і попросила мене прочитати текст не спочатку, як завжди, а абзац з кінця. Тут і вплигло все на поверхню, що я не знаю всіх букв і не вмію їх складати в склади.

Тому, щоб наздогнати упушене, вчителька залишила мене і ще декілька учнів, які не вивчили букв, після уроків для додаткових занять. Для мене це була трагедія всього мого життя, мені було соромно, я плакала і дала собі слово, що надалі буду добросовісно виконувати всі домашні завдання. Можливо, цей повчальний випадок став для мене поштовхом до мого старання і великої відповідальності, що супроводжують мене все моє життя. Я на відмінно закінчила не лише 1 клас, але й школу, училище, інститут.

Ще один епізод, який мені дуже запам'ятався. У нашому класі вчився хлопчик Льоня з малозабезпеченої, багатодітної сім'ї. Взимку, коли випадав великий сніг, він добирався до школи лише на середину другого уроку. Коли хлопчина відчиняв двері, то перед нами з'являвся маленький засніжений Дід Мороз. Щоки, ніс червоні, чобітки повні снігу, одяг також весь у снігу. Було видно, що він, йдучи до школи, не один раз падав. Паша Василівна – наша вчителька – призупиняла урок і швиденько бігла йому назустріч, допомагала роздягнутись, знімала чобітки, витрушувала з онучок сніг і садила на стільчик біля грубки, щоб якнайшвидше його відігріти. Нам було по 7 років, але цей випадок мені запам'ятався на все життя, тому що він красномовно характеризує мою першу вчительку – добру, по-материнськи

турботливу, яка нам, маленьким дітям, не тільки прищеплювала любов до навчання, але й давала уроки доброти через призму простих, щирих людських стосунків.

З п'ятого по десятий клас нашим класним керівником була Кучіна Степанія Пилипівна, яка викладала російську мову і літературу. Вона приїхала з Тернопільщини зі своїм сином Володею, який був на рік молодшим за нас. Вона була, як кажуть, вчителькою від Бога. Її предмет ми любили, тому багато читали. Вона організовувала походи на природу, розказувала чимало різних історій. Степанія Пилипівна організувала в школі гуртки – драматичний та юного журналіста. Під її керівництвом ми писали замітки до районної газети, а також до шкільної «стіннівки». А ще організовувала вечори поезії, де я читала улюблені вірші. На Новий рік наш клас готував маскарадні костюми. Це були герої відомих літературних творів. Робили ескізи і шили костюми ми разом з учителькою. А ще у школі за кожним класом була закріплена ділянка землі, яку ми розбивали на грядки і вирощували різні овочі. Доглядали за городиною ціле літо по черзі, навіть під час канікул. Степанія Пилипівна дуже любила повторювати «Щоб досягти в житті висот, ви маєте трудитись краще і більше за інших, хто вас оточує».

Десятирічку я закінчила на відмінно, і для батьків це означало, що тепер у мене пряма дорога до університету. Вплив на вибір моєї майбутньої професії мав мій учитель зі співів Гунчак Василь Григорович. У школі я співала в хорі й ансамблі «Червоні маки», які він створив. Любов до творчості мені прищепили Василь Григорович і Степанія Пилипівна. А найближчим закладом, де навчали творчим професіям, було Чернівецьке культурно-освітнє училище, на режисерський факультет якого я й вступила після закінчення школи. Студентське життя було цікавим і насиченим різними подіями. Нашим наставником з майстерності актора і режисера був дуже мудрий і глибоко професійний викладач Агєєв Григорій Володимирович. Він давав нам не тільки ґрунтовні професійні знання, але й мав неабиякий вплив на саморозвиток кожного із 12 студентів. Завдяки йому ми систематично ходили на прем'єрні вистави Чернівецького

обласного музично-драматичного театру ім. О. Кобилянської, відвідували художні виставки. А на зимові канікули на I курсі він возив нас у Ленінград (нині Санкт-Петербург) на 3 дні. Це були екскурсії по місту, походи на вечірні вистави відомих театрів (Маріїнський, театр Товстоногова), і, звичайно, запам'ятався незабутній день, проведений в Ермітажі – скарбниці людської майстерності і величі. І це стало моєю точкою відліку для формування цілісної натури і безмежної допитливості, що допомагало відкривати нові можливості в житті.

Під час зимових канікул на II курсі Григорій Володимирович повіз нас до Москви, де ми відвідали Червону площу, мавзолей Леніна (в якому було моторошно і страшно), а в театрі на Таганці я побачила В. Висоцького в ролі Гамлета. Особливо вразила Третьяковська галерея (П. Третьяков, купець і фабрикант, колекціонував художні полотна, які передав у дар Москві, і ввійшов в історію завдяки величезній любові до краси і образотворчого мистецтва).

Хочу добрим словом згадати свого викладача зі сценічної мови Кратка Арефія Михайловича. Він навчав бережливо ставитися до кожного слова, розуміти тексти і підтексти, а також володіти голосовим апаратом. «Слово оточене ореолом істини» – любив повторювати наш учитель. Великим акторам знайомий прийом, який називається «Ефект лебедя», – це коли виконавець проявляє свою особисту майстерність без напруги, легко і граціозно, де кожним словом створює рух пливучого лебедя по воді.

Мої дипломні роботи в училищі (Рита Осяніна, головна героїня вистави «А зорі тут тихі», Поліна Скворцова у «Солдатській вдові») були визнані державною екзаменаційною комісією кращими. Училище я закінчила в лютому 1976 року з червоним дипломом і отримала направлення в м. Глибока Чернівецької області режисером народного театру районного будинку культури. Встигла поставити виставу за п'єсою І. Друце «Каса маре» і уже влітку цього ж року «штурмувала» Харківський інститут мистецтв. Мій вступ супроводжувався великими пригодами (про це багато написано), і я була дуже щаслива,

коли в село листоноша принесла мені виклик, де повідомлялось, що я студентка акторського факультету Харківського інституту мистецтв.

Харків 1976 року – російськомовне місто-мільйонник, великий промисловий, адміністративний, культурний центр. Місто студентів. Найбільше враження залишилося від студентського містечка зі своєю інфраструктурою. Це численні п'яти-, дев'ятиповерхові будівлі, у яких жили десятки тисяч студентів різних національностей вищих, середньо-спеціальних навчальних закладів. Воістину «Дружба народів» наживо. В одному 9-поверховому гуртожитку, який належав інституту мистецтв, проживала і я всі 4 роки навчання у вузі. Моїми найкращими подругами упродовж усього періоду навчання були Лариса Костенко з м. Волгоград і Ліда Коваленко з-під Харкова. Ми проживали в одній кімнаті і ділили порівну не тільки хліб насущний, а й духовний. Вони обидві навчалися на фортепіанному факультеті, тому музика мене супроводжувала кожен день. А ще ми разом ходили у філармонію на концерти класичної музики, у Харківську оперу і оперету. Це було море емоцій. Хтось із мудрих сказав, що людина рухається в тому напрямку, в якому рухаються її емоції. Емоції були позитивні, а це означає, що і я рухалась у правильному напрямку.

Керівником нашого курсу акторського факультету був сам метр української театральної еліти, народний артист СРСР Лесь Сердюк, який працював з Л. Курбасом, І. Мар'яненком, В. Чистяковою, Н. Ужвій та іншими великими акторами і режисерами. Він єдиний в інституті, хто говорив виключно чистою українською мовою. Кремезний, з низьким тембром голосу, на перший погляд нам, студентам, видавався дуже грізною людиною. Був вимогливим як викладач, не терпів фальші на сцені, не скупився на вислови, порівняння. Часто був у гарному гуморі, дотепно відповідав на запитання. «Життя дуже коротке, щоб бути сумним». Мені було легко навчатись у Леся Івановича, я його розуміла, дуже швидко орієнтувалась на сцені в запропонованих обставинах. За плечима була хороша школа Агєєва. До інституту я перечитала Станіславського, Немировича-

Данченка, усвідомивши на все життя, що треба полюбити театр у собі, а не себе в театрі.

Лесь Іванович помічав мої старання, мій талант до перевтілення, ставлення до сценічної мови. Все це він ставив за приклад іншим студентам. Моїми дипломними роботами були роль Лимерівни за п'єсою Панаса Мирного «Лимерівна» і Лариса за п'єсою О. Арбузова «Іркутська історія». Над цими виставами ми працювали майже весь останній рік навчання в інституті. Третьою дипломною роботою була вистава «Ліс» за п'єсою О.М. Островського, у якій були зайняті інші студенти. На роль Гурмижської були призначені я і дві мої однокурсниці – харків'янки Марина Коканова та Ірина Колесник.

Після успішної здачі державних екзаменів мій вибір зупинився на Вінницькому музично-драматичному театрі. У правильності вибору я ще раз переконалася під час розподілу і вручення диплома про закінчення вузу. Представник Міністерства культури, який вручав направлення на роботу, на хвилинку зупинив свій погляд на документі і захоплено сказав: «О, Ви їдете до Вінницького театру Верещагіна, Вам поталанило!». Це вже потім я більше дізналася про Федора Григоровича Верещагіна – народного артиста СРСР та УРСР.

Наказом Міністерства у справах мистецтв при Раднаркомі України в листопаді 1948 р. Ізмаїльський музично-драматичний театр було об'єднано з Вінницьким. Федір Григорович, уже як головний режисер, очолив заново сформовану трупу і керував театром майже чотири десятиліття (до 1986 р.). Про таких кажуть – фанат своєї справи. Сенсом його життя був театр, і це незаперечний факт. Був суворим, вимогливим до акторів, вимагав відповідального ставлення до своїх обов'язків. Найбільше йому імпонували професіоналізм і відданість обраній справі. Він був присутній в театрі завжди – і під час репетицій, і під час вистав. Ніхто ніколи не знав, де і коли з'явиться Федір Григорович під час вистави – в глядацькій залі або за кулісами. Тому всі актори працювали з повною віддачею. До молодих акторів довго приглядався. Розпочинали вони з ролей другорядних персонажів, у масових сценах, епізодах. Цінував працелюбність і бажання самовдосконалюватись.

Наведу один тільки факт з моєї творчої біографії. Театр поїхав на гастролі в м. Могилів-Подільський. Увечері дві групи акторів, і я в тому числі, обслуговували глядачів на селі, а вранці були репетиції нової вистави. До роботи Федір Григорович узяв п'єсу Л. Салинського «Поговір». У ній я була призначена на роль Насті – яскрава, але епізодична роль. По-доброму я заздрила двом актрисам, які отримали головну роль Марфи. Мені дуже хотілося зіграти цю роль і я таємно почала над нею працювати. Я не тільки вивчила текст і опанувала всі мізансцени, але й навчилася співати і грати на гітарі, як того вимагав персонаж.

І ось одного разу на сцені районного будинку культури я працювала над монологом Марфи у пустій темній залі. Захопившись своєю грою, я й не помітила, як увійшов Федір Григорович, тихенько сів на крісло в кінці зали і спостерігав за моєю роботою. По закінченні монологу він встав, піднявся на сцену. Я зніяковіла, він мене підтримав і сказав, що моя самостійна робота заслуговує на увагу. Після цього він затвердив мене третьою виконавицею на роль Марфи, яку я зіграла не менш успішно за інших актрис.

Театр! Звучить велично, захоплююче, загадково! Тому, коли ми переступаємо поріг театру, відразу скидаємо з себе панцир байдужості, і нами оволодівають емоції від сукупності чар: світла рамп, сценографії, костюмів, музики, хореографії, епохи, у якій живуть герої. Саме тому і вабить нас театр упродовж двох тисячоліть. Пересічний глядач не задумується над тим, що за кулісами вирує інше життя – приземлене, більш реалістичне, точно таке, як і в повсякденні: дружба, любов, зрада, заздрість і підступність. Усе це я відчула на собі за 20 років роботи в театрі, у якому зіграла близько 60 ролей. Для акторів я була доброю, порядною, зі мною хотіли дружити (тільки в той період, коли я грала другорядні ролі). Але коли від режисерів я отримувала головні ролі, а саме: донна Анна у п'єсі Лесі Українки «Камінний господар», Віра Миколаївна у п'єсі С. Альошина «Домашнє вогнище», Н. Птушкіної «Любов при свічках» та інші, тоді раптом докола з'являлися стіна відчуження та відверті заздрощі. А заздрість, як говорила моя бабуся, найбільший гріх, вона

втягувала на поверхню усю нечисту людську сутність – інтриги. Тому в театрі я почувала себе морською хвилею – то я опинялась на гребені, а то – під водою. Коли я опинялася під хвилями інтриг, починала у два-три рази більше працювати над собою. Я переключалась як ведуча на концертну діяльність, писала сценарії, вела бенефіси, творчі вечори. З однодумцями вийшли на такі незабутні мистецькі проекти, як «Свято душі», «Музико, не покинь мене», вечори романсу, де звучали романси у виконанні заслужених артистів України Галини Магелатій, Василя Короля, Андрія Цехмейструка та висока поезія у моєму виконанні. Загалом у моєму становленні як актриси велику роль відіграли режисери, які довіряли мені і призначали у своїх виставах на головні ролі. Це народний артист України В. Селезньов, заслужені діячі мистецтв України Є. Головатюк і В. Оглоблін.

Театр навчив мене ніколи не падати духом, багато працювати і усвідомити на все життя просту істину – все, що відбувається в моєму житті, і хороше, і погане, необхідне для того, щоб допомогти мені стати такою, якою я є.

Крутий поворот у моєму житті наступив у кінці 2000 року. Тодішній міський голова Володимир Костянтинович Ваховський запропонував мені очолити управління культури Вінницької міської ради. Звісно, я відмовилась. Але він наполягав, щоб я подумала, і після двох місяців роздумів я погодилася зайняти цю відповідальну посаду. Володимира Костянтиновича і його сім'ю я дуже добре знала, тому що він був моїм сусідом по під'їзду, на виборах була його довіреною особою. Знав і він мене і мою родину, цікавився моїми творчими здобутками. Знаю, що не всі творчі люди, які переходили на адміністративну роботу, витримували такі нелегкі випробування. Мені також було непросто. Все було нове в моєму житті: заклади культури в моєму підпорядкуванні, бюджет, депутатські комісії, наради... Два тижні боролась сама з собою – зможу досягнути чи ні? Потрібно це мені чи ні? А після двох тижнів роботи в управлінні я собі твердо сказала – я вчитимусь майстерності бути керівником. Сім з половиною років в управлінні пройшли як один день, вони були ще одним моїм «університетом» у житті. І скласти цей іспит мені

допоміг Володимир Костянтинович Ваховський – вічна йому пам'ять! Він завжди залишиться для мене взірцем порядності, чесності, привітності, доброзичливості. Принагідно зауважу, що під його керівництвом будівельна організація звала дуже багато об'єктів у нашому місті Вінниці, один з яких – кіноконцертна зала «Райдуга» в міському парку культури і відпочинку. Володимир Костянтинович був ще й поетом, але найбільший його талант – любити і поважати людей.

Хочу згадати ще про одного керівника в міській раді, який залишив глибокий слід у моєму серці, – це Гунько Микола Митрофанович, заступник міського голови, який вів питання культури, освіти і охорони здоров'я. Чудовий педагог, інтелігентний, виважений, компетентний, він добре знав ціну професіоналу будь-якого напрямку. Те, що стосувалося питань культури, різноманітних культурно-мистецьких заходів, він мені повністю довіряв, і за це я йому дуже вдячна. «Звідки у нього так багато позитиву і любові до життя?» – ставила неодноразово я собі запитання. А все дуже просто. Він не тільки любить природу і все живе, що довкола, він її розуміє. Неперевершений бджоляр (видав декілька книг цієї тематики), тому про бджілку, бджолярство знає все в подробицях і досконало. Про таких кажуть, якщо людина талановита, то вона талановита в усьому.

Знайомство з людьми, від яких я багато вчилася і які мене формували як особистість, продовжується. У 2008 році в управлінні культури і туризму обласної державної адміністрації звільнилась посада начальника, і тодішній губернатор Олександр Георгійович Домбровський підбирав нову кандидатуру. А оскільки він приймав рішення колегіально, то вивчав думку багатьох шанованих у місті людей – це керівники і працівники закладів культури, очільники органів місцевого самоврядування. Було кілька претендентів на цю посаду. Визначальною в прийнятті рішення виявилася думка заступника голови ОДА Любові Михайлівни Спірідонові, яка зупинилась на моїй кандидатурі. У цей же час, коли Олександр Георгійович зі своїм заступником обговорювали дане питання, до кабінету ввійшов М.М. Гунько. З порога губернатор відразу запитав: «Миколо Митрофановичу,

хто, на Вашу думку, може очолити обласне управління культури?». Не задумуючись, він назвав моє прізвище.

Далі до мене був особистий дзвінок від голови, відбулася співбесіда, і було видано розпорядження про моє призначення на цю посаду. Був визначений день і час представлення, запрошено начальників відділів культури, працівників апарату обласного відомства, керівників творчих колективів. На сцену Вінницької обласної філармонії вийшли: голова ОДА О.Г. Домбровський та його заступник Л.М. Спірідонова, голова обласної Ради Г.М. Заболотний і я. Після представлення керівництвом області мене як начальника я подякувала за довіру і озвучила свою стратегію розвитку культури Вінниччини.

Вісім років на посаді начальника управління культури і туризму ОДА, вісім цікавих, захоплюючих, результативних, натхненних років на ниві культури області!

Перший великий успіх прийшов 2 жовтня 2009 року – звіт Вінниччини на головній сцені України у м. Київ. Про це багато сказано і написано, обмежусь тільки загальною характеристикою. У фойє Палацу «Україна» було розгорнуто різноманітні виставки, а це більш ніж півтори тисячі експонатів, які представляли понад 100 майстрів народної творчості та професійних художників області. Експозиція була грандіозною, надзвичайно цікавою за змістом. Президент України В. Ющенко і Міністр культури В. Вовкун були у захваті від високого рівня майстерності наших умільців і відповідної культури подачі кожного експонату. Над цією частиною роботи натхненно працював колектив Вінницького обласного центру народної творчості на чолі з його директором, заслуженим працівником культури України Т. Цвігун. Але справжнім тріумфом у цей день був творчий звіт художніх колективів Вінниччини. Чотирьохтисячний зал не міг вмістити всіх бажаючих потрапити на дійство, яке мало назву «Благословенна земля моя, Вінниччина», за участю 45 творчих колективів, а це понад 1200 учасників.

Хочу висловити своє захоплення від співпраці з першими керівниками (особами) області, з якими мені пощастило працювати пліч-о-пліч. Це голова ОДА О.Г. Домбровський,

голова обласної Ради Г.М. Заболотний. Це був міцний тандем двох потужних державних діячів, які працювали на розвиток Вінниччини у всіх напрямках її життєдіяльності. І серед пріоритетів їхньої діяльності була велика підтримка розвитку культури у нашому регіоні.

Тільки декілька яскравих прикладів. Задля популяризації нових туристичних маршрутів та привернення уваги до значної кількості неповторних об'єктів у Східному Поділлі, Вінницькою обласною Радою у 2007 році проведено конкурс «Сім чудес Вінниччини», під час якого визначено переможців. Окрім того, Вінницька обласна Рада на чолі з Григорієм Михайловичем Заболотним визначила перелік пам'яток у номінації «Перлини Поділля», до якого ввійшов 21 об'єкт – справжній скарб нашої землі. А вже 2010 року О.Г. Домбровський підтримав проект управління культури щодо створення фільмів про «Сім чудес» і «Перлини Вінниччини», що став сенсацією не лише для Вінниччини, але й для України.

Десятки культурно-мистецьких заходів не тільки були підтримані ними, але й відбувалися за їхньою безпосередньою участю. Високу оцінку керівники області дали творчому звіту в Києві та щорічному обласному фестивалю народної творчості «Скарби Поділля», що проводиться у Вінниці в серпні до Дня Незалежності України. Кожного року захід має нову тематику: «Жнива запахи хлібом», «Вишивана доля Вінниччини», «Подільський узвіз народних ремесел», «Подільське весілля», «Мамина хустина – оберіг для сина» тощо. У рамках фестивалів проводяться виставки: «Святкові короваї», «Краса України – Поділля», «Подільський традиційний костюм». Велику кількість глядачів збирають «Вулиця майстрів», «Прийшов до нас медовий Спас», «Козацька левада», «Співоче поле». Значний інтерес у глядачів викликають майстер-класи з українських побутових танців та творчі майстерні з різних видів народного мистецтва.

Нині О. Домбровський і Г. Заболотний – депутати Верховної Ради України, але Вінниччина залишається не тільки в полі їхнього зору, але і в їх серцях. А вони – в серцях вінничан.

Є на Поділлі жінка, у якої світло і тепло поруч з нею і

яким вона щедро ділиться з оточуючими. Майже все життя на державній службі, але не розгубила людяності, чуйності, радісного сприйняття життя і в будні, і в свята. Це про Любов Михайлівну Спірідонову – заступника голови обласної державної адміністрації (2007–2014 рр.).

Особисто мені та всім, кому пощастило працювати і просто спілкуватись з нею, імponує терпимість, відповідальність, високий професіоналізм, відданість, щирість і бажання жити, творити і перемагати. А за цією лаконічною характеристикою велика праця душі, серця і розуму. Вона була куратором 17 управлінь і відділів ОДА. По понеділках керівники цих підрозділів збиралися в кабінеті заступника голови і кожен по черзі доповідав про виконану роботу і поточні питання, які ще потребували свого вирішення. Усі присутні відчували довіру до свого керівника та велику турботу і зацікавленість з її боку. Тому й намагалися досягати найкращих результатів у роботі своєї галузі. У Любові Михайлівни є неоціненний дар, що притаманний лише справжньому лідеру, який дає можливість відчутти колегам, підлеглим, що вони унікальні люди.

За мою каденцію начальника управління культури було призначено президентами України і звільнилось шість голів облдержадміністрації. Микола Васильович Джига – голова ОДА (2011–2012 рр.), за плечима якого велика школа життя в органах внутрішніх справ, де він дослужився до генерал-лейтенанта, депутат Верховної Ради України багатьох скликань, людина надзвичайно вольова, рішуча, безкомпромісна. Відверто скажу, всі, хто з ним спілкувався по роботі, відчували внутрішню напругу. Його очі були настільки пронизливими, що викликали відчуття, ніби він скануючи поглядом людину, знав про неї все. У мене теж були такі відчуття, аж поки я не потрапила в його кабінет з особистого проблемного питання. Він уважно вислухав, ознайомився з матеріалами і щоб мене заспокоїти, запропонував чай та розповів деякі факти зі своєї біографії. І за мить я побачила зовсім іншу людину – відкриту, доступну, компетентну, з глибоко філософським складом розуму. Я зрозуміла, що в душі він лірик, любить багато читати, по ходу розмови цитує напам'ять багатьох

письменників, філософів. Заслуговує поваги той факт, що він відкупив батьківську хату в с. Ярове, що на Шаргородщині, яка була продана іншому господарю, і особисто зайнявся її облаштуванням, ремонтом, упорядкуванням земельної ділянки.

Чому мені цікавий цей бік особистості, тому що він красномовно свідчить про внутрішній світ людини. Чи багато ми знаємо губернаторів, які не тільки успішно виконували свої функціональні обов'язки, але й організовували вечори поезії. Такий вечір відбувся в обласній філармонії за участю Миколи Васильовича та його друга поета. Дві години вони удвох і ведуча-журналістка тримали в полоні поезії переповнений зал глядачів. Після виборів до Верховної Ради України М.В. Джига став народним депутатом і повернувся до Києва, а розпочаті ним справи продовжив, уже як голова ОДА, Іван Михайлович Мовчан (2012–2013 рр.). Про таких людей кажуть: господар з великої літери. Він працював цілодобово і вимагав максимальної віддачі від своїх підлеглих. Переконана, що на той період економічної, політичної кризи в Україні нікому не вдалося зробити стільки, скільки зроблено Іваном Михайловичем за півтора року каденції на посаді голови ОДА. Я маю на увазі ремонти, зміцнення матеріально-технічної бази закладів бюджетної сфери (культури, освіти, охорони здоров'я). Було залучено десятки, сотні мільйонів гривень позабюджетних коштів, завдяки чому в кожному районі проводилися ремонти будинків культури, шкіл, ФАПів, «прозорих офісів». Він уперше запровадив новий управлінський формат – публічні звіти районів з коментарями профільних заступників та керівників обласних департаментів і управлінь. Завдання ставив чітко і зауважував: «Працюємо без політики, забудемо про популістські гасла і засукавши рукави візьмемось до роботи». Були скептики, а вже за результатами першого кварталу зрозуміли, що все серйозно і механізм працює.

На прикладі галузі культури спробую відтворити план дій. Управлінням культури і туризму ОДА та відділами культури районів проведено моніторинг по кожному із 2165 закладів культури (бібліотеки, клуби, БК, школи естетичного виховання, мистецькі установи) обласного, районного, сільського зна-

чення. Визначено пріоритети. Райони плідно працювали з представниками великого і малого бізнесу, фермерами, спонсорами і меценатами, які вкладали кошти у добрі справи. Лише за 2013 рік було відремонтовано 657 закладів культури на загальну суму 52 млн 602 тис. грн. За всі роки незалежності України це був справжній позитивний результат, який люди побачили і повірили владі. Адже за висловом самого Івана Михайловича: «Відповідальна влада та, яка бере на себе обов'язок працювати на користь людей». Дуже боляче усвідомлювати, що політика часто відмітає таких потужних господарників, які могли принести величезну користь для суспільства. Тому що справжнє лідерство – це не престиж, влада чи статус. Це – відповідальність. І я дякую Івану Михайловичу за цей головний урок у моєму житті.

Про народного артиста України, актора Вінницького академічного музично-драматичного театру ім. М. Садовського Нестора Кондратюка (квітень, 1997 р.)

Сцена – душі натхнення для Нестора Павловича, освячена красою його присутності. Ми з ним працюємо у виставах, на різних концертах і не тільки в театрі. Нас сприймають як пару ведучих. Легко працювати, бо Нестору Павловичу притаманна внутрішня культура. Коли я розробляю тексти для концертів чи виступів, довіряє моєму смаку, бо сам любить поезію.

На першому місці у ювіляра – театр, і він в ньому. І в цьому його ставлення до всього, навіть до дрібниць. Усі тексти ретельно відшліфовує, відпрацьовує. У кожне слово, подачу підключає своє серце, душу, бо страшенно любить глядача. Може, не всім артистам довіряє, але для нього слухач – головне, і саме для нього, як бджола, трудиться. Тонка душа. Запальний. Не боїться керівництву театру висловити свою точку зору і відстояти її.

Коли виходимо на сцену, я відкриваю душу глядачеві, він продовжує ту хвилю щирості, і так завойовуємо прихильність залу. Я вже казала, що пишу тексти. Нестор Павлович завше їх уважно прочитує, і якщо все гаразд, скаже, але коли щось сире – порадить, як «доварити». Буває, що в чомусь неправий, то прислухається до зауважень.

Ще ні разу не було так, щоб ми не підготувались до аудиторії. А вона ж буває різна: медики, педагоги, журналісти, колгоспники, міліція... Ми шукаємо найцінніше, найцікавіше для кожної категорії. Справжній талант горить на багатті творчості.

Про заслужену артистку України Галину Магелатій (березень, 1998 р.)

Галина без комплексів. Контактна, життєрадісна, емоційна. Ніхто раніше неї в театр не приходив. Буває, прибиральниці ще миють кімнати, а наш «соловейко» вже рулади видає, «розігріває» голосовий апарат. У неї, як ні в кого більше, вистачає терпіння невтомно щоденно тренувати голос.

Працює без упину, в одному напрямку – вдосконалення. І коли треба виступати, Галя завжди в формі. Нападає нежить – відкашлялась, причепурилась – і... в бій, під «розстріл залу». Уміє «завести» будь-яку компанію. Знає силу-силенну оперних арій світової класики, оперети, романси, купається в українській пісні. Галина, як рідко хто, вміє «впірнути» в мелодію, передати своїм розкішним голосом характер пісні. А танцює як! Ви б подивились!

Галина – стихія. Її побоюються. Як запалюється швидко, так і остигає. Зла ні на кого не тримає. Душа без накипу. На її долю випало стільки випробувань... Дехто давно зламався б, а наша Галя все переживе сьогодні, завтра – сміється.

Про Василя Кавку

Усі, хто знав його, хто хоча б один раз спілкувався з ним, засвідчать, що життя Василя Гнатовича було плідним і багатограним, а серце щирим і люблячим. 23 роки він був начальником відділу культури міської ради. Для нього працівники культури були як діти, а він – їхнім батьком. Багатьом допомагав влаштуватись на роботу, вирішував питання з житлом, оздоровленням, всіляко підтримував творчі професійні і самодіяльні колективи, бібліотеки і клуби міста. Є його заслуга і у створенні камерного хору «Вінниця», яким незмінно керує професор, народний артист України В. Газінський. В.Г. Кавка

возив цей колектив на всі престижні фестивалі і конкурси. Хор став чотирихоровим призером Гран-прі, отримав статус академічного. У Ватикані камерний хор слухав Папа Римський і благословив на довге творче життя.

Працівники культури міста пам'ятають його як людину, яка безмежно любила життя у всіх його проявах. Обоженював свою професію, любив землю, на якій умів працювати і пишатися плодами своєї праці.

Про хор «Добродар» та його керівника (квітень 2005 р.)

... слухачі, котрі збираються в залі, щоб напиться з чистого джерельця української пісні, з великою насолодою поринають у щедрий розмай мелодій, які доносить «Добродар». Цей колектив на диво дружний. Допомагають одне одному в горі, при хворобах, разом відзначають дні народження та ювілеї.

Усіх згуртувала енергійна, щира й добра Галина Бунь, котру називають «мамою» «Добродару».

Про Волошенюків

Маю честь багато років знати і спілкуватися з сім'єю Волошенюків, з людьми чесними, щирими, відданими і надзвичайно професійними. Іван Степанович – заслужений журналіст України, лауреат премії «Золоте перо України» та премії імені Костянтина Гришина, член НСПУ та НСЖУ, автор понад двох десятків художніх і публіцистичних книг, лауреат багатьох літературних премій. Одна із книг Івана Степановича має назву «Орли зграями не літають». Така вже їх вдача і в цьому їх відмінність від лінивих гусей, галасливих качок, сварливих сорок, дрібного щебету горобців і синиць.

Для мене Іван Степанович – орел, який завжди парить над землею у вільному польоті і в полі його зору як великі, так і маленькі відтінки багатогранного земного життя. Маючи дивовижну чутливу душу, він, як ніхто з письменників, добирає найвлучніші слова для опису природи, події, людини. Це і є талант, який через призму безмежної любові до всього, що тебе оточує, словесно малює неповторні картини на полотні життя,

тим самим збагачуючи українську літературу і українське слово. Берегинею сімейного життя Волошенюків є Галина Леонтіївна, журналістка, яка любить природу, людину і українську пісню. У її щоденному полі зору – конкретні люди різного віку. Вона їх всіх називає подругами. Знає кожного, їхні радості та біди, готова кожному прийти на допомогу. Дуже любить свою невеличку дачу, з любов'ю доглядаючи кожну рослинку і травинку під українську пісню. Вона їх знає стільки, що і не переспівати. Вона порадниця і перша читачка творів свого чоловіка – Івана Степановича. А зимніми вечорами шиє, перешиває свої речі і упорядковує щоденники, листи відомих особистостей, з якими вела переписку впродовж свого життя. Так народилася книга про Настю Присяжнюк – відому подільську фольклористку. І ось уже вийшла друга книга про Івана Перепелюка – відомого на всю Україну бандуриста – співця подільського краю. Такі люди, як Іван Степанович і Галина Леонтіївна, більше в житті віддають, аніж отримують. І від цього вони щасливі! А я щаслива, що вони є у моєму житті, звідки я можу черпати наснагу і любов.

Про В.В. Вовкуна

Знаю людину доброї душі і широченної української натури. Це – Василь Вовкун – Міністр культури України (2007–2010 рр.). А ще він режисер, сценарист, актор, художній керівник Львівського національного академічного театру опери і балету ім. С. Крушельницької, народний артист України. Познайомилася я з Василем Володимировичем у травні 2008 р. у м. Київ, коли проходила в міністерстві співбесіду і отримала погодження на призначення мене начальником управління культури Вінницької облдержадміністрації. Вразив своєю стриманістю, інтелігентністю, прогресивними поглядами на розвиток національної культури. Під час спілкування я виявила, що наші творчі біографії мали багато схожих ознак. Він родом зі Львівщини, а я з Буковини – це області, де найкраще шанувались українські традиції, обряди, народна творчість, українське слово. Я народилась у Чернівецькій області, а Василь Володимирович деякий час працював актором Чернівецького театру ім. Ольги

Кобилянської. Після закінчення Харківського театрального інституту я 20 років працювала актрисою Вінницького музично-драматичного театру ім. М. Садовського, а виявилось, що і Василь Володимирович також працював, правда недовго, до мого призначення у цьому ж театрі. Під час співбесіди міністр повідомив, що наступний, 2009 р., буде роком творчих звітів областей, і він хоче бачити всю палітру творчих досягнень Вінниччини.

З висоти певного досвіду можу сказати, що це був зразковий міністр в плані публічності, доступності, творчого хисту.

Під час підготовки творчого звіту періодично спілкувалась з Василем Володимировичем і по телефону, і під час проведення міністерських колегій. Це дало мені можливість скористатись його цінними порадами і досвідом.

І ось настав той щасливий день – 2 жовтня 2009 р., коли Палац «Україна» зустрів 1200 учасників творчого звіту. На цьому дійстві були присутні Президент України В. Ющенко, Міністр культури України В. Вовкун, наші земляки – депутати Верховної Ради України, керівництво області і міста – О. Домбровський, Г. Заболотний, В. Гройсман. Не приховуючи емоцій, щирі захоплення ми почули від перших осіб країни уже під час перегляду ними експонатів, представлених на виставці у фойє Палацу «Україна». Це були унікальні, колекційні речі відомих митців Вінниччини. Виставка дійсно вийшла багатогранною за змістом, вишуканою за формою, грамотною за розміщенням експозиційних матеріалів. А коли керівництво зайшло до зали, то, як кажуть, уже «не було, де яблуку впасти». Зал був переповнений глядачами, стояли в проходах і всі з нетерпінням чекали загадкового дійства. Перед початком був виступ Президента України. 22 митці Вінниччини отримали з рук Президента державні нагороди, після чого розпочався творчий звіт концертною програмою «Благословенна Земля моя, Вінниччина». Це був справжній триумф Вінниччини. Для мене особисто була важлива оцінка Василя Вовкуна, як професійного режисера-постановника багатьох всеукраїнських проєктів. Вже тільки після концерту на прийомі, коли ми очікували керівництво

області і міністра, я усвідомила, які тяжкі випробування мені вдалося пройти за три дні. Вирішити всі організаційні питання щодо відправки експонатів і творчих колективів на Київ, вночі машиною добратись з Вінниці до Чернівців, похоронити рідного брата, пом'янути, сісти в машину і в нічний час доїхати до Києва, вранці провести репетицію творчого звіту, узгодити всі питання зі службами Палацу «Україна», а ввечері звітувати перед багатотисячною аудиторією киян та гостей міста. Раптом відчинилися двері – до зали ввійшли міністр та керівники області й міста. Василь Володимирович окинув зором усіх присутніх, і його погляд зупинився на мені (я стояла у чорному, трішки збоку від усіх присутніх). Він попрямував до мене, подав руку, висловив свої співчуття і з великим захопленням поділився враженнями від творчого звіту. Він говорив про професійні речі і, на його думку, все було бездоганно: сценарій, сценографія, режисура кожного номера, загальна концепція, підбір творчих колективів, висока сценічна культура. Для мене це було важливо, адже у такий спосіб він визнав мої професійні здібності як сценариста і режисера-постановника.

Про Л.Т. Гавриша

Знаю дуже багато гарних людей, які навчили мене жити й розуміти, що людина існує не сама собою, і не сама в собі. Вона існує в інших людях, і навпаки – інші люди існують у ній. Переконана, що не лише в мене, але й в інших викликає захоплення постать Леоніда Тарасовича Гавриша. Все своє життя він присвятив легкій промисловості і багато років є головою спостережної ради ВАТ «Володарка». А ще його називають «служитель моди», адже він одягає в костюми «Володарки» не тільки чоловіків України, але й Європи. Якщо бути лаконічним, то сутність особистості Гавриша – це щоденна потреба в самовираженні і красі, а основна його риса – благородство думок і доброта душі. Він є покровителем культури Вінниччини. Маючи справжню мистецьку натуру (грає на баяні), він всіма силами і засобами підтримує таланти, серед яких – письменники, актори, художники, ветерани галузі культури. Допомагає усім,

хто звертається з проханням про допомогу. Декілька років тому по телебаченню показали документальний фільм про Леоніда Тарасовича, і один із фактів мене вразив до глибини душі. Він народився в с. Сабатинівка, що на Кіровоградщині, в простій селянській родині. Батьківська хата, яка завжди була наповнена веселим сміхом дітей і мудрістю думок бабусі і батьків, давно вже спорожніла. Діти розлетілись по світах, а батьки і бабуся відійшли у вічність. Своє «родинне гніздо» Леонід Тарасович зберіг у такому доглянутому вигляді, як це було в дитинстві – і будинок, і садок, і квітник, і стару яблуню на причілку хати, і образи, і старі фотографії на стінах. Він розказує, що для нього дуже важливо, коли приїздить на свою малу батьківщину, відчутти запах яблуневого цвітіння, як в дитинстві, і бачити, як узимку з комина йде дим. У такі миті йому здається, що він відчиняє хвіртку, а назустріч йому вийдуть тато, мама і улюблена бабуся. Приїзд знаменитого земляка – це подія для односельчан, адже він не тільки знаменитість, але й дуже добра і щира людина. Взимку в хаті, а влітку під старою яблунею з'являється щедрий стіл з домашніми стравами (на замовлення Леоніда Тарасовича готує сусідка – берегиня його батьківської оселі), і все село збирається, аби згадати славний рід Гавришів і заспівати улюблених пісень його мами й бабусі.

Мені здається, що людина може стати Людиною з великої літери тільки тоді, коли пам'ятатиме і шануватиме свій рід, навчить цьому своїх дітей і впродовж усього життя буде збагачувати себе не матеріальними благами, а добрими справами.

Про М.Л. Ричкова

Аналізуючи своє творче життя (1980–2000 рр.) і той відрізок часу, коли я працювала на адміністративній роботі (2001–2015 рр.), зрозуміла, яке це високе мистецтво працювати і спілкуватись з людьми. У галузі культури, яку я очолювала, налічувалося понад шість тисяч працівників, а ще сотні творчих колективів, апарат міської ради, облдержадміністрації, управління культури, колеги з інших відомств. Це сотні людей, яких я знала особисто, спілкувалася щоденно, вчилася від них,

сама навчала і черпала від них міць, упевненість, насагу творити і духовно збагачуватись. Для мене найвищою людською цінністю є гармонія і щирість стосунків. Засуджувала і засуджую людську зраду. Можна бути високопрофесійною людиною, але якщо душа нещира, зрадлива і на меті лише особиста вигода, нажива у будь-який спосіб, з нехтуванням совісті і честі, така людина ніколи не стане особистістю, Людиною з великої літери.

Я навчилася в житті помічати і цінувати людину за її талант бути Людиною, а вже потім цінувати і захоплюватись її професійними здібностями.

На прикладі мого колеги, з яким пропрацювала понад 8 років, я зрозуміла, у чому полягає сенс життя. 30 років очолює відділ культури Гайсинської райдержадміністрації Ричков Микола Леонідович, і всі роки, за рейтинговою оцінкою управління культури, відділ утримує першість з усіх показників. Це говорить про його високий професіоналізм як керівника і менеджера, який зумів створити при районному будинку культури 18 творчих колективів, більшість з яких мають звання «зразковий» або «народний». Він перший у всіх починаннях району. А ще вражає безмежна відданість справі, яка є сенсом його життя. Мало хто знає, за винятком працівників культури району, про глибинну сутність Миколи Леонідовича. Він несе відповідальність за кожного працівника культури району, за це його називають «батьком». По-батьківськи молодих спеціалістів приймає на роботу. Допоможе вирішити питання з житлом, надасть матеріальну допомогу, хто бажає вчитись далі – зробить усе можливе, щоб задовольнити цю мрію. Люди, які працюють у галузі, оточені увагою і турботою, і ті, хто народжує, і ті, хто потребує лікування. Він бере участь у вирішенні будь-якого соціального питання. Пенсіонерам допоможе організувати вчасно виорати, засадити город, завезти дрова і вугілля на зиму, надасть машину, щоб завести людину в поліклініку чи на лікування, подбає про путівку в санаторій. А ще особисто організує все, щоб людину з усіма почестями провести в останню путь. Щоденні благородні вчинки воістину будуть мати значення в кінці нашої життєвої дороги – ким ми стали, як змінили цей світ і скільки подарували любові.

ПРО М. СКРИПНИК КІЛЬКОМА РЯДКАМИ...

Марічка – совість і порядність нашої трупки. Рідкісної душевності людина. Надзвичайно сценічна. Творча натура. Уже чимало концертів, вечорів, бенефісів пройшло з її участю. І завше з успіхом!

*Нестор Кондратюк,
народний артист України*

Велике враження справив виступ артистки обласного музично-драматичного театру ім. М. Садовського Марії Скрипник.

– Якщо наші предки зуміли зберегти українську мову, культуру, звичаї, то нам Бог велів розмовляти нею і берегти традиції, як зіницю ока.

Вона прочитала вірш молодій поетеси Валентини Сторожук «Ніколи не шкодуйте гарних слів».

Тетяна Марчук, журналістка

Знана не тільки як актриса, але і як ведуча концертних і літературно-мистецьких вечорів Марія Скрипник не просто оголошувала концертні номери. Вона з кожним виходом на сцену несла в залу своїм артистично-поетичним словом емоції музики, які позитивно впливали на душі і серця людей.

Ігор Козак, журналіст

Артистка театру Марія Скрипник звертається до глядачів (серед них, можливо, є ті, котрі пам'ятають часи, коли наш театр був оперним) і щирим поетичним словом налаштовує публіку до високого мистецтва, «продає» акторів. І сьогодні, як добра згадка про ті роки, звучать арії й увертюри до опер, широкі музичні полотна.

* * *

Можливо, старовинні українські ікони на стінах, а також поетичні «місточки» артистки Вінницького обласного музично-

драматичного театру Марії Скрипник створили таку незвичайно-піднесену атмосферу поєднання трьох мистецтв, що, здавалося, всі перенеслися у той далекий час неспішності, розважливості, сентиментальності й високої духовності, які панували в минулих століттях у пишних, багато умебльованих залах.

Галина Касіяненко, журналістка

Вельмишановна Маріє Василівно!

Щиро вдячний Вам за приділену мені увагу і подані відомості про фінансування клубних закладів комунальної власності місцевих громад.

Досліджуючи розвиток культури нашого рідного Поділля, я захоплений вашою високопрофесійною діяльністю щодо національного відродження краю. Я бачу, з якою самовіддачею, любов'ю, наполегливістю Ви добиваєтеся високих результатів у роботі к/о закладів, професійних мистецьких колективів, навчальних закладів, охороні культурних цінностей.

Високо оцінюю вашу сподвижницьку роботу зі свого значного досвіду в сфері культури щирої дружності з вінницькими колегами.

Бажаю щиро комфортного настрою, здоров'я та успіхів у вашій благородній справі духовно-культурного піднесення України!

Щиро Петро Слободянюк, дослідник

На Вінниччині є достатньо професіоналів, патріотів нашої маленької Батьківщини, які своїм досвідом, життєвою позицією, умінням довели свою здатність створювати позитивний імідж Вінниччини. Таким професіоналом є і Скрипник Марія Василівна. Понад 30 років служить вінницькій культурі. Збережено 2165 клубних закладів, бібліотек, музеїв, театрів, філармонію, обласний Центр народної творчості та 57 мистецьких закладів, у яких здобувають освіту діти та молодь.

*Василь Поліщук, голова
Калинівської районної ради*

Чарівну Марічку – сонячну зірку Буковини я вперше побачив на театральній сцені ім. М. Садовського і був глибоко вражений її талантом. Але багатогранний талант княгині – берегині Марії Василівни заграє всіма барвами її творчого потенціалу, коли пані Марія очолила обласну культуру. Вінниччина отримала чарівного генератора ідей, неповторних мистецьких проєктів.

Завдяки Марії Василівні столиця Подільського краю купала в мистецьких акціях всю Україну.

Турботлива і щира пані Марія завжди по-материнськи оберігає працівників галузі. Відчуває чужі біди і страждання, піклується, як рідними, коли хтось захворіє. «Василь Іванович, все буде добре, Бог допоможе і добрі люди теж» – відчував велику підтримку і допомогу, коли був прикутий до ліжка.

*Василь Демидас,
заслужений працівник культури України*

Як начальник управління культури, яким була Марія Василівна понад 15 років (спочатку у Вінниці, а потім і в області), вона змогла запровадити обласні свята в кожному районі. Щорічно проводяться більш ніж 240 заходів, у яких беруть участь тисячі творчих колективів, серед них – 406 колективів удостоїлись звання «народний», «зразковий». Управління культури та ОЦНТ щорічно беруть участь в організації Всеукраїнського свята С. Руданського з врученням літературної премії лауреатам-письменникам з усієї України.

Оксана Мудрик, голова села Хомутинці

Бог дав Марії Василівні не тільки талант бути чудовим керівником, а й талант творчого підходу до будь-якої справи. Вона – автор і режисер-постановник багатьох мистецьких проєктів, наприклад: «Скарби Поділля» до Дня Незалежності України, які покликані привернути увагу широкої громадськості до традиційних народних ремесел, автентичного фольклору, підтримки аматорських колективів та народних майстрів. На Вінниччині започатковано ряд фестивалів національних культур: «Всі ми діти твої, Україно», «Чим хата багата, тим і рада», а

в цьому році управління культури та ОЦНТ долучилось до організації першого обласного фестивалю ромської культури «Давлеса, ромале».

Ольга Марцинкевич, керівник народного родинного циганського ансамблю «Ягорі» (с. Іванів Калинівського р-ну)

Скрипник Марія Василівна народилася на Буковині в багатодітній сім'ї хліборобів, де шанувалися українські традиції, мова, молитва до Бога. Марія Василівна розказує, що і нині, коли їде до своєї старенької мами (якій в січні виповнилося 90 років), обов'язково йде на молитву до церкви своїх предків, до церкви, якій понад 300 років. На переконання Марії Василівни, духовний зв'язок поколінь повинен тривати безкінечно. Працівники культури Калинівщини вдячні Марії Василівні за високу оцінку нашої праці. Щорічно відділ культури отримував у різних номінаціях перші місця.

Марія Шелешко, директор Калинівського РБК, заслужений працівник культури України

Українське Різдво з його традиціями Марія Василівна перенесла з села і в місто Вінницю. Щорічно на запрошення управління культури і ОЦНТ до Вінниці приїжджають з кожного району творчі колективи з Різдвяною зіркою. Урочисте відкриття відбувається на Театральній площі, а потім святковою ходою ідуть колядники, шедрівники і всі бажаючі вінничани до обласної філармонії. Окрасою дійства є виставки з кожного району з різдвяними стравами, кутею, випічкою та різдвяною програмою «Защедруйте, діти, нашій господині, нашій господині – славній Україні».

Володимир Борецький, керівник народного фольклорного ансамблю «Кумасеньки», що діє при Калинівському РБК

Мені запам'ятались слова Марії Василівни на святі фольклору: «Ми маємо унікальну культуру і її майбутнє залежить від нас, дорослих. Як ми зараз навчимо дітей, так ця земля житиме

в майбутньому. На Вінниччині ми маємо сотні дитячих творчих колективів. Подивіться, як світяться очі в юних артистів, коли вони виходять на сцену. З яким дитячим захватом вони показують гру «в горобчика», «в зайчика», «в маківочки». З яким старанням виспівують свої пісні, як пишаються українськими костюмами. Зверніть увагу на зразковий аматорський фольклорний ансамбль «Веселики» Черепашинецького СБК Калинівського району. Скільки артистизму, скільки праці вложено в кожний номер! А які голоси! Роста достойна зміна!».

Світлана Крикун, художній керівник Калинівського РБК

За свої творчі досягнення Марія Василівна відзначена державними нагородами: заслужена артистка України, кавалер ордена княгині Ольги III ступеня, відзнакою Міністерства культури України, Грамотою Президента України та подяками і грамотами ОДА. Вона активно трудиться на ниві культури і сьогодні, обіймаючи керівну посаду найкращого в Україні Вінницького обласного академічного музично-драматичного театру ім. М. Садовського.

Марія Катічева, бібліограф Калинівської ЦРБ, поетеса

Плекаємо таланти діаманти

Мабуть, немає такого куточка на Вінниччині, де не знали б Марії Скрипник, заслуженої артистки України, автора багатьох культурно-мистецьких проєктів.

«Скарби Поділля», «Різдвяне диво», «Вишивана доля Вінниччини», «Співає Поділля Леонтовича», «Мистецтво одного села» – у ці та інші заходи вложено стільки праці, стільки душі! Зате скільки мистецьких відкриттів несли в собі ці велелюдні дієства. Яскраві враження, захоплені відгуки завше супроводжували свята і фестивалі, насажені глибинним розумінням народної культури, її ролі і значення у справі духовного відродження України. Адже кожен проєкт містить у собі цілий світ традицій, звичаїв Поділля, високохудожні здобутки майстрів Вінниччини – різьбярів, гончарів, вишивальниць, витинанкарів, художників.

Високу оцінку культурно-мистецьким акціям було дано

під час звіту творчих колективів області у столиці. Цей успіх не був випадковим. За ним стоїть невтомний багаторічний труд очільника культури Вінниччини, що у співпраці з обласним Центром народної творчості, з усіма працівниками культури вибудувала свою модель розвитку галузі, опираючись на знання, досвід і талант самовідданих людей, сподвижників на ниві культури.

Кожен проект – це величезна підготовка, формування концепції свята, всіх складових сценарію, художніх засобів його втілення. Чимало було реалізовано таких новаторських задумів, що їх сміливо можна занести у золотий фонд української культури.

Цій роботі треба було віддаватися сповна, тим більше, що вона не вичерпувалася масовими заходами. То вже вінець – те, що на поверхні.

Розгалужена мережа будинків культури і бібліотек, музеї, театри – усе це величезне господарство вимагало уваги. Ремонти приміщень, опалення, а також злива паперів – ніколи вгору глянути. Всьому треба було давати лад. Лише людині із неабиякими знаннями, інтелектом, талантом було під силу таке безмежжя справ і викликів часу. Слід сказати, що Марія Скрипник з честю справилася з тими завданнями, які стояли перед нею. Головне, щоб все почате мало продовження.

Бажаємо їй успіхів, цій натхненній, талановитій жінці на новому поприщі, власне, не такому вже й новому, а в рідному музично-драматичному театрі ім. М. Садовського, де Марія Василівна була удостоєна звання заслуженої артистки України.

Хай щастить Марії Скрипник у нових починаннях і задумах, у громадській роботі в ім'я розвитку подільської культури.

Працівники культури області

ПОЕТИЧНИМ СЛОВОМ ПРО ЮВІЛЯРКУ

Біленька хата, мальви у садку,
І під палючим сонцем соняхи дрімають,
Я бачу маму молоду й струнку,
Невтомні руки картоплі копають.

То пораються в хаті, то в дворі,
Чи на грядках розріджують рядочки.
Або в зіркові ночі дітворі,
Кладуть червоний хрестик на сорочку.

Все руки ті встигають подолать,
Бо українкам це дано від Бога.
Сім'ю велику на руках тримать,
Дітей усіх поставити на ноги.

Матусю рідна, вдячна я тобі,
Завдячую за долю також Бога,
Що я обрала у житті собі,
Таку нележку й копітку дорогу.

Та все одно душею я завжди,
Там, де мій корінь, де моє насіння,
Де у зажурі стали у води
Смереки, задивившись в далі сині.

Де у цвіту вишневім мамин сад,
І солов'ї витьохкували скерцо.
Де стільки років я тому назад
Назавжди залишила своє серце.

Матуся мила стала вже не та,
Роки зігнули, як стару калину.
Її коса розкішна і густа
Вже побіліла, як буває в зиму.

Та ні хвилини бабця не сидить,
Роботу завжди матінка шукає.
Буває в мене серце защемить,
Що мало про матусь своїх ми дбаєм.

Було у них нелегким все життя,
На старість сподівались – збагатіють.
Чекали на щасливе майбуття,
А нині лиш думками серце гріють.

Якби могла, то всім дала тепло,
Щасливими усіх жінок зробила,
Щоб снігом старість їх не замело,
Я білий світ теплом своїм зіграла б.

Я вірю в те – настане лад у нас,
Жінок не будуть звати Роксолани.
Лиш тільки Україні дайте час,
Ще трішки потерпіть, мої кохані.

Прийде до нас, нарешті, та пора,
Що будем славить всі ми землю рідну,
Що буде в нас щаслива дітвора,
І заживе родина кожна гідно.

Тамара Артем'єва
(Присвята Анастасії Іванівні Скрипник).
21.04.2006 р.

Актрисі Марії Скрипник

В царстві Мельпомени,
На лаштунках сцени,
Стоїть, мов смерічка,
Чарівна Марічка.
Як на сцену вийде,
Мов сонечко зійде.
А як в залу гляне,
Серцю млосно стане.
Оплески і «браво»
Їй за гру яскраву.
Щоб збулися мрії
Всі Ваші, Маріє.
Ненавидить й плаче,
Кохас й сміється,
Все насправді наче –
Це талантом зветься.
Десь посеред поля,
Чи в глибинах неба,
Визріває роля
Виключно для Тебе.
Щастя Вам і муки,
Творчих, нескінченних.
В квітах й травах луків
З сонцем заручених.

*Ігор Козак.
1996 р., м. Вінниця*

Балада про Марію

Марії Скрипник

Буковини дочка,
Дочка з Буковини
Принесла у Вінницю
Гарний кущ калини.
А калина квітне,
Квітне й розквітає,
Дочка з Буковини
Край наш прославляє.
Прославляє край наш,
Неньку Україну,
Щиро Вона любить
Нашу Батьківщину.
Щиро Вона любить
Червону калину.
Червону калину
Мати посадила.
Посадила мати
І ніжно плекала,
Поки її Донька
Росла-підростала.
Росла-підростала
Маленька Марічка,
Калину плекала,
Щораз поливала.
Щораз поливала,
Ягоди збирала,
Тай від того соку
Красунею стала.
Стала та красуня
Світська, як богиня,
І тоді збулася Маріїна мрія!
Мрії у Марії
Зростити калину,

Напувати землю
Соком ягодиним.
Соком ягодиним,
Який сама пила,
Сама його пила
Й зорі засвітила.
Засвітила зорі
На синьому небі,
Де її родина, її любий Легінь.
Хай розквітне край наш,
Як тая Марічка,
Наша Україна
Буде жити вічно!

*Лариса Корнієнко.
04.06.2001 р., м. Вінниця*

**Марії Скрипник з нагоди 20-річної творчої діяльності
у Вінницькому обласному музично-драматичному
театрі ім. М. Садовського**

Двадцять літ, як в казці пролетіло.
Двадцять літ пройшло, немов у сні.
І теплом «садовці» Вас зігріли,
Як в театр прийшли Ви навесні.

Глядачі Вам так аплодували,
Аж смереки струшували сніг.
Вас з театру зорі проводжали,
Місяць золотий за Вами біг.

Скільки Ви часу були на сцені!
А ще ж були творчі вечори.
Ви служили вірно Мельпомені
Вранці і вечірньої пори.

І для Вас, Маріє, оця сцена,
Як для всіх акторів все життя.
І душі це праця повсякденна,
І таланту й вірності злиття.

А сьогодні у театрі свято –
Це Марії Скрипник бенефіс.
І подільський вітер у Карпати
Звістку цю із Вінниці поніс.

4 червня 2001 р., м. Вінниця

Марії Скрипник у день народження

(Мелодія пісні «Родина, родина, від батька до сина»)

Маріє, Маріє,
Теплом від Вас віє,
В очах пламеніє вогонь.
Маріє, Маріє,
Душа Ваша гріє
Навіть тих, хто від Вас осторонь.

Актрисо, актрисо,
Талант свій в намисто
Театру талантів вплели.
Актрисо, актрисо,
Вітає Вас місто,
В якому, мов мак, розцвіли.

Начальник культури,
Долайте всі мури
І вперто ідіть до мети.
Начальник культури,
Не треба зажури,
Будь вищою від суєти.

Маріє, Маріє,
Хай серденько піє,
І милим буде Вам цей світ.
Маріє, Маріє,
Хай щастя зоріє,
І многа Вам, многая літ!!!

*Ігор Козак
6 травня 2001 р.*

Марії Скрипник – на полудень віку

О, скільки тих професій є, які
немов магніт до себе притягають!
З дитячих років вибрала я кін.
А може, він мене обрав, не знаю.

Стихає гул, тьмянішають вогні,
і я стою на сцені цій святковій.
Іду до вас, панове і пані,
на строгий іспит і на щире сповідь.

Глядачу, перед вами я в боргу,
бо з вашої прихильності й любові
черпаю міць, упевненість, снагу,
щоб вам їх повертати знову й знову.

І кожен вихід мій, немов дебют,
тремтять коліна і душа у п'ятки.
Це задля вас я приміряю тут
на себе доль чужих людських десятки.

Спасибі Долі, що дала мені
цю сцену, де великі грали гранди.
Брехня, що у актора день при дні –
вінки лаврові та п'янки троянди.

Ох, часом хоч візьми та вовком вий...
Та знать про це ніхто із вас не мусить.
А хто сказав, що хліб наш – дармовий,
нехай прийде і раз бодай укусить.

Бо вище всіх матеріальних благ
ви ставите духовні поривання.
Питаєте: «А що таке аншлаг?»
Сплетіння злетів, пошуків, дерзання,

і піт, як шахтаря і сліз потік...
Усе вдається бачити кулісам.
І кожен з нас здійснюється весь вік
до піку, що зветься Бенефісом.

Я вдячна так тобі, моя рідне, –
надійним тилом стала ти для мене:
прощаєш, віриш, розумієш, не
ревнуєш до мистецтва й Мельпомени.

Не відчуваю, не лякаюсь літ,
єдиного боюсь – без вас зостатись.
А ще душа так проситься в політ
і ролей ще незіграних багато!

Хай не зітре ніщо мою любов
до ремесла акторського і кону!
І я молюся на театр, немов
святої Богородиці ікону.

*В. Сторожук, поетеса.
м. Вінниця, травень 2006 р.*

Гостює радо ювілей

Вельмишановній добродійці

Марії Василівні Скрипник з нагоди 50-річчя

сл. В. Гудименко, муз. М. Щербак

Коли травневий вітер віяв
І розцвітав бузковий цвіт,
Тоді з'явилася Марія
На цей благословенний світ.

Таке чарівнеє, маленьке,
Ще несвідомо, навмання
Тулилось до своєї неньки,
Немов під крильця пташеня.

І любувались мама й тато,
Раділо сонце і село,
Для них таким здавалось свято,
Якого зроду не було.

Ще й соловейки не заснули,
Не впали роси на траву,
Як з уст Марієчки почули
Тихеньке й ніжнеє «А-гу».

І посміхались оченята,
І щебетали солов'ї,
Коли любисточок і м'ята
З'являлись в купелі її.

Щодня Марічка підростала,
Мов дивоцвіт з роси й води.
Для всіх любимицею стала,
Була слухняною завжди.

Тяглась, мов квітонька до світла,
Де вабить ніжна далина.
І ось уже вона розквітла,
Неначе ружа чарівна.

Завжди в шкільну веселу пору
Уважно слухала урок.
Була учасницею хору,
Любила рідний драмгурток.

Ой, радість хлинула велика –
Того ніколи не забуть,
Як драмтеатр її покликав
Актрисою у ньому бути.

Сприймає серцем полум'яним
Чужії долі, мов свої.
Як тільки грає роль Оксани –
То в неї доленька її.

А завтра хтось всміхнеться чемно:
– «Привіт, Любове Ярова!»...
Чужим життям живе щоденно –
Їй дав театр такі права.

А іноді і забуває,
Що роль така у драмі є.
За когось плаче і співає,
Чуже сприймає, як своє.

Аж в мить щасливу очі стріли
Палку любов, свою майбуть.
І відтепер кохання стріли
Марічці спати не дають.

І як дівчині не радіти,
Що серце гріє пісні дзвін,
Коли відчула, що помітив,
Що закохався в неї й він.

Їх стріла нічка-чародійка,
Їм світ, мов сонце золотивсь.
І вже Марічка і Сергійко
Рука за руку узялись.

Ще щойно грав він на тромбоні,
А нині знову тут як тут.
І вже коханого долоні
Голівку гладять золоту.

У них обох чуттів доволі,
Удосталь мрій і талану –
І поєднали вони долі
У спільну доленьку одну.

І ось здійснилась спільна мрія,
Котра не раз наснилась їм.
Уже синочка Олексія
Приніс лелека в рідний дім.

У гості кликали лелеку,
Дарунки щедрі несучи.
І незабаром він Оленку
Їм у світличеньці вручив...

А час летить, в безмежжя лине,
Прийшов і день знаменний цей,
Коли у мами і дружини
Гостює радо ювілей.

Сміється сонце з високості,
Радіти з ним і нам не гріх.
Дарують ювілярці гості
Палкі вітання, жарти, сміх.

У час веселий пісню дзвінко
Виводять трепетно уста:
«Бажаєм всі тобі, Марійко,
Прожити літ не менше Ста!»

м. Київ, 2006 р.

**Уважаемой Марии Васильевне –
от последнего из Могикан**

Любовь одним – награда,
Другим – жестокий бой.
Есть в ней цветенье сада
И штормовой прибой.

Любовь родиться может в стужу,
Тогда прощай в душе покой.
Ей жар сердец, как воздух нужен,
А нет – она умрет весной.

В ней сок полыни, сладость меда,
Блеск самоцветов, ночи мрак.
Она – мученье и свобода,
Но даже умный с ней дурак.

Мы у любви во власти –
Десятки тысяч лет,
Но все же лучше страсти,
Прекрасней чувства нет!

*В день Святого Валентина от Валерия Шера.
14.02.06 г.*

Час творчості і дії

Марії Скрипник, заслуженій артистці України

Маріє, ти – як неповторна повість,
В якій – реальність, дія і сюжет...
Я вірю, що найменша випадковість
Уже не спинить твій орлиний лет.

Марієчко! Василівно, Маріє,
Душа твоя тружденна день при дні.
Свята Марія ласкою овіє,
Заплачеш – витре віченьки сумні.

З багатодітної родини, з Буковини
Твоя дорога пролягла у світ.
І ти собі сказала: «Ти повинна
Творити, жити і давати звіт

За себе, за родину, за живущих,
За тих, хто поруч і за тих, хто там,
Де Кіцмань, Чернівці, де буки й пущі,
Де сивих гір орлина висота».

Там Яремчук Назарій і «Смерічка»,
Василь Зінкевич і Дмитро Гнатюк,
Там гордий Прут – стрімка й співуча річка,
А тут – Василь Король, Перепелюк.

Тут Буг-ріка і слава Богунова,
І Кармелюк, і Кальник, і Буша,
Театр Садовського... І сцена – знову й знову,
Страждає і болить твоя душа.

Твоя коронна роль – це донна Анна
В «Камінному господарі»... Твій час!
І ти ще молода й така жадана,
Нехай не гасне творчості свіча!

Бо ще ж роботи!.. Скільки ще роботи,
Ще стільки задумів, ще сіяти зерно...
Простих немає рішень. Шлях – це спротив,
Ти завше з нами, завше заодно.

Літа, літа... Час творчості і дії!
Насправді, неповторна кожна мить.
Хто любить, той з літами молодіє,
Нехай же древо творчості шумить!

*Василь Кобець, письменник.
м. Вінниця, 2011 р.*

Святкова телеграма для Марії Скрипник

В своєму житті мала всього доволі,
В театрі абсурду не граючи ролі.

Тож вітер натхнення пелюстками віє
Над Вами завжди, буковинська Маріє.

Як важко щодень, тут казати не буду,
Знаходити єдність мистецькому люду:

Щоб пісня зорею злетіла в момент,
Працює у поті чола диригент.

У Вінниці люблять, мов квітку уранці,
Марію у маминій вишиванці.

Бажаємо Вам над букетами літ
Хай не вицвітає цей вишитий світ!

За все, що віддали Ви людям, навзаєм
Стократно отримати щиро бажаєм!

Ми стрічку із Вами іще переріжем,
Щоб Вінниця стала новітнім Парижем,

Культури джерела хай б'ють предковічні –
І встануть таланти нові, стратегічні.

Під цими словами насамкінець
Підпишеться кожен свідомий митець.

І скаже од серця, як зерно посіє:
«Зорійте, ярійте, квітуйте, Маріє!»

*За поштаря був Михайло Каменюк.
м. Вінниця, 2011 р.*

Вона – цариця в царстві Мельпомени

Марії Василівні Скрипник

Не Богуславка, не Чурай Маруся –
Марія Скрипник – в час новий звучить.
Казав же хтось: «Дивлюсь – не надивлюся...».
Оглянься, імениннице, на мить.

В очах – порив, неспокій і натхнення
На всі путі-дороги і роки.
Для неї розцвіли луги зелені,
Подільські парки й геть усі садки.

Куди не глянь – вишневі заметілі,
Безхмарне небо, синя далина...
У розпалі весна по всіх Поділлі,
І Жінка – наче Мавка, як весна!

Для оплесків народжена, для сцени,
Жіночі долі – всі пережила!
Вона – цариця в царстві Мельпомени.
В душі – любов і пісня в два крила.

Сплелись розчарування і надії,
Культурний простір весь підвладний їй!
Вона зуміє все, вона – Марія!
Вклонімось їй і аплодуймо їй!

Талановитій Жінці, просто, Жінці,
Її величній мудрості й красі...
Весна несе сюрпризи і гостинці,
Пісні і квіти, й зорі у росі.

І роль – нову, високу й незбагненну,
Таку важку – до крику і до сліз,
Де все життя – одна велика сцена,
Де труднощів... Та що там! Цілий віз!

Та все одно – і задуми, і мрії, –
Усе з завзяттям, ревно, залюбки...
Красуня. Іменинниця. Марія...
Цвітуть роки, сплітаються в вінки.

Жанна Дмитренко

Марії Скрипник

В суцвітті літ – Ваш день, Ваш ювілей,
Й душа, неначе в майському цвітінні,
Приймайте, імениннице, гостей,
Надії Вам, з небес благословіння

На всі майбутні дні, на всі роки,
На весни і турботи фестивалні,
Щоб з піснею завжди і залюбки,
Щоб не важкі путі-дороги дальні,

Щоб всі любили й цінували Вас
За труд отой сподвижницький, натхненний,
Щоб повернулись всі думки й слова,
З якими Ви виходили на сцену,

Як режисер, ведуча осяйна,
Як Кейсуел чи, може, донна Анна...
Епохи, стилі, ролі, імена –
Ви в кожному – прекрасна, незрівнянна.

Як в виконанні Вашому звучить
Бентежна, юна Леся Українка!
Колись писав поет: «Спинися, мить!» –
Хіба це не про Вас, чарівна жінко?

Ви і княгиня з Княжої доби,
Й сучасниця з відзнакою Княгині,
Що відкриває для людей скарби,
Дива подільські – пам'ятки нетлінні.

Хтось запитав би, звідки це у Вас?
Причина ж не в начальственній посаді!
Все збіглося: талант, завзяття, час,
Й ніщо не стало хисту на заваді.

Ту ношу, що культурою зовем,
Взяли Ви на свої тендітні плечі,
Пісенну радість і мішок проблем,
Тривогу й біль, і мрії молодечі.

Як пронести і звідки взяти сил?
Де витоки енергії і віри? –
На тій землі, де предків голоси,
Що в вічність відійшли, немов у вирій...

На Буковині, Кіцманській землі,
Де буки до небес й дзвінкі потічки,
Там є село прадавнє – Киселів,
Там народилась дівчинка Марічка.

І статки невеликі, й час важкий,
Та під благословенням Великоднім,
Там сходжено дівчатком всі стежки,
Які не заросли і до сьогодні,

Там мудра у величній простоті,
Наставниця бабуся Катерина,
Все, що найкраще в долі, у житті –
Все почалось з великої родини.

Казки бабусі, школа і книжки,
І клуб сільський, ота найперша сцена,
Усе святиться і через роки,
Все рідне, незабутнє, сокровенне,

Училище, навчання в Чернівцях,
Глибока, Харків – ціла епопея!
До Вінниці щасливо слався шлях,
Й не снилися ніякі ювілеї...

Прийняв у лоно Вінницький театр
І все здійснилось по Господній волі,
І дякувати Богові стократ
За вік і за сім'ю, за щасну долю,

За цей весняний славний ювілей
І за життєвий шлях на дві п'ятірки –
У пошуках, у праці для людей
І за талант – незгасну Вашу зірку,

За життєдайну, незбагненну суть,
Що в імені сакральному сокрита...
Восславимо натхнення і красу –
Сьогодні ювілей Марії Скрипник!

*Жанна Дмитренко та колектив ОЦНТ.
Травень 2011 р.*

Призвание

Начальник управления, боец.
Заслуженная артистка, наконец.
Выдает прекрасные решения,
Изюминки-проекты, воплощение.

Красотою славится своей.
Женщины тускнеют рядом с ней.
Талантлива, ответственна, умна.
Мужчины многие лишаются ума.

Николай Костин

Шановна Маріє Василівно!!!

Нехай душа у Вас ніколи не старіє,
На білій скатертині будуть хліб і сіль,
Своїм теплом Вас завжди сонце гріє,
Слова подяки линуть звідусіль.

В житті нехай все буде, що потрібно,
Без чого не складається життя,
Любов, здоров'я, щастя, дружба
Та вічно нестаріюча душа.

Смійтеся більше, менше сумуйте,
Щораз багатійте, ще краще газдуйте,
Хай думи ніколи спочинку не знають,
Хай легко, мов крила, внучат пригортають,
Хай серце ще довго тріпоче у грудях.

Живіть до ста років на поміч всім людям.
Здоров'я міцного Вам зичимо щиро,
Ласки від Бога, від людей добра
На многі щасливі літа.

*Відділ культури і туризму
Ямпільської райдержадміністрації*

Шановній Марії Василівні – подільській Красуні, Мадонні, Таланту й Доброті в день її бенефісу

Краса й добро поєднані в єдино,
І тиха ніжність у очах.
Якби художник малювала б із вас картину,
Як я поет, скажу Вам у словах.

Пишу сьогодні я не без причини,
І так багато хочу побажати.
Сьогодні у Вас справжні іменини,
Дай, Боже, вік у щасті квітувати.

Ви знову піднімаєтесь на сцену,
Як двадцять років вміли це робить,
Хай буде час і день благословенний,
Щоб Вам ще довго жити і творить.

Талант свій дарувати добрим людям,
Заставити їх плакати і радіть,
Бо сцена і актор – то справжнє чудо,
То світла і святкова серцю мить.

Ми, глядачі, уміємо цінити,
Мистецтво від притворства відрізнять.
Ну як, Мадонно, Вас нам не любити,
Коли дано Вам Богом так зіграти.

Акторська доля нелегка – ми знаєм,
Вінок терновий одягне лише дивак,
Акторське серце тяжко так страждає,
По-іншому не може вже ніяк.

Спасибі Вам за світлі й теплі миті,
За те, що у житті Ви нашим є,
Хай буде шлях Вам квітами укритий,
Хай наше визнання Вам сил дає.

Тамара Артем'єва

Вітання до Дня культури

От він настав – цей світлий день травневий,
Працівники культури, це – ваш день,
Цвітуть сади, у зелені дерева,
Й сплітає вам народ вінки пісень,

І дякує сердечно за натхнення,
За труд душі, мистецькі відкриття –
В музеї, в клубі, за столом, на сцені,
Де віддано роботі все життя.

Вітаємо шановне управління
І дякуєм за мудрість повсякчас.
Наснаги вам, травневого цвітіння,
Весняні наші бджілки, з святом вас!

Вітання від усіх – Марії Скрипник –
Сподвижниці і героїні дня,
У серці хай звучать святкові ритми,
Бажає творчих злетів вся рідня.

Хай збудуться задумані проекти
Й нові ідеї б'ють, як джерело,
Благословенне сйиво інтелекту,
Завзяття Ваше і душі тепло.

Це те, що всіх сьогодні надихає,
Надії і наснаги додає.
Живе культура в нашім ріднім краї
І пам'ята призначення своє.

Спасибі нашим відділам культури,
Спеціалістам, всім працівникам,
Бо це у нас не просто так структури,
Це осередки духу. Щастя вам!

Ми любимо екскурсії в музеях
І мудру тишину бібліотек,
В театр ідемо цілою сім'єю,
Або на майстер-клас в ОЦНТ.

Авжеж, до центру творчості народної,
Який митців гуртує, всіх майстрів,
Де від Різдва до свята Великоднього –
Всі виставки на всі календарі.

А всім, хто вчить дітей в музичних школах,
Таких талановитих, як і ми, –
Здобутків славних, учнів ясночоліх.
Хай доля пригортає вас крильми.

Аматорам, народним колективам,
А особливо тим, хто у селі –
Підтримки і сприяння, перспективи,
Надії, всіх гараздів на землі.

А ми також, як виростем великі –
Усі підем в культуру, точно всі!
Щоб теж з натхненням, з піснею довіку,
Щоб жити і кохатись у красі.

Авжеж, хоч не велика в вас зарплата –
Співаєте щоденно цілий рік!
Це щастя – у культурі працювати!
Терпіння Вам і нині, і навік.

На нас погляньте – ми ж бо ваша зміна,
На сцені разом з вами з юних літ,
Нові культурні сили України,
Прекрасних сподівань весняний цвіт.

Хай вам щастить, працівники культури,
Хай горнеться удача до плеча.
Яскраве сонце, небо не похмуре.
Все збудеться. Ми знаєм. В добрий час.

Постскриптум: всім – душевної гармонії,
Як нині, тут, у залі філармонії.

Жанна Дмитренко

Любви слова

сл. А.П. Школьникового
муз. В.И. Меркулова

*Уважаемой и обаятельной Марье Васильевне
от авторов песни с нашим глубоким уважением к Вам*

Как мне понравиться тебе?
И что при встречах говорить?
И быть всегда в твоей судьбе,
Чтоб лаской душу напоить.

Припев

Найти бы мне любви слова
И песню дивную сложить,
Кружилась чтобы голова от счастья
Век тебя любить, век тебе служить!

За руку взяв в рассвет вести.
Заветный цветик отыскать,
И счастья вдоволь принести,
И в радость радугу поймать.

Припев

За море взять тебя с собой,
Где есть чудесная страна,
Где цвет у неба голубой,
И круглый год цветет весна.

Припев

* * *

Підкрався січень тихо до воріт,
Пухнасті килимки земля встелила.
Бажаємо, матусенько, сто літ,
Щоб довго маячком для нас світила.
Щоб не погасло мамине вікно,
Завжди чекала батьківська нас хата.
Ми вип'ємо терпке твоє вино,
Щоб рід наш став щасливим і багатим.

Щоб ти, матусю, в силі ще була
І в стомлених очах усмішка грала.
Дай, Боже, щоб до ста ти нам жила,
Здоров'я, щоб тебе не залишало.

Бо поки мати ще у світі є,
До того часу ми у неї діти.
Хай серденько, матусенько, твоє
Не буде від біди й тривоги боліти.

А ми з тобою поруч, вся рідня,
Хоч відстані з тобою роз'єднали.
Та у житті нема такого й дня,
Щоб ми тебе, рідненька, не згадали.

Прийми, матусю, дяку від усіх
І наш земний уклін за те, що маєм.
Хай в хаті твоїй лине радість, сміх
І ти біля воріт нас зустрічаєш.

Олена Отюгова, Олексій Отюгов

Доброе утро!

Моя дорогая, милая мамочка! Пусть я не самая лучшая дочь на земле, но все же я хочу извиниться перед тобой за все. В последнее время я приносила тебе только горечь, а мне так бы хотелось радовать тебя всегда. Ведь в этом и заключается смысл жизни – жить и приносить счастье и радость своим родителям. Прости за все! В жизни я еще не достигла ничего, но я обещаю, что в будущем стану успешным человеком и все свои старания я буду посвящать тебе. Ты родилась в самый прекрасный день в году, когда вокруг светит солнце, все расцветает, птицы поют только для тебя.

Сегодня у тебя впереди не самый легкий день. Сегодня тебе предстоит выслушать самые добрые и нежные слова в свой адрес. Мне хотелось, чтобы это поздравление запомнилось тебе наиболее, чтобы ты смогла выделить его из той сотни приятных пожеланий.

Я никогда не писала стихи, не находила в себе такого таланта подбирать рифмы. Но сегодня я немного поднатужилась, немного раскинула мозгами... И ты знаешь, мне кажется, что у меня все-таки что-то получилось. Но об этом судить уже тебе...

Пусть в этом мире столь банальном
Мне все трудней найти слова
Сказать, что в мире лучше нету...
Сказать, что я люблю тебя...

Уже растаял снег.
Прошла зимы пора.
И в радужных лучах на свет
Явилась мамочка моя.

Ты пробивалась в жизни этой,
Как робкий ландыш на снегу.
И с каждым днем все больше-больше
За это я тебя люблю.

Ведь ты росла и расцветала,
Как розочка прекрасная в саду.
И с каждым днем все больше-больше
За это я тебя люблю.

Сопротивлялась бурному «течению»,
Как лилия чудесная в пруду.
И с каждым днем все больше-больше
За это я тебя люблю.

Твоя улыбка, словно солнце,
На сердце всех растопит лед,
И забываются печали,
И все в душе так радостно поет.

Ты перспективна и желанна,
Востребованна всеми и везде.
Ведь свет и радость ты приносишь людям.
Подобна восходящей ты звезде.

Умна, красива, современна,
Нежна, прекрасна и мила.
Вот те немногие слова
Готова повторять тебе всегда.

Пусть каждый день наш полон суеты, забот,
Я Господа лишь об одном молю:
Чтоб ты была всегда здорова,
И знала – я тебя люблю.

Елена Отюгова (12 лет).
06.05.2002

**СЦЕНАРІЙ ТВОРЧОГО ВЕЧОРА
ЗАСЛУЖЕНОЇ АРТИСТКИ УКРАЇНИ М. СКРИПНИК
«МОНОЛОГ НАТХНЕНОЇ ДУШІ»**

Святкова сцена. Екран. Білі напівколом куліси. Задник – зірки. Рушники. Калина. Квіти. У лівому кутку сцени – журнальний столик, крісло.

Позивні. Відчиняється завіса. Звучить (у звукозапису) пісня «У полі калина» у виконанні Ніни Матвієнко. На екрані фільм про М. Скрипник. Дівчата з рушниками виконують дефіле.

По центру сцени сходами спускається бенефіціантка в національному буковинському костюмі. Підходить до мікрофону:

Я в світ прийшла сказати неказане,
В краплинах часу зупинити мить.
Я в світ прийшла, як незагойна рана,
Бо так в мені чужа біда болить.

Я в світ прийшла уперше і востаннє
Із іменем любові на вустах,
Щоб мої діти відкривали тайну
Великого кохання дивний шлях.

Я в світ прийшла, щоб залишитись вічно
У пісні, слові, у чиймсь житті.
І коли зірка зірветься трагічно,
Душа злетить, розп'ята на Хресті.

(Дівчата виходять зі сцени).

Добрий вечір, любі мої глядачі! Я вкотре щаслива стверджувати, що ви сьогодні тільки мої глядачі. Адже доля знову подарувала щастя цілий вечір спілкуватись з вами.

Боже мій, скільки разів я виходила на сцену під розстріл сотень очей – доброзичливих, щирих, усміхнених, трішечки заздрісних. Можна було б звикнути. Так ні! Я знову, як вперше, хвилююсь. Таке хвилювання можна порівняти з хвилюванням

закоханої людини. А закохана людина – це океан любові і світла. Так, ось я за те перехресне почуття любові і світла між нами, за розуміння, що сцена, театр – це особливий світ, і тільки тут ми можемо залишатись самими собою.

Народилась я в чудовому куточку України з величною назвою Буковина. Назва походить від назви дерева, яке росте в цьому краї – бук. Коріння в нього міцне, а гілля розлоге і пишне. Мабуть, тому й традиції сивої давнини рясніють і живуть серед буковинців і сьогодні.

Народилась у багатодітній сім'ї, де підросло чотири хлопчики і дві дівчинки. Своїми кумирами і першими навчителями вважаю дідуся, бабусю, маму і тата. Я пишаюсь ними і все своє життя рівняю на їх заповіді.

Завжди з особливою теплотою і ніжністю згадую свою покійну бабусю Катерину, яка жила на землі з власною філософією добра, жила за Божими заповідями і так вчила жити своїх онуків.

Все в житті пов'язувала з Богом. Повторювала, що найтяжчий гріх – заздрість. «Ніколи не нарікай на долю: кожен має нести свій хрест». Набожна була і безмежно любила життя.

Моя мама повторилась у бабусі. Така ж ніжна, щира, талановита. У неї неоціненний дар вишивальниці. Усім, а у неї шестеро дітей, два зяті, чотири невістки, чотирнадцять онуків, вісім правнуків, вишила українські сорочки, якими передала свою любов до нас.

Оцей костюм – буковинський, вишитий руками моєї мами і є для мене найдорожчим подарунком у світі.

Я глибоко переконана, що мудрість українського народу, його сила – в духовності.

Наприклад, у селі, де я народилась, церкві виповнилось понад 300 років. І коли, в радянський час, по других селах закривали насильно церкви, то люди мого села стояли на смерть і не дали закрити церкву. Бо це наша криниця духовності. Кожного року, коли приїжджаю до мами, обов'язково переступаю поріг нашої церкви і ставлю свічки. Із покоління в покоління розказували дідусі своїм онукам, що будувалася церква по-особливому. Односельцями 4 чоловіки були відряджені до Єрусалиму. Ішли пішки, 2 чоловіки в нелегкій дорозі загинули, а два повернулись в село з вузликом єрусалимської землі. А місцем, де збудували

церкву, стала толока, де заночували 4 овечки, які відбилися від отари.

Я думаю, що це говорить про міцне коріння мого роду, на якому і формується високий дух. Тому в мене особливе ставлення до наших українських традицій, до фольклору, до мови, і особливо до поезії.

Я запросила сьогодні народний ансамбль танцю «Барвінок», який перенесе вас в Карпати – край трембіти і цимбалів, край, де росте едельвейс – квітка кохання.

Любі мої друзі! А зараз хочу запросити Вас на гостини до слова і пісні.

«Людина починається з любові, а любов виростає з дитинства. На берегах дитинства найперше запам'ятовуємо не сонце в його сліпучому сяйві, не обшир неба, а дерево біля хати, гілку обіч шибки, квітку коло ганку. Пам'ятаємо лагідний дотик маминих рук та її ласкаве слово, що засіває дитячу душу любов'ю до людей, до усього живого на землі».

«Слово – перше дзеркало духу, – казав Петрарка, – а дух не останній водій слова». У цій формулі взаємозв'язок Космосу і Логосу, мови і моралі, слова і Людини. Слово дається нам, особливо ж дитині, не для зазубрювання, а для оволодіння, проникнення в суть.

Не марно кажуть: «Можна словом вбить,
А можна у душі загоїть рану:
Бо добре слово відігріє вмить,
Погане – гірш від лютого дурману.
Отак і жди незгоди та невдач,
Коли хлюпнуть на тебе дьогтю кварту.
А своєчасно мовлене «Пробач»,
Можливо, порятує від інфаркту.
«Дозвольте», «Добре» – говоріть частіш.
«Добродій», «Згода» – буде хай як норма,
Бо добре слово, людоньки, – не гріш,
Йому ніяка не страшна реформа.
Потрібні, наче кисень для легень,
Душі слова хороші:
«Добраніч», «На здоров'я», «Добрий день»,
«Щасти вам», «Бог на поміч!», «Щиро прошу!».

Слова ласкаві – мовби мед із сот.
Вага їм, наче каменям, – карати.
Погані ж виростають, як осот,
Аби колоти, шкрябати, карати.
Хай зникнуть з повсякденних словників
Усі слова й словища небезпечні.
Ніколи не шкодуйте гарних слів.
Нехай живуть слова привітні, гречні!
«Будь ласка» – і зів'яне жалива.
«Даруйте» – і розвіється ворожість.
Всім треба знати праведні слова –
Як «Отче наш», як заповіді Божі.

У наш неспокійний час єдино можуть врятувати добре слово, сказане вчасно, і пісня, яка напоїть серце радістю і теплом. Тож слухайте її, впускайте в своє серце, вона розтопить в ньому зло, витисне ненависть і напоїть світлом і добром, зцілить розбиту любов.

На сцені ансамбль пісні і танцю «Поділля», який високо несе знамено української народної пісні.

Родина, рід, народ – які слова святі!
Вони потрібні кожному в житті!
Бо всі ми з вами – ніжні гілочки
На дереві, що вже стоїть віки.
Це Україна, батько, мати.
Прадід твій і дід,
І треба берегти коріння роду
І свій славетний родовід.

У кожного народу є свої улюблені народні символи. В Україні – це верба, калина, барвінок. Ось верба – символ краси і життя. Вона дуже живуча: встромиш у землю гілочку – і виросте дерево, посипеш ранку порошком меленої вербової кори – і кров зупиниться. З давніх-давен в Україні вербу вважали святим деревом. Освячені гілочки перед Великоднем служили оберегами полів від граду, ними обкурювали хату від хвороб, їх клали в купіль немовляті.

А ось хрещатий барвінок – символ вічності. Що ж переможного вбачали люди в цій скромній рослині з синіми квіточками – вічнозеленій окрасі наших гаїв, садів? У ній

прихована могутня цілюща сила перемагати тяжкі недуги. За це люди подарували барвінкові свою любов.

Калина – символ краси, кохання, щастя. Навесні калина вкривається білим цвітом, стоїть як наречена у білому вбранні, а восени палахкотить гронами червоних плодів. Калиною уквітчують весільний коровай, оселю, з нею печуть смачні пироги, нею лікуються. Народ склав про калину багато легенд та пісень.

А ось ще один символ українського народу. Погляньте на ці рушники! «Дім без рушників, – говорилось у народі, – як сім'я без дітей». Вони старовинні обереги дому. Вишитий рушник був невід'ємним атрибутом багатьох обрядів: з рушником приходили до породіллі вшанувати появу нової людини, зустрічали дорогих гостей, виходили в поле чи справляли обжинки, проводжали в армію; дівчина подавала рушник на знак згоди при сватанні, молоді ставали на рушник під час шлюбного обряду. На рушниках люди виписували свою долю, показували свою життєву дорогу.

А все це є Україна, яку ми з вами маємо берегти і безмежно любити.

Ніна Шаварська написала такі слова:

Моя Вкраїно, гарна, як тополя,
Тобі б до сонця гордою рости.
Тебе ж із дому нелюди вигонили,
І мусила свій хрест тяжкий нести.

Тебе топтали, били, розпинали,
Стріляли у калину і пісні.
А ти співала, як же ти співала!
Й верталися до саду солов'ї.

Моя Вкраїно, гарна, як тополя,
Я – українка із прапрадідів.
Схиляюсь в молитовному поклоні,
Щоб наш не перевівся родовід.

Наш земляк Володимир Забаштанський написав геніальні слова, а музику – отець Агафангел. Він і виконає цю безсмертну пісню-молитву «За Україну».

(На сцені діти в українських костюмах тримають свічки. На екрані горять свічки. Звучить пісня у виконанні отця Агафангела).

За Україну

*сл. В. Забаитанського
муз. отця Агафангела*

Україно, молюся за тебе,
Як за матір гріховну-святу,
За блакить твого вічного неба
І за ниву твою золоту.
Україно, молюся за славу,
За твою непокору століть,
За сторицю твою златоглаву,
Що по груди в тополях стоїть.

Приспів:

Отче наш, у твоїм часоплині,
Отче наш, все минає – ридай, не ридай.
Отче наш, прости, Боже, гріхи Україні.
Отче наш, і надалі грішити не дай.

Україно, молюся за мову,
За божественну мову твою,
І за вроду твою калинову,
Від якої добрішим стаю.
Україно, молюся за пам'ять
Убієнних за волю синів
І за тих, що у душах запалять
Промінь правди, щоб край заяснів.

Приспів:

Вокаліз:

Україно, лише в милосерді
Час єднання синів настає.
Та нічого, що ми не безсмертні (разом)
За безсмертя молюся твоє.

Я бажаю всім, хто прийшов сьогодні на мій творчий вечір, винести незрівнянну радість від спілкування з високою музикою і талановитими виконавцями. І ще один колектив на сцені, який створить неповторний Великдень в душі. Це багаторазовий володар Гран-прі, міський камерний хор. Художній керівник – народний артист України Віталій Газінський. Коли слухаєш цей колектив мимоволі згадуються такі рядки:

Ця музика! Звідкіль вона береться?
І чим цей світ прагрішний розтина.
Ще мить, здається, й серце розірветься.
Так молиться приречена струна.

А зараз я запрошую на сцену співака, якого полюбила Вінниччина за пісні, які в його душі відлежуються, визрівають, наче молоде вино, і з'являються на світ бризками свіжої печалі чи радості. Зустрічайте заслуженого артиста України Василя Короля і ансамбль естрадного танцю «Мрія» м. Бершадь.

З давніх-давен він вважався улюбленим серед мистецтв. А його покровителька Терпсіхора – найпривабливішою серед 9 муз. Ім'я цього феномена – танець. Мені до душі народний танець, класичний і естрадний.

Тому я і запросила сьогодні один з кращих дитячих колективів області – ансамбль естрадного танцю «Вітерець» з м. Тульчин. Художній керівник Н. Бегань. Танець – «Алые паруса».

Великий митець Фрідріх Шиллер сказав: «Образотворче мистецтво повинне дихати життям. Поезія – звертатись до пам'яті. І тільки музика здатна виразити душу». Так, якими дрібними гризотами переймаються наші душі від поганої погоди, високих цін, високих податків. Все це пісне повсякдення, суєта-суєт – не варті нашої уваги. Пиймайте промінчик мелодії антеною душі, пустіть його в себе, дослухайтеся до тієї струни, яку він зачепив – і з Богом у світ прекрасної музики, яку віртуозно виконає оркестр командування Повітряних сил Збройних сил України. Диригент – майор Ігор Биковський.

(Олексій, Оленка вручають мамі квіти. Звучать пісні «Сину, сину мій», «Доня моя, донечка»).

Шановні друзі! Прошу оплесками зустріти тріо Центру

військово-музичного мистецтва ПСЗСУ у складі Ігоря Терентюка, Анатолія Руснака і Анатолія Горбатюка.

Ах, як інколи хочеться дива. Ну приміром, щоб зараз на цю сцену вийшов всесвітньо відомий артист Лучано Паворотті, Хосе Карерос, Пласідо Домінго. На жаль, це неможливо, але, на щастя, можливе інше. Шановні друзі, я рада представити Вам один із кращих естрадних оркестрів – оркестр УМВС. Тут працюють справжні музиканти, професіонали своєї справи.

(Пісня «Я люблю тебе до слёз». С. Отюгов вручає корзину з квітами).

Монолог:

Нехай мені доля вготовила муки,
Не камінь на плечі, а цілий обвал.
Я буду до щастя простягують руки,
Я буду молитись на свій ідеал.
Нехай моя доля знедолено плаче,
Карає і мучить нестерпним життям.
Я все ж таки жінка, я щось таки значу,
Я світ цей здивую красивим дітям.
Накотяться біди – повинна здолати.
Підкотиться туга – повинна мовчати.
Немеркнуче світло, я жінка, я мати,
Запалена Богом яскрава свіча.
І хто мене кине – покинутим буде,
Хто словом осудить – осудиться сам.
Земна і небесна, такою перебуду,
Такою дістанусь прийдешнім вікам.

Ганна Чубач

(Завершує творчий вечір тріо «Каштановий дощ», яке виконує пісню «Віват Марія» у супроводі оркестру УМВС).

Гордий погляд – і завмирає зал!
Легкий жест – і знов овацій шквал.
Пара фраз мистецтва висоти...
Роль, яку сьогодні граєш ти.
Сьогодні пані, завтра богиня,
То ти цариця, то ти рабиня.
Кожен раз – нове життя!

Приспів:
Viva Maria,
Viva Василівна,
Aphrodita,
Viva Maria,
Viva Василівна,
Cleopatra.

У залі квіти і овації:
Що не роль – то знов сенсації.
Вмієш вести концерти і грати.
Керівник ти і добра мати.
Все тобі вдається завжди.

Приспів:

Диктор запрошує на сцену очільників області, міста, керівників управлінь, обласних і міських закладів культури, працівників управління культури міської ради.

**РОЛІ, ЗІГРАНІ М. СКРИПНИК НА СЦЕНІ
ВІННИЦЬКОГО ОБЛАСНОГО МУЗИЧНО-
ДРАМАТИЧНОГО (ТЕПЕР АКАДЕМІЧНОГО)
ТЕАТРУ ім. М. САДОВСЬКОГО**

- Світлана* («Дикий ангел» О. Коломійця)
Котигорошко («Котигорошко» А. Шияна)
Марійка («Квітка з чарівної рукавички» В. Лиса)
Зоя, Фея, Маша («Фіктивний шлюб» А. Крима)
Ірина («Війна» І. Стаднюка)
Ольга («Легендарна особа» В. Левашова)
Маруся («Твір на тему про любов» Ю. Рибчинського)
Галя («Судова хроніка» Н. Павлової)
Настя, Марфа Бордова («Поговір» Л. Салинського)
Ярина («Бронзова фаза» М. Зарудного)
Дарина («Ой, не ходи Грицю» М. Старицького)
Галя («Крик журавля» Є. Дударева)
Гаяне («Сімейний детектив» Л. Синельникова)
Силіна Анна («Нічні забави» В. Мережка)
Дама в масці («Життя та смерть пана де Мольєра» М. Булгакова)
Рижка Модниця («Зимова казка» О. Антокольського)
Переперчиха («Різдвяна ніч» І. Афанасьєва за Гоголем)
Ольга Михайлівна («Жили-були» О. Казанцева)
Єва («Аристократ із Вапнярки» О. Черногуза)
Міс Кейсуел («Мишоловка» А. Крісті)
Покоївка баронеси («Солом'яний капелюшок» Е. Лабіша)
Анеля («Дами і гусари» О. Фредро)
Світлана («Легка вечеря на двох» І. Афанасьєва)
Віра Миколаївна («Домашнє вогнище» С. Альошина)
Естела («Татуйована троянда» Т. Уільямс)
Єлісеєва («Винуватець торжества» Р. Константинова)
Розгромниця («Поминальна молитва» Ш. Алейхема)
Леді Мільфорд («Підступність і кохання» Ф. Шиллера)
Стара («Собор Паризької Богоматері» В. Гюго)

Вона, дружина Віктора («Чорний дипломат, або Живий покійник» В. Селезньова)

Аріадна Кларенс («Блез» К. Манье)

Місіс Ейнсфорд Хілл («Моя прекрасна леді» Б. Шоу)

Таня («Любов при свічках» Н. Птушкіної)

Женев'єва Рохас («Три ідеальні подружжя» А. Касона)

Донна Анна («Камінний господар» Лесі Українки)

Фйорелла («Моя професія – синьйор з вищого світу» Д. Скарначчі, Р. Тарабузі)

А також вистави: «Свято Нептуна», «В країні мульті-пульті», «Звірі в клітці», «Запорожець за Дунаєм», «Назар Стодоля», «У день весілля», «3 хвилини Мартіна Троу», «Майська ніч», «Сільва», «Циганський барон», «Мурат», «Биндюжник і король», «Наталка Полтавка», «Плаха» Ч. Айтматова, «Маруся Чурай» Л. Костенко та ін.

ПОЧЕСНІ ВІДЗНАКИ М.В. СКРИПНИК

Почесне звання «Заслужена артистка України» – Указ Президента України Л.Д. Кучми, 1999 р.

Орден княгині Ольги III ступеня – Указ Президента України В. Ющенко, 2008 р.

Подяка Президента України В. Ющенко за вагомий особистий внесок у розбудову Української держави та зміцнення її незалежності – 24 серпня 2009 р.

Відзнака Міністерства культури і туризму України «За досягнення в розвитку культури і мистецтва» – травень 2011 р. (Міністр культури і туризму України М. Кулиняк).

* * *

Подяка Вінницької обласної державної адміністрації та Вінницької обласної Ради – січень 2001 р.

Почесна грамота Вінницької облдержадміністрації та Вінницької обласної Ради колективу відділу культури Вінницької міської ради (керівник – Скрипник М.В.) за інноваційні форми і методи роботи з молоддю, урізноманітнення видів надання платних послуг та з нагоди Всеукраїнського дня працівників культури та аматорів народного мистецтва – березень 2001 р. (голова ОДА Ю. Іванов, голова обласної Ради Г. Калетнік).

Подяка Вінницького міського голови В. Ваховського за активну участь у підготовці та проведенні звітнього концерту майстрів мистецтв та колективів художньої самодіяльності м. Вінниця в рамках Другого всеукраїнського фестивалю майстрів мистецтв та народної творчості, присвяченого 10-й річниці незалежності України – 26 червня 2001 р.

Диплом управління культури ОДА за інноваційні методи роботи з молоддю, урізноманітнення видів надання платних послуг – березень 2001 р. (А.І. Левицький).

Подяка виконавчого комітету Вінницької міської ради за високий професіоналізм – березень 2002 р. (міський голова В. Ваховський).

Диплом управління культури ОДА в номінації «Проведення Всеукраїнського огляду народної творчості» – березень 2002 р. (А.І. Левицький).

Диплом управління культури ОДА за кращу організацію роботи шкіл естетичного виховання та впровадження творчих молодіжних проєктів у 2002 р. – березень 2003 р. (А.І. Левицький).

Подяка управління культури ОДА за проведення на високому організаційному та художньому рівні творчого звіту майстрів мистецтв та художніх колективів міста, присвяченого 12-й річниці незалежності України та 640-й річниці заснування м. Вінниця – жовтень 2003 р. (А.І. Левицький).

Почесна грамота Вінницької облдержадміністрації та Вінницької обласної Ради за особистий внесок у забезпечення навчально-виховного процесу в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах, високий професіоналізм та з нагоди Всеукраїнського дня працівників культури та аматорів народного мистецтва – 21 березня 2003 р. (В.Ф. Коцемир, Ю.І. Іванов).

Почесна грамота виконавчого комітету Вінницької міської ради за сумлінну плідну працю, особистий внесок у справу збереження та примноження кращих традицій міста, відданість професійному обов'язку, активну життєву позицію та з нагоди Міжнародного дня прав жінок та миру – березень 2004 р. (міський голова О.Г. Домбровський).

Диплом Вінницької облдержадміністрації та Вінницької обласної Ради за високий виконавський рівень і участь у Днях культури Вінниччини в м. Київ і творчому звіті майстрів мистецтв та художніх колективів «Краса України – Поділля», присвячених Року культури в Україні – березень 2004 р. (В. Коцемир).

Диплом управління культури ОДА – І місце за проведення на високому організаційному та художньому рівні творчих звітів м. Вінниця – березень 2004 р. (А.І. Левицький).

Диплом управління культури ОДА за високий рівень організаційно-творчої роботи та з нагоди Всеукраїнського дня

працівників культури та аматорів народного мистецтва – березень 2005 р. (А.І. Левицький).

Почесна грамота Міністерства культури і мистецтв України та Центрального комітету профспілки працівників культури – 11 березня 2005 р.

Почесна грамота народного депутата України, голови комітету Верховної Ради України з питань бюджету П.О. Порошенка – 2002–2005 рр.

Грамота міської ради об'єднання інвалідів війни та Збройних сил України – за активну підтримку та співпрацю з ветеранськими організаціями міста – травень 2005 р.

Подяка центру культурних досліджень «Aurzone» – 31 травня 2005 р.

Диплом управління культури і туризму Вінницької обласної державної адміністрації – березень 2006 р.

Почесна грамота виконавчого комітету Вінницької міської ради за багаторічну сумлінну працю, високу майстерність, вагомий внесок у справу відродження та пропаганди українського мистецтва, активну життєву і громадянську позиції та з нагоди 50-річчя від дня народження – травень 2006 р. (міський голова В. Гройсман).

Почесна грамота ОДА і облради за багаторічну сумлінну працю, вагомий особистий внесок у розвиток національної культури, активну життєву позицію та з нагоди ювілею – 6 травня 2006 р. (голова ОДА О. Домбровський, голова облради Г. Заболотний).

Грамота за плідну багаторічну співпрацю з письменниками Вінниччини у справі розбудови національної культури, вагомий особистий внесок у мистецьке життя рідного краю та у зв'язку з ювілейною віхою в зоряному небі її життя – 6 травня 2006 р. (голова Вінницької організації НСПУ В. Рабенчук).

Почесна грамота виконавчого комітету Вінницької міської ради за сумлінну наполегливу працю, особистий внесок у справу розвитку місцевого самоврядування в місті, відданість

професійному обов'язку, активну громадську позицію та з нагоди відзначення Дня місцевого самоврядування – грудень 2006 р. (міський голова В. Гройсман).

Диплом управління культури і туризму Вінницької обласної державної адміністрації – березень 2007 р. (А.І. Левицький).

Подяка Вінницької міської ради та виконавчого комітету за активну участь у підготовці та проведенні святкових заходів з нагоди відзначення Дня міста «Вінниця-2007» – вересень 2007 р. (міський голова В. Гройсман).

Подяка голови облдержадміністрації О. Домбровського за організацію і проведення на високому рівні Всеукраїнського свята народного мистецтва «Українська витинанка» – 8 липня 2008 р.

Подяка Вінницької облдержадміністрації та обласної Ради за вагомий особистий внесок у підготовку та проведення Днів культури Сьвентокшиського воєводства у Вінницькій області 22–25 травня 2008 р.

Диплом учасника заключного етапу фестивалю мистецтв України за високу творчу майстерність – м. Київ, 2009 р. (за підписом Міністра культури і туризму України В. Вовкуна).

Почесний знак Федерації професійних спілок України «За досягнення в аматорському мистецтві» – м. Київ, 2009 р.

Подяка від Міжнародного благодійного фонду «Фонд Олександра Саєнка» за активну участь у вшануванні пам'яті видатного українського художника Олександра Саєнка з нагоди 110-ї річниці від дня його народження, сприяння у виготовленні монументальних скульптур для Державного художньо-меморіального музею «Садиба народного художника України Олександра Саєнка», підтримку творчої молоді – 2009 р.

Подяка за активну участь у підготовці та проведенні творчого звіту майстрів мистецтв та художніх колективів Вінницької області «Благословенна земля моя, Вінниччина» в рамках Фестивалю мистецтв України – жовтень 2009 р. (голова ОДА О. Домбровський, голова облради Г. Заболотний).

Почесна грамота ОДА і облради за багаторічну сумлінну працю, вагомий особистий внесок у розвиток національної культури, високий професіоналізм та з нагоди Всеукраїнського дня працівників культури та аматорів народного мистецтва – 23 березня 2009 р.

Грамота заступника міністра у справах сім'ї, молоді та спорту Р. Драцушко, першого заступника міністра охорони здоров'я В. Лазоришинева, директора Українського державного центру позашкільної освіти МОП В. Ткачука та голови правління Всеукраїнського благодійного фонду «Серце до серця» П. Гірінова за вагомий внесок у розвиток молодіжного волонтерського руху, формування здорового способу життя серед дітей і молоді, активну громадську діяльність та сприяння у проведенні акції «Почуйте всі!» (благодійної допомоги дітям з вадами зору) – 2009 р.

Подяка за вагомий особистий внесок у розвиток інформаційної сфери та плідну співпрацю з колективом ВОДТРК – 6 червня 2009 р. (генеральний директор Л. Коваленко).

Почесна відзнака Федерації професійних спілок України «За досягнення в аматорському мистецтві» – березень 2010 р.

Подяка голови селищної ради смт Оратів та директора музею «Поезії Володимира Висоцького в живописних роботах Агати та її учнів» за особистий внесок у розвиток музею, пропаганду поетичного слова та з нагоди 1-го поетично-мистецького фестивалю, присвяченого 30-річчю пам'яті Володимира Висоцького «Ведь земля – это наша душа», смт Оратів, 23–25 липня 2010 р.

Почесна грамота Вінницької облдержадміністрації і Вінницької обласної Ради за сумлінну працю, відповідальне ставлення до виконання службових обов'язків та з нагоди Дня державної служби – червень 2010 р. (голова ОДА М. Джига, голова обласної Ради Г. Заболотний).

Подяка голови ОДА та голови обласної Ради за високий професіоналізм, вагомий особистий внесок у розвиток

культури рідного краю, сприяння в організації концертних заходів колективів у рамках мистецького проекту «Об'єднаймо мистецтвом Україну» – 2011 р.

Почесна грамота від Вінницького козацького полку ім. Івана Богуна, президента благодійного фонду «Здорова нація», громадської ради при Вінницькій ОДА за активну участь у проведенні фольк-рок фестивалю «Млиноманія-2011» – 6–7 серпня 2011 р.

Диплом за вагомий особистий внесок у розвиток культурно-мистецької спадщини України, високу професійну майстерність (Міністр культури і туризму України М. Кулиняк, голова правління Українського фонду культури Б. Олійник, директор Інституту біографічних досліджень І. Болгов, директор Національних рейтингів України В. Лучко) – 2011 р.

Подяка директора програми «Бібліоміст» М. Новака за вагомий внесок у розвиток бібліотечної сфери у Вінницькій області – м. Київ, 2011 р.

Подяка від голови ОДА та голови обласної Ради за вагомий особистий внесок у соціально-економічний розвиток Вінницької області та з нагоди Міжнародного жіночого дня – березень 2012 р.

Диплом учасника загальнодержавної виставкової акції «Барвіста Україна» 14-17 серпня 2012 р. (в. о. генерального директора Національного комплексу «Експоцентр України» В. Гіль).

Почесна грамота за сприяння в розвитку адміністративної юстиції України та вагомий внесок у відновлення та збереження історичної спадщини Вінниччини – 27 вересня 2012 р. (голова суду В. Кузьмишин).

Подяка за активну участь в організації та проведенні Всеукраїнського фестивалю колядок на Поділлі «Різдвяне сяйво» – єпископ Леон Дубравський (м. Кам'янець-Подільський) – 12 січня 2013 р.

Диплом за активну участь у Міжрегіональному туристичному форумі «Чернігівщина туристична-2013» – с. Сокирин-

ці, Чернігівська область, 2013 р. (директор Департаменту культури і туризму, національностей та релігій Чернігівської ОДА С. Мойсієнко).

Диплом Яської Філії Союзу Українців Румунії з нагоди 199-ї річниці від дня народження Т.Г. Шевченка за видатні заслуги у підтримці української культури, мови, народних традицій та духовного життя – 31.03.2013 р.

Диплом оргкомітету Всеукраїнського фестивалю «Писанковий рай-2013» за забезпечення та популяризацію традицій писанкарства – м. Київ, 2 травня 2013 р.

Диплом учасника Всеукраїнського парадку вишиванок-2013 за активну участь та підтримку національної культури – м. Київ, 24 серпня 2013 р.

Подяка Міністра культури і туризму України Євгена Нищука за вагомий внесок у розвиток української культури, плідну працю та з нагоди Всеукраїнського дня працівників культури та майстрів народного мистецтва – м. Київ, 2014 р.

Подяка за активну співпрацю з Вінницькою обласною спілкою ветеранів війни в Афганістані в Рік вшанування учасників бойових дій на території інших держав за проведення регіонального конкурсу військово-патріотичної та «афганської» пісні – м. Вінниця, грудень 2014 р. (голова Спілки С. Червонописький).

Почесна грамота Вінницької облдержадміністрації і Вінницької обласної Ради за багаторічну сумлінну працю, високий професіоналізм, вагомий особистий внесок у розвиток української національної культури та духовності українського народу – квітень 2015 р. (голова ОДА В. Коровій, голова облради С. Свитко).

МАРІЯ СКРИПНИК – АКТРИСА, КЕРІВНИК, ЛЮДИНА (Бібліографічний список літератури)

Статті, інтерв'ю М.В. Скрипник, привітання

Високий дух Марії Скрипник : [бесіда з актрисою Вінниц. облмуздрамтеатру ім. М. Садовського М. Скрипник] / Марія Скрипник ; бесіду вела Г. Секрет // Будьмо знайомі : [збірник] / Г.В. Секрет. – Вінниця, 1999. – С. 195-210 : іл.

Марія Скрипник: «Мистецтво – пожива для душі, бо воно, як молитва, лікує людину» : [інтерв'ю] / Марія Скрипник ; розмову вела Г. Касіяненко // Вінниц. газ. – 1999. – 24 лип. – С. 9 ; Червоне – то любов, а чорне – то журба : [збірник] / Ганна Волошенюк. – Вінниця, 2012. – С. 157-161.

Культура не думає здаватися : [інтерв'ю новопризнач. нач. упр. культури Вінниц. міськради М.В. Скрипник про стан і розвиток культури в обл. центрі] / Марія Скрипник ; вела розмову Ганна Волошенюк // Вінниц. газ. – 2001. – 15 лют.

Нова роль Марії Скрипник : [інтерв'ю новопризнач. нач. упр. культури Вінниц. міськ. ради] / Марія Скрипник ; записав Д. Пічкур // Демокр. Україна. – 2001. – 18 трав. – С. 1-2.

Рідна мова в суверенній державі : [думками щодо функціонування укр. мови діляться відомі люди Вінниці, зокрема нач. упр. культури Вінниц. міськради М.В. Скрипник] / підготувала Л. Балинська // Поділ. телеграф. – 2001. – 16 серп. (№ 9). – С. 8 : фот.

«Вінниця – духовна столиця Поділля» : [інтерв'ю] / Марія Скрипник ; записав М.О. Рябий // Подолія. – 2002. – 3 верес. – С. 4.

Допомагати обдарованій дитині і творчому колективу – престижно! : 25 лют. ц. р. в акад. муздрамтеатрі ім. М. Садовського відбудеться загальноміськ. конкурс «Вінничанин року – 2004» : [інтерв'ю нач. упр. культури Вінниц. міськради М.В. Скрипник] / Марія Скрипник ; розмову вела О. Цуркань // Вінниц. відом. – 2005. – 9 лют. – С. 1, 6 : фот.

Нетлінні скарби народу : [про обл. фестиваль нар. творчості «Скарби Поділля», 22 серп. 2008 р.] / Марія Скрипник // Світлиця. – 2008. – № 3-4. – С. 1.

Мистецька палітра Вінниччини : [передмова] / Марія Скрипник // Народні майстри Вінниччини : довідник / уклад.: Т.О. Цвігун, Н.А. Сентемон, Т.Г. Гец ; Вінниц. ОЦНТ. – Вінниця, 2009. – С. 3-4 : портр.

Нетлінні скарби незламного народу : [вступ. слово] / Марія Скрипник // Обласний фестиваль «Скарби Поділля» : [кольор. альб.] / Вінниц. ОЦНТ ; відп. за вип. Т.О. Цвігун. – Вінниця, 2009. – С. [1-2].

Плакаємо талантів діаманти : культурно-мистец. ініціативи Вінниччини : [про організаторів та учасників твор. звіт. концерту «Благословенна земля моя, Вінниччина»] / Марія Скрипник // Вінниччина. – 2009. – 2 жовт. – С. 2 : кольор. фот. – (Спец. вип. газ. «Хочу все знати»).

Підсумки роботи галузі культури у 2009 році : [Вінниц. обл.] / Марія Скрипник // Світлиця. – 2010. – № 1 . – С. 8-10.

Марія Скрипник мріє створити подільський Лувр : [інтерв'ю нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник] / Марія Скрипник ; записала І. Червінчук // Вінничанка. – 2010. – № 3. – С. 8-9.

Культура Вінниччини в п'ятірці кращих : [нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА про досягнення в галузі культури у 2010 р.] / Марія Скрипник ; записав С. Мельник // Свобода слова. – 2011. – 9 лют. (№ 6). – С. 18.

Анатолій Кречківський дав мільйон на ремонт : [інтерв'ю нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М. Скрипник щодо сіл. БК] / Марія Скрипник ; записала Т. Сарахан // Газета по-українськи. – 2012. – 24 лют. – С. 5 : фот.

Марія Скрипник: «Показуємо нетлінні скарби незламного народу» : [інтерв'ю М. Скрипник про розвиток галузі культури на Вінниччині] / Марія Скрипник ; записала [16 лют. 2012 р.] Г. Волошенюк // Червоне – то любов, а чорне – то журба / Ганна Волошенюк. – Вінниця, 2012. – С. 77-89.

Клуби «зливаються» з бібліотеками, але тільки в тих селах, де менше п'ятисот мешканців. Про це, зокрема, вінниц. журналістам розповіла нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА Марія Скрипник, аналізуючи роботу галузі за минулий рік та ділячись планами на майбутнє : [інтерв'ю М. Скрипник] / Марія Скрипник ; записав Ю. Сегеда // Вінниччина. – 2012. – 7 берез. – С. 11 : фот.

«Бібліотекар – це людина освічена, ерудована та шанована в суспільстві» : [у Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва відбулося обл. свято «Бібліотечна феєрія», приуроч. до Всеукр. дня б-к] / Марія Скрипник ; записала К. Новосад // Вінниц. газ. – 2012. – 2 жовт. – С. 4 : фот.

Звинування у лобіюванні «ВінБенду», яким керував її чоловік, прокоментувала Марія Скрипник : [інтерв'ю] / Марія Скрипник ; записала Т. Кондратьєва // 33-й канал. – 2013. – 27 берез. – С. 3 : фот.

Сценарій проведення урочистих зборів громадськості Вінниччини з нагоди відзначення 200-річчя від дня народження Т.Г. Шевченка «Уклін тобі, Тарасе, пророче наш великий» / Марія Скрипник, Любов Прилипко // Світлиця. – 2014. – Спец. вип. – С. 82-87.

* * *

Шановні гості, бібліотечні фахівці, поважне товариство! : [привітання учасників Міжнар. наук.-практ. конф. «Краєзнавство в системі розвитку духовності і культури регіону»] / Марія Скрипник // Краєзнавство в системі розвитку духовності і культури регіону : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. [Вінниця, 21-23 жовт. 2008 р.] / Упр. культури і туризму Вінниц. ОДА ; Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва. – Вінниця, 2008. – С. 4-5.

Шановні ювіляри! : [привітання колективу Вінниц. обл. акад. театру ляльок «Золотий ключик» з нагоди його 70-річчя] / Марія Скрипник // Коломієць, Р.Г. Золотий ключик до країни щастя / Р.Г. Коломієць. – Вінниця, 2008. – С. 5-6.

Шановні учасники та гості свята! : [привітання учасників, гостей та організаторів IV Всеукр. свята нар. мистецтва «Українська витинанка». Могилів-Подільський, 2008] / Марія Скрипник // Витинанка, 2008 : [збірник] / Вінниц. ОЦНТ ; упоряд.: Л. Гричанок, В. Буздиган ; відп. за вип. Т. Цвігун. – Могилів-Подільський, 2008. – С. 2 : фот.

Привітання з нагоди професійного свята – Всеукраїнського дня працівників культури та аматорів народного мистецтва / Марія Скрипник, Віра Надольна // Вінниччина. – 2009. – 24 берез. – С. 1.

Шановні друзі! : [привітання з початком обл. культурно-мистец. акції «Вишивана доля України»] // Вишивана доля України : [збірник] / авт. проекту Марія Скрипник ; відп. за вип. Т. Цвігун ; Вінниц. ОЦНТ. – [Б. м. : б. р.]. – С. [2] : портр.

Вельмишановні пані та панове! : [привітання авт. мистец. проекту учасників концерту культурно-мистец. акції «Покровитель культури – 2010»] / Марія Скрипник // Покровитель культури-2010 : [буклет]. – [Б. м. : б. р.]. – 2 с. обкл. : фот.

Шановні друзі! : [привітання організаторів та учасників II Всеукр. свята нар. мистецтва «Великодня писанка», що відбулося 9–10 квіт. 2010 р. у Вінниці] / Марія Скрипник // Великодня писанка : [буклет] / Вінниц. ОЦНТ. – [Б. м. : б. р.]. – С. 1 : фот.

Дорогі колеги! : [привітання з Днем працівників культури та аматорів нар. мистецтва] / Марія Скрипник, Тетяна Побережна // Світлиця. – 2010. – № 1. – С. 7.

Шановні працівники бібліотек! : [привітання із Всеукр. днем б-к] / Марія Скрипник // Наші новини. – 2011. – Вип. 1 (30 верес.). – С. 1.

Шановні працівники бібліотек Вінниччини! : [привітання з Новим [2012] роком та Різдом Христовим] / Марія Скрипник // Наші новини. – 2011. – Вип. 2 (29 груд.). – С. 1.

Шановні працівники бібліотек та усі фахівці бібліотечної справи Вінниччини! : [привітання із Всеукр. днем працівників культури та майстрів нар. мистецтва] / Марія Скрипник // Наші новини. – 2012. – Вип. 3 (20 трав.). – С. 1.

Шановні працівники бібліотек та усі фахівці бібліотечної справи Вінниччини! : [привітання із Всеукр. днем б-к] / Марія Скрипник // Наші новини. – 2012. – Вип. 4 (30 верес.). – С. 1.

Шановні працівники бібліотек та фахівці бібліотечної справи Вінниччини! : [привітання з Новим [2013] роком та Різдом Христовим] / Марія Скрипник // Наші новини. – 2012. – Вип. 5 (27 груд.). – С. 1.

Привітання з наступаючим Новим 2014 роком та Різдом Христовим] / Марія Скрипник // Наші новини. – 2013. – Вип. 8-9 (Груд.). – С. 1.

Шановні працівники культури та майстри народного мистецтва! : [привітання з нагоди свята] / Марія Скрипник // Світлиця. – 2013. – № 2. – С. 5 : кольор. фот.

Шановні гості, колеги, усі присутні! : [привітання із початком роботи конф.] / Марія Скрипник // Роль краєзнавства у соціально-економічному і культурному розвитку регіону : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., 10-12 жовт. 2012 р. – Вінниця, 2013. – С. 3-4.

Служителька Мельпомени

Масляєв, І. Журавлі повинні прилітати : [про виставу «Крик журавля», роль бригадира Галини у якій зіграла артистка М. Скрипник] / Іван Масляєв // Вінниц. правда. – 1987. – 18 черв.

Ремішевська, А. «Домашнє вогнище» : [враженнями після п'єси «Домашнє вогнище» ділиться з колегами М. Скрипник] / А. Ремішевська // Панорама. – 1993. – 20 берез. – С. 4.

Касіяненко, Г. Чоловік став жінкою... : ці та інші незвичайні пригоди відбуваються на виставі «Винуватець торжества» : [в ролі Єлісеєвої – М. Скрипник] / Галина Касіяненко // Вінниц. газ. – 1994. – 6 груд.

Телятникова, С. І знову вируватимуть почуття : [відкриття 63-го театр. сезону Вінниц. облмуздрамтеатру ім. М. Садовського виставою за п'єсою класика нім. драматургії Ф. Шиллера «Підступність і кохання», у якій роль леді Мільфорд зіграла М. Скрипник] / Світлана Телятникова // Вінниц. газ. – 1995. – 19 жовт. – С. 4.

Театр на Театральній засвічує вогні : [про прем'єру вистави за тв. Ф. Шиллера «Підступність і кохання», у якій одну з ролей грає М. Скрипник] // Вінниц. відом. – 1995. – 26 листоп.

Руденко, В. Чого тільки не зробиш заради грошей : [у Вінниц. облмуздрамтеатрі ім. М. Садовського відбулася прем'єра вистави «Чорний дипломат, або Живий покійник». У складі акторів спектаклю – М. Скрипник] / В. Руденко // Вінниччина. – 1996. – 17 лют.

Касіяненко, Г. Неповторний Великдень душі : [про концерт акторів Вінниц. облмуздрамтеатру ім. М. Садовського Г. Магелатій та В. Короля «Свято душі», який вела М. Скрипник, майстерно підібравши поетич. супровід] / Галина Касіяненко // Вінниц. газ. – 1996. – 20 лют.

Касіяненко, Г. Хай буде щедрим і надалі благословенний рушник долі! : [про вечір-бенефіс нар. артиста України В. Матковського; його ведучими були актори облмуздрамтеатру ім. М. Садовського – нар. артист України Н. Кондратюк та артистка М. Скрипник] / Галина Касіяненко // Вінниц. газ. – 1996. – 22 лют.

Волошенюк, Г. Нехай же знов юпітери засяють : [про відзнач. Міжнар. дня театру у Вінниц. облмуздрамтеатрі ім. М. Садовського. Вечір вела М. Скрипник] / Ганна Волошенюк // Вінниц. газ. – 1996. – 30 берез.

Кушка, Н. Прекрасне не зникло, воно – поруч : [про концерт «Свято душі», ведучою якого була М. Скрипник] / Наталя Кушка // Вінниччина. – 1996. – 6 квіт.

Касіяненко, Г. На сцені – «Блез» : [про прем'єру комедії Клода Маньє «Блез»; роль Аріадни Кларенс зіграла М. Скрипник] / Галина Касіяненко // Вінниц. газ. – 1996. – 18 квіт. : фот.

Хочете посміятись – ідіть на «Блеза» : [про прем'єру у Вінниц. облмуздрамтеатрі ім. М. Садовського; в спектаклі одну з голов. ролей грає М. Скрипник] // Вінниччина. – 1996. – 20 квіт. : фот.

Волошенюк, Г. Моє коріння – славні люди... : [про життя і творчість актриси Вінниц. облмуздрамтеатру ім. М. Садовського М. Скрипник] / Ганна Волошенюк // Подолія. – 1996. – 7 трав. ; Волошенюк, Г. Все – з любові : [збірник] / Ганна Волошенюк. – Вінниця, 2009. – С. 100-104.

Касіяненко, Г. Небесні звуки музики : [про концерт «Музико, не покинь мене», який вела М. Скрипник] / Галина Касіяненко // Вінниц. газ. – 1997. – 25 берез.

Волошенюк, Г. Його і малі ролі стають великими : [про актора Вінниц. облмуздрамтеатру ім. М. Садовського, нар. артиста України Н. Кондратюка] / Ганна Волошенюк // Вінниц. газ. – 1997. – 5 квіт. ; Волошенюк, Г. Все – з любові : [збірник] / Ганна Волошенюк. – Вінниця, 2009. – С. 89-92. – Зі змісту: [Роздуми М. Скрипник про творчість Н. Кондратюка].

Ометинська, Г. Тихого голосу звуки улюблені : [вечір романсу у Вінниц. обл. краєзнав. музеї вела актриса облмуздрамтеатру М. Скрипник] / Г. Ометинська // Вінниц. газ. – 1997. – 30 верес. – С. 4.

Волошенюк, Г. «Три ідеальні подружжя» : [про прем'єру комедії Алехандро Касона на сцені Вінниц. облмуздрамтеатру ім. М. Садовського, у якій одну з ролей грає актриса М. Скрипник] / Ганна Волошенюк // Вінниц. газ. – 1997. – 21 жовт. : фот.

Касіяненко, Г. Музей відзначив 50-річчя : [з привітанням з нагоди ювілею Нац. музею-садиби М.І. Пирогова виступила актриса облмуздрамтеатру М. Скрипник] / Галина Касіяненко // Вінниц. газ. – 1997. – 21 жовт.

Цвігун, Е. Рожева завіса для камінних сердець, або Спроба листово по вилученню гранітних брил із родоводів наших : [в облмуздрамтеатрі ім. М. Садовського відбулася прем'єра драми Лесі Українки «Камінний господар», у якій роль Анни зіграла актриса М. Скрипник] / Е. Цвігун // Панорама. – 1997. – 3 груд.

Касіяненко, Г. Замахнулися на «Камінного господаря» : [про прем'єру спектаклю «Камінний господар», у якому М. Скрипник зіграла роль донни Анни] / Галина Касіяненко // Вінниц. газ. – 1997. – 9 груд.

Романішина, Г. Чудова гра при ... порожній залі : [роздуми після вистави «Камінний господар»; роль Анни грає артистка М. Скрипник] / Г. Романішина // Вінниц. газ. – 1998. – 11 лют.

Касіяненко, Г. Дійсність диктує вибір : [про акторів Вінниц. облмуздрамтеатру ім. М. Садовського, його вистави, зокрема про поетич. драму «Камінний господар», у якій поряд з іншими акторами виогранився талант актриси М. Скрипник] / Галина Касіяненко // Вінниц. газ. – 1998. – 27 берез.

Гальперін, О. Лицарі народної гри і королева : [лауреатом у номінації «Муза футболу» футбол. сезону-98 стала актриса Вінниц. облмуздрамтеатру ім. М. Садовського М. Скрипник] / О. Гальперін // Поділ. зоря. – 1998. – 9 жовт. : фот.

Касіяненко, Г. Пісні Галини Магелатій виколисувалися в житах : [думки М. Скрипник про творчість актриси Г. Магелатій як вокалістки] / Галина Касіяненко // Вінниц. газ. – 1998. – 14 берез. – С. 2.

Степаненко, А. Від роду – до народу : [про зонал. конкурс сімей-ерудитів «Від роду – до народу», який вела актриса М. Скрипник] / Анатолій Степаненко // Вінниц. газ. – 1999. – 14 січ.

Руденко, В. Графиня Марія : [про актрису Вінниц. облмуздрамтеатру ім. М. Садовського М. Скрипник] / Василь Руденко // Подолія. – 1999. – 19 січ. : фот.

Козак, І. Грає губернаторський оркестр : [у залі Вінниц. філармонії «Плеяда» вперше звітував обл. естрадно-духовий оркестр «Подольани». Вечір вела М. Скрипник] / І. Козак // Поділ. зоря. – 1999. – 4 лют.

Касіяненко, Г. Дихання музики небесне : [про концерт естрадно-духового оркестру «Подольани» у «Плеяді», який вела актриса Вінниц. облмуздрамтеатру М. Скрипник] / Галина Касіяненко // Вінниц. газ. – 1999. – 11 лют. : фот.

Вітаємо! : [про присвоєння почес. звання «Заслужена артистка України» М.В. Скрипник – артистці Вінниц. облмуздрамтеатру ім. М. Садовського] // Вінниччина. – 1999. – 19 трав. – (Спец. вип. газ. «Хочу все знати»).

Касіяненко, Г. Танцювали і співали – край Подільський прославляли : [про твор. звіт майстрів мистецтв і худож. колективів Вінниччини у трав. 1999 р. у Києві, який вела М. Скрипник] / Галина Касіяненко // Вінниц. газ. – 1999. – 20 трав.

Касіяненко, Г. Співачка і поет у виставі «Аве Марія» : [про літ.-муз. виставу співачки В. Петрушенко на сцені Вінниц. облмуздрамтеатру, яку вела заслуж. артистка України М. Скрипник. За минулий рік вона як ведуча підготувала й подарувала глядачам 63 чарів. вечори у різних аудиторіях] / Галина Касіяненко // Вінниц. газ. – 1999. – 3 черв.

Касіяненко, Г. Грають і зачаровують віртуози... : [концерт «Грають віртуози» у «Плеяді» провела М. Скрипник] / Галина Касіяненко // Вінниц. газ. – 1999. – 20 листоп.

Ометинська, Г. «Любов при свічках» : [у виставі «Любов при свічках» роль Тетяни зіграла актриса М. Скрипник] / Г. Ометинська // Вінниц. газ. – 1999. – 20 листоп. : фот.

Волошенюк, Г. Щоб були величні, як короваї пшеничні : [ювіл. концерт ансамблю пісні і танцю «Поділля» вела М. Скрипник] / Ганна Волошенюк // Вінниц. газ. – 1999. – 27 листоп. – С. 9.

Волошенюк, Г. «Свята до музики любов» з'єднала всіх : [концерт «Свята до музики любов» вела М. Скрипник] / Ганна Волошенюк // Вінниц. газ. – 1999. – 28 груд.

Волошенюк, Г. Щоб слово на вустах воскресло : [про поетич. програму заслуж. артистки України М. Скрипник на Вінниц. держ. телебаченні] / Ганна Волошенюк // Вінниц. газ. – 2000. – 26 лют. – С. 2.

Федорченко, Н. У світлі мистецтва : [у Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва відбувся вечір рос. романсу. Звучала також поезія у виконанні заслуж. артистки України М. Скрипник] / Н. Федорченко // Вінниц. газ. – 2000. – 3 черв. : фот.

Кравчук, Н. Люди проти стихій : [благод. телерадіома-рафон «Люди проти стихій» провели заслуж. артистка України М. Скрипник та заслуж. журналіст України Д. Педорук] / Н. Кравчук // Вінниц. газ. – 2001. – 18 січ.

Пустіва, В. Радуйся, земле! : [про твор. звіт майстрів мистецтв та худож. колективів обл. «Тобі, Україно, щедрує Поділля», присвяч. 10-й річниці Незалежності України. Однією з ведучих програми була М. Скрипник] / Валентина Пустіва // Вінниц. газ. – 2001. – 23 січ.

Касіяненко, Г. Народжена на Великдень : [про життя та творчу долю актриси, нині нач. упр. культури Вінниц. міськради М.В. Скрипник] / Галина Касіяненко // Вінниччина. – 2001. – 4 трав : фот.

Касіяненко, Г. «Мені даровано Богом бути на сцені...» : [про концерт-бенефіс заслуж. артистки України М.В. Скрипник] / Галина Касіяненко // Вінниччина. – 2001. – 4 черв.

Волошенюк, Г. Земна і небесна. Такою пребуду... : [про бенефіс заслуж. артистки України, нач. упр. культури Вінниц. міськради М.В. Скрипник «Таємниця моєї душі» на сцені Вінниц. облмуздрамтеатру ім. М. Садовського] / Ганна Волошенюк // Вінниччина. – 2001. – 8 черв. – (Спец. вип. газ. «П'ятниця»).

Дні культури Вінниччини «Краса України – Поділля» в м. Київ з 20 по 25 жовт. 2003 р. : програма : [ведуча концерту майстрів мистецтв та худож. колективів «Краса України – Поділля» у Нац. палаці «Україна» – заслуж. артистка України М.В. Скрипник]. – Вінниця, 2003. – [28 с.] : фот.

Режисерська експлікація та сценарій концертної програми «Краса України – Поділля» : [до Днів культури Вінниччини в Нац. палаці «Україна», м. Київ, 26 жовт. 2004 р.] / за твор. ідеєю А.І. Левицького ; співавт.: М.В. Скрипник, С.В. Гарбулінський. – Вінниця, 2003. – 156 с.

Берегиня культури

2001

Макарова, О. На благо ньки-України хай розквітає ваш талант! : [одна з ведучих святк. концерту з нагоди Дня працівників культури – М.В. Скрипник, нач. упр. культури Вінниц. міськради, заслуж. артистка України] / О. Макарова // Вінниц. газ. – 2001. – 27 берез. : фот.

Мельник, Г. Дитинства мого зоряна криниця : [про М.В. Скрипник] / Г. Мельник // Вінниц. газ. – 2001. – 5 трав. – С. 5.

Марчук, Т. Пензель – втіха живописцеві : [про 2-гу персон. вист. худож., чл. НСХУ О. Шевчука в музеї УМВС України у Вінниц. обл. «Мій край – Поділля», на якій представлено портр. заслуж. артистки України М.В. Скрипник] / Т. Марчук // Вінниц. газ. – 2001. – 5 лип. : фот.

Коваленко, О. Домашнє завдання для всієї громади : [про підгот. до відзначення Дня міста, в т. ч. включено розповідь нач. упр. культури Вінниц. міськради М.В. Скрипник] / О. Коваленко // Вінниц. газ. – 2001. – 4 верес.

2002

Зареєстровані кандидатами : [у деп. Вінниц. міськради по вибор. округу № 2 зареєстр. Скрипник Марія Василівна, позапартійна, нач. упр. культури Вінниц. міськради] // Вінниц. газ. – 2002. – 7 берез. – С. 7. – (Вибори-2002).

Пустіва, В. Від рукопису до Інтернету : [про відкриття у Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тимірязєва Тижня «Б-ка ХХІ ст.: погляд у майбутнє» до Всеукр. дня б-к – 2002. У заході взяла участь М.В. Скрипник] / В. Пустіва // Вінниц. газ. – 2002. – 27 верес. : фот.

2003

Марчук, Т. Світ лялькового мистецтва : [до 65-річчя Вінниц. обл. театру ляльок «Золотий ключик». Привітали ювілярів нач. обл. упр. культури Вінниц. ОДА А. Левицький та нач. упр. культури Вінниц. міськради М. Скрипник] / Т. Марчук // Вінниц. газ. – 2003. – 20 листоп. – С. 7.

Заєць, В. Відблиск доброти і щирості у гронах мистецьких здобутків : [про твор. звіт вінничан у Києві «Краса України – Поділля»; його програму поряд з іншими вела заслуж. артистка України М. Скрипник] / Василь Заєць // Культура і життя. – 2003. – 26 листоп. : фот.

Вовк, О. Спонсори мистецтва – лицарі добра : [19 груд. 2003 р., у день св. Миколая, у Вінниці започатковано загальноміську акцію вшанування покровителів та меценатів культури і мис-тецтв. Вела свято М.В. Скрипник] / О. Вовк // Вінниц. відом. – 2003. – 24 груд. – С. 6 : фот.

2004

Козак, І. [Прес-конф. для представників ЗМІ з приводу проведення загальноміськ. конкурсу «Людина року – 2003» провели заст. міськ. голови М. Гунько і нач. Вінниц. міськ. від. культури М. Скрипник] / Ігор Козак // Поділ. зоря. – 2004. – 17 січ.

Волошенюк, Г. Зберігає на віки : [про творчість худож. В. Козюка, благодійника, колекціонера, дослідника нац. культури, та підтримку М.В. Скрипник його ідеї щодо створення Музею подільської ікони] / Ганна Волошенюк // Поділ. зоря. – 2004. – 13 берез. ; Червоне – то любов, а чорне – то журба : [збірник] / Ганна Волошенюк. – Вінниця, 2012. – С. 358-359.

Марчук, Т. Подвійне свято : [День працівників культури та аматорів нар. мистецтва. У складі керівництва міста їх вітала нач. упр. культури Вінниц. міськради М. Скрипник] / Т. Марчук // Вінниц. газ. – 2004. – 25 берез.

Марчук, Т. Подивіться на Вінницю очима фотографа : [про персон. вист. худож.-фотографа, чл. Спілки фотохудож. України В. Козловського «Моя Вінниця» в обл. краєзнав. музеї. Один із співавт. цього твор. проекту – нач. упр. культури Вінниц. міськради М. Скрипник] / Т. Марчук // Вінниц. газ. – 2004. – 21 верес.

2005

Волошенюк, Г. Хору «Добродар» – десять років : [про ювілей хору ветеранів війни і праці. Серед інших про ювілярів добре слово виголосила М.В. Скрипник] / Ганна Волошенюк // Панорама. – 2005. – 14 квіт.

Ярославець, Г. Гран-прі за «Забутий скарб» : [в урочистій церемонії закриття Міжнар. фестивалю «Подільська лялька-2005» взяла участь М.В. Скрипник] / Г. Ярославець // Вінниц. газ. – 2005. – 19 трав. : фот.

Кавка, В. Духовність – справа делікатна : [позитив. оцінка діяльності М.В. Скрипник на посаді нач. упр. культури Вінниц. міськради] / Василь Кавка // Вінниччина. – 2005. – 6 груд. : фот.

2007

Державні нагороди України – найдостойнішим! : [згідно з Указом Президента України № 549/2007 за вагомих особистий внесок у розвиток конституц. засад укр. державності, багаторіч. сумлін. працю, високий професіоналізм та з нагоди Дня Конституції України Скрипник Марію Василівну – нач. упр. культури Вінниц. міськради нагородж. орденом княгині Ольги III ст.] // Подолія. – 2007. – 24 лип.

2008

Чорна, Г. Левицький передав ключі від культури : [представлено нового керівника упр. культури і туризму Вінниц. ОДА – М.В. Скрипник] / Г. Чорна // Вінниччина. – 2008. – 13 трав. – С. 1.

З любов'ю до мистецтва і людей : [про М.В. Скрипник] / колектив ОЦНТ // Світлиця. – 2008. – № 2. – С. 1 : портр.

Кобильченко, О. Співаємо, і танцюємо... : [звіт про культурно-мистец. життя Вінниччини в поточ. році на прес-конф. представила нач. упр. культури і туризму облдержадмін. М. Скрипник] / О. Кобильченко // Вінниччина. – 2008. – 4 листоп. – С. 3.

Ємельянова, О. Свято, що з тобою крізь віки : [гостей 13-го Всеукр. фестивалю чехів, що проходив у с. Миколаївка Козятин. р-ну, привітала М.В. Скрипник] / О. Ємельянова // Світлиця. – 2008. – № 3-4. – С. 2-3.

2009

Мельник, В. Три години з чудесами : [подолянам презентували докум. серіал про найвизначніші пам'ятки Вінниччини. Ініціатор проекту – М.В. Скрипник] / В. Мельник // Україна молода. – 2009. – 14 січ. – С. 9.

Страшний, В. У Калинівку до Степана Руданського : [у Днях Руданського в м. Калинівка взяли участь заст. голови Вінниц. облдержадмін. Л.М. Спірідонова та нач. упр. культури і туризму ОДА М.В. Скрипник] / В. Страшний // Вінниччина. – 2009. – 20 січ. – С. 12.

Кобець, В. Курінь гумористів веселив у кризу : [на святі до 175-ї річниці від дня народж. С. Руданського з привіт. словом виступила М.В. Скрипник] / Василь Кобець // 33-й канал. – 2009. – 28 січ. – С. 1.

Гріщенко, А. Музей почесних громадян Вінниці: нова експозиція : [21 січ. ц. р. у Музеї почес. громадян Вінниці відкрилася нова експозиція, присвяч. діяльності дир. ВАТ «Володарка» Л. Гавриша. Серед інших на заході була присутня нач. упр. культури і туризму ОДА М.В. Скрипник] / А. Гріщенко // Вінниц. газ. – 2009. – 2 лют. – С. 5.

Пустіва, В. «І на тім рушникові оживе все знайоме до болю...» : [на відкритті мистец. проекту під назвою «Вишивана доля Вінниччини» виступила нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник] / Валентина Пустіва // Вінниц. газ. – 2009. – 27 лют. – С. 16.

Пустіва, В. Чудеса бувають. На Вінниччині їх щонайменше сім : [вист. «Сім чудес Вінниччини» у Вінниц. обл. краєзнав. музеї урочисто відкрили заст. голови облради С. Нешик, нач. упр. культури і туризму ОДА М. Скрипник і дир. музею К. Висоцька] / Валентина Пустіва // Вінниц. газ. – 2009. – 14 квіт. – С. 8.

Кадри вирішують все – особливо в галузі культури : [про засід. колегії упр. культури і туризму Вінниц. ОДА. Стан кадр. роботи в галузі культури прокоментувала М.В. Скрипник] // Тульчин. край. – 2009. – 27 трав.

Волошенюк, Г. Народна пісня – соковита вишня, або На ювілей Адама Дзюби : [на ювіл. вечорі А. Дзюби, керівника нар. фольклор. ансамблю «Вишня» Вінниц. нац. аграр. ун-ту, з вітал. словом від влади виступила М.В. Скрипник] / Ганна Волошенюк // Вінниц. газ. – 2009. – 23 черв. – С. 6.

Назарець, О. Діти – наші квіти : [1 черв., у Міжнар. день захисту дітей, у с. Правилівка Оратів. р-ну в мистец. садибі Г. Секрет «Театр на городі» відбувся фестиваль юних талантів

з 17 р-нів обл., на якому з напут. словом до юних звернулась М. Скрипник] / Олена Назарець // Світлиця. – 2009. – № 2. – С. 19-20.

Заєць, В. Вишивана доля : [про вист. «Традиційна подільська вишивка» та 8-метровий рушник «Вишивана доля Вінниччини», який презентував ОЦНТ під час урочистостей на сцені концерт. зали «Райдуга» у дні святкування 18-ї річниці Незалежності України. Президент України висловив вдячність усім, причетним до організації заходів, в т. ч. нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник] / Василь Заєць // Культура і життя. – 2009. – 18-24 верес. – С. 21 : фот.

Вишнева, Г. 1400 учасників поїде в Палац «Україна» на звітний концерт Вінницької області під назвою «Благословенна земля моя, Вінниччина», який пройде у Києві 2 жовт. 2009 р. : [про звіт. концерт розповіли голова Вінниц. ОДА О.Г. Домбровський, заст. голови Л.М. Спірідонова, нач. упр. культури і туризму М.В. Скрипник, яка візьме безпосередню участь у проведенні заходів] / Г. Вишнева // 33-й канал. – 2009. – 30 верес. – С. 12 : іл.

Новосад, К. Із Вінниччиною у серці : [про звіт. концерт «Благословенна земля моя, Вінниччина», який відбудеться у Нац. палаці «Україна» 2 жовт. 2009 р. Про концертну програму розповіла М.В. Скрипник] / Катерина Новосад // Вінниц. газ. – 2009. – 2 жовт. – С. 8.

А вінничани – чудовим фольклором і народною творчістю : [про твор. звіт Вінниц. обл.; автором і худож. керівником мистец. проекту, його голов. режисером стала нач. упр. культури і туризму ОДА, заслуж. артистка України, кавалер ордена княгині Ольги III ст. М. Скрипник] // Голос України. – 2009. – 6 жовт. – С. 16.

Трошкова, А. Президенту сподобались вінницькі «баклажани», а кияни ледь не побилися за місця в Палаці «Україна» : [схвальні відгуки про звіт. концерт «Благословенна земля моя, Вінниччина», що відбувся 2 жовт. 2009 р. у Києві. Його ведучою була М.В. Скрипник] / Анастасія Трошкова // Вінниччина. – 2009. – 6 жовт. – С. 2.

Творчий звіт майстрів мистецтв області «Благословенна земля моя, Вінниччина» відбувся в Палаці «Україна» : [автор, худож. керівник, голов. режисер-постановник мистец. дійства – М.В. Скрипник] // Новини Вінниччини. – 2009. – 7 жовт. – С. 2.

Волос, В. Свято козацької душі – у ямпільській Буші : [у святі взяла участь нач. упр. культури і туризму ОДА М.В. Скрипник] / В. Волос // Вінниччина. – 2009. – 20 жовт. – С. 4.

Буздиган, В. Мамина сорочка – оберіг на все життя : [28 серп. 2009 р. у с. Клембівка Ямпіл. р-ну відбувся обл. фестиваль нар. творчості «Мамину сорочку пригорну до серця», у якому взяла участь М.В. Скрипник] / Валентина Буздиган // Світлиця. – 2009. – № 3-4. – С. 19-20 : фот.

Джус, Н. Він власну душу перелив у пісню : [в урочистостях обл. мистец. свята «Співець Подільського краю» до 110-ї річниці від дня народж. Р. Скалецького в м. Бершадь взяла участь нач. упр. культури і туризму ОДА М.В. Скрипник] / Ніна Джус // Світлиця. – 2009. – № 3-4. – С. 21-22, 31 : фот.

Римаренко, Н. Свято духової музики : [про регіон. свято духової музики «Сурми Поділля – 2009», організації та проведенню якого нач. упр. культури і туризму ОДА М.В. Скрипник дала високу оцінку] / Н. Римаренко // Світлиця. – 2009. – № 3-4. – С. 34-35 : фот.

2010

Кондратьєва, Т. Зняли фільм «Сім чудес Вінниччини». Що залишилося за кадром – розповідає реж. О. Мортко : [фільм знятий за сприяння нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник] / Т. Кондратьєва // Молодіж. газ. Вінниччини. – 2010. – Січ. (№ 2). – С.1, 8 : фот.

Мельник, В. Три години з чудесами : подолянам презентували докум. серіал про найвизначніші пам'ятки Вінниччини : [нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник підтримала ідею щодо підгот. циклу худож.-докум. фільмів про місцеві «чудеса» і стала куратором проекту] / В. Мельник // Україна молода. – 2010. – 14 січ. – С. 9.

Сегеда, Ю. Кіно про наших сім чудес : [про відеопроєкт «Сім чудес Вінниччини» (ідея проекту – Ю. Козерацький, худож.

керівник – режисер О. Одинець, сценарист, режисер – О. Мортко) своїми враженнями поділились голова ОДА О. Домбровський, голова обл. Ради Г. Заболотний та нач. упр. культури і туризму ОДА М. Скрипник] / Юрій Сегеда // Вінниччина. – 2010. – 3 лют. – С. 16 : кольор. фот.

Дубровик, А. Без політики про політику : [на презентації газ. «День» у Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва в інтелектуал. дискусії взяла участь нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник] А. Дубровик // День. – 2010. – 4 лют. – С. 1-2.

Відбулося розширене засідання підсумкової колегії управління культури і туризму облдержадміністрації : [на ньому виступила нач. упр. М.В. Скрипник] // Новини Вінниччини. – 2010. – 24 лют. – С. 2.

Чорна, Г. Весна, краса, життя це – Жінка! : [на уроч. заході з нагоди Міжнар. жіночого дня у Вінниці відбувся показ-дефіле від ательє мод Людмили Квєтової. Вбрання ділових жінок представляли жінки-керівники, у т. ч. М.В. Скрипник] / Галина Чорна // Вінниччина. – 2010. – 6 берез. – С. 2 : фот.

Волошенюк, Г. «Мого таланту золота зернина» : [про відкриття у Світлиці Вінниц. ОЦНТ ювіл. вист. чл. Нац. спілки майстрів нар. мистецтва України М. Гоцуляк. В уроч. відкритті вист. взяла участь нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М. Скрипник] / Г. Волошенюк // Вінниц. газ. – 2010. – 16 квіт. – С. 10. – (Спец. вип. газ. «П'ятниця»).

Волос, В. Справжнім автоматам запаяли дула : [владу на святкуванні Дня музеїв у Вінниці представляла М.В. Скрипник] / В. Волос // Вінниччина. – 2010. – 21 трав. – С. 9 : кольор. фот.

Гарбулінська, Т. Свято фольклору : [11 черв. 2010 р. у с. Зятківці Гайсин. р-ну відбулося обл. свято фольклору ім. Г. Танцюри, у якому в складі керівництва обл. взяла участь нач. упр. культури і туризму ОДА М.В. Скрипник] / Тетяна Гарбулінська // Світлиця. – 2010. – № 2. – С. 10-13 : кольор. фот.

Новосад, К. Марія Скрипник: «Ілля Безбах реалізував себе і як керівник, і як митець» : [про персон. вист. «Монолог митця» Іллі Безбаха, присвяч. його 65-річчю. З теплим словом до ювіляра від влади звернулася М.В. Скрипник] / Катерина Новосад // Вінниц. газ. – 2010. – 15 черв. – С. 8 : кольор. фот.

Гасюк, В. В полоні музики Ольги Янушкевич були всі, хто завітав до концертної зали «Плеяда» : [про твор. вечір О. Янушкевич, яким упр. культури і туризму Вінниц. ОДА, ОЦНТ започаткували проект «Плеяда митців Вінниччини». Відкрила вечір та ознайомила присутніх з проектом М.В. Скрипник] / Віра Гасюк // Вінниччина. – 2010. – 23 черв. – С. 8 : кольор. фот.

2011

Ольхова, О. У краєзнавчому провалилась підлога : [М.В. Скрипник про першочергові завдання щодо ліквідації аварійної ситуації у Вінниц. обл. краєзнав. музеї] / О. Ольхова // Місто. – 2011. – 19 січ. – С. 2.

Лавренюк, Д. Всі дороги ведуть до храму мистецтв : [про уроч. вечір з нагоди півстоліт. іменин Гайсин. БК, на якому ювілярів поряд з іншими вітала М.В. Скрипник] / Дмитро Лавренюк // Вінниччина. – 2011. – 21 січ. – С. 13. – (Спец. вип. газ. «П'ятниця»).

Гричанюк, Л. «Обмінні концерти між районами» – основна культурно-мистецька акція 2011 року : [під час концертів атестац. коміс. очолювала нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник] / Любов Гричанюк // Світлиця. – 2011. – № 2. – С. 16-19 : кольор. фот.

Душко, Д. Ставка «Вервольф» стане музеєм : [про історію ставки, наміри Вінниц. ОДА створити на її місці Музей пам'яті жертв фашизму. Свої думки щодо цього проекту висловила М. Скрипник] / Д. Душко // Свобода слова. – 2011. – 2 лют. – С. 3.

Кондратьєва, Т. Холодний клуб і завідуючий «3 в 1» : [про прес-конф. нач. упр. культури і туризму ОДА М.В. Скрипник щодо стану культури на селі] / Т. Кондратьєва // 33-й канал. – 2011. – 2 лют. – С. 4.

Мозговой, В. На «Вервольфе» установят вышки, а по периметру натянута колючая проволока : [концепцію створення іст.-меморіал. комплексу – Музею пам'яті жертв фашизму на ставці «Вервольф» від влади представила М.В. Скрипник] / В. Мозговой // Вінниц. реалії. – 2011. – 2 лют. – С. 7 : фот.

Чорний, Ю. «Вервольф» отримає друге життя : його причепурять і частково відреставрують : [про ідею створення Меморіалу пам'яті жертв фашизму. На правильній розстановці акцентів щодо цього питання наголосила нач. упр. культури і туризму облдержадмін. М.В. Скрипник] / Ю. Чорний // Вінниччина. – 2011. – 2 лют. – С. 9 : фот.

Хоменська, Г. III Всеукраїнське літературно-мистецьке свято імені Степана Руданського «І я знов живий світ оглядую» : [відбулося 15–16 січ. 2011 р. у с. Хомутиці Калинів. р-ну та м. Калинівка. Поряд з іншими свято відкрила М.В. Скрипник] / Галина Хоменська // Світлиця. – 2011. – № 1. – С. 5-6 : кольор. фот.

Дмитренко, Ж. Шевченка дух – у кожному із нас : [про щоріч. вист. у Шевченків. світлиці Центру нар. творчості «Шевченко в народному мистецтві», у відкритті якої взяла участь очільник галузі культури і туризму ОДА М.В. Скрипник] / Жанна Дмитренко, Любов Гричанюк // Світлиця. – 2011. – № 1. – С. 15-18 : кольор. фот.

Барський, М. Як культура рік прожила : [з підсумк. доп. на засід. колегії упр. культури і туризму Вінниц. ОДА виступила керівник галузі культури і туризму М.В. Скрипник] / М. Барський // Вінниц. газ. – 2011. – 15 берез. – С. 11.

Волошенко, І. Народжена на Буковині : [нарис про М.В. Скрипник] / Іван Волошенко // Світлиця. – 2011. – № 2. – С. 8-15 : кольор. фот.

Дмитренко, Ж. «Великодня писанка» : обл. вист. нар. мистецтва 19 квіт. – 4 трав. 2011 р. : [відкрила вист. М.В. Скрипник, нач. упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін.] / Жанна Дмитренко // Світлиця. – 2011. – № 2. – С. 42-43 : кольор. фот. – (Виставки у Світлиці).

Цвігун, Т. Тим, хто співає народні пісні, заздрять навіть соловейки... : [про Всеукр. фестиваль-конкурс автентич. колективів на приз Гната Танцюри до 100-річчя від дня його народж. З привітанням до учасників звернулася М.В. Скрипник, нач. упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін.] / Т. Цвігун // Світлиця. – 2011. – № 2. – С. 2-7 : кольор. фот.

Волошенюк, І. У Марії Скрипник – свято : [про М.В. Скрипник, нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА] / І. Волошенюк // Вінниччина. – 2011. – 6 трав. – С. 8 : кольор. фот.

Капітану «Культурної каравели» Вінниччини : [6 трав. нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА Марія Скрипник відзначає ювілей] // Вінничанка. – 2011. – № 5. – С. 13 : кольор. фот.

Ксенчина, Н. Куди переїде академічний обласний театр ляльок? : [про фестиваль «Подільська лялька». Свято відкрила М.В. Скрипник] / Наталя Ксенчина // 33-й канал. – 2011. – 18 трав. – С. 21 : кольор. фот.

Волошенюк, Г. «Подільських княгинь» вшанували... на городі : [про свято чествовання поділ. власниць ордена княгині Ольги, зокрема М.В. Скрипник, на театр. городі Г. Секрет у с. Правилівка, що на Оратівщині] / Ганна Волошенюк // Вінниц. газ. – 2011. – 19 серп. ; Червоне – то любов, а чорне – то журба : [збірник] / Ганна Волошенюк. – Вінниця, 2012. – С. 348-350.

2012

Мороз, О. «Наша театраша» у ляльковому театрі : [про День театру у Вінниц. обл. акад. театрі ляльок. На свято завітала очільник галузі культури Вінниччини М.В. Скрипник] / О. Мороз // Вінниц. газ. – 2012. – 3 квіт.

Гричанюк, Л. «З любов'ю до України» : [на сцені Вінниц. обл. акад. укр. муз.-драм. театру ім. М. Садовського відбувся заключ. концерт обл. культурно-мистец. акції «Обмінні концерти між районами», ідея проведення якого належить нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник та дир. ОЦНТ Т.О. Цвігун] / Любов Гричанюк // Світлиця. – 2012. – № 1. – С. 4-5 : кольор. фот.

Сегеда, Ю. Калинівські «Кумасеньки» – юні ювілярки : [святкування 20-річчя нар. аматор. фольклор. ансамблю «Кумасеньки» Калинів. РБК пройшло за участю нач. упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін. М.В. Скрипник] / Юрій Сегеда // Світлиця. – 2012. – № 1. – С. 48-49 : кольор. фот.

Гарбулінська, Т. Свято пісні і краси : [16 черв. 2012 р. у с. Зятківці Гайсин. р-ну відбулося традиц. обл. свято фольклору ім. Гната Танцюри. На відкритті виступила М.В. Скрипник] / Тетяна Гарбулінська // Світлиця. – 2012. – № 2. – С. 16-19 : кольор. фот.

Джус, Н. Козацький заспів Четвертинівки : [про обл. мистец. свято «Ми славу козацьку несем у віки» з нагоди 360-ї річниці Батоз. битви. М.В. Скрипник вітала переможців конкурсу козац. пісні] / Ніна Джус // Світлиця. – 2012. – № 2. – С. 4-6 : кольор. фот.

Джус, Н. Пісенні літа Марії Ткач : [в актовій залі Вінниц. уч-ща культури і мистецтв ім. М. Леонтовича відбувся твор. вечір співачки із м. Хмільник М. Ткач «Мелодії пісенних літ»; від імені влади її вітала М.В. Скрипник] / Ніна Джус // Світлиця. – 2012. – № 2. – С. 40-41 : кольор. фот.

Дмитренко, Ж. Світ людяності, правди і краси : до 100-річчя від дня народж. Михайла Стельмаха : [у святкуванні ювілею письменника на його батьківщині взяла участь нач. упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін. М. Скрипник] / Жанна Дмитренко // Світлиця. – 2012. – № 2. – С. 11-15 : кольор. фот.

Цвігун, Т. Дякуємо Богу за професію : [17 трав. у залі Вінниц. обл. філармонії відбулися урочистості з нагоди Всеукр. дня працівників культури та майстрів нар. мистецтва. Зі словами подяки виступила М.В. Скрипник, нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА] / Тетяна Цвігун // Світлиця. – 2012. – № 2. – С. 1-3 : кольор. фот.

Ковч, Ю. Народній пісні жити : [під такою назвою у с. Зятківці Гайсин. р-ну відбулося обл. свято фольклору ім. Г. Танцюри з нагоди 111-ї річниці від дня його народж. До присутніх з вітал. словом звернулася М.В. Скрипник] / Юрій Ковч // Вінниччина. – 2012. – 20 черв. – С. 1 : кольор. фот.

Благодир, А. Володар Гран-прі : [на обл. святі «Народні музики Поділля» Гран-прі отримав нар. аматор. колектив весіл. музик «Аколада». Переможців вітала М.В. Скрипник] / Андрій Благодир // Вінниччина. – 2012. – 15 серп. – С. 9 : кольор. фот.

Ковч, Ю. Свято фольклору в Зятківцях : [вже 23-й рік поспіль у с. Зятківці Гайсин. р-ну під гаслом «Народній пісні жити» проходить обл. свято фольклору ім. Гната Танцюри; його відкрила М.В. Скрипник] / Юрій Ковч // Сіл. вісті. – 2012. – 16 серп. – С. 2 : фот.

Гальянова, В. Воробіївка демонструвала скарби : [у с. Воробіївка Немирів. р-ну пройшов обл. фестиваль нар. творчості «Скарби Поділля». Серед почес. гостей фестивалю була М.В. Скрипник] / Валентина Гальянова // Поділ. зоря. – 2012. – 30 серп. – С. 8 : кольор. фот.

Назарець, О. Всі ми діти твої, Україно! : [26 серп. 2012 р. у Шаргороді пройшов I Міжнар. фестиваль нац. культури. Почес. гостем свята була нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник] / Олена Назарець // Світлиця. – 2012. – № 3. – С. 6-10 : кольор. фот.

Касіяненко, Г. Відкрито музей Насті Присяжнюк : [в Погребищі. У відкритті музею взяла участь М.В. Скрипник] / Галина Касіяненко // Вінниц. газ. – 2012. – 2 листоп. – С. 16 : портр.

Заозерна, Л. Співаючі глечики Романа Чмерука : у Світлиці Вінниц. ОЦНТ відкрилася п'ята персон. вист. самобут. гончара з Погребища : [у її відкритті взяла участь нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник] / Любов Заозерна // Вінниччина. – 2012. – 7 листоп. – С. 16 : кольор. фот.

Мозговой, В. Тарас Шевченко будет читать «Книжку»? : [влада планує встановити пам'ятник Кобзарю на площі Стуса. У засід. взяла участь нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник] / Владимир Мозговой // Вінниц. реалії. – 2012. – 14 листоп. – С. 2.

Басенко, А. Мистецтво кобзарів передається нащадкам : [Вінниц. уч-ще культури і мистецтв ім. М. Леонтовича зустрічало в своїх стінах обл. свято кобзар. мистецтва «Струни вічності» ім. В. Перепелюка. Владу на святі представляла нач. упр. культури і туризму М.В. Скрипник] / Антоніна Басенко // Вінниччина. – 2012. – 21 листоп. – С. 16 : кольор. фот.

Новостворений краєзнавчий музей у Погребищі носить ім'я Насті Присяжнюк : [у м. Погребище за участю М.В. Скрипник відкрито район. краєзнав. музей ім. Н. Присяжнюк] // Вінничанка. – 2012. – № 11. – С. 4 : кольор. фот.

Мороз, О. Поділля співає хвалу Леонтовичу : [у грудні на Вінниччині відбулися Дні вшанування пам'яті М. Леонтовича, приуроч. до 135-річчя від дня його народж. У відкритті заходів взяла участь М.В. Скрипник] / Оксана Мороз // Вінниц. газ. – 2012. – 14 груд. – С. 14 : фот. – (Спец. вип. газ. «П'ятниця»).

Лавренюк, Д. Культурні надбаня Гайсинщини : [у Гайсині пройшла творча лаб. дир. РБК за сприяння упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін. в особі М.В. Скрипник] / Дмитро Лавренюк // Поділ. зоря. – 2012. – 20 груд. – С. 7 : фот.

Медведєва, І. Вшанували меценатів : у Вінниці відзначили покровителів культури-2012 : [присутніх привітала нач. упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін. М.В. Скрипник] / Інна Медведєва // Вінниччина. – 2012. – 26 груд. – С. 3.

Джус, Н. Співає Поділля Леонтовича : [у відкритті обл. фестивалю хор. мистецтва «Співає Поділля Леонтовича», присвяч. 135-й річниці від дня народж. композитора-земляка, взяла участь М.В. Скрипник] / Ніна Джус // Світлиця. – 2012. – № 4. – С. 15-18 : кольор. фот.

Дмитренко, Ж. У світлиці Насті Присяжнюк : [М.В. Скрипник на відкритті краєзнав. музею ім. Насті Присяжнюк у м. Погребище] / Жанна Дмитренко // Світлиця. – 2012. – № 4. – С. 8-11 : кольор. фот.

Назарєць, О. Всеукраїнський фольклорний фестиваль чехів на Вінниччині : [зі словами вітання перед учасниками фестивалю виступила нач. упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін. М.В. Скрипник] / Олена Назарєць // Світлиця. – 2012. – № 4. – С. 42-44 : кольор. фот.

Цвігун, Т. Мистецтво Кришинець у просторі буття : [на акції «Мистецтво одного села» у Києві було представлено село Кришинці Тульчин. р-ну; серед виступаючих на відкритті була М.В. Скрипник] // Світлиця. – 2012. – № 4. – С. 2-6 : кольор. фот.

Юкальчук, Н. У кожній хаті – своя молитва, пісня і страва : [учасників обл. свята нац. кухні «Чим хата багата, тим і рада» вітала нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник] / Наталія Юкальчук // Світлиця. – 2012. – № 4. – С. 45-48 : кольор. фот.

2013

Гасюк, В. «Різдвяне диво» – у Світлиці : [напередодні Нового року та Різдва Христового у Світлиці ОЦНТ відкрили «Різдвяне диво» – експозицію робіт нар. майстрів. З вітал. словом на відкритті вист. до присутніх звернулася М.В. Скрипник] / Віра Гасюк // Вінниччина. – 2013. – 3 січ. – С. 1 : фот.

Гусак, О. Калинівка сміється на всю Україну : [відзначення Всеукр. свята гумору і сатири на честь річниці від дня народж. С. Руданського та вручення лауреатам літ.-мистец. премії ім. Степана Руданського] / Ольга Гусак // Вінниц. газ. – 2013. – 25 січ. – С. 4 : фот.

[На перше півріччя 2013 р. б-ки Вінниччини передплатили 14,6 тис. прим. газ. і журн.] : [повідомила нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М. Скрипник] // Місто. – 2013. – 6 берез. – С. 4.

Тарас Шевченко: «Не забудьте пом'янути незлим тихим словом» : [в ОДА відбулося засід. орг. ком. щодо підготов. заходів до відзначення дня народж. Т.Г. Шевченка. Плани закладів культури оприлюднила М.В. Скрипник] / записала Катерина Новосад // Вінниц. газ. – 2013. – 7 берез. – С. 13.

Щербатюк, Т. Чи вважаєте себе впливовою? : [запитували у жінок-керівників, зокрема нач. упр. культури та туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник] / Тетяна Щербатюк, Вікторія Микитюк // Газета по-українськи. – 2013. – 15 берез. – С. 13.

Минулоріч на Вінниччині виявлено 14 нових пам'яток археології : [за інформацією нач. упр. культури і туризму ОДА М.В. Скрипник виявлено 14 нових пам'яток археології періоду трипіл. культури та Київської Русі IX–X ст. Проведено

паспортизацію 17 пам'яток культур. спадщини] // Новини Вінниччини. – 2013. – 27 берез. – С. 2.

Красуляк, З. І мороз, і жарти, і пісні... : 19–20 січ. 2013 р. на Калинівщині відбулося V Всеукр. свято сатири і гумору ім. Степана Руданського : [у відкритті свята взяла участь нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник] / Зоя Красуляк // Світлиця. – 2013. – № 1. – С. 13-16 : кольор. фот.

Хоменська, Г. Подорож Гайсинським краєм : [упр. культури і туризму Вінниц. ОДА та ОЦНТ проводять творчі лаб. дир. РБК. Під керівництвом нач. упр. культури і туризму ОДА М.В. Скрипник навчання провели на Гайсинщині] / Г. Хоменська // Світлиця. – 2013. – № 1. – С. 50-52 : кольор. фот.

Цвігун, Т. Під Різдвяною зіркою : 13 січ. 2013 р. у Вінниці відбувся II обл. фестиваль нар. творчості «Різдвяне диво», у якому взяли участь представники 27 р-нів Вінниччини : [на завершення фестивалю виступила нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М. Скрипник, яка подякувала за неперевершене свято, прекрасні світлиці, щирі колядки і щедрівки] / Тетяна Цвігун // Світлиця. – 2013. – № 1. – С. 1-7 : кольор. фот.

Подноготная винницької культури: в «плюсах» одиниці, вроді музею на ставке Гітлера : за год учреждения культури Винниччини «съели» 275, а заработали 17,5 миллионов гривен : [ситуацію в галузі культури обл. коментувала М.В. Скрипник] / Марія Скрипник ; записал В. Бережной // Здоров'я. Події. Час. – 2013. – 24-30 квіт. – С. 18.

Басенко, А. На світлинах – велич дерев'яних храмів : [у Міжнар. день пам'яток історії і культури в обл. краєзнав. музеї влаштовано фотовист. «Дерев'яна сакральна архітектура Вінниччини». Від органів влади в урочистому відкритті вист. взяла участь М.В. Скрипник] / Антоніна Басенко // Вінниччина. – 2013. – 26 квіт. – С. 8 : кольор. фот.

Новосад, К. У Вінниці пройде VIII Міжнародний фестиваль театру ляльок «Подільська лялька-2013» : [присвяч. 75-й річниці Вінниц. акад. обл. театру ляльок. У прес-конф. напередодні фестивалю взяла участь нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М. Скрипник] / К. Новосад // Вінниц. газ. – 2013. – 14 трав. – С. 5 : фот.

Сентемон, Н. Світ у долоні : побачити розмаїття писанкарства України мали змогу всі бажаючі на III Всеукр. святі нар. мистецтва «Великодня писанка», яке відбулося у Великодні дні в «Плеяді» за участю М.В. Скрипник / Наталя Сентемон // Вінниччина. – 2013. – 15 трав. – С. 8 : кольор. фот.

Лавренюк, Д. Привітання із 20-річним ювілеєм : [нешодавно у Гайсин. РБК відзначено 20-річ. ювілей зразк. аматор. дит. колективу естрадно-спортив. танцю «Посмішка». Привітала ювілярів М.В. Скрипник] / Дмитро Лавренюк // Поділ. зоря. – 2013. – 23 трав. – С. 12.

Гасюк, В. На крилах духовності : у концерт. залі обл. філармонії «Плеяда» відбулися урочистості з нагоди Всеукр. свята працівників культури і мистецтва : [присутніх привітала нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник] / Віра Гасюк // Вінниччина. – 2013. – 29 трав. – С. 2 : фот.

Сентемон, Н. Барвисте свято юних голосів, так можна назвати традиційне обласне свято фольклору ім. Гната Танцюри, яке відбулося 8 черв. 2013 р. в с. Зятківці Гайсин. р-ну : [з напут. словом до учасників звернулася нач. упр. культури і туризму ОДА М.В. Скрипник] / Наталя Сентемон // Світлиця. – 2013. – № 2. – С. 10-13 : кольор. фот.

Юкальчук, Н. Вінок дружби та любові : [про XI обл. фестиваль твор. колективів нац. меншин та етніч. груп Вінниччини «Подільські барви», до учасників якого звернулася нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник] / Н. Юкальчук // Світлиця. – 2013. – № 2. – С. 14-16.

Сентемон, Н. Обласна дитяча виставка образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва «Світ очима дітей», присвячена Року дитячої творчості в Україні : [30 трав. – 17 черв. 2013 р. проходила у Вінниц. обл. краєзнав. музеї. Привітала юні обдарування нач. упр. культури і туризму ОДА М.В. Скрипник] / Наталя Сентемон // Світлиця. – 2013. – № 2. – С. 64 : кольор. фот.

Цимбалюк, П. Відзначили професійне свято : [21 трав. 2013 р. у концерт. залі «Плеяда» відбулися урочистості з нагоди Всеукр. дня працівників культури і майстрів народного мистецтва. Нач. упр. культури і туризму ОДА М.В. Скрипник

поінформувала про роботу б-к, зокрема реалізацію ними проєкту «Бібліоміст»] / Поліна Цимбалюк // Наші новини. – 2013. – Вип. 6-7 (27 черв.). – С. 4.

Лавренюк, Д. Джерело пісенного натхнення : [у Гайсин. р-ні пройшло обл. свято нар. пісні із вшануванням фольклористів Гната Танцюри і Явдохи Зуїхи за участю нач. упр. культури і туризму облдержадмін. М.В. Скрипник] / Дмитро Лавренюк // Поділ. зоря. – 2013. – 18 лип. – С. 7.

Кавун, М. Три райони – три підходи : [шוקварт. звіти голів Оратів., Іллінец. та Немирів. райдержадмін. У виступі нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник прозвучало, що Оратів – один з небагатьох р-нів, де існує систем. підхід до питань культури] / Микола Кавун // Вінниччина. – 2013. – 19 лип. – С. 2 : фот.

Дмитренко, Ж. День працівників культури : 21 трав. 2013 р. в «Плеяді» було проведено урочистості з нагоди Всеукр. дня працівників культури та майстрів нар. мистецтва : [очільник галузі культури обл. М.В. Скрипник вручила нагороди кращим працівникам] / Жанна Дмитренко // Світлиця. – 2013. – № 2. – С. 6-9 : кольор. фот.

Цвігун, Т. Писанка – світ у долоні : 8–9 трав. 2013 р. у кіноконцерт. залі «Плеяда» проходило III Всеукр. свято нар. мистецтва «Великодня писанка», організ. упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін. (нач. М.В. Скрипник) та Вінниц. обл. центром нар. творчості (дир. Т.О. Цвігун) / Тетяна Цвігун // Світлиця. – 2013. – № 2. – С. 1-4 : кольор. фот.

Барський, М. Чотириметрового диво-птаха презентували на Театральній : [упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін. та Вінниц. обл. центр нар. творчості презентували диво-птаха під назвою «Сонячні барви Поділля»; у заході взяла участь М.В. Скрипник] / Михайло Барський // Вінниц. газ. – 2013. – 16 серп. – С. 8 : кольор. фот.

Сентемон, Н. «Мистецтво одного села» : [до Дня Незалежності України у Вінниці відбувся мистец. фестиваль «Скарби Поділля», який 2013 р. названо «Мистецтво одного села». У святк. заходах брала участь М.В. Скрипник] / Наталія Сентемон // Світлиця. – 2013. – № 3. – С. 8-13 : фот.

Семенюк, Н. Парад вишиванок : 24 серп. 2013 р. у Києві відбулася Всеукр. культурно-мистец. акція «Парад вишиванок», присвячена 22-й річниці Незалежності України : [у параді взяла участь нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник] / Наталія Семенюк // Світлиця. – 2013. – № 3. – С. 14-17 : кольор. фот.

Зонова, І. Народний вінок – Кобзареві! : [про обл. свято обрядових хлібів і дідухів «Народу вічний оберіг», яке відбулося 16 серп. у с. Білопілля Козятин. р-ну. У святі взяла участь нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник] / Ірина Зонова // 33-й канал. – 2013. – 21 серп. – С. 18 : фот.

Заиковатый, И. Радость и головная боль национального масштаба губернатора и мэра Винницы : [за перемогу в конкурсі «Диво-птахи» на фестивалі «Парад вишиванок» Вінниця отримала колекцію скульптур із птахів. Свої думки з приводу розміщення колекції висловила нач. упр. культури і туризму ОДА М.В. Скрипник] / Игорь Заиковатый // Вінниц. реалії. – 2013. – 28 серп. – С. 3.

Хомуляк, Г. Вінниця перетвориться на... диво-курник? : [Вінниц. обл. посіла перше місце в конкурсі «Диво-птахи». М.В. Скрипник висловила думки з приводу проблеми розміщення колекції птахів у Вінниці] / Галина Хомуляк // RIA. – 2013. – 28 серп. – С. 2 : кольор. фот.

Островська, Є. Всеукраїнський курник та 70 тисяч отримала Вінниччина завдяки «диво-птаху» Василя Слободянюка : [коментар М.В. Скрипник з приводу розміщення колекції скульптур «диво-птахів» у Вінниці] / Єва Островська // Поділ. порадиця. – 2013. – 4 верес. – С. 5 : кольор. фот.

Кривоніс, О. Дитсадки – це вже не розкіш : [30 серп. 2013 р. голова ОДА І. Мовчан перебував у Могилів-Поділ. р-ні, і першим пунктом його візиту був дитсадок у с. Серебряї. Супроводжувала І. Мовчана нач. упр. культури і туризму ОДА М.В. Скрипник] / Олег Кривоніс // Вінниччина. – 2013. – 11 верес. – С. 2 : фот.

Гасюк, В. «У кожного району є успіхи і проблеми, є досвід, яким можна поділитися» : [10 жовт. 2013 р. відзвітували керівники РДА Мурованокуроиловец., Томашпіль., Тульчин.,

Чернівець, і Шаргород, р-нів. Стан галузі культури проаналізувала нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник] / Віра Гасюк // Вінниччина. – 2013. – 16 жовт. – С. 2 : фот.

Мохар, І. Губернатор пообіцяв «профільтрувати» звіти чиновників : голови райдержадмін. доповідали про зроблене на місцях : [М.В. Скрипник поінформувала про стан і потребу в ремонті музею П.І. Чайковського у Браїлові] / Ірина Мохар // Місто. – 2013. – 16 жовт. – С. 7 : фот.

Сегеда, Ю. Дві тисячі шедеврів народного мистецтва : експонуються у великій залі обл. краєзнав. музею в рамках ювіл. 65-ї вист. образотвор. та декоративно-приклад. мистецтва Вінниччини : [у складі виступаючих під час уроч. відкриття вист. присутніх від влади вітала М.В. Скрипник] / Юрій Сегеда // Вінниччина. – 2013. – 18 жовт. – С. 9 : кольор. фот.

Бережної, В. За петушка властям Вінниччини дали 75 тисяч гривень и пообіщали провести в Виннице «Парад вишиванок» : [подію коментувала М.В. Скрипник] / Виктор Бережної // Вінниц. реалії. – 2013. – 30 жовт. – С. 7 : кольор. фот.

Ольхова, О. Подільський «Диво-птах» приніс 75 тисяч гривень : [призові 75 тис. грн і почес. дипломи за перемогу у загальноукр. конкурсі вручав вінничанам 24 жовт. голова оргкомітету «Параду вишиванок» І. Добруцький. М.В. Скрипник розповіла про проблему збереження у Вінниці усіх розпис. на Всеукр. конкурсі скульптур птахів] / Ольга Ольхова // Місто. – 2013. – 30 жовт. – С. 7.

Гасюк, В. Подільські амазонки, «Бібліоміст» і збереження своєї автентичності : про це і чимало іншого йшлося на прес-конф. нач. упр. культури і туризму ОДА М. Скрипник, за участю директорів: Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва Н. Морозової, обл. краєзнав. музею К. Висоцької та ОЦНТ Т. Цвігун / Віра Гасюк // Вінниччина. – 2013. – 27 листоп. – С. 3 : фот.

Собор у Тульчині все-таки ремонтуватимуть : [з актив. позицією щодо вирішення цієї проблеми на сесії облради виступила нач. упр. культури і туризму ОДА М.В. Скрипник] // Новини Вінниччини. – 2013. – 27 листоп. – С. 4 : фот.

Гасюк, В. Над суетою літ – подільський «Щедрик»! : [у Вінниц. уч-щі культури і мистецтв ім. М. Леонтовича пройшов

мистец. проект «Співає Поділля Леонтовича», присвяч. 136-й річниці від дня народж. видат. композитора-земляка. Відкрила захід очільник галузі культури обл. М.В. Скрипник] / Віра Гасюк // Вінниччина. – 2013. – 18 груд. – С. 9 : кольор. фот.

Джигіріс, Д. Кінометр : [в листоп. 2013 р. на базі КП «Вінницякіно» пройшов VI обл. фестиваль-конкурс аматор. фільмів «Кінометр-2013», який відкрила М.В. Скрипник] / Дмитро Джигіріс // Світлиця. – 2013. – № 4. – С. 60-61 : кольор. фот.

Сентемон, Н. «Мамина пісня» : 14 жовт. на Покрову в с. Мелешків Гайсин. р-ну вперше відбулося свято, присвяч. усім матерям : [учасників привітала М.В. Скрипник] / Наталя Сентемон // Світлиця. – 2013. – № 4. – С. 16-19 : кольор. фот.

Цвігун, Т. Ювілейна виставка народного мистецтва : 65-та обл. вист. образотвор. та декоративно-приклад. мистецтва : [у її відкритті взяла участь М.В. Скрипник] / Тетяна Цвігун // Світлиця. – 2013. – № 4. – С. 2-6 : кольор. фот.

2014

Вінниччина вшанувала пам'ять Василя Стуса : [у покладанні квітів біля пам'ятника поету у Вінниці взяла участь нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник] // Освіта Вінниччини. – 2014. – 17 січ. – С. 1 : кольор. фот.

Сегеда, Ю. Не просто поет, а дух і совість народу : пам'ять Василя Стуса вшанували у Вінниці покладанням квітів до монумента поетові-дисиденту і традиц. Стусів. читаннями в обл. б-ці : [у покладанні квітів до пам'ятника поету взяла участь М.В. Скрипник] / Юрій Сегеда // Вінниччина. – 2014. – 17 січ. – С. 7 : фот.

Бабій, В. Пам'ятник Степану Руданському стане візитівкою Калинівки : 180-річ. ювілей видат. сміхотворця зібрав у райцентрі майже 20 тис. гостей, серед яких була нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник / Василь Бабій // Вінничанка. – 2014. – № 2. – С. 10-11 : кольор. фот.

Топ-100 впливових жінок Вінниччини : список (в алфавіт. порядку) складений з урахуванням побажань читачів журн.

«Вінничанка» : [до Міжнар. жіночого дня 8 берез. 2014 року. У т. ч. нач. упр. культури і туризму ОДА М.В. Скрипник] // Вінничанка. – 2014. – № 3. – С. 10-11.

Макогон, В. З Україною в серці : [таку назву мав звіт аматор. колективів Вінниц. р-ну, присвяч. 200-річчю від дня народж. Т.Г. Шевченка. У рамках дійства кращі колективи закладів культури також представляли свої програми на підтвердження звань «народний» та «зразковий». У складі журі була нач. упр. культури і туризму ОДА М.В. Скрипник] / Віта Макогон // Поділ. зоря. – 2014. – 8 трав. – С. 15 : фот.

Цвігун, Т. Квітчастий український оберіг : [обл. фольклор. свято ім. Гната Танцюри відбулося в с. Зятківці Гайсин. р-ну. Серед організаторів свята – М.В. Скрипник] / Тетяна Цвігун // Світлиця. – 2014. – № 2. – С. 1-5 : кольор. фот.

Юкальчук, Н. Перший ювілей «Конфедерації поляків Поділля – ХХІ століття» : [про обл. свято нац. кухні «Чим хата багата, тим і рада». У роботі конф. взяла участь М.В. Скрипник] / Наталія Юкальчук // Світлиця. – 2014. – № 2. – С. 49-51 : кольор. фот.

Дмитренко, Ж. Співучу Україну – не роз'єднати! : [у с. Зятківці Гайсин. р-ну пройшло свято фольклору ім. Гната Танцюри. Відкрила його М.В. Скрипник] / Жанна Дмитренко // Вінниччина. – 2014. – 4 лип. – С. 9 : кольор. фот.

Гасюк, В. Замайорить 30-метровий прапор України : Вінниччина святкуватиме День Незалежності України на високому патріотич. рівні : [про програму свята розповіла очільник галузі культури обл. М.В. Скрипник] / Віра Гасюк // Вінниччина. – 2014. – 20 серп. – С. 4 : фот.

Кривоніс, О. «За мною стояла Україна, мій пригноблений народ...» : [у м. Вінниця біля пам'ятника В. Стусу пройшли традиц. верес. Стусів. читання за участю нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник] / Олег Кривоніс // Вінниччина. – 2014. – 10 верес. – С. 9 : кольор. фот.

На Вінниччині вшанували пам'ять видатного поета Василя Стуса : [4 верес. на майдані ім. Василя Стуса, біля пам'ятника поету, відбулися верес. Стусів. читання. Захід організов. Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва за підтримки ОДА. Від влади у

ньому взяла участь М.В. Скрипник, нач. упр. культури і туризму ОДА] // Освіта Вінниччини. – 2014. – 12 верес. – С. 8 : кольор. фот.

Басенко, А. На роковини Сонцепоклонника : [16 верес. 2014 р. біля музею М. Коцюбинського відзначили 150-річчя від дня народж. Михайла Коцюбинського. У заході взяла участь М.В. Скрипник] / Антоніна Басенко // Вінниччина. – 2014. – 24 верес. – С. 11 : фот.

Дмитренко, Ж. «Мальована хата» – під такою назвою проходив симпозіум-оберіг у селі Наддністрянському на Мурованокуріловеччині з 22 по 28 верес. : [перед художниками виступила М.В. Скрипник] / Жанна Дмитренко // Світлиця. – 2014. – № 3. – С. 41-43 : кольор. фот.

Сегеда, Ю. Продовжити контракти з керівниками комунальних закладів культури рекомендували учасники спільного засідання постійних комісій обласної ради [за участю нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник] / Юрій Сегеда // Вінниччина. – 2014. – 7 листоп. – С. 2 : фот.

Сегеда, Ю. Відзначили працю діячів культури : [про День працівника культури-2014. Присутніх привітала нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник] / Юрій Сегеда // Вінниччина. – 2014. – 14 листоп. – С. 2 : фот.

Сегеда, Ю. Хто очолить художній музей? : це питання обговорювали на спіл. засід. постійної коміс. облради : [свою думку висловила М.В. Скрипник] / Юрій Сегеда // Вінниччина. – 2014. – 26 листоп. – С. 2 : фот.

Гасюк, В. На благодійному концерті зібрали гроші для поранених : [у «Плеяді» «афганці» організували благод. регіонал. фестиваль військ.-патріотич. та «афганської» пісні «Дорогами надії» на підтримку поранених учасників АТО. Зі сцени до присутніх звернулася нач. упр. культури і туризму ОДА М.В. Скрипник] / Віра Гасюк // Вінниччина. – 2014. – 17 груд. – С. 8 : кольор. фот.

Гасюк, В. «Народної культури оберіг» : на Миколая велелюдно було в концерт. залі «Плеяда» : того дня обл. центр нар. творчості відзначав свій ювілей – 75-річчя : [ювілярів привітала нач. упр. культури і туризму ОДА М.В. Скрипник] / Віра Гасюк // Вінниччина. – 2014. – 26 груд. – С. 7 : фот.

Гасюк, В. «Покровитель культури-2014» : [днями у Вінниц. обл. акад. укр. муз.-драм. театрі ім. М. Садовського вшанували 22 покровителів культури області та м. Вінниця; серед інших їх вітала М. Скрипник] / Віра Гасюк // Вінниччина. – 2014. – 26 груд. – С. 4 : фот.

2015

Кондратюк, О. Творить добро, що повернеться до Вас сторицею : [у театрі ім. М. Садовського відбулось нагородження меценатів у галузі культури області «Покровитель культури-2014». З вітал. словом до присутніх звернулася нач. упр. культури і туризму ОДА М.В. Скрипник] / О. Кондратюк // Поділ. зоря. – 2015. – 1 січ. – С. 2 : фот.

Кондратюк, О. «Різдвяне диво» : [у День Святого Василя відбувся III обл. фестиваль нар. творчості «Різдвяне диво». З вітал. словом до присутніх звернулися організатори фестивалю, зокрема нач. упр. культури і туризму ОДА М.В. Скрипник] / Олена Кондратюк // Поділ. зоря. – 2015. – 22 січ. – С. 4 : фот.

Цвігун, Т. «Українську державу врятує культура» : [ОЦНТ відзначив 75-річчя. Нач. упр. культури і туризму ОДА М.В. Скрипник у вітал. слові охарактеризувала колектив, як двигун усіх мистец. процесів, ініціатор впровадження нових ідей та тенденцій у розвиток культури Вінниччини] / Тетяна Цвігун // Вінничанка. – 2015. – № 1. – С. 6-9 : кольор. фот.

Гасюк, В. «Аби люди відчули: у місті є господар» : [наприкінці минулого року в обл. акад. укр. муз.-драм. театрі ім. М. Садовського урочисто вшановували 22 меценатів Вінниччини, яких відзначили почесною нагородою «Покровитель культури-2014». Привітала переможців нач. упр. культури і туризму ОДА М.В. Скрипник] / Віра Гасюк // Вінниччина. – 2015. – 25 лют. – С. 4 : фот.

Свою Україну любіть : [10 берез. 2015 р. у Вінниц. уч-щі культури і мистецтв ім. М. Леонтовича за участю М.В. Скрипник відбулось літ.-мистец. дійство, присвяч. 201-й річниці від дня народж. Тараса Шевчен-ка] // Освіта Вінниччини. – 2015. – 20 берез. – С. 8 : кольор. фот.

Сегеда, Ю. Творчий вечір Михайла Вдовцова відбувся в залі обласної наукової бібліотеки. Тут з нагоди його 60-річного ювілею зібралися друзі, колеги та шанувальники : [з вітал. словом виступили Н. Солейко, С. Нешик, М. Скрипник, Т. Міщан, письменники та журналісти] / Юрій Сегеда // Вінниччина. – 2015. – 25 берез. – С. 6 : кольор. фот.

Вірші про М. Скрипник

Корнієнко, Л. Балада про Марію : [вірш] / Л. Корнієнко // На чатах : поезії / Лариса Корнієнко. – Вінниця, 2002. – С. 94-95 ; Серце віддаю Україні : поезії / Лариса Корнієнко. – Вінниця, 2003. – С. 94-95.

Дмитренко, Ж. Вона – цариця в царстві Мельпомени : Марії Василівні Скрипник : [вірш] / Жанна Дмитренко // Дорогі мої земляки : твори : в 5 т. / Жанна Дмитренко. – Вінниця, 2010. – Т. 1. – С. 28.

Дмитренко, Ж. Все збіглося: талант, завзяття, час : Марії Василівні Скрипник: [вірш] / Жанна Дмитренко // Дорогі мої земляки : твори : в 5 т. / Жанна Дмитренко. – Вінниця, 2011. – Т. 2. – С. 10-12.

Фото

Вишивана доля України : [збірник] / авт. проекту М. Скрипник ; відп. за вип. Т. Цвігун ; Вінниц. ОЦНТ. – [Б. м. : б. р.]. – [51 с.]. – Зі змісту: [Рушник вишивають заст. голови Вінниц. облдержадмін. Л.М. Спіріданова та нач. упр. культури і туризму облдержадмін. М.В. Скрипник]. – С. [7] : фот.

[**М. Скрипник** серед почес. гостей Могилів-Поділ. міськ. будинку нар. творчості під час проведення 4-го Всеукр. свята нар. мистецтва «Українська витинанка», трав. 2008 р.] : [фото] // Світлиця. – 2008. – № 2. – С. 2 обкл. ; Витинанка : [буклет] / відп. за вип. Т. Цвігун ; Вінниц. ОЦНТ. – [Б. м. : б. р.]. – [45 с.] : фот. – С. 42.

Марія Скрипник, Тетяна Цвігун та Микола Ричков серед шанувальників народної пісні : [фото] // Світлиця. – 2008. – № 2. – С. 13. – (На гостинах у Танцюри).

М.В. Скрипник вітає учасників та гостей виставки : [присвяч. с. Буша Ямпіл. р-ну, організов. у Нац. музеї літ. України в рамках Всеукр. культурно-мистец. акції «Мистецтво одного села»] : [фото] // Світлиця. – 2008. – № 3-4. – С. 5.

Начальник управління культури і туризму облдержадміністрації Марія Скрипник [серед інших представників влади на «Хуторі обжинковому» під час фестивалю нар. творчості «Скарби Поділля», 22 серп. 2008 р.] : [фото] // Світлиця. – 2008. – № 3-4. – С. 1.

Начальник управління культури і туризму ОДА Марія Скрипник, директор ОЦНТ Тетяна Цвігун, голова обласного осередку НСМНМУ Ф. Панчук на відкритті виставки [образотвор. та декоратив.-приклад. мистецтва, що експонувалася в обл. краєзнав. музеї з 23 жовт. по 28 листоп.] : [фот.] // Світлиця. – 2008. – № 3-4. – С. 26.

Організатори і гості задоволені фестивалем [13-й Всеукр. фестиваль чехів] : [серед них – нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник] : [фото] // Світлиця. – 2008. – № 3-4. – С. 28.

Начальник управління культури і туризму облдержадміністрації Марія Скрипник вітає вишивальниць : [на презентації обл. культурно-мистец. акції «Вишивана доля Вінниччини», під час якої буде вишито поділ. рушник] : [фото] // Світлиця. – 2009. – № 1. – С. 14.

Начальник управління культури і туризму Вінницької облдержадміністрації, заслужена артистка України М. Скрипник та директор обласного центру народної творчості, заслужений працівник культури України Т. Цвігун з колективом народного аматорського фольклорного ансамблю с. Гончарівка Літинського району : [фото] // Культура і життя. – 2009. – 18-24 верес. (№ 37). – С. 21.

Покладання квітів до стели «Народній пісні жити» [у с. Зятківці Гайсин. р-ну під час традиц. обл. свята фольклору

ім. Г. Танцюри 13 черв. 2009 р. Серед гостей – М.В. Скрипник] : [фото] // Світлиця. – 2009. – № 2. – С. 2 обкл.

Зустрічаємо почесних гостей : [на зустрічі гостей твор. звіту майстрів мистецтв та худож. колективів обл. «Благословенна земля моя, Вінниччина» була присутня і нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник] : [фото] // Світлиця. – 2009. – № 3-4. – С. 2 обкл.

[Нач. упр. культури і туризму облдержадмін. М. Скрипник серед організаторів мистец. фестивалю «Тернова хустка» в «Театрі на городі» Г. Секрет, с. Правилівка Оратів. р-ну] : [фото] // Світлиця. – 2009. – № 3-4. – С. 16.

[Нач. упр. культури і туризму ОДА М.В. Скрипник серед організаторів обл. фестивалю нар. творчості «Мамину сорочку пригорну до серця», що відбувся у с. Клембівка Ямпіл. р-ну] : [фото] // Світлиця. – 2009. – № 3-4. – С. 30.

Заступник голови Вінницької облдержадмін. Любов Спірідонова та начальник управління культури і туризму облдержадміністрації Марія Скрипник на святі «Різдвяне диво» : [13 січ. 2010 р. у Вінниці] : [фото] // Світлиця. – 2010. – № 1. – С. 1.

Керівництво області на фотовиставці «Мистецькі проекти Вінниччини» : [голова Вінниц. ОДА О.Г. Домбров-ський, нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник] : [фото] // Світлиця. – 2010. – № 1. – С. 9.

Нагородження працівників культури : [нач. упр. культури і туризму ОДА М.В. Скрипник вручає нагороди в День працівників культури та аматорів нар. мистецтва] : [фото] // Світлиця. – 2010. – № 1. – С. [28].

Начальник управління культури і туризму Вінницької облдержадміністрації Марія Скрипник презентує книгу «Золоті сторінки меценатства Вінниччини» : [кольор. фот.] // Світлиця. – 2010. – № 1. – С. 2 обкл.

Нагородження учасників II Всеукраїнського свята народного мистецтва «Великодня писанка» : [нагороди вручає М.В. Скрипник] : [фото] // Світлиця. – 2010. – № 2. – С. 2 обкл.

Учасники та організатори II Всеукраїнського свята народного мистецтва «Великодня писанка» : [серед учасників – М.В. Скрипник] : [фото] // Світлиця. – 2010. – № 2. – С. 2 обкл.

Організатори [І обл. фестивалю нар. культури «Одвічна Русава», що проходив у с. Стіна Томашпіль. р-ну] оглядають виставку : [серед них – М.В. Скрипник] : [фото] // Світлиця. – 2010. – № 2. – С. 7.

Вручення перехідного приза ім. Г. Танцюри кращому колективу області, народному аматорському фольклорному ансамблю «Рідня» Гайсинського РБК : [у врученні призів на обл. святі фольклору ім. Г. Танцюри взяла участь нач. упр. культури і туризму Вінниц. ОДА М.В. Скрипник] : [фото] // Світлиця. – 2010. – № 2. – С. 10.

Джус, Н. Чисті джерела «Зачарованої долини» : 24–28 черв. у с. Дмитрашківка Піщан. р-ну відбувся І Міжнар. хор. фестиваль ім. П. Муравського : [на фот.: П. Муравський, М. Скрипник] / Ніна Джус // Світлиця. – 2010. – № 2. – С. 36-37.

Вручення нагород від управління культури і туризму : [під час свята «Покровитель культури-2010» проводить нач. упр. культури і туризму облдержадмін. М.В. Скрипник] : [фот.] // Світлиця. – 2011. – № 1. – С. 2 обкл.

ІІІ Всеукраїнський фестиваль-конкурс автентичних колективів на приз Гната Танцюри : [вітал. слово від влади та журі виголошує М.В. Скрипник] : [фото] // Світлиця. – 2011. – № 2. – С. 2 обкл.

Привітання від начальника управління культури і туризму облдержадміністрації Марії Скрипник [учасників урочистостей з нагоди Всеукр. дня працівників культури та аматорів нар. мистецтва] : [кольор. фот.] // Світлиця. – 2011. – № 1. – С. 7.

Учасники творчої лабораторії директорів РБК [на базі Томашпіль. р-ну. Серед них – М.В. Скрипник] : [кольор. фот.] // Світлиця. – 2011. – № 1. – С. 36.

Заслужена артистка України Марія Скрипник : [кольор. фот.] // Світлиця. – 2011. – № 2. – С. 27.

Дмитренко, Ж. «Великодня писанка» : обл. вист. нар. мистецтва 19 квіт. – 4 трав. 2011 р. : [пройшла в ОЦНТ. Відкрила її очільник галузі культури обл. М.В. Скрипник]: [фото] / Жанна Дмитренко // Світлиця. – 2011. – № 2. – С. 42-43.

Заключний концерт культурно-мистецької акції «Обмінні концерти між районами» : [на фот.: вітал. слово Марії Скрипник] // Світлиця. – 2012. – № 1. – С. 2 обкл.

Заслужена артистка України, кавалер ордена княгині Ольги, нач. обл. упр. культури і туризму Марія Василівна Скрипник : [фото] // Волощенко, Г. Червоне – то любов, а чорне – то журба : [збірник] / Ганна Волощенко. – Вінниця, 2012. – С. 171.

[М. Скрипник на святі «Одвічна Русава»] : [фото] // Світлиця. – 2012. – № 2. – С. 8.

Урочисте відкриття виставки [у рамках Всеукр. культурно-мистец. акції «Мистецтво одного села» с. Кришинці Тульчин. р-ну в Києві. Серед виступаючих – М.В. Скрипник] : [фото] // Світлиця. – 2012. – № 4. – С. 2 обкл.

Подільські княгині : [Т. Цвігун, Л. Спірідонова, М. Скрипник] : [кольор. фот.] // Світлиця. – 2012. – № 3. – С. 6.

Берегині народних талантів : [Л.М. Спірідонова, М.В. Скрипник, Т.О. Цвігун] : [фото] // Світлиця. – 2013. – № 1. – С. 3.

М.В. Скрипник з творчими колективами с. Павлівка Іллінець. р-ну під час творчої лабораторії в районі : [кольор. фот.] // Світлиця. – 2013. – № 1. – С. 52.

М.В. Скрипник серед почесних гостей свята : [V Всеукр. свята сатири і гумору ім. Степана Руданського] : [фото] // Світлиця. – 2013. – № 1. – С. 2 обкл.

[М.В. Скрипник серед почес. гостей V Всеукр. свята сатири і гумору ім. С. Руданського] : [фото] // Світлиця. – 2013. – № 1. – С. 13-16.

[М.В. Скрипник серед гостей обл. свята фольклору ім. Гната Танцюри біля пам'ятника «Народній пісні жити». 8 черв. 2013 р., с. Зятківці Гайсин. р-ну] : [фото] // Світлиця. – 2013. – № 2. – С. 10.

[Начальник упр. культури і туризму ОДА Марія Скрипник вітає працівників культури та майстрів нар. мистецтва зі святом : фотоколаж] // Світлиця. – 2013. – № 2. – С. 5.

[Начальник упр. культури і туризму ОДА М.В. Скрипник вручила нагороди працівникам галузі на урочистостях під час

Всеукр. дня працівників культури та майстрів нар. мистецтва] / Жанна Дмитренко // Світлиця. – 2013. – № 2. – С. 7 : кольор. фот.

М.В. Скрипник серед найкращих майстрів писанкарства на святі у Вінниці : [під час III Всеукр. свята нар. мистецтва «Великодня писанка»] : [фото] // Світлиця. – 2013. – № 2. – С. 2 обкл.

[М.В. Скрипник серед гостей мистец. фестивалю «Скарби Поділля»] : [фото] // Світлиця. – 2013. – № 3. – С. 3.

Електронні ресурси

Скрипник Марія Василівна, начальник управління культури і туризму Вінницької обласної державної адміністрації : [біогр. довідка] : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.vincult.org.ua/p1.php. (дата звернення: 27.12.15), вільний. – Назва з екрана : фот.

На Вінниччині відбулось свято фольклору «Народній пісні жити» : [на свято завітала у складі делегації М.В. Скрипник] : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mlinomaniya.org.ua/novini-kulturi.html> (дата звернення: 27.12.15), вільний. – Назва з екрана.

ЗМІСТ

Від укладачів	3
ЕКСКЛЮЗИВНІ ІНТЕРВ'Ю ЮВІЛЯРКИ, СТАТТІ, ПРИСВЯЧЕНІ ЇЙ, ПУБЛІКАЦІЇ З КНИГ, ЧАСОПИСІВ	5
«Моє коріння – славні люди...» <i>Ганна Волошенюк</i>	5
Графиня Марія <i>Василь Руденко</i>	10
Високий дух Марії Скрипник <i>Ганна Секрет</i>	13
Марія Скрипник: «Мистецтво – пожива для душі, бо воно, як молитва, лікує людину» <i>Ганна Волошенюк</i>	23
На сцені – «Блез» <i>Галина Касіяненко</i>	27
Замахнулися на «Камінного господаря» <i>Галина Касіяненко</i>	28
Вінниця зустріла Марію ароматами квітів і свіжістю весни... <i>Світлана Фицайло</i>	33
Бенефіс Марії Скрипник <i>Григор Мовчанюк</i>	36
Земна і небесна. Такою перебуду... <i>Ганна Волошенюк</i>	40
Жінка завжди залишається жінкою <i>Любов Підлісна</i>	42
Муза спорту <i>Спортивний коментатор</i>	44
Нова роль Марії Скрипник <i>Дмитро Пічкур</i>	45
З надією не розлучаємось <i>Марія Скрипник</i>	47
«Вінниця – духовна столиця Поділля» <i>Микола Рябий</i>	49

Духовність – справа делікатна <i>Василь Кавка</i>	55
Найскладніша роль Марії Скрипник <i>Жанна Дмитренко</i>	58
І співаємо, і танцюємо... <i>Олена Кобильченко</i>	63
«...Поки Україна вишиває, співає, творює – вона з Богом, а значить – живе» <i>Євгенія Коломієць</i>	65
Мистецька палітра Вінниччини <i>Марія Скрипник</i>	66
Благословенна земля моя, Вінниччина <i>Ганна Волошенюк</i>	70
Загальні враження від концерту <i>Ганна Волошенюк</i>	75
Марія Скрипник планує створити подільський Лувр <i>Інна Червінчук</i>	75
Підсумки роботи галузі культури у 2009 році <i>Марія Скрипник</i>	79
За особистою участю <i>Григор Мовчанюк</i>	85
Народжена на Буковині <i>Іван Волошенюк</i>	88
Сім чудес Вінниччини, а восьме – фільм Олени Мортко та Юрія Козерацького про ці чудеса (уривки) <i>Іван Волошенюк</i>	98
Відеофільм «Сім чудес Вінниччини»: дещо з моніторингу його презентації <i>Ганна Волошенюк</i>	103
Марія Скрипник: «Показуємо нетлінні скарби незламного народу» <i>Зоя Тищенко</i>	107
МАРІЯ СКРИПНИК ПРО СВОЄ ЖИТТЯ, КОЛЕГ, ДРУЗІВ ТА РОДИНУ	137

ПРО М. СКРИПНИК КІЛЬКОМА РЯДКАМИ...	159
ПОЕТИЧНИМ СЛОВОМ ПРО ЮВІЛЯРКУ	165
«Біленька хата, мальви у садку...»	
<i>Тамара Артем'єва</i>	165
Актрисі Марії Скрипник	
<i>Ігор Козак</i>	167
Балада про Марію	
<i>Лариса Корнієнко</i>	168
Марії Скрипник з нагоди 20-річної творчої діяльності у Вінницькому обласному музично-драматичному театрі ім. М. Садовського	169
Марії Скрипник у день народження	
<i>Ігор Козак</i>	170
Марії Скрипник – на полудень віку	
<i>Валентина Сторожук</i>	171
Гостює радо ювілей	
сл. <i>В. Гудименко</i>	
муз. <i>М. Щербак</i>	173
Уважаемой Марии Васильевне – от последнего из Могикан	
<i>Валерий Шер</i>	176
Час творчості і дії	
<i>Василь Кобець</i>	176
Святкова телеграма для Марії Скрипник	
<i>Михайло Каменюк</i>	178
Вона – цариця в царстві Мельпомени	
<i>Жанна Дмитренко</i>	179
Марії Скрипник	
<i>Жанна Дмитренко та колектив ОЦНТ</i>	180
Призвання	
<i>Николай Костин</i>	182
Шановна Маріє Василівно!!!	
<i>Відділ культури і туризму</i> <i>Ямпільської райдержадміністрації</i>	183

Шановній Марії Василівні – подільській Красуні, Мадонні, Таланту й Доброті в день її бенефісу <i>Тамара Артем'єва</i>	183
Вітання до Дня культури <i>Жанна Дмитренко</i>	184
Любови слова <i>сл. А.П. Шкільницького</i> <i>муз. В.И. Меркулова</i>	187
«Підкрався січень тихо до воріт» <i>Олена Отюгова, Олексій Отюгов</i>	188
Доброго утрово! <i>Елена Отюгова</i>	189

СЦЕНАРІЙ ТВОРЧОГО ВЕЧОРА

ЗАСЛУЖЕНОЇ АРТИСТКИ УКРАЇНИ

М. СКРИПНИК «МОНОЛОГ НАТХНЕННОЇ ДУШІ»	191
--	-----

РОЛІ, ЗІГРАНІ М. СКРИПНИК НА СЦЕНІ

ВІННИЦЬКОГО ОБЛАСНОГО МУЗИЧНО-

ДРАМАТИЧНОГО (ТЕПЕР АКАДЕМІЧНОГО)

ТЕАТРУ ім. М. САДОВСЬКОГО	200
--	-----

ПОЧЕСНІ ВІДЗНАКИ М.В. СКРИПНИК	202
---	-----

МАРІЯ СКРИПНИК – АКТРИСА, КЕРІВНИК, ЛЮДИНА

(Бібліографічний список літератури)	209
<i>Статті, інтерв'ю М.В. Скрипник, привітання</i>	209
<i>Служителька Мельпомени</i>	213
<i>Берегиня культури</i>	218
<i>Вірші про М. Скрипник</i>	242
<i>Фото</i>	242
<i>Електронні ресурси</i>	247

Красназавче видання

Зоряна криниця Марії Скрипник

*До 60-річчя від дня народження
заслуженої артистки України*

Збірник матеріалів

Упорядник *П.І. Цимбалюк*,
заслужений працівник культури України

Укладач бібліографії *Г.М. Авраменко*,
заслужений працівник культури України

Редактор *С.В. Лавренюк*

Комп'ютерна верстка, технічна коректура, дизайн,
обробка фотоматеріалів, оригінал-макет *Н.В. Спиця*

Підписано до друку 14.04.2016. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Умов. друк. арк. 15.75. Наклад 300 прим.

Друк ПП Балюк І.Б.
м. Вінниця, вул. Р. Скалецького, 15
Тел.: (0432) 52-08-02